UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU: 347.736 (043.3)

MACOVEI GHEORGHE

PROCEDURA DE DECLARARE A INSOLVABILITĂȚII

SPECIALITATEA 553 − DREPT PRIVAT
553.03 – DREPTUL PROCESUAL CIVIL

Teză de doctor în drept

Conducător științific: **COJUHARI Alexandru,**
doctor habilitat în drept,
profesor universitar,
specialitatea: 553 Drept privat,
553.03 Drept procesual civil

Autor:

CHIŞINĂU, 2016

© Macovei Gheorghe, 2016

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR 8
INTRODUCERE 9
1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL INSOLVABILITĂȚII ȘI A PROCEDURILOR DE INSOLVABILITATE.....18
1.1. Analiza materialelor științifice în domeniul insolvabilității și a procedurilor de insolvabilitate publicate în străinătate.....18
1.2. Studiul publicațiilor doctrinare naționale în domeniul insolvabilității și a procedurilor de insolvabilitate.....32
1.3. Problemele de cercetare, obiectivele și direcțiile de soluționare. 46
1.4. Concluzii la capitolul 1 48
2. ASPECTE INTRODUCTIVE PRIVIND INSOLVABILITATEA ȘI PROCEDURA DE INSOLVABILITATE.....49
2.1. Abordarea teoretică a conceptului de insolvabilitate și a celui de procedură de insolvabilitate.....49
2.2. Locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procesului civil. 54
2.3. Studiu comparat privind realizarea fazelor procesului civil la examinarea cauzelor de insolvabilitate.....63
2.4. Concluzii la capitolul 2. 68
3. INTENTAREA PROCESULUI CIVIL ÎN LEGĂTURĂ CU EXAMINAREA CAUZELOR DE INSOLVABILITATE 71
3.1. Dreptul la înaintarea cererii introductive. 71
3.1.1. Premisele dreptului la înaintarea cererii introductive. 72
3.1.2. Condițiile realizării dreptului la înaintarea cererii introductive. 81
3.2. Acțiunile instanței de judecată ce pot fi realizate în legătură cu înaintarea cererii introductive. 89
3.3. Efectele admiterii spre examinare a cererii introductive. Perioada de observație. 97
3.4. Intentarea procedurii de insolvabilitate. Efectele intentării procedurii de insolvabilitate. 104
3.5. Concluzii la capitolul 3. 112
4. EXAMINAREA ÎN FOND A CAUZELOR DE INSOLVABILITATE 115
4.1. Particularitățile judecării cauzei de insolvabilitate după declararea persoanei insolvabile. 115

4.1.1. Acțiunile instanței de judecată la etapa desfășurării ședinței de validare a creanțelor și a adunării de raportare. 115
4.1.2. Actele de dispoziție a instanței de judecată în cadrul procedurii de restructurare. 122
4.1.3. Actele instanței de judecată adoptate în legătură cu valorificarea și distribuirea masei debitoare în cadrul falimentului. 127
4.2. Încetarea procesului de insolvabilitate. 138
4.3. Particularitățile contestării actelor emise la examinarea în fond a cauzelor de insolvabilitate. 146
4.3.1. Controlul judecătoresc în materie de insolvabilitate. 146
4.3.2. Controlul judiciar efectuat de instanțele ierarhic superioare asupra actelor adoptate în cauzele de insolvabilitate. 155
4.4. Concluzii la capitolul 4. 161
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI 165
BIBLIOGRAFIE 175
ANEXE 186
Anexa 1. Rata lichidității absolute pe domenii de activitate 186
Anexa 2. Datoriile agenților economici pe domenii de activitate 187
Anexa 3. Intentarea procedurii de insolvabilitate 188
Anexa 4. Examinarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise 189
Anexa 5. Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera de Înregistrare a MJ în perioada anilor 2000-2015 190
Anexa 6. Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera de Înregistrare a MJ în perioada anilor 2000-2015 191
DECLARAŢIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII 192
CV AL AUTORULUI 193

ADNOTARE

Macovei Gheorghe, „Procedura de declarare a insolvabilității”, teză de doctor în drept, Chișinău, 2016.

Structura tezei: Introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 171 de titluri, 164 de pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 10 articole științifice.

Cuvinte-cheie: insolvabilitate, insolvență, faliment, restructurare, incapacitate de plată, supraândatorare.

Domeniul de studiu și obiectivele tezei: procedurile judiciare aplicabile persoanelor aflate în stare de insolvabilitate, procedura de insolvabilitate (faliment)**.** Obiectivele de studiu: determinarea particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor civile intentate în legătură cu intrarea în incapacitate de plată a întreprinzătorilor, analiza practicii judiciare pe cauzele de insolvabilitate, elaborarea de recomandări pentru aplicarea corectă a normelor legale și perfectarea propunerilor *de lege ferenda* ce vizează domeniul cercetat.

Noutatea și originalitatea științifică constă în faptul că pentru prima dată s-a efectuat o analiză sistemică a legislației naționale și a celei internaționale, a doctrinei autohtone și a celei străine, a practicii judiciare în materia procedurilor de insolvabilitate, în vederea determinării particularităților procedurii de insolvabilitate și naturii juridice a acesteia.

Problema științifică soluționată constă în *elucidarea* tuturor particularităților ce vizează intentarea, examinarea și soluționarea cauzelor de insolvabilitate, *fapt care a condus la clarificarea* pentru teoreticieni și practicieni a regulilor de procedură civilă aplicabile la examinarea categoriei date de pricini civile, *creând baza teoretică* pentru aplicarea eficientă a normelor procedurale și materiale în materie de insolvabilitate.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Prezenta lucrare este una dintre primele cercetări științifice autohtone cu referire la procedura de insolvabilitate în cadrul căreia sunt analizate aspectele de procedură civilă ale relațiilor ce apar în legătură cu incapacitatea de plată a întreprinzătorului. S-a efectuat un studiu detaliat al doctrinei de specialitate, al legislației naționale și al celei internaționale, precum și a practicii judiciare. Toate acestea conferă lucrării un adevărat caracter utilitar și practic, iar propunerile *de lege ferenda* sunt fundamentate științific și au menirea de a ameliora practica judiciară în domeniu.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării pot fi utilizate în vederea perfecționării cadrului normativ național, elaborării de hotărâri explicative privind modul de interpretare a normelor ce reglementează procedurile de insolvabilitate, precum și în calitate de material didactic pentru instituțiile de învățământ.

АННОТАЦИЯ

Маковей Георгий, кандидатская диссертация под названием "Процедура объявления банкротства", Кишинев, 2016.

Структура диссертация: введение, четыре главы, выводы и рекомендации, библиография из 171 названий, 164 страниц основного текста. Результаты исследования опубликованы в 10 научных статьях.

Ключевые слова: банкротство, несостоятельность, конкурсное производство, реорганизация, неоплатность.

Область исследования и цели диссертации: гражданское производство по делам о банкротстве предпринимателей, конкурсное производство. Цели исследования: определить особенности возбуждения, рассмотрение и разрешение гражданских дел, возбужденных в связи с несостоятельностью предпринимателей, анализ судебной практики по делам о несостоятельности, подготовка рекомендации для правильного применения правовых норм, и подготовка предложений *de lege ferenda* по вопросам несостоятельности.

Научная новизна состоит в том, что впервые в Молдове было проведён систематический анализ национального и международного законодательства, молдавских и иностранных правовых исследований, а также судебной практики касающееся по делам о несостоятельности, для определения особенностей и характеристик процесса несостоятельности.

Решенная научная проблема заключается в выявлении всех особенностей, связанных с возбуждением рассмотрением и решением дел о несостоятельности, что привело к решению теоретических и практических вопросов в этой области и позволило подготовить ряд предложений *de lege ferenda* для усовершенствования национального законодательства о несостоятельности.

Теоретическая значимость и ценность работы. Диссертация является одной из первых местных научных исследований по делам о несостоятельности, в котором анализируются процессуальные аспекты отношений, возникающих в связи с неплатежеспособностью предпринимателя. Было проведено детальное изучение доктрины, национального законодательства и судебной практики.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования могут быть использованы для совершенствования национальной нормативно-правовой базы, разработке пояснительных решении о том, как интерпретировать нормы, регулирующие процедуры несостоятельности, а также в качестве учебного пособия для учебных заведений.

ANNOTATION

Gheorghe Macovei, PhD thesis entitled "Procedure of insolvency declaring", Chisinau, 2016.

Thesis structure: Introduction, 4 chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 171 titles, 164 pages of basic text. The results are published in 10 scientific articles.

Keywords: insolvency, bankruptcy, restructuring, default, indebtedness.

Field of study and thesis objectives: legal procedures applicable to the persons in a state of insolvency, insolvency proceedings (bankruptcy). Study objectives: determine peculiarities of instituting, examination and resolution of civil cases filed in connection with the entry into default of the entrepreneurs, analysis of judicial practice in cases of insolvency, the development of recommendations for the correct application of legal norms and preparing ferenda law proposals aiming researched field.

Scientific novelty is that for the first time has carried out a systemic analysis of national and international legislation, the doctrine of domestic and foreign ones, the judicial practice referring to insolvency proceedings, to determine peculiarities of insolvency proceedings and its legal nature.

Scientific problem solved is to elucidate all features aimed at initiating, reviewing and dealing with cases of insolvency, which led to clarification of the theorists and practitioners of the rules of civil procedure for the consideration given category of civil cases, creating theoretical basis for effective procedural and substantive rules on insolvency.

The theoretical significance and value of the work. This work is one of the first local scientific research with respect to the insolvency procedure in which analyzed aspects of civil proceedings relations arising in connection with the insolvency of the entrepreneur. It conducted a detailed study of the doctrine of specialty, national and international legislation, and judicial practice. All this gives the work a real character and practical utility, law ferenda proposals are justified scientifically and aim to improve judicial practice in the field.

Implementation of scientific results. The research results may be used to improve the national regulatory framework, development of explanatory decisions on the interpretation of the rules governing the insolvency proceedings, as well as teaching materials for educational institutions.

LISTA ABREVIERILOR

Alin.	aliniat și derivatele
Art.	articol și derivatele
c.	contra
cap.	capitol și derivatele
cit.	citată de
CE	Consiliul Europei
CEDO	Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CPC	Codul de procedură civilă
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
Ed.	editura
Etc.	etcetera
Ex.	exemplu
Hot.	hotărâre
HG	Hotărâre de Guvern
HP	Hotărârea Parlamentului
Lit.	litera și derivatele
MO	Monitorul Oficial
nr.	numărul și derivatele
p.	pagina și derivatele
par.	paragraful
pct.	punct și derivatele
RM	Republica Moldova
sec.	secțiune
Ș.a.	și altele și derivatele
Ș.a.m.d.	și așa mai departe
SRL	societate cu răspundere limitată
Trad.	traducere (tradus)
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Importanța problemei abordate își are originea în declararea independenței la 27 august 1991, fapt care a însemnat pentru Republica Moldova începutul trecerii de la economia planificată la o economie de piață. Fără o bază legislativă, financiară și economică corespunzătoare Moldova a intrat într-un declin economic major. Pe parcursul a 10 ani de zile începând cu 1990 până în 1999 Moldova s-a aflat într-o decădere economică continuă. Indicele produsului intern brut a scăzut practic de 3 ori, atingând în anul 2000, abia 35% din valoarea acestuia înregistrată în anul 1990[1]. Pe fundalul unei crize economice profunde, conformându-se regulilor economiei de piață, în Republica Moldova se activizează mediul de afaceri. Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, în perioada anilor 1992-2000, au fost înregistrați 108 863 agenți economici, de două ori mai mult decât într-o perioadă similară ulterioară [2].

Dacă în condițiile unei economii planificate, nu au existat reguli ce ar reglementa lichidarea silită a întreprinzătorilor, situația s-a schimbat radical, ulterior obținerii independenței, și a creat premisele pentru reglementarea procedurilor de insolvabilitate (faliment) corespunzătoare, proceduri ce ar asigura protejarea intereselor atât a celui ce a intrat în incapacitate de plată, cât și celor care au legături economice cu acesta.

După mai mult de două decenii de la declararea independenței, problematica procedurilor de insolvabilitate (faliment), păstrându-și importanța, devine deosebit de actuală, fapt care se datorează mai multor premise de ordin economic și juridic, ce au generat interesul pentru abordarea unei asemenea teme.

Premisele de ordin economic reies din faptul că deschiderea unei afaceri devine tot mai nepopulară, iar eșuarea afacerilor deja pornite este într-o continuă creștere. Această concluzie ne permitem să o facem reieșind din analiza numărului întreprinderilor înregistrate și a celor radiate începând cu anul 2000 până în prezent.

Conform informației furnizate de Camera de Înregistrare de Stat a Ministerului Justiției începând cu anul 2007 numărul întreprinderilor înregistrate scade vertiginos, atingând spre sfârșitul anului 2015, un număr de două ori mai mic decât în 2007, nivel ce practic corespunde cu cel din anul 2000 (Anexa 5).

Analizând informația privind numărul întreprinderilor radiate în aceeași perioadă observăm că începând cu anul 2004 acesta se află într-o creștere permanentă ajungând de la 982 de întreprinderi radiate în 2004 la 3128 de întreprinderi radiate spre sfârșitul anului 2015. (Anexa 6)

În aceste condiții actualitatea procedurilor de insolvabilitate (faliment) revine în prim plan, ori din numărul total de întreprinderi radiate, majoritatea covârșitoare a acestora sunt

întreprinderi ajunse în stare de insolvabilitate. Conform datelor furnizate de portalul instanțelor de judecată [3] din Republica Moldova (RM – în continuare), la data de 30.11.2015, în examinarea la curțile de apel se aflau 2122 de cereri introductive, ceea ce presupune 2122 de întreprinzători în privința cărora a fost solicitată intentarea procedurilor de insolvabilitate.

Este important să menționăm că, reieșind din conjuncturа economico-financiară existentă la moment în țară, presupunem că în viitorul apropiat numărul cauzelor de insolvabilitatea va fi într-o permanentă creștere. Această concluzie ne permitem să o facem reieșind din *rata lichidității absolute*, coeficient ce indică asupra posibilității de stingere a datoriilor scadente pe termen scurt din contul lichidităților întreprinderii, Republica Moldova fiind, în toate domeniile activităților economice, sub rata de 0.20 % (vezi Anexa 1). Aceasta înseamnă că majoritatea întreprinderilor din țară nu-și vor putea acoperi imediat datoriile scadente pe termen scurt din contul lichidităților sale. Iar urmărind creșterea permanentă a datoriilor agenților economici pe toate tipurile de activități economice, datorii care la 1 ianuarie 2015 constituiau suma de cca 201639,8 milioane de lei (vezi Anexa 2), adică de 2 ori mai mult decât în 2007, ne convingem că, fără careva progrese în domeniul economic, lichidarea judiciară în masă a întreprinderilor va fi un lucru firesc.

În afară de premisele de ordin economic indicate mai sus, revenirea în prim plan a problematicii procedurilor de insolvabilitate se datorează și unei serii de premise juridice. În primul rând menționăm adoptarea la 29 iunie 2012 a celei de a patra legi [4] în domeniul procedurilor de insolvabilitate (faliment), act normativ ce a schimbat esențial atât regulile de desfășurare a procedurilor de insolvabilitate, dar și abordarea față de persoanele ajunse în stare de insolvabilitate. O altă premisă de ordin juridic este lichidarea structurală a Curții de Apel Economice și a Colegiului Economic a Curții Supreme de Justiție, unicele entități judiciare care aplicau procedura de insolvabilitate. Trecerea la moment a competenței în domeniu la toate curțile de apel a creat un vid în practica judiciară, or majoritatea judecătorilor nu au examinat cauze de insolvabilitate, fapt care generează necesitatea uniformizării practicii judiciare în domeniu și instruirii continue a judecătorilor. O altă premisă juridică ce demonstrează actualitatea temei abordate este schimbarea radicală, începând cu 03.10.2014, a instituției administratorilor insolvabilității [5], care sunt subiecții principali în aplicarea procedurilor extrajudiciare și judiciare de insolvabilitate, ceea ce a generat o serie de dificultăți în aplicare procedurilor de insolvabilitate.

Pe fundalul insuficienței doctrinei naționale în materie de insolvabilitate, dar și a unei practici judiciare bine formate, desfășurarea procedurilor de insolvabilitate tradițional este îngreunată de problemele de ordin procedural care apar în legătură cu necesitatea desfășurării de

către instanța de judecată a unui proces civil, conform unor reguli specifice, adesea diferite de normele procesuale general aplicabile, dar și care nu se află în concordanță cu legea procesual civilă-cadru – Codul de procedură civilă. Inițial procedura de insolvabilitate era dată în competența arbitrajului - un organ de stat, creat sub conducerea Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova, care avea menirea să soluționeze litigiile apărute în sfera economică și în conducerea ei. [6] Procedura de judecare era reglementată de Legea cu privire la faliment din 1992 cu aplicarea prevederilor generale ale Codului de procedură arbitrală [7]. Codul de procedură civilă din 1964 [8], care era în vigoare la acel moment, nu conținea careva prevederi privind procedura de faliment, deoarece aceasta se afla în afara competenței instanțelor de judecată și nu presupunea desfășurarea unui proces civil. Începând cu anul 1996, procedura de insolvabilitate (faliment la acel moment), devine o procedură judiciară, dată în competența judecătoriilor economice de circumscripție, în legătură cu care era necesar de a porni proces civil distinct. Deși, prin Legea nr. 942 din 18.07.1996 [9], în Codul de procedură civilă din 1964, au fost introduse o serie de reglementări privind judecarea litigiilor economice, totuși examinarea cauzelor în procedura de insolvabilitate (faliment la acel moment) era în mare parte reglementat de Legea cu privire la faliment din 1996. Datorită acestui fapt se păstrează în continuare o neconcordanță dintre normele de procedură generale și normele speciale aplicabile la examinarea cauzelor de insolvabilitate. Spre regret, aceeași scindare a normelor de procedură s-a păstrat și odată cu adoptarea Legii insolvabilității din 2001, care odată cu adoptarea în 2003 a Codului de procedură civilă în vigoare a generat o serie de confuzii legate de: natura procedurii de insolvabilitate, aplicarea fazelor procesuale obligatorii față de aceasta, coroborarea cerințelor cererii de chemare în judecată cu cerințele înaintate față de cererea introductivă, *intentarea dublă* a procedurii de insolvabilitate, rolul instanței de judecată în cadrul procedurii de insolvabilitate, funcțiile de administrare a instanței de judecată, încetarea procedurii de insolvabilitate diferită de încetarea procesului civil, etc.

Astfel, actualitatea temei este evidentă, și rezultă din necesitatea identificării tuturor particularităților procedurilor judiciare aplicabile persoanelor aflate în stare de insolvabilitate, identificării problemelor teoretice și practice care împiedică aplicarea corespunzătoare a unor asemenea proceduri, precum și înaintarea de propuneri *de lege ferenda* ce au ca scop înlăturarea deficienților depistate în practica judiciară.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul prezentei lucrări constă în realizarea unei cercetări științifice complexe teoretico-practice a particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate.

În vederea atingerii scopului propus au fost preconizate următoarele **obiective**:

a) analiza evoluției procedurilor de insolvabilitate (faliment) aplicate pe teritoriul țării și evidențierea principalelor tendințe de dezvoltare a acestora în raport cu tendințele generale la nivel internațional;

b) cercetarea doctrinei juridice naționale și de peste hotarele țării privitor la diverse aspecte ce se referă la insolvabilitate și procedurile judiciare aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată sau supraândatorare;

c) examinarea practicii judiciare pe cauzele de insolvabilitate pentru identificarea problemelor legate de aplicarea legislației materiale și procedurale, în vederea aprecierii direcțiilor de dezvoltare a practicii și formulării soluțiilor de perspectivă în dezvoltarea acesteia;

d) evaluarea specificului derulării procesului civil pe cauzele de insolvabilitate și determinarea întinderii fazelor acestuia în raport cu fazele clasice ale procesului civil;

e) cercetarea complexă a circumstanțelor ce condiționează primirea cererii introductive și punerea pe rol a cauzei de insolvabilitate, în scopul determinării premiselor și condițiilor dreptului la înaintarea cererii introductive și a efectelor procesuale ale încălcării acestora;

f) studierea particularităților examinării judiciare a circumstanțelor ce demonstrează existența temeiurilor de insolvabilitate;

g) analiza efectelor procesual-juridice și material-juridice ale intentării cauzelor de insolvabilitate și impactului acestora asupra participanților la proces;

h) aprecierea particularităților realizării acțiunilor procesuale cuprinse între etapa intentării procedurii de insolvabilitate și cea de încetare a procedurii respective;

i) evaluarea efectelor juridice ale încetării procedurii de insolvabilitate;

j) analiza modalităților de control judiciar și judecătoresc aplicabil pentru actele extrajudiciare și judiciare adoptate în legătură cu desfășurarea procedurii de insolvabilitate;

k) evaluarea eficienței procedurilor de control judiciar și judecătoresc asupra actelor adoptate în cadrul procedurii de insolvabilitate;

l) identificarea propunerilor *de lege ferenda* în vederea perfecționării procedurii civile pe marginea examinării cauzelor de insolvabilitate.

Metodologia cercetării științifice. În vederea realizării unei cercetări complexe a particularităților procedurii de insolvabilitate, am utilizat diferite metode de cercetare științifică: *metoda istorică* (folosită pentru efectuarea studiului privind geneza și evoluția procedurilor aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată), *metoda logică* (analiza deductivă, inductivă, generalizarea, diviziunea − folosite în vederea interpretării cadrului normativ și doctrinar), *metoda comparativă* (prezentarea particularităților procedurii de insolvabilitate atât în legislația națională, cât și cea internațională, precum și în doctrina națională, cât și în cea

străină), *metoda prospectivă* (utilizată în vederea identificării celor mai eficiente căi de optimizare a legislației procesual civile și de îmbunătățire a mecanismului de aplicare a acesteia în domeniul insolvabilității întreprinzătorilor), *metoda analizei sintetice* (generalizatoare) (ce constă în formularea de concluzii generale ce țin de particularitățile procedurii de insolvabilitate și efectuarea de propuneri *de lege ferenda* în scopul îmbunătățirii legislației naționale ce reglementează procedurile de reorganizare și lichidare a persoanelor insolvabile).

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Cercetarea aspectelor procesual-civile a procedurii insolvabilității reprezintă un subiect nou în Republica Moldova, aceasta deoarece procedurile judiciare generate de starea de insolvabilitate nu au constituit obiectul nici unei investigații științifice. Deși, unii autori autohtoni au încercat a elucida mai multe aspecte generale ale insolvabilității, în literatura de specialitate juridică de drept comercial, civil sau procesual civil din Republica Moldova nu avem o cercetare ce ține de intentarea, examinarea și soluționarea cauzelor de insolvabilitate.

În rezultatul investigațiilor [86, 114, 149] și studiilor realizate [172] *s-a delimitat procedura judiciară de insolvabilitate drept o categorie de procedură civilă distinctă*, unică în raport cu celelalte feluri de proceduri. Astfel, pentru prima dată, la nivel monografic, *se propus revizuirea categoriilor clasice a felurilor de proceduri civile, adică a celor necontencioase și contencioase, prin excluderea procedurii de insolvabilitate din cadrul celor două categorii de proceduri și atribuirea acesteia drept un fel de procedură distinct*, care nu poate fin inclus în vreo categorie de proceduri clasice.

În aceeași ordine de idei *sa propus, pentru întâia oară, mecanismul soluționării problemelor de coroborare a instituțiilor dreptului procesual civil și a normelor de procedură din cadrul Codului de procedură civilă cu reglementările speciale ce reglementează relațiile procesuale specifice, care apar în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate*.

Aprobarea unei viziuni unice asupra naturii juridice a procedurii de insolvabilitatea și a particularităților acestora va permite abordarea uniformă a instituției insolvabilității, începând cu etapa studierii acesteia în instituțiile de învățământ superior în domeniul Dreptului Procesual Civil și Dreptului civilă, și continuând cu aplicarea în practica a procedurilor respective de către magistrați, administratori de insolvabilitate și alți actori implicați în examinarea cauzelor de insolvabilitate.

Pe fundalul lipsei unui suport bibliografic temeinic cu privire la procedura de insolvabilitate, lucrarea respectivă va fi unul din primele aporturi considerabile la formarea fundamentului doctrinar în materie de insolvabilitate în Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată. Din perspectiva legislației naționale procesual-civile și a normelor de drept aplicabile procedurii de insolvabilitate *au fost elucidate* principalele categorii juridice cu care urmează a se opera în materie de insolvabilitate (insolvabilitate, faliment, procedură de insolvabilitate, instanță de insolvabilitate, proces de insolvabilitate, restructurare, etc.), trăsăturile fundamentale ce delimitează procedura de insolvabilitate de alte feluri de proceduri, locul procedurii de insolvabilitate în sistemul dreptului procesual civil, premisele și condițiile intentării cauzelor de insolvabilitate și particularitățile examinării și soluționării acestora, *fapt care a condus la clarificarea* naturii juridice a procedurii de insolvabilitate și a regulilor de procedură civilă aplicabile la examinarea cauzelor de insolvabilitate, fiind respectiv *creată baza teoretică* pentru aplicarea eficientă a normelor de drept procedural și drept material în materie de insolvabilitate.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă. Din punct de vedere teoretic prezenta lucrare realizează o integrare conceptuală și sistemică a procedurii de insolvabilitate atât din perspectiva evoluției internaționale a unei asemenea proceduri, cât și din punct de vedere al integrării acesteia în sistemul judiciar național.

În lucrare s-a realizat o sistematizare a abordărilor teoretice privind procedura de insolvabilitate, ceea ce permite evidențierea tendințelor principale în dezvoltarea teoretică a conceptelor privind procedurile de insolvabilitate.

De asemenea, este realizată o analiză a principalelor aspecte de interferență dintre regulile speciale ale procedurii de insolvabilitate și normele generale de procedură civilă, ceea ce permite evidențierea particularităților procedurii și creează premisele teoretice necesare pentru argumentarea unor sau altor soluții în acest sens.

Studiul respectiv se individualizează prin cumularea tratărilor științifice ce se referă atât la insolvabilitate ca instituție de drept material, cât și, în special, la cele ce analizează aspectele de procedură civilă relevante.

În aceeași ordine de idei, pentru prima dată este argumentată necesitatea delimitării premiselor și condițiilor dreptului la depunerea cererii introductive, care fiind pe larg analizate permit stabilirea coraportului acestora cu premisele și condițiile dreptului la acțiune.

Aplicabilitatea tezei cuprinde nu doar sfera științifică, rezultatele acesteia fiind aplicabile și în domeniul practic, legislativ, dar și didactic. Din punct de vedere științific rezultatele investigațiilor științifice proprii, dar și a autorilor naționali și străini, care sunt expuse în lucrare, vor constitui o bază pentru formarea și dezvoltarea noilor abordări și concepții teoretice pe marginea instituției insolvabilității și a procedurilor de reorganizare și lichidare judiciară.

De asemenea, acestea, vor permite determinarea unei viziuni unice privind natura procedurii de insolvabilitatea și vor exclude o serie de abordări confuze pe viitor.

Aplicabilitatea practică a tezei se manifestă prin faptul că, interpretările normelor Legii insolvabilității, identificarea neconcordanțelor și coliziunilor normative, evidențierea erorilor practicii judiciare, vor contribui la formarea unei practici judiciare corecte și vor permite argumentarea legală a soluțiilor de către instanța de judecată.

Nu mai puțin importantă este aplicabilitatea didactică a tezei, deoarece concluziile și propunerile teoretice și practice expuse în lucrare, pot fi utilizate la instruirea audienților instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic, atât la formarea inițială (ciclul I și II), cât și la formarea continuă, în special la predarea cursului de Drept procesual civil și elaborarea compartimentelor respective pentru manuale și alte materiale metodico-didactice.

Aplicabilitatea legislativă a tezei rezultă din utilizarea propunerilor *de lege ferenda* la perfecționarea legislației în domeniul procedurilor de insolvabilitate, propuneri care pot fi luate în considerare de legiuitor atât la îmbunătățirea normelor speciale cu privire la insolvabilitate, cât și a normelor generale de procedură civilă.

Aprobarea rezultatelor. Concepțiile și concluziile de bază ale tezei au fost subiectul discuțiilor în cadrul Catedrei Drept Procesual Civil a Universității de Stat din Moldova în anii 2011-2015. În același timp acestea au fost expuse în cadrul a 10 publicații științifice. Unele concepții și rezultate ale cercetării au fost prezentate în cadrul mai multor conferințe științifico-practice naționale și internaționale: Conferința cu participare internațională ”*Dreptul privat ca factor în dezvoltarea relațiilor economice: tradiții, actualitate și perspective*” – 22 aprilie 2013; Conferința științifico-practică cu participare internațională ”*Teoria și practica administrării publice*” – 20 mai 2013; Conferința științifică ”*Integrare prin cercetare și inovare*” – perioada 26-28 septembrie 2013; Conferința științifico-practică cu participare internațională ”*Teoria și practica administrării publice*” – 23 mai 2014; Conferința științifică internațională ”*Legea insolvabilității – de la teorie la practică*” – 10 octombrie 2014; Conferința științifică ”*Integrare prin cercetare și inovare*” – 10-11 noiembrie 2014.

Sumarul compartimentelor tezei.

În capitolul 1 „Analiza situației în domeniul insolvabilității și a procedurilor de insolvabilitate” este realizată o analiză a materialelor științifice la tema tezei, publicate în Republica Moldova, România și Rusia. O atenție deosebită a fost atrasă lucrărilor ce analizează aspectele de procedură civilă legate de procedura insolvabilității. În special au fost analizate lucrările autorilor: Шершеневич Г., Бакланова И., Фёдоров С., Чиркунова Е., Синякина А.,

Гордеев И., Piperea Gh., Nasz C.B., Covaliu Gh., Furdui V., Roșca N., Barba V., Munteanu A., Cojuhari A., Cocîrla V.

În capitolul 2 „Aspecte introductive privind insolvabilitatea și procedura de insolvabilitate” este efectuată analiza evoluției procedurilor de insolvabilitate din perspectiva istorică, inclusiv sunt identificate perspectivele de dezvoltare a acestora. În afară de aceasta, sunt analizate principalele categorii juridice cu care se operează în domeniul insolvabilității, evoluția și formarea conceptuală a acestora, în special a termenelor de: insolvabilitate, insolvență, faliment, proces de insolvabilitate, procedură a declarării insolvabilității, etc. O atenție deosebită este acordată determinării particularităților procedurii de insolvabilitate ca fel de procedură civilă, ceea ce în final permite de a determina locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procesului civil. Suplimentar sunt analizate tipurile de proceduri de insolvabilitate reglementate de legislația în vigoare și aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată.

Capitolul 3 „Intentarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate” este dedicat analizei tuturor aspectelor de procedură ce țin de intentarea cauzelor de insolvabilitate. Într-o primă ipoteză este analizat coraportul dintre fazele generale ale procesului civil și etapele procedurii de insolvabilitate, fiind determinate fazele obligatorii ce urmează a fi parcurse de o cauză de insolvabilitate. O investigație amplă este dedicată acelor circumstanțe care influențează primirea și punerea pe rol a cauzei de insolvabilitate. Este realizată o sistematizare a acestora în dependență de efectele produse de încălcarea lor, suplimentar fiind formate două concepte noi, cel de premise a dreptului la depunerea cererii introductive și cel de condiții a dreptului la depunerea cererii introductive. În afară de aceasta sunt analizate acțiunile procesuale ce pot fi îndeplinite de instanța de judecată în urma depunerii cererii introductive, cât și actele de procedură ce urmează a fi adoptate în acest caz. În mod particular sunt analizate efectele primirii cererii introductive atât sub aspect procesual-juridic, cât și material-juridic. Unei analize ample este supusă etapa inițială a procesului de insolvabilitate - etapa admiterii și examinării cererii introductive. În acest sens au fost trasate asemănările cu faza pregătirii pricinii pentru judecată, s-au analizat actele instanței de judecată, a administratorului și a participanților la proces în legătură cu desfășurare etapei respective. Spre final, în cadrul capitolului respectiv, sunt analizate actele care urmează a fi adoptate de instanța de insolvabilitate după examinarea cererii introductive, esența acestora și efectele produse pentru desfășurarea de mai departe a procesului.

Capitolul 4 „Examinarea în fond a cauzelor de insolvabilitate” este dedicat analizei particularităților procesului civil desfășurat în legătură cu aplicarea unui anumit fel de procedură - cel de insolvabilitate. Inițial, este efectuată o cercetare a particularităților procesului civil la

desfășurarea ședinței de validare și a adunării de raportare a creditorilor. Analiza etapei respective este structurată conform obiectivelor de bază a procedurii, în așa mod fiind examinate distinct etapa înaintării creanțelor, etapa validării creanțelor și desfășurarea propriu-zisă a adunării de raportare. În continuare, sunt analizate actele de procedură îndeplinite de instanța de judecată în cazul aplicării procedurii de restructurare și a procedurii de faliment. Suplimentar, sunt examinate particularitățile îndeplinirii actelor judiciare în legătură cu valorificarea și distribuirea masei debitoare. Unei analize distincte este supusă instituția încetării procesului de insolvabilitate, deosebirile acesteia de instituția încetării procesului civil și particularitățile încetării procesului de insolvabilitate în dependență de procedura de insolvabilitate propriu-zisă aplicată. Spre final sunt analizate amplu particularitățile contestării actelor adoptate în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate atât de instanța de insolvabilitate, cât și de instanța de judecată ierarhic superioară.

1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL INSOLVABILITĂȚII ȘI A PROCEDURILOR DE INSOLVABILITATE

1.1. Analiza materialelor științifice în domeniul insolvabilității și a procedurilor de insolvabilitate publicate în străinătate.

Problematica abordării insolvabilității din perspectiva dreptului material și a dreptului procedural.

Interesul general pentru insolvabilitate ca fenomen economic și instituție juridică a dus la apariția a două categorii mari de studii în acest domeniu. În primul rând, urmează să ne referim la acele studii care poartă un caracter general și sunt dedicate problemelor comune pentru întreaga instituție a insolvabilității, aici încadrându-se o serie de investigații cu privire la natura juridică a instituției, mecanismele economice ce influențează reglementările legale, procedurile de prevenire a insolvabilității, activitatea extrajudiciară a subiecților, realizarea extrajudiciară a procedurilor alternative falimentului, etc. În cel de-al doilea rând, delimităm studiile dedicate în mare parte doar aspectelor procesuale, în special intentării, examinării și soluționării cauzelor judiciare pornite în legătură cu insolvabilitatea unui subiect de drept. Spre regret, numărul studiilor consacrate problemelor generale ale insolvabilității sunt net superioare celor ce analizează aspectele judiciare ale acesteia. O asemenea divizare a materialelor științifice a rezultat în mare parte datorită plasării insolvabilității, ca instituție de drept, în cadrul diferitelor ramuri de drept. Inițial instituția insolvabilității este preponderent situată în sistemul dreptului comercial sau dreptului afacerilor, fapt care a generat interesul deosebit al autorilor față de latura materială a acesteia. Totodată, datorită evoluării procedurilor judiciare ce țin de insolvabilitate și necesității elucidării mai multor aspecte de procedură, s-a divizat o direcție distinctă în materie de insolvabilitate și anume cea consacrată laturii procesuale a acesteia. Asemenea divizare a lucrărilor științifice este destul de clar evidențiată în doctrina țărilor vecine, și anume, a Rusiei și a României cu care și avem cele mai strânse legături în domeniul reglementărilor respective. În urma analizei lucrărilor științifice rusești, observăm un număr destul de mai mic de lucrări

consacrate problemelor procedurale a insolvabilității, acestea fiind obiectul de cercetare a așa autori ca: Бакланова И., Фёдоров С., Чиркунова И., Сердитова Е., Бортичь А., Синякина А., Гордеев И., etc. De problemele generale ale instituției insolvabilității, însă, s-au ocupat un număr mai mare de autori, printre care: П. Д. Баренбойм [10], В.С. Белых [11], Е.А. Васильев [12], Н.А. Весенева [13], А.П. Вершинин [14], В.В. Витрянский [15], А.Х. Гольмстен [16], А.А. Дубинчин [17], Е.А. Колиниченко [18], В.В. Кулешов [19], В.Ф. Попондопуло [20], М.Л. Скуратовский [21], В.В. Степанов [22], Е.Н. Сердитова [23], М.В. Телюкина [24], Н. Тур [25], В.М. Шерстюк [26], Г.Ф. Шершеневичь [27], М.К. Юков [28], В.Ф. Яковлев [29], В.С. Якушева [30]. Acest fapt demonstrează predilecția pentru domeniul insolvabilității în special a savanților ce au ca domeniu de cercetare dreptul comercial și mai puțin a celor ce studiază problemele procesului civil și a procedurilor judiciare. Aceeași situație o observăm și în doctrina României, unde există numeroase studii în domeniul insolvabilității în general, cei mai de vază autori fiind Adam I. [31], Savu C. [32], Cărpenaru St. D. [33], Costin M.N. [34], Miff A. [35], Piperea Gh. [36], Turcu I. [37], Schiau I. [38], Țăndăreanu N. [39], Nasz C.B. [40], Bufan R. [41], Dolache I.I, Mihăianu C.H. [42], Buta A. [43] și doar puțini care ating problemele de procedură civilă ce apar în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate, ca de exemplu Piperea Gh. sau Nasz C.B.

Spre regret, nu putem vorbi de o divizare similară a doctrinei naționale, deoarece până în prezent practic nu avem o doctrină formată în domeniul insolvabilității, iar numărul mic de lucrări, consacrate insolvabilității și a studiilor științifice în acest domeniu, nu ne permite a evalua anumite direcții de dezvoltare în materie de insolvabilitate.

Cadrul normativ internațional și european în domeniul insolvabilității.

Insolvabilitatea este o consecință inevitabilă a proceselor economice internaționale, or economia de piață nu poate prospera într-un cadru limitat de frontierele unui stat sau regiuni. Globalizarea, crizele economice internaționale și/sau regionale afectează inevitabil comercianții din orice regiune sau stat, datorită interconexiunii economiilor de piață. Astfel necesitatea apariției unui cadru normativ internațional, inclusiv european, este generată nu doar de eventualitatea unor proceduri judiciare transfrontaliere, dar și de necesitatea impunerii unor standarde universale ce ar asigura un climat investițional și comercial securizat. În acest mod diferențele în abordarea aspectelor similare ce țin de procedurile de insolvabilitate pot prejudicia nu doar actorii primari, adică debitorii și creditorii, dar poate avea efecte de lungă durată asupra economiei unei țări sau regiuni.

Având în vederea primordialitatea soluționării problemelor ce pot apărea în cazul insolvabilităților transfrontaliere, un prim pas în formarea cadrului normativ internațional a fost elaborarea de către Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional (UNCITRAL) a *Legii model privind insolvabilitatea transfrontalieră în anul 1997* [44]. Prin crearea modelului respectiv s-a urmărit acordarea unei asistențe pentru toate statele în vederea elaborării unui cadru legal modern și eficient în ceea ce privește cazurile de insolvabilitate transfrontalieră. Acesta se axează în special pe crearea mecanismelor de asistență reciprocă dintre state, în vederea autorizării acțiunilor necesare desfășurării procedurilor de insolvență pe teritoriul tuturor statelor unde debitorul își are active. Necesitățile practice în eficientizarea procedurilor de insolvabilitate transfrontaliere a dus la apariția în anul 2013 și a *Ghidului pentru aplicare și interpretare a Legii privind insolvabilitatea transfrontalieră*.

Un pas importat pentru cadrul normativ internațional, cât și pentru formarea unei abordări unice în domeniul reglementării aspectelor ce țin de insolvabilitate a fost elaborarea în anul 2001 de către Banca Mondială a *Principiilor aferente pentru efectivitatea procedurilor de insolvență și regimul juridic al creditorului/debitorului*. Acestea au suferit ulterior mai multe actualizări în 2005, 2011, ultima actualizare fiind realiză în 2015 [45]. Conform poziției Băncii Mondiale [46], principiile au fost elaborate ca răspuns la necesitățile comunității internaționale care se confruntau cu criza financiară la sfârșitul anilor 1990. La acel moment acestea constituiau primele standarde internaționale în evaluarea eficienței sistemelor naționale de insolvență.

O importanță majoră în fundamentarea cadrul normativ internațional îl are și elaborarea în anul 2004 a *Ghidului legislativ în materie de insolvență* de către Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional (UNCITRAL) [47]. Ghidul respectiv statuează o serie de obiective și principii-cheie care ar trebui să fie reflectate în legislația cu privire la insolvență a fiecărui stat. Scopul actului menționat este informarea și susținerea reformelor cadrului legal cu privire la insolvență pentru toate țările.

În spațiul comunitar, primii pași pentru crearea unor standarde și reguli general aplicabile procedurilor de insolvabilitate au fost făcute încă la începutul anilor 90, astfel Consiliul Europei a elaborat *Convenţia europeană privind unele aspecte internaţionale ale falimentului*, [48] semnată la Istanbul în data de 05 iunie 1990. Actul respectiv crea mecanismul necesar pentru procedurile de insolvabilitate aplicabile în cazul în care bunurile debitorului se aflau în mai mult de o țară. Instrumentele propuse creau posibilitatea lichidatorilor de a realiza acțiunile necesare pe teritoriul acelei țări unde se aflau bunurile debitorului, fie să pornească o procedură de insolvabilitate secundară în acel stat. Însă, convenția respectivă nu a intrat niciodată în vigoare, deoarece nu a fost ratificată de către un număr suficient de state membre.

Documentul fundamental în domeniul procedurilor de insolvabilitate pentru spațiul comunitar este *Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului Europei din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență* [*49*]. Prin Regulamentul respectiv s-a stabilit un cadru legal european pentru procedurile de insolvență, aplicabil atunci când debitorul, persoană fizică sau juridică are active sau creditori în mai multe state membre ale Uniunii Europene. Acesta determină regulile de bază și instanța de judecată competentă de a deschide diferite categorii de proceduri de insolvență, atât principale, cât și secundare, dar și efectele acestor proceduri care sunt recunoscute la nivel european. La 10 ani după intrarea în vigoare a Regulamentului privind procedurile de insolvență, Comisia Europeană (Comisia pentru afaceri juridice) a efectuat o evaluare a aplicării regulamentului respectiv și a prezentat la 12.12.2012 *Propunerea de modificarea a Regulamentului* reieșind din deficiențele depistate. În linii generale autorii s-au axat pe câteva direcții de bază: domeniul de aplicare (în vederea extinderii aplicabilității); competența (determinarea unui cadrul procedural mai clar); procedurile secundare (eficientizarea acestora); publicitatea procedurilor și depunerea cererilor de admitere a creanțelor și grupurile de societăți (coordonarea procedurilor referitoare la societățile din același grup.) În așa mod la 20 mai 2015 este adoptat noul *Regulament (EU) 2015/848 cu privire la procedurile de insolvabilitate* [*50*], care a urmărit îmbunătățirea procedurilor de insolvabilitate reieșind din recomandările propuse de Comisia Europeană. În total la nivel european au fost adoptate până în prezent peste o sută de regulamente [51], care au aplicabilitate directă sau indirectă cu procedurile de insolvabilitate, prezentând însă o tematică mai specifică reieșind din scopul aprobării, așa ca protecția persoanelor ce dețin depozite în instituțiile financiare, protecția salariaților în caz de insolvență, protecția creditorilor în cazul insolvabilității instituțiilor de micro-finanțare etc.

Suplimentar ținem să menționam că evoluția continuă a relațiilor economice în cadrul economiei de piață, cât și reformele majore în domeniul legislației consacrate procedurilor de faliment din a doua jumătate a sec. XX, au generat un interes deosebit față de studierea insolvabilității ca fenomen economic și instituție de drept. În momentul în care comunitatea internațională a conștientizat că fenomenul insolvabilității este unul firesc și caracteristic evoluției normale economiilor de piață, necesitatea studierii și perfecționării mecanismelor juridice aplicabile incapacității de plată a devenit una iminentă.

Interesul major pentru insolvabilitate se demonstrează prin crearea a o serie de foruri internaționale ce au drept scop soluționarea problemelor practice apărute și formarea unor politici eficiente, economice și juridice, pentru diminuarea efectelor negative a incapacității de plată.

Unul din forurile internaționale cu cea mai prodigioasă activitate în domeniul insolvabilității este *INSOL International* [52]. Aceasta reprezintă o uniune internațională a asociațiilor naționale a contabililor și juriștilor din domeniul insolvabilității. Fondată în 1982, la moment *INSOL International* reunește 44 de asociații naționale din toată lumea, ceea ce înglobează peste 9800 de profesioniști în domeniu. Anual, sub egida *INSOL International*, sunt organizate zeci de conferințe și congrese internaționale, în cadrul cărora sunt discutate probleme actuale ce țin de aplicarea procedurilor extrajudiciare și judiciare față de situațiile de incapacitate de plată și supraândatorare. Una din cele mai importante realizări a *INSOL International* este conlucrarea intensă cu Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional (UNCITRAL). În rezultatul activității comune a acestor foruri internaționale au fost organizate zeci de seminare științifice internaționale cu participarea judecătorilor și administratorilor insolvabilității dedicate în special procedurilor judiciare de insolvabilitate. O realizare monumentală este crearea sub egida UNCITRAL al Legii-model pentru reglementarea insolvabilității transfrontaliere din 1997, legea care a fost pusă la baza reglementărilor naționale de către Australia (2008), Marea Britanie (2003), Canada (2005), Japonia (2000), Polonia (2003), Romania (2006), Statele Unite ale Americii (2005), etc. [53]. De o importanță similară este și crearea Ghidului legislativ UNCITRAL în materie de insolvență [54]. Ghidul menționat este gândit ca un instrument structural, care cuprinde o selecție a principiilor directoare și a obiectivelor care ar trebui să se reflecte în toate legislațiile în materie de insolvență [55]. La moment acesta cuprinde patru părți componente, cea mai recentă a fost adoptată în anul 2013 [56] și se referă la obligațiile care ar trebui impuse persoanelor care sunt responsabile pentru deciziile unei societăți aflate în iminența insolvenței. În rezultatul conlucrării dintre *INSOL International* și UNCITRAL, capătă o autonomie relativă grupul *INSOLV International Judicial Group*, drept o asociație internațională a judecătorilor și practicienilor în insolvență.

Cel mai important for internațional european în domeniul insolvabilității îl reprezintă *INSOL Europe* [57], creată în 1981 în Franța, aceasta reprezintă o asociație europeană a profesioniștilor din domeniu insolvabilității, falimentului și procedurilor de restructurare. Printre scopurile principale ale *INSOL Europe* sunt formarea unor studii temeinice în domeniul insolvabilității și falimentului, publicarea materialelor științifice în domeniu, organizarea seminarelor și conferințelor la nivel european, contribuirea la adoptarea și modificarea legislației europene și domeniul insolvabilității, etc.

Formarea și evoluția doctrinei juridice în domeniul insolvabilității în spațiul Europei de Est.

În pofida numărului mare de studii și lucrări în domeniul insolvabilității, o importanță deosebită pentru noi o au, în special, lucrările autorilor ruși și celor români. Aceasta se datorează originii comune a legislației naționale și celei rusești cu legislația germană din care a fost inspirată. Totodată, în lumina reglementărilor Legii insolvabilității moldave în vigoare, o importanță crescândă o obțin și lucrările autorilor de peste Prut, deoarece o mare parte a reglementărilor moldave în vigoare au fost inspirate și din legislația română.

Aportul cel mai mare la fundamentarea unei doctrine în domeniul insolvabilității, bazată pe tradițiile germane, a fost realizat de autorii ruși ce au activat în perioada Rusiei țariste până la revoluția din 1917. Lucrările acestora au stat la baza majorității investigațiilor contemporane, deoarece au fost ultimele studii temeinice într-un domeniu, care odată cu revoluția din 1917, a fost dat uitării pentru mai mult de 70 de ani. În opinia unor cercetători [58, p.2], printre cei mai de vază savanți pot fi considerați Белогриц-Котляревский Л. [59], Таганцев Н.С. [60], Трайнин А. [61], Фойницкий И. [62], Цитович П. [63], Шершеневичь Г. Alți autori [64, p.5] recunosc aportul a așa civiliști ca, Гольмстен А. [65], Исаченко В., Кавелин К. [66], Малышев К. [67], Нефедьев Е.А. [68], Садовский В., Туткевичь Д.В. [69].

Una din cele mai mari contribuții la formarea doctrinei în domeniul insolvabilității a fost realizată de savantul rus Шершеневичь Габриель. Lucrarea sa ”*Учение о несостоятельности*” [70] a constituit o sursă bibliografică importantă pentru majoritatea lucrărilor contemporane. Fiind unul din primii autori ruși, care analizează evoluția istorică a procedurilor de insolvabilitate, Шершеневич Г. ajunge la concluzia că apariția procedurilor de insolvabilitate poate avea loc doar într-o societate dezvoltată cu relații economice complexe, în așa fel încât, în istoria popoarelor antice putem găsi doar germeni a procedurilor de executare silită, fără a fi însă vorba de anumite proceduri complexe de faliment [70, p.1]. O importanță deosebită are delimitarea făcută de savant a principalelor categorii juridice: *insolvabilitate*, *procedură de insolvabilitate* și *drept a insolvabilității (instituție a insolvabilității).* Conform opiniei acestuia insolvabilitatea *este o stare a patrimoniului, legal confirmată, în conformitate cu care valoarea activă a patrimoniul debitorului nu poate acoperi toate datoriile acestuia*. În aceeași ordine de idei, insolvabilitatea va constitui temei pentru pornirea procedurii de insolvabilitate, care *constituie acea ordine de împărțire a patrimoniului creditorilor între creditori*. Dreptul insolvabilității este definit de autor ca *totalitatea normelor juridice, care reglementează efectele patrimoniale și nepatrimoniale ale procedurii de insolvabilitatea* [70, p.75]. Observăm că la acel moment autorul recunoștea insolvabilitatea drept o stare a patrimoniului și nu a persoanei, spre deosebire de legislația în vigoare, care recunoaște insolvabilitatea drept o stare a persoanei juridice sau fizice-întreprinzător. Totodată, autorul rus

identifică prin procedură de insolvabilitate toate actele întreprinse în vederea achitării concomitente a creanțelor creditorilor, fără a diferenția procedura judiciară de cea extrajudiciară. De asemenea, Шершеневичь Г. analizează cele două temeiuri pentru pornirea unei proceduri de insolvabilitate, și anume *incapacitatea de plată* și *supraândatorarea*. Este remarcabil că, în acea perioadă, deja se recunoștea necesitatea optării pentru un motiv simplu de intentare a procedurii de insolvabilitate, ori supraândatorarea nu poate fi demonstrată la momentul depunerii cererii în instanța de judecată, mai mult decât atât, necesită eforturi suplimentare și inutile pentru determinarea ei. Tradițional legislația insolvabilității de origine franceză recunoaște suficient incapacitatea de plată, drept temei pentru pornirea procedurii de insolvabilitate, mai ales în condițiile în care starea de insolvabilitate presupune o situație mai gravă a patrimoniului, existența căreia cel mai des duce la lichidarea debitorului, fără o posibilitate de reabilitare. Menționăm și faptul susținerii de către autor a principiului *concursului de creditori* pentru pornirea sau desfășurarea unei proceduri de insolvabilitate, regulă care era neglijată și la acel moment și în prezent de către legislație și doctrină. Reieșind din argumentarea sa, pornirea sau desfășurarea procesului de insolvabilitate este de neînchipuit fără existența mai multor creditori, deoarece aceasta este esența procedurii concursuale de insolvabilitate, în caz contrar aceasta își pierde orice sens și se transformă într-o procedură de executare obișnuită [70, p.83].

Un aspect aparte al cercetărilor savantului rus îl constituie examinarea coraportului dintre procedura de insolvabilitate și procesul civil, concluzia la care ajunge autorul fiind una originală pentru acea perioadă. Astfel, acesta recunoaște procedura insolvabilității drept un tip a procesului civil, dar o identifică cu o procedură de executare silită, în cadrul căreia au loc anumite acțiuni procesuale ce se desfășoară în condiții de contradictorialitate. Urmează să recunoaștem rolul deosebit ale cercetările autorului ce țin de aspectele depunerii cererii introductive și adoptării hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate. Încă în acea perioadă autorul recunoaște că cererea debitorului nu urmează a fi supusă unor rigori excesive cu privire la condițiile depunerii, aceasta urmând a fi verificată doar sub aspect formal fără a verifica latura materială a acesteia [70, p.151]. Această stare a lucrurilor fiind păstrată până în prezent și în legislația noastră. De asemenea, autorul nu exclude necesitatea audierii participanților la proces anterior adoptării hotărârii de intentare, deși nu consideră obligatoriu acest lucru.

Cu toate că, insolvabilitatea a constituit obiectul de cercetarea și a savanților ruși din perioada sovietică, printre care Бончковский Н. [71], Клейнман А. [72], Лебедева П. [73], Раевич С., Розенблюм Д., totuși aportul de baza în cristalizarea unei doctrine în domeniu a fost făcut după formarea Federației Ruse odată cu trecerea la economia de piață [74 p.2].

Aspectele procesuale ale insolvabilității au constituit obiect de studiu al următorilor autori: Бакланова И. [75], Фёдоров С. [76], Чиркунова Е. [77], Сердитова Е. [78], Бортичь А. [79], Синякина А. [80], Гордеев И. [81].

Deși obiectul de studiu a autoarei Бакланова И. [75] îl constituie procedura specială, ca fel de procedură civilă, autoarea a acordat o atenție deosebită naturii juridice a procedurii de insolvabilitate, calificând-o drept o categorie a procedurilor speciale. În argumentarea poziției sale autoarea a indicat că în cadrul examinării cauzelor de insolvabilitate lipsește un litigiu de drept, iar obiectul examinării sunt drepturile persoanei rezultate din constatarea faptelor cu valoare juridică și anume a „*stării patrimoniului*” debitorului. Poziția autoarei a trezit mai multe discuții în doctrină, mai ales în lumina reglementărilor actuale, discuții asupra cărora vom reveni în capitolul următor.

Un aport deosebit de important în formarea doctrinei în domeniu insolvabilității a fost realizat de cercetările savantului rus Фёдоров Сергей [76]. Datorită investigațiilor teoretico-practice, realizate de acesta, în doctrină au fost puse în discuție o serie de aspecte procedurale ce țin de intentarea, examinarea și încetarea procedurii de insolvabilitate. Analizând temeiurile pentru intentarea procedurii de insolvabilitate, Фёдоров С. insistă asupra menținerii obligatorii a incapacității de plată drept temei pentru pornirea cauzei de insolvabilitate, deoarece este cel mai eficient temei atât sub aspectul probării acestuia, cât și sub aspectul favorizării aplicării procedurilor alternative lichidării. Doctrinarul, în cauză, este primul care recunoaște netemeinicia atribuirii procedurii de insolvabilitate la una din categoriile felurilor de proceduri civile, situând-o separat, ca o categorie distinctă. Printre cele mai importante realizări ale savantului Фёдоров С., merită să menționăm: delimitarea categoriei de participanți în procedura de insolvabilitate de participanții procesului civil, delimitarea categoriei de debitor insolvabil de debitorul în sensul dreptului civil, stabilirea premiselor dreptului la depunerea cererii introductive, determinarea condițiilor dreptului la depunerea cererii introductive, determinarea statutului procesual-juridic și material-juridic al tranzacției încheiate în cadrul procesului de insolvabilitate.

Din autorii ruși contemporani merită să menționăm și aportul adus de autoarea Чиркунова Е. [77], ca fiind una din primii cercetători ce a analizat aspectele procedurale ale insolvabilității persoanei fizice. În analiza procedurii insolvabilității, autoarea, ajunge la concluzia că procedura de insolvabilitate urmează a fi atribuită la categoria procedurilor speciale, argumentând prin faptul că în cadrul acesteia are loc apărarea intereselor solicitantului și a altor participanți la proces, prin constatarea de instanța de judecată a unei anumite stări de drept (fapt juridic), și anume recunoașterea insolvabilității debitorului. Pe de altă parte, aceasta separă procedura ce urmează imediat adoptării hotărârii într-o procedură distinctă numită „*procedură de executare*

specială”. O trăsătură distinctă a studiului realizat de autoarea Чиркунова Е. este determinarea coraportului dintre finalitatea procedurii de insolvabilitate și intentarea cauzelor penale în legătură cu insolvabilitatea fictivă și insolvabilitatea intenționată, stabilind că acestea nu urmează a fi într-o legătură obligatorie.

Din categoria cercetărilor recente în domeniu procedurilor de insolvabilitate urmează să menționăm studiile realizate de autoarea Синякина А. [80]. Analizând, în deosebi, aspectele procesuale ale examinării cauzelor de insolvabilitate, autoarea rusă a înaintat mai multe demersuri doctrinare originale. În primul rând, aceasta recunoaște caracterul complex al procedurilor de insolvabilitate, motiv pentru care, a separat procedura de insolvabilitate, desfășurată până la adoptarea hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate, drept o categorie distinctă de proceduri civile. Pe de altă parte, procedura de restructurare și procedura falimentului, a plasat-o drept o categorie deosebită a procedurilor de executare. Aceasta recunoaște existența funcțiilor speciale ale instanței de judecată, caracteristice doar procedurii de insolvabilitate, denumite funcții de administrare sau supraveghere, în cadrul acestora fiind incluse atribuțiile ce țin de numirea sau destituirea administratorului, supravegherea valorificării și distribuirii masei debitoare, verificarea legalității actelor adunării creditorilor, etc. Un aspect aparte îl constituie recunoașterea naturii dualiste a tranzacției în cadrul procesului de insolvabilitate, pe de o parte aceasta fiind un mod de desfășurare a procedurii de insolvabilitate, iar, pe de alta parte, o modalitate de stingere a creanțelor creditorilor, situație inaplicabilă în cazul altor proceduri civile. Una din cele mai originale idei înaintate de autoarea Синякина А. este participarea obligatorie în cadrul procesului, în scop de eficientizare a procedurilor de insolvabilitate, a specialiștilor în domeniul economiei, activității bancare, pieței valorilor mobiliare, etc., având calitatea de asistenți procesuali.

Suplimentar, urmează să menționăm aportul adus de savantul rus Гордеев И. [81], care a în lumina tuturor studiilor, în domeniul procedurilor de insolvabilitate, realizate după anul 2000, vine cu o serie de demersuri doctrinare adaptate la noile necesități practice. Într-o primă ipoteză acesta, reieșind din caracterul specific al procedurilor de insolvabilitate, consideră necesar de a fi creat în cadrul ramurii de drept procesual civil un nou institut destinat procedurii de examinare a cauzelor de insolvabilitate, cu introducerea modificărilor de rigoare în codul de procedură civilă. O atenție deosebită merită, intenția acestuia de a introduce în teoria dreptului procesual civil a unui nou tip de încheieri judecătorești denumite „*încheieri material-juridice*”. Încheierile respective urmează a fi adoptate de instanța de insolvabilitate la examinarea cauzelor de insolvabilitate și, spre deosebire de încheierile clasice, ce poartă un caracter procesual juridic, să se refere la determinarea unor relații material-juridice, constatarea unor drepturi sau obligații

materiale, fapt care le apropie de natura juridică a hotărârilor judecătorești. Un alt demers științific, înaintat de autor, care ar fi valabil și pentru legislația națională, este necesitatea excluderii hotărârii judecătorești drept act prin care se intentează procedura de insolvabilitate și înlocuirea acesteia cu o încheiere judecătorească. În argumentarea sa, savantul rus, menționează că examinarea propriu-zisă a cauzelor de insolvabilitate nu constituie o soluționare pe fond a creanțelor înaintate de creditori, fapt, care are loc doar la executarea definitivă a creanțelor sau odată cu finalizarea procedurii de restructurare. În așa mod adoptarea hotărârii la începutul procesului nu corespunde cu natura juridică a acestuia.

Pe lângă lucrările autorilor indicații mai sus, urmează să menționăm și aportul adus de savanții ce au studiat instituția insolvabilității sub aspect general, reieșind mai ales din natura materială a acestei.

Un spectru larg ce ține de materia insolvabilității, este cuprins de cercetările doctrinarului Попондопуло В.Ф. În una din lucrările recente ale acestuia [82], este realizată o analiză detaliată a principalelor aspecte materiale și procesuale ce țin de insolvabilitate ca fenomen juridic. Doctrinarul rus este unul dintre primii, care încearcă a delimita principalele categorii juridice cu care se operează în descrierea instituției insolvabilității. În opinia sa, urmează a fi delimitate categoria de *legislație a insolvabilității* de categoria de *drept al insolvabilității* (*drept concursual* sau *drept al falimentului*) [82, p.37]. Dacă prima descrie *totalitatea actelor normative în domeniu*, atunci cea de-a doua reprezintă, *totalitatea normelor ce reglementează relațiile dintre debitorul insolvabil și creditorii săi în legătură cu satisfacerea concomitentă și proporțională a creanțelor acestora din contul patrimoniului debitorului conform unei anumite proceduri legale*. Acesta recunoaște că, relațiile de insolvabilitate se caracterizează atât prin trăsături de drept material, cât și drept procesual, fapt care este cauzat de confundarea noțiunii de drept al insolvabilității cu cea de legislație a insolvabilității. Încercând a lămuri esența relațiilor ce apar în legătură cu insolvabilitatea debitorului, cercetătorul propune introducerea categoriei de *raport juridic de drept concursual*, drept acea *relație ce apare în urma survenirii răspunderii civile a debitorului față de mai mulți creditori, realizate într-o formă procesual-judiciară* [82, p.55]. În rezultat acesta definește *procesul concursual* (procesul de faliment) drept o instituție de drept public, ce cuprinde *totalitatea normelor de drept procesual, ce reglementează relațiile procesuale apărute dintre instanța de judecată și participanții la proces, în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate* [82, p.70]. Apreciind rolul instanței de judecată la examinarea cauzei de insolvabilitate, Попондопуло В.Ф., consideră că judecătorul urmează doar să verifice legalitatea și temeinicia acțiunilor persoanelor ce participă la examinarea cauzei de insolvabilitate, inclusiv a administratorului insolvabilității, cât și să îndeplinească, în

exclusivitate, acțiuni procesuale, nu și manageriale, realizând prin urmare doar atribuțiile puterii judecătorești [82, p.105]. Analizând natura procesual-juridică a procedurii de insolvabilitate, autorul menționează că, fiecare cauză civilă, inclusiv cauzele de insolvabilitate, se examinează în cadrul unui proces civil, cu faze procesuale proprii și acțiuni procesuale specifice. În opinia sa, examinarea tuturor cauzelor civile în cadrul procesului civil presupune aplicarea regulilor contencioase, adaptate la necesitățile cauzelor civile concrete [82, p.114]. În aceeași ordine de idei, cercetătorul rus opinează că, în pofida sarcinilor distincte a procedurii de insolvabilitate, examinarea cauzei de insolvabilitate presupune parcurgerea a acelorași faze obligatorii, caracteristice pentru toate cauzele civile [82, p.131].

Un alt cercetător din Federația Rusă ce a analizat pe larg instituția insolvabilității este autoarea Телюкина M.B.. O mare parte a lucrărilor sale este consacrată promovării unei noi instituții (ramuri) de drept, denumită *drept concursual*. Fiind una dintre principalii promotori ai acesteia, doctrinara definește *dreptul concursual* ca o *instituție de drept complexă ce înglobează norme de drept privat și public menite a reglementa relațiile apărute în legătură cu incapacitatea de plată a debitorului insolvabil* [24, p.66]. Apreciind fazele procedurii de insolvabilitate, doctrinara recunoaște importanța deosebită a perioadei de observație, drept acea fază în care debitorul (în pofida intentării procesului civil), își continuă funcționarea, adică, activitatea obișnuită de producere, dar cu anumite excepții prevăzute expres de legislație [24, p.307]. Analizând aspectele procesuale ale insolvabilității, Телюкина M.B., recunoaște că *procedura concursuală presupune doar etapa procesuală de lichidare, în cadrul căreia nu poate fi vorba de salvarea debitorului ca entitate economică și juridică* [24, p.408]. În așa mod aceasta distinge procedura concursuală, drept o parte integrantă a procedurii de insolvabilitate, care se poate realiza doar în condițiile unui proces civil pornit în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate.

Analiza doctrinei române ne permite să observăm asupra unei predilecții pronunțate a autorilor români pentru aspectul material al insolvabilității, puține fiind acele lucrări, ce analizează aspectele procedurilor judiciare aplicabile în cazul acesteia. Cei mai de vază doctrinari români în domeniul insolvabilității sunt: Adam I., Savu C., Cărpenaru St. D., Costin M.N., Miff A., Piperea Gh., Turcu I., Schiau I., Țăndăreanu N., Nasz C.B., Bufan R.

De referință pentru întreaga doctrină în materie sunt lucrările savantului Turcu Ion, dedicate atât aspectelor generale a insolvenței, cât și aspectelor de procedură în particular. Analizând categoriile juridice cu care se operează în materie de insolvabilitate (faliment), doctrinarul afirmă că, insolvabilitatea urmează a fi delimitată de noțiunea de incapacitate de plată și cea de *refuz de plată*. În opinia acestuia, insolvabilitatea exprimă dezechilibrul financiar al

patrimoniului debitorului, caracterizat prin preponderența pasivului față de activ. Autorul este ferm convins, că nu este corect nici filologic, nici cu titlu de eufemism, nici cu titlu de pretinsă inovație, de a înlocui termenul de faliment cu cel de insolvabilitate comercială [83, p.5]. În schimb, acesta recunoaște rostul delimitării noțiunii de insolvență, ca sinonim pentru încetarea efectivă a plăților. Analizând coraportul dintre participanții la procedura de insolvabilitate, doctrinarul susține că, luând în considerare că creditorii sunt cei mai afectați de insolvența debitorilor, ei trebuie să dețină rolul principal în procedura insolvenței, iar justiția să se limiteze la controlul procedurii, fără a fi obligată să arbitreze în mod părtinitor, favorizând creanțele bugetare [83, p.198]. În lumina introducerii în legislația noastră a procedurilor simplificate, așa cum este procedura falimentului simplificat, urmează să menționăm părerea autorului, în conformitate cu care, reglementarea a două proceduri diferite, riscă să genereze o justiție cu două viteze, care să acorde numai marilor întreprinderi o șansă reală de redresare [83, p.296]. Analizând aspectele procesuale a procedurii de insolventă, Turcu I. recunoaște că reglementarea insuficientă a compatibilității dintre Codul de procedură civilă și Legea insolvabilității, lasă loc de interpretări neuniforme și contradictorii. Acesta se întreabă, în ce măsura prevederile Codului de procedură civilă sunt aplicabile procedurii de examinare a cauzelor de insolvabilitate, exemplificând cu dispozițiile referitoare la incompatibilitate și abținere, care nu pot fi aplicate procedurii de insolvabilitate sau prevederile ce țin de strămutarea pricinii [83, p.301]. Apreciind caracterul colectiv al procedurilor de insolvabilitate, autorul constată un lucru paradoxal, și anume că, caracterul colectiv al procedurii insolvenței pare a fi de natura, dar nu și de esența acestei proceduri, deoarece, procedura insolvenței își poate urma cursul și cu un singur creditor, care își va asuma rolul și de adunare a creditorilor, și de comitet al creditorilor[83, p.331].

O mențiune distinctă merită cercetările realizate de autorul Piperea Gheorghe, ca fiind unele din cele mai complexe în domeniu. În una din ultimele sale lucrări autorul român se expune asupra a o serie de aspecte problematice analizând și eventualele soluții pentru înlăturarea acestora. Similar autorilor ruși ai sec. XIX, Piperea Gheorghe recunoaște necesitatea delimitării dintre insolvabilitatea de drept civil și insolvabilitatea de drept material. Rațiunea unei asemenea delimitări rezidă în fundamentarea diferită a relațiilor civile în raport cu relațiile comerciale. În așa fel, dacă relațiile civile se bazează pe patrimoniu, care constituie garanția îndeplinirii obligațiilor, atunci relațiile comerciale se bazează pe credit, care demonstrează nivelul de încredere față de comerciant și față de faptul că acesta își va onora la scadență obligațiile. Diferența este una deosebit de importantă, deoarece un comerciant perfect solvabil din punct de vedere civil poate fi insolvabil din punct de vedere comercial, și invers, un comerciant al cărui pasive depășesc activele sale își poate păstra o încredere mare în mediul

comercial, ceea ce îi va permite achitarea tuturor datoriilor sale [36, p.273]. Autorul român optează pentru prevalarea insolvabilității comerciale, existența căreia urmează a fi demonstrată prin trăsături ușor distinctibile, de exemplu, încetarea plăților, spre deosebire de insolvabilitatea civilă, demonstrarea căreia presupune efectuarea unui examen economico-financiar profund în cadrul unui proces în desfășurare. În aceeași ordine de idei, Piperea Gheorghe, optează pentru prevalarea incapacității de plată, al cărei semn esențial urmează a fi încetarea plăților, în raport cu existența supraândatorării ca temei de declararea a insolvabilității. Rațiunea acestuia se bazează pe eficiența economică a unui asemenea proces, deoarece în măsura în care debitorul este în incapacitate de plată, adică într-o lipsă a lichidităților, reușita procedurilor de redresare a acestuia este mai probabilă, decât în cazul supraândatorării, adică a insuficienței activelor în raport cu pasivul, situație care cel mai probabil va duce la lichidarea debitorului [36, p.273]. Un aspect important analizat de Piperea Gheorghe, este cauza eșuării procedurilor judiciare alternative lichidării. Reieșind din argumentele acestuia, pornirea unei proceduri judiciare complexe, de durată, informarea publică despre starea debitorului cel mai des duce la pierderea interesului comercianților de a mai întreține careva relații comerciale cu acesta, mai mult decât atât, unica dorință a creditorilor devine executarea cât mai urgentă a creanțelor existentă. Soluția propusă de savant este necesitatea introducerii unor proceduri pre-judiciare, de prevenire a insolvabilității, care să se bazeze pe confidențialitatea informațiilor economico-financiare, ceea ce va facilita depășirea situației de criză și redresarea debitorului. Spre regret, o asemenea situație există și în legislația din Republica Moldova, având în vedere că odată cu intrarea în vigoare a Legii insolvabilității din 2012 au fost excluse prevederile în conformitate cu care examinarea cererii introductive era confidențială. La moment primirea spre examinare a cererii fiind anunțată public, este greu de crezut că asemenea acțiuni vor facilita încrederea comercianților față de cel care a fost depusă o cerere introductivă. În același studiu, autorul român face o analiză amplă a subiecților participanți în cadrul procedurii de insolvabilitate. Astfel, acesta delimitează participanții la procedură în două categorii: destinatarii procedurii și organele procedurii. În categoria destinatarilor procedurii acesta include toți participanții care trebuie să suporte consecințele deschiderii procedurii, fie să beneficieze de aceasta [36, p.296]. În categoria organelor procedurii acesta include instanța de judecată, judecătorul-sindic, administratorul și lichidatorul, excluzând în același timp adunarea creditorilor și comitetul creditorilor [36, p.298]. Conform unei opinii a aceluiași autor este necesar să delimităm așa numita categorie a „*creditorilor îndreptățiți să participe la procedură*”, prin aceasta delimitând statutul acestora de creditorii care nu au depus cerere și creditorii cu creanțe contestate sau tardive. Susținând o opinie mai puțin populară pentru legiuitori, Piperea Gheorghe consideră

oportun de a exclude din cadrul procesului de insolvabilitate adunarea creditorilor, argumentând prin practica franceză, care a renunțat la organele creditorilor, sau cea a Statelor Unite ale Americii unde există doar comitetul creditorilor numit de administrator (*trustee*). Autorul consideră că în scopul eficientizării procesului poate fi păstrat doar comitetul creditorilor drept organ a acestora [36, p.314]. Fiind unul din puținii autori care analizează mai multe aspecte procesuale ale procedurii de insolvabilitate, Piperea Gheorghe recunoaște că procedura judiciară de insolvabilitate presupune un număr indefinit de procese, fapt din care rezultă că participanții la procesul de insolvabilitate obțin și alte calități procesuale, reieșind din poziția acestora în procesele derivate sau aferente. Continuând elucidarea problemelor de procedură autorul român opinează prin necesitatea acordării posibilității intervenienților de a accede în procedura de insolvabilitate, pe motiv că cererile lor nu pot fi respinse din cauza existenței unei proceduri speciale, iar legea română nu reglementează o cale de acces specială pentru aceștia în cadrul procesului [36, p.365]. Analizând competența instanței de judecată ce examinează cauza de insolvabilitate, Piperea Gheorghe susține ideea că nu toate pricinile în care este implicat debitorul urmează a fi de competența judecătorului sindic. În aceeași ordine de idei, acesta susține ideea delimitării competenței instanței de judecată în atribuții jurisdicționale, caracteristice pentru toate felurile de proceduri și atribuții de control (supraveghere) a activității administratorului insolvabilității și lichidatorului. Totodată, autorul consideră că atribuțiile manageriale ale instanței de judecată urmează a fi excluse total, acestea nefiind specifice statutului instanței de judecată.

O altă cercetare în materie de insolvabilitate a fost realizată de doctrinarul român Nasz C.B. Interesul științific al acestuia a fost îndreptat spre toate aspectele ce țin de instituția insolvabilității, acesta analizând și o serie de aspecte practice ce țin de deschiderea și desfășurarea procedurilor de insolvabilitate. Este de remarcat intenția autorului român de a clarifica principalele categorii de noțiuni cu care se operează în cadrul analizei instituției insolvabilității, în special, insolvență, faliment, insolvabilitate. Conform opiniei acestuia, categoriile de insolvență și insolvabilitate se referă mai mult la aspectele materiale, exprimând o stare economică, financiară a patrimoniului sau a persoanei, pe când faliment întotdeauna a fost o categorie procesuală, exprimând o procedură aplicabilă celor aflați în incapacitate de plată [40, p.19]. Totodată autorul consideră iminent de a delimita conceptul de insolvență de cel al insolvabilității. Acesta este de acord cu faptul că insolvabilitatea este o categorie de drept civil și exprimă o stare a patrimoniului persoanei, caracterizată prin prevalarea pasivului asupra activului. Pe când insolvența reprezintă o categorie de drept comercial și exprimă o stare a comerciantului care se află în incapacitate de plată, semnele acesteia fiind încetarea plăților.

Similar altor doctrinari, Nasz C.B consideră că declanșarea procedurilor de insolvabilitate ține de insolvența ca o stare de incapacitate de plată și trebuie condiționată de starea patrimoniului, denumită și *deconfitură* [40, p.12]. Nu mai puțin importantă este încercarea autorului de a identifica principiile ce guvernează procedura de insolvabilitate și sunt specifice doar pentru desfășurarea acesteia. Drept principii specifice doar procedurilor de insolvabilitate, acesta enumeră: 1) principiul priorității procedurii de insolvabilitate față de alte proceduri de recuperare a creanțelor; 2) principiul celerității; 3) principiul colectivității; 4) principiul maximizării averii debitorului; 5) principiul ordonării creanțelor; 6) principiul participării active a creditorilor la procedură [40, p.99].

Un interes aparte trezește cercetarea autoarei Deteșan Daniela, [84, p.21] ce are drept obiect de studiu insolvența persoanei fizice. În urma analizei tendințelor generale de nivel internațional, în special european, îndreptate spre introducerea procedurilor de insolvabilitate pentru persoane fizice necomercianți, cercetătoarea, ajunge la concluzia că, întreaga conjunctură economică reclamă oferirea unui sprijin real persoanelor supraândatorate din cauze independente de voința lor. Aceasta, recunoaște că executarea silită individuală nu mai este o opțiune inclusiv pentru creditori, mai ales în situația unor credite negarantate, or atunci când debitorul nu are active urmăribile, acesta este interesat să nu facă nici un efort în decursul a trei ani pentru executarea silită pentru ca ulterior creditorul să nu mai poată urmări individual creanța. Autoarea menționează că, introducerea unei proceduri a insolvenței persoanelor fizice, ar trebui să reglementeze raporturile juridice creditor-debitor din trei unghiuri de perspectivă: utilitatea legii pentru creditori, utilitatea pentru debitor și familia lui și utilitatea pentru societate în general. Reieșind din finalitatea procedurilor de insolvabilitate îndreptate spre comercianți, autoarea conchide, că legile moderne ale insolvenței personale urmează a avea un scop dublu, de a oferi protecție creditorilor, dar și de a salva debitorul de bună credință, oferindu-i o a doua șansă (un *fresh start* meritat). Asigurarea echilibrului între interesele debitorilor și creditorilor trebuie să fie principalul scop al unei legi a insolvenței particularilor, deoarece pentru simpla executare a creanțelor debitorului, rămâne suficient de acoperitoare procedura executării silite de drept comun [85, p.17].

1.2. Studiul publicațiilor doctrinare naționale în domeniul insolvabilității și a procedurilor de insolvabilitate.

Evoluția și tendințele de dezvoltare a procedurilor de insolvabilitate în Republica Moldova.

În toate timpurile activității economice a întreprinzătorilor puteau fi generate situații în care persoana, ca rezultat al anumitor circumstanțe, fie obiective, fie în urma neglijenței personale, rămânea în imposibilitatea, fie absolută, fie temporară, de satisfacere a creanțelor creditorilor săi [86, p.254]. În dependență de etapa istorică și evoluția relațiilor economice pentru desemnarea stării de incapacitate de plată sau utilizat noțiunile de *faliment, bancrută, insolvență sau insolvabilitate.*

În prezent, deși scopurile pentru realizarea și desfășurarea procedurii de insolvabilitate rămân neschimbate, totuși reglementările concrete diferă de la o legislație la alta. Astfel, este recunoscută diferențierea câtorva tipologii a legislațiilor privind falimentul. În primul rând, cea britanică, din care fac parte Australia, Africa de Sud, Noua Zeelandă și SUA, cea franceza din care fac parte jumătate din statele membre UE (Franța, Spania, Belgia, Grecia, etc.), cea germanică din care face parte Germania, Austria, Japonia și cea scandinavă sau nordică (Finlanda, Norvegia, Danemarca, etc.). Ca rezultat legislația falimentului în statele membre ale Uniunii Europene are origini și reprezentanți în toate aceste tipologii, nefiind o unitate în reglementări [87, p.17]. Legislația de sorginte britanică este recunoscută drept una care oferă cea mai bună soluție pentru creditori, 72 % din țările care o aplică nu îngheață automat activele la momentul declanșării procedurii, se garantează că primii plătiți vor fi creditorii garantați, excepție în acest sens face SUA, cu legislație, mai degrabă, anti-creditori, ce presupune înghețarea activelor, declanșarea unilaterală a procedurii de faliment și păstrarea membrilor debitorului la conducere [87, p.17].

În Republica Moldova, similar cu alte legislații contemporane, domeniul ce cuprinde relațiile de drept apărute în legătură cu incapacitatea de plată a persoanei este desemnat în prezent prin noțiunea de *insolvabilitate.*

Evoluția instituției insolvabilității în Republica Moldova, de fapt similar cu alte reglementări specifice economiei de piață, are o istorie destul de scurtă în spațiu național. Prima încercare de a reglementa relațiile apărute în legătură cu incapacitatea de plată s-au materializat prin Legea cu privire la faliment nr. 851 din 03.01.1992 [88]. Pe parcursul a doar 31 de articole s-a încercat a concentra la maxim pornirea și desfășurarea procedurii legate de incapacitatea unui subiect de drept. Esența procedurii date era definită ca totalitatea reglementărilor referitoare la răspunderea proprietarului de eficiența gospodăririi și administrării întreprinderii, fiind aplicabile persoanelor juridice sau persoanelor fizice, care în urma unei activități economice nereușite nu erau în stare să-și achite creanțele al căror termen a expirat. Din punct de vedere practic reglementarea falimentului din 1992 este rezumativă, fiind o schiță a unei proceduri falimentare, ceea ce de fapt a și dus la inaplicabilitatea acesteia în practică.

Următoarea etapă în evoluția instituției insolvabilității moldave o constituie Legea cu privire la faliment nr. 786 din 26 martie 1996 [89], care pe parcursul a 38 de articole a încercat a repara neajunsurile reglementărilor din 1992. În cadrul acesteia pentru prima dată apare noțiunea de insolvabilitate, ca stare *de facto*, fiind accentuată ideea incapacității satisfacerii creanțelor și nu a refuzului de plată. Deja se concretizează că debitor insolvabil poate fi doar persoana juridică și fizică ce practică activitate de întreprinzător. Noutatea reglementării consta în apariția a o serie de noțiuni progresiste, ce au anticipat aplicabilitatea acestora, așa ca: faliment principal, faliment secundar, centrul intereselor principale, etc., ca rezultat putem evidenția o evoluție esențială în comparație cu reglementările anterioare. Ulterior aceste categorii juridice au fost fundamentate în Regulamentul Consiliului Europei privind insolvența din 29 mai 2000 [49]. Regretabil este faptul că reglementarea din 1996 nu au mers prea departe în ce privește acordarea împuternicirilor depline organelor creditorilor, astfel adunarea creditorilor avea competențe minime doar în ce privește supravegherea fără putere decizională.

Următoarea și cea mai longevivă, din punct de vedere a aplicării acesteia, rămâne a fi Legea insolvabilității nr. 632 din 14.11.2001 [90]. În varianta inițială, legea includea așa-numita procedură de restructurare, aplicată asupra întreprinderilor în proces de restructurare, indiferent de tipul lor de proprietate și forma juridică de organizare înregistrate în Republica Moldova. Începând cu 14 iulie 2006 s-a statuat că insolvabilitatea întreprinderilor se regăsește doar în cadrul unui proces judiciar, iar inspectoratele fiscale urmau să preia toate dosarele privind întreprinderile ce activau în proces de restructurare în baza acordurilor-memorandum încheiate. Începând cu iulie 2006, Legea insolvabilității delimitează clar așa-numitul proces de insolvabilitate, care se desfășura în două forme – procedura planului și procedura de lichidare a patrimoniului. Are loc o fundamentare esențială a poziției administratorului insolvabilității și adunării creditorilor, o limitare a voinței instanței și acordare doar a împuternicirilor de supraveghere și control, după caz, și decizionale pentru a substitui voința creditorilor [91, p.217]. Soarta debitorului deja se hotărăște de adunarea creditorilor care vine a dispune fie calea alternativă de păstrare a entității juridice cu aplicarea procedurii planului, fie lichidarea categorică. Întreaga procedură de lichidare ține de persoana administratorului sub supravegherea strictă a creditorilor și instanței de judecată. Specifică este reglementarea minuțioasă a validării creanțelor, contestării acestora, rezervării masei debitoare pentru creanțele contestate. Apar o serie de reglementări privind valorificarea masei debitoare, modalitățile de valorificare, distribuirea produsului obținut ți încetarea procedurii de insolvabilitate.

Ulterior evoluția sistemului național privind insolvabilitatea a continuat, conform Legii Insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012 [4]. Apariția noii legi a fost generată de o serie de probleme legate de practica aplicării legii din 2001, în special ne referim la:

- puterea limitată a creditorilor, care de fapt ar trebui să decidă soarta debitorului insolvabil ca rezultat al propriilor creanțe. Deseori în practică este substituită voința creditorilor prin decizia instanței de judecată;

- lipsa unor limite procedurale în privința tipului și timpului contestărilor operate în cadrul procedurii, ceea ce duce la tergiversarea irațională a procedurii respective;

- dezinteresul pentru aplicarea procedurii alternative și controlul minor al creditorilor în cadrul acestora;

- poziția ambiguă și deseori confuză a administratorului.

Noua lege devine mai corelată realităților economice și cadrului legal existent. Astfel, deja clar se delimitează că există o unică procedură de insolvabilitate aplicabilă, care poate lua forma fie a falimentului, fie a procedurii de restructurare. Drept rezultat se încearcă a ordona consecutivitatea acțiunilor desfășurate și măsura în care instanța de judecata se poate implica în desfășurarea procesului de insolvabilitate. Totodată, una din cauzele modificărilor aprobate în privința reglementărilor privind insolvabilitatea se datorează confuziilor privind rolul instanței de judecată în cadrul procedurii de insolvabilitate și coraportului acesteia cu atribuțiile organelor de conducere a creditorilor și administratorul insolvabilității.

Reieșind din nota informativă prezentată la proiectul legii nr. 149 din 29.06.2012, *„O problemă majoră existentă în implementarea sistemului de insolvabilitate în Moldova constă în delimitarea nu întotdeauna clară a rolurilor şi obligaţiunilor respective ale judecătorilor, administratorilor, companiei-debitoare şi creditorilor. Aşadar, judecătorii reiterează că sunt obligaţi să întreprindă prea multe proceduri şi sarcini în cadrul fiecărui dosar de insolvabilitate; administratorii indică că deseori se află în stare de imposibilitate de realizare a sarcinilor impuse, datorită incertitudinii statutului profesiei lor, iar creditorii garantaţi ai companiei insolvente (în marea majoritate bănci) indică că ei sunt implicaţi insuficient în procesul de luare a deciziilor şi nu li se acordă posibilitatea să voteze anumite întrebări (…)”*[92].

Făcând o sinteză a noilor reglementări putem să ne referim la următoarele:

- introducerea așa numitei perioade de observație;

- introducerea procedurii simplificate de faliment, prin care un debitor, care îndeplinește condițiile prevăzute de lege, intră direct în procedura falimentului, fie odată cu deschiderea

procedurii de insolvabilitate, fie după o perioadă de observație de maximum 90 de zile, perioadă în care vor fi analizate elementele incapacității de plată ale debitorului.

- introducerea unei reglementări mai detaliate și mai clare a esenței redresării solvabilității debitorului prin aplicarea în privința lui a procedurii de reorganizare judiciară, reglementarea tipurilor de restructurări și căile de realizare a acestora;

- concretizarea expresă și clară a atribuțiilor administratorului insolvabilității, drepturilor și obligațiilor acestuia, precum și pârghiile de influență asupra debitorului, în cazul în care acesta acționează în detrimentul creditorilor sau nu respectă planul de restructurare;

- introducerea cu titlu de novație a unei proceduri noi, numită „*procedura accelerată de restructurare*”, prin intermediul căreia față de debitor va putea fi aplicată un tip nou al procedurilor de prevenire a insolvabilității;

- reglementarea strictă a procedurii de contestare a actelor în cadrul procedurii de insolvabilitate, în special - termenul maxim de examinare a unei căi de atac, în cadrul unui proces de insolvabilitate, nu poate fi depăși 30 de zile; concomitent, pe durata examinării căii de atac, dosarul rămâne în cadrul instanței de fond, ceea ce optimizează desfășurarea actelor procesuale și, respectiv, va reduce timpul necesar soluționării întregii proceduri.

Concluzionând, afirmăm cu certitudine că Republica Moldova pășește ferm în rând cu majoritatea țărilor europene în ce privește reglementările ce țin de insolvabilitate și procedura acesteia. Minimizarea voinței statutului, de rând cu protejarea maximă a intereselor creditorilor și asigurarea unui control riguros din partea acestora asupra menținerii și valorificării masei debitoare, formează fundamentul unei proceduri eficiente de insolvabilitate ce ar maximiza procentul plăților creditorilor și ar reduce eventualele pierderi a masei debitoare.

Totuși, rămân nesoluționate o serie de probleme ce țin de examinarea judiciară a cauzelor de insolvabilitate, în condițiile în care reforma majoră din anul 2012, a atins prea puține aspecte procesual-juridice ce au incidență asupra desfășurării procedurii de insolvabilitate. Deși în urma modificărilor instanța de judecată a pierdut orice atribuții manageriale, având doar competențe jurisdicționale, totuși au rămas mai multe neclarități privind competența instanței de insolvabilitate asupra chestiunilor incidentale, cât și privind actele de dispoziție ce urmează a fi contestate. În aceeași ordine de idei, deși creditorii obțin mai multă putere decizională în ceea ce privește derularea procesului de insolvabilitate, totuși introducerea procedurii simplificate de faliment a creat mai multe premise care vor permite ocolirea voinței creditorilor în derularea procedurii. De asemenea, detalierea procedurilor de valorificare a masei debitoare a ridicat mai multe întrebări privind controlul ce urmează a fi asigurat de instanța de judecată, cât și efectul de prejudiciabilitate al actelor de dispoziție adoptate, de exemplu, în cazul popririi. Încercarea

autorilor reformei de a introduce o perioadă tranzitorie, denumită perioada de observație, menită a aprecia multe-aspectual solvabilitatea debitorului și posibilitatea de redresare a acestuia, creează în practică mai multe neclarități ce țin de atribuțiile debitorului, creditorilor și administratorilor, cât și termenele procedurale în care aceasta este aplicabilă. Și, nu în ultimul rând, reforma din 2012, a lăsat nesoluționată problema atractivității procedurilor alternative lichidării debitorilor, fapt datorat implicării întârziate a instanței de judecată și administratorului în activitatea debitorului.

Formarea doctrinei naționale a Republicii Moldova în materie de insolvabilitate.

Pe fundalul numeroaselor lucrări științifice scrise în străinătate, doctrina juridică din Moldova nu se poate mândri cu un număr mare de lucrări în domeniul insolvabilității. Numărul lucrărilor științifice dedicate insolvabilității abia că ajunge la cifra de zece, iar din rândul autorilor ce s-au ocupat cu cercetarea insolvabilității, putem evidenția pe Barba Valentin, Covaliu Gheorghe, Furdui Viorel, Munteanu Alexandru, Roșca Nicolae, etc.

În una din primele lucrări ce avea ca obiect de studiu procedurile de insolvabilitate, [93] autorul Covaliu Gh., recunoaște că, deși la acel moment existau deja două acte normative ce reglementau procedura de insolvabilitate (faliment), totuși aplicarea practică a acestora întâmpina o serie de dificultăți, în special datorită faptului că societatea abia scăpa de stereotipurile trecutului în conformitate cu care statul urmează să asigure cetățenii cu lucru, iar întreprinderile cu tot necesarul pentru funcționarea unei piețe de desfaceri garantate. Autorul consideră că abia acum (se are în vedere începutul anilor 2000), societatea conștientizează faptul că insolvabilitatea (falimentul) întreprinderilor nu înseamnă o tragedie, o închisoare pentru datornici sau o pierdere totală a veniturilor și a locurilor de muncă. Deja, la acel moment, autorul declară că insolvabilitatea (falimentul) este un sistem de proceduri judiciare care ajută societății de a se elibera de întreprinderile aflate în agonie și a crea noi posibilități pentru piața de muncă. Este interesantă poziția autorului Covaliu Gh. în ce privește categoria de „proces de faliment (de insolvabilitate)”, care o consideră confuză, pe motiv că instanța care examinează cauza de insolvabilitate nu pronunță nici o hotărâre prin care să dispună satisfacerea pretențiilor creditorilor din contul masei debitoare [93, p.8].

Un alt studiu, relativ timpuriu, în materie de insolvabilitate este realizat de autorul Furdui Viorel [94]. În încercarea sa de a explica instituția falimentului acesta definește falimentul dintr-o perspectivă mai mult materialistă, înțelegând prin instituția falimentului acel ansamblu de norme juridice care reglementează raporturile sociale ce apar în legătură cu incapacitatea de plată de către o persoană fizică sau juridică a datoriilor față de creditorii săi, ajunse la scadență [94,

p.9]. Desigur, nu putem fi într-u totul de acord cu opinia autorului, ori în condițiile acceptării unei asemenea accepțiuni, fie urmează să excludem procedurile judiciare, drept acțiuni care nu sunt efectul nemijlocit al incapacității de plată, fie urmează să recunoaștem drept faliment totalitatea raporturilor care apar până la intentarea unei cauze de faliment, cât și după încetarea acestuia, ceea ce nu corespunde cu esența procedurilor de insolvabilitate. În același timp, autorul susține ideea, în conformitate cu care în denumirea legilor ce reglementează procedurile aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată, urmează a se utiliza termenul de faliment și nu de insolvabilitate, cea din urmă descriind mai degrabă o stare de fap [94, p.10]. O atenție deosebită este acordată, de către autor, temeiurilor pentru pornirea procedurilor de insolvabilitate. În acest sens, făcând uz de practica internațională, acesta susține instituirea prioritară a incapacității de plată drept temei de pornire a unei proceduri de insolvabilitate, însă cu specificarea faptului demonstrării semnelor de bază a acesteia și anume încetarea efectuării plăților - trecerea unei anumite perioade stabilite de lege [94, p.16].

Unul din cele mai temeinice studii, din Republica Moldova, în domeniul insolvabilității a fost realizat de cercetătorul Roșca Nicolae [95], care prin prisma doctrinei și realităților practice a încercat a efectua o analiză profundă a reglementărilor Legii falimentului din 1996. O atenție deosebită merită opinia autorului privind natura juridică a procedurii de insolvabilitate (faliment). Analizând trăsăturile mai multor feluri de proceduri, acesta ajunge la concluzia că cauza de faliment îmbină un complex de particularități ale procedurii contradictorii, ale procedurii speciale și ale procedurii de executare, dar nu poate fi inclusă integral în nici una din acestea, astfel susținând ideea constituirii cauzelor de faliment într-o categorie de sine stătătoare, [95, p.15] opinie pe care o susținem și o considerăm corectă din punct de vedere al teoriei dreptului procesual civil. Unul din demersurile originale, înaintate de autor, ține de necesitatea introducerii unei proceduri prealabile adresării în instanța de insolvabilitate. Din argumentarea adusă de autor, acest fapt va diminua numărul cazurilor de depunere abuzivă a cererii introductive, cât și va exclude eventualul prejudiciu care poate fi adus debitorului [95, p.79]. Un alt demers științific original, înaintat de autor, ce încearcă a modifica esența procedurilor contencioase, se axează pe intenția acestuia de a introduce posibilitatea transformării unui litigiu civil într-o procedură falimentară dacă în instanța de judecată se dovedește starea de insolvabilitate a debitorului, iar creditorul-reclamant depune o cerere în acest sens [95, p.79]. Desigur rațiunea introducerii unui asemenea mecanism este clară, dar, reieșind din reglementările în vigoare și esența procedurilor de insolvabilitate, asemenea acțiune ar contravine conceputului procedurii concursuale, existent în procedura de insolvabilitate. Este interesantă poziția autorului Roșca N., cu privire la poziția procurorului în cadrul procedurii de

insolvabilitate. Conform opiniei acestuia atribuțiile procurorului în cadrul procesului de insolvabilitate sunt prea mari, astfel intervenția procurorului poate fi justificată doar în cazul în care creanțele își au originea în infracțiuni, iar în celelalte cazuri interesele statului urmează a fi apărate de reprezentanții organelor de stat competente [95, p.84]. Merită atenție poziția doctrinarului autohton cu privire la actul de dispoziție prin care se intentează procedura de insolvabilitate nemijlocită, poziție valabilă și pentru legislația în vigoare. Într-o primă ipoteză acesta nu este de acord cu actul prin care se dispune intentarea procedurii de insolvabilitate, adică prin hotărâre, argumentând prin existența contradicției cu Codul de procedură civilă care prevede esența hotărârii, drept act ce examinează fondul cauzei. Acesta insistă asupra necesității modificării legislației, inclusiv reieșind din faptul că este eronat de a porni și finaliza un proces civil prin hotărâre judecătorească [95, p.94]. În aceeași ordine de idei, doctrinarul consideră că este eronat utilizarea în dispoziția hotărârii de intentare a sintagmei *„declararea debitorului în stare de insolvabilitate*”, deoarece starea de insolvabilitate este un fapt ce a survenit anterior, și nu un fapt ce apare datorită dispozitivului adoptat de instanța de judecată [95, p.95]. Sub aspectul finalizării procedurii de faliment, merită atenție, propunerea autorului Roșca N., de a introduce în partea dispozitivă a hotărârii de încetare a procesului, o prevedere distinctă prin care debitorul să fie declarat falit. În argumentarea poziției sale, autorul autohton pornește de la ideea că, drept consecință a începerii procedurii de faliment, curgerea dobânzilor și a penalităților se stopează și acest fapt deja a influențat negativ unii creditori. Prin urmare, având în vedere că în temeiul legii, a avut loc o iertare a unor datorii, debitorul trebuie să fie declarat falit, suportând toate consecințele negative [95, p.158].

O altă, lucrare de referință [96], relativ nouă, apare sub egida Institutului Național al Justiției (INJ) în 2009 și are menirea de a crea o bază științifică primară pentru instruirea audienților Institutului, inclusiv în materie de insolvabilitate. Analizând natura juridică a procedurii de insolvabilitate, autorii suportului de curs respectiv ajung la concluzia că procedura de insolvabilitate este o procedură civilă necontencioasă, ce nu soluționează litigii de drept, dar are menirea de a supraveghea totalitatea acțiunilor îndreptate spre satisfacerea concomitentă și proporțională a tuturor creanțelor creditorilor unui debitor insolvabil. În același timp, autorii recunosc, că procedurilor de insolvabilitate le sunt caracteristice și anumite trăsături comune procedurilor contencioase [96, p.203]. Un aspect aparte susținut de autorii lucrării date, este cel cu privire la necesitatea corespunderii cererii introductive atât cu cerințele impuse de Legea insolvabilității, cât și cu cerințele generale impuse de Codul de procedură civilă față de cererile de chemare în judecată, opinie pe care o susținem integral, argumentele de rigoare fiind expuse în capitolele următoare [96, p.226]. Menționăm, de asemenea, atenția acordată de autori în

vederea delimitării a două concepte, cel de „*încetare a procesului de insolvabilitate*”, și cel de „*încetarea a procesului civil*”. Reieșind din argumentele acestora „*încetarea procesului de insolvabilitate*” este actul ce semnifică finalizarea întregului procesului judiciar pornit în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate, pe când „*încetarea procesului civil*” reprezintă un caz de finalizare a procesului civil fără soluționarea în fond a cauzei, din motivul încălcării premiselor dreptului la acțiune [96, p.247]. În acest sens, susținem opinia autorilor și considerăm necesară adaptarea prevederilor Legii insolvabilității în vigoare la normele fundamentale ale Codului de procedură civilă. Din punct de vedere al competenței instanței de judecată, prezintă interes, clasificarea realizată de autorii nominalizați, a actelor de dispoziție adoptate de instanța de judecată în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate. În vederea demonstrării unei ipostaze duble a instanței de judecată, aceștia afirmă că actele de dispoziție urmează a fi clasificate, în dependență de scopul acestora în: acte de dispoziție adoptate în vederea realizării unor acțiuni procesuale necesare desfășurării normale a procesului judiciar și acte de dispoziție adoptate în scopul confirmării acțiunilor procesuale ce reprezintă o manifestare de voință a participanților la proces (acte de supraveghere) [96, p.262]. De asemenea, prezintă interes și preocuparea autorilor de analiza problemelor ce țin de răspunderea aplicabilă în cadrul și în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate. Aceștia delimitează tipurile de răspundere în două categorii în dependență de subiecții implicați, și anume: răspunderea persoanelor responsabile a debitorului și răspunderea participanților la proces, afirmând că dacă în cazul primei categorii este vorba de o răspundere civilă subsidiară, în cel de-al doilea caz este vorba despre răspunderea procesuală aplicabilă în baza normelor procesuale [96, p.269]. În al doilea rând, autorii autohtoni, constată că legea nu este în de ajuns de explicită în ceea ce privește aplicarea răspunderii subsidiare, în special nu este clar tipul de procedură care urmează a fi aplicat la examinarea circumstanțelor ce întemeiază aplicarea răspunderii, calitatea procesuală a subiecților și,, respectiv, drepturilor și obligațiile lor, dar și actul procesual prin intermediul căruia urmează să fie aplicată răspunderea.

Relativ nou în domeniul insolvabilității, este și manualul de procedură civilă din 2009 [97], redactat sub conducerea profesorului Cojuhari Alexandru. Pe lângă analiza unei ample materii ce ține de partea specială a dreptului procesual civil, autorii au dedicat și un capitol aparte aspectelor ce țin de procedura de declarare a insolvabilității. Conform unei concluzii inițiale, autorii ajung la concluzia că insolvabilitatea, ca instituție de drept, aparține ramurilor de drept material, în speță dreptului civil sau comercial. Pe lângă aceasta, recunosc autorii, datorită supravegherii din partea puterii judecătorești a tuturor acțiunilor ce țin de repartizarea concomitentă și proporțională a creanțelor creditorilor, iese în evidență latura procesuală a

instituției date [97, p.191]. Una din problemele controversate ridicate de autori este dobândirea calității de debitor în cadrul procedurii de insolvabilitate. Confuzia respectivă apare în legătură cu persoanele care practică activitate de întreprinzător, dar nu sunt înregistrate într-o anume formă juridică. În opinia autorilor lucrării menționate, în pofida prevederilor art. 26 alin. (2) al Codului civil persoanele care practică activitatea de întreprinzător, dar nu sunt înregistrate în conformitate cu prevederile legale, nu pot fi debitori în cadrul procedurii de insolvabilitate, deoarece Legea insolvabilității specifică necesitatea existenței unei înregistrări legale. Cu părere de rău, Curtea Supremă de Justiție nu a adoptat o poziție clară în acest sens, astfel, nici în Hotărârea plenului din 2004 [98], adoptată pe marginea Legii insolvabilității din 2001, și nici Hotărârea plenului din 2014 [99], adoptată pe marginea Legii insolvabilității din 2012, nu găsim un răspuns clar la această problemă. În afară de aspectele de drept material, autorii autohtoni analizează și o serie de probleme procedurale. Având în vedere consecutivitatea specifică a actelor procedurale ce se desfășoară în cadrul procedurii de insolvabilitate, doctrinarii autohtoni au propus următoarea delimitare specifică fazelor procedurii de insolvabilitate, deosebind: faza depunerii cererii introductive, faza examinării cererii introductive, faza înaintării și validării creanțelor și faza încheierii procedurii de declarare a insolvabilității [97, p.202]. Deși delimitarea respectivă a fost realizată reieșind din prevederile Legii insolvabilității din 2001, considerăm că aceasta este aplicabilă și reglementărilor actuale, cu introducerea anumitor adaptări. O polemică aparte este dezvoltată în lucrarea susmenționată cu privire la acțiunile ce urmează a fi adoptate de instanța de judecată în legătură depunerea cererii introductive. Conform opiniei acestora, acțiunile instanței de judecată urmează a fi extinse pentru a cuprinde inclusiv și acțiunile de refuz, restituire și de a nu da curs, prevăzute de Codul de procedură civilă în legătură cu depunerea cererii de chemare în judecată [97, p.207]. În ceea ce ne privește, considerăm poziția exprimată de autori una corectă și aplicabilă inclusiv reglementărilor în vigoare, argumentele respective fiind expuse în conținutul capitolelor următoare.

Una din cele mai noi cercetări în materie de insolvabilitate este cuprinsă în Manualul judecătorului pentru cauze civile [100], lucrarea teoretico-practică, apărută sub egida Curții Supreme de Justiție a RM și destinată în special magistraților. Unul din primele aspecte abordate de autorii ediției menționate se referă la natura juridică a procedurii de insolvabilitate. Conform opiniei acestora, procedura de insolvabilitate este o procedură specifică, preponderent necontencioasă, deoarece o trăsătură definitorie pentru aceasta este lipsa litigiului de drept. Unul din argumentele de bază înaintat de autori se bazează pe prevederile art. 5 alin. (2) al Legii insolvabilității, în conformitate cu care, în caz de examinarea a litigiilor cu privire la masa debitoare, instanța va judeca această cauză într-un proces separat conform regulilor procedurii

contencioase [100, p.225]. Din punct de vedere al procedurii civile este interesantă opinia autorilor privind delimitarea întregii proceduri de insolvabilitate în două faze mari, și anume: etapa primirii și examinării cererii introductive și etapa desfășurării propriu-zise a procedurii de insolvabilitate. Rațiunea autorilor se bazează pe esența actelor de procedură ce se produc în cadrul fiecărei din cele două etape. Dacă în cazul primei etape, totalitatea acțiunilor sunt îndreptate spre verificarea existenței sau inexistenței temeiurilor de insolvabilitate, atunci în cadrul celei de a doua etape, scopul fundamental al procedurii este satisfacerea concomitentă și proporțională a creanțelor creditorilor [100, p.234]. Un alt aspect procesual analizat în cadrul lucrării menționate se referă la acțiunile instanței de judecată ce pot fi realizate în legătură cu depunerea cererii introductive. Conform opiniei autorilor autohtoni, în cadrul procedurii de insolvabilitate urmează a fi aplicate, în caz de existență a temeiurilor respective, atât acțiunile prevăzute de Legea insolvabilității, cât și cele prevăzute de Codul de procedură civilă, inclusiv, restituirea fără examinare a cererii, refuzul în primirea cererii, restituirea cererii și acțiunea de a nu da curs cererii [100, p.236]. Unul din aspectele procesuale, examinate de autori, se referă la cerințele înaintate față de cererea de admitere a creanței. În opinia acestora cererea de admitere a creanțelor urmează a corespunde cerințelor înaintate față de cererea introductivă, ceea ce nu corespunde pe deplin nici prevederilor legale și nici esenței cererii de admitere a creanței [100, p.241]. În ceea ce ne privește considerăm că cererea de admitere a creanței urmează a se întocmi conform regulilor generale stabilitate pentru cererea de chemare în judecată, deoarece cererea de admitere a creanței deja nu urmărește declararea insolvabilității persoanei, dar înaintarea și executarea unei creanțe de la debitor. O atenție aparte este acordată, de către autori, noii proceduri introduse prin Legea insolvabilității din 2012 denumită „*procedura simplificată de faliment*” [100, p.253]. Autorii recunosc caracterul benefic al introducerii unei asemenea proceduri, mai ales sub aspectul realităților economice ale Republicii Moldova și popularității formelor de organizare juridice a persoanelor fizice întreprinzători. Un alt domeniu de interes al autorilor autohtoni îl constituie finalizarea procedurilor de insolvabilitate, în special este acordată o atenție deosebită circumstanțelor ce întemeiază adoptarea hotărârii de încetare a procedurii de insolvabilitate, mai ales în condițiile multitudinii posibilităților de evoluție a procesului de insolvabilitate propriu-zis.

Similar numărului mic al lucrărilor științifice în materie de insolvabilitate, este și situația publicațiilor științifice în revistele de specialitate. Un progres esențial în analiza teoretică și practică a problemelor de insolvabilitate a avut loc în 2014 în legătură cu desfășurarea Conferinței Științifice Internaționale „*Legea insolvabilității – de la teorie la practică*”, care și-a desfășurat lucrările în data de 10 octombrie 2014. Un aport considerabil la cercetarea

problemelor actuale în domeniu insolvabilității a fost realizat de așa autori ca Clima N., Roșca N., Munteanu A., Barba V., Tarlapan A., Cocîrlă V. și alții.

În primul rând, urmează să apreciem studiul [101] autorului Roșca N. dedicat aprecierii vectorului de evoluție a insolvabilității în plan normativ și practic național. După cum menționează autorul, instituția insolvabilității este printre cele mai importante instrumente juridice care reglementează relațiile patrimoniale și asigură stabilitate circuitului civil, alături de instituțiile dreptului de proprietate, actul juridic, obligațiile civile, persoana juridică, etc. În opinia doctrinarului autohton, legislația insolvabilității în Republica Moldova se perfecționează prea încet, datorită mai multor factori: lipsă de experiență legislativă, procese de privatizare, tendințe inflaționiste, blocaje economice din partea unor țări, influența corupției asupra relațiilor economice. Totuși, recunoaște autorul, inclusiv datorită acestor factori, legislația autohtonă devine tot mai cunoscută și frecvent aplicabilă. Analizând evoluția reglementărilor naționale, autorul recunoaște că, Legea RM cu privire la faliment din 1992, deși în pofida mai multor temeri, nu a fost aplicată, a constituit un imbold, care, a trezit curiozitatea juriștilor și întreprinzătorilor și a adus la cunoștința acestora un mecanism nou de încasare forțată a creanțelor ajunse la scadență, altul decât urmărirea individuală. Apreciind lucrul autorilor asupra legii în vigoare, doctrinarul menționează lucrul activ a administratorilor insolvabilității care s-au străduit să elimine situațiile de blocaj și contradicțiile între diferite norme juridice care anterior nu permitea o gestionare rapidă a situației și celeritatea procedurilor.

O atenție deosebită merită cercetarea lui Barba V. [102] în ceea ce privește problemele aplicării perioadei de observație în cadrul procedurii de insolvabilitate. Un prim aspect pus în discuție de autor este întinderea perioadei de observație, aceasta deoarece din lege nu este clar când se finalizează perioada de observație, fie odată cu intentarea procedurii de insolvabilitate, fie până la aplicarea unui anumit fel de procedură propriu-zisă (procedură de faliment sau procedură de restructurare). În opinia acestuia, reieșind din spiritul legii, perioada de observație nu se termină odată cu adoptarea hotărârii de declararea a persoanei insolvabile, dar continuă până la aplicarea procedurii de faliment sau restructurare, deoarece doar în așa mod vor putea fi realizate scopurile perioadei de observație și anume păstrarea masei debitoare și evaluarea posibilităților de asanare economică a debitorului [102, p.21]. O altă problemă practică atinsă de autor este aplicarea măsurilor de asigurare în cadrul perioadei de observație. Conform opiniei acestuia, măsurile de asigurare prevăzute de art. 24 al Legii insolvabilității urmează a fi aplicate obligatoriu, din oficiu de instanța de judecată, natura juridică a acestora nu poate fi confundată cu cea a măsurilor de asigurare a acțiunii prevăzute de art. 174 și 175 ale Codului de procedură civilă. În aceeași ordine de idei, autorul menționează asupra erorii comise de practicieni, care

adesea egalează acțiunea asiguratorie de „*înlăturare de la gestionarea patrimoniului*” cu acțiunea de „*înlăturare de la administrarea întreprinderii*”. În opinia cercetătorului, sintagma de „*înlăturare de la administrarea întreprinderii*” este una mult mai largă și presupune nu doar lipsirea de dreptul de a dispune de patrimoniu, dar și lipsirea de funcțiile manageriale a reprezentantului debitorului, în așa mod în care acesta nu va putea decide nici asupra modului de desfășurarea a activității economice, de producție sau financiare, opinie pe care o susținem pe deplin. Un alt aspect de procedură problematic, pus în discuție de Barba V. este cel cu privire la obligativitatea desemnării de către instanța de judecată a comitetului creditorilor, acțiune care este destul de confuz reglementată de legea în vigoare. În demersul său științific autorul rămâne pe poziția numirii obligatorii a comitetului creditorilor de către instanța de judecată, [102, p.26] argumentul principal fiind necesitatea confirmării a o serie de acte și acțiuni ale administratorului, care în lipsa adunării creditorilor, care nu este formată, pot fi confirmate doar de comitetul creditorilor, lipsa unei asemenea validări ar putea pune în discuție legitimitatea acestora.

În contextul problemelor practice în aplicarea Legii insolvabilități prezintă interes demersul științific prezentat de doctrinarul Munteanu A., privind aspectele procesuale ce țin de valorificarea masei debitoare prin înstrăinarea întreprinderii ca complex patrimonial unic [103]. După cum observă, pe bune dreptate autorul, odată cu adoptarea Legii insolvabilității în vigoare a fost introdusă o nouă categorie juridică de „*subansamblu funcțional*”, care pe lângă sintagma „*întreprindere ca complex patrimonial unic*”, încearcă a delimita categoriile de bunuri ce urmează a fi înstrăinate în urma încheierii unor asemenea contracte. În opinia autorului, ambele categorii juridice, urmează a fi interpretate prin prisma normelor generale ale Codului civil, deoarece ambele reprezintă o varietate a contractului de vânzare-cumpărare a întreprinderii ca complex patrimonial unic. Într-o altă ipoteză, autorul indică asupra incertitudinii create de legiuitor, asupra etapelor încheierii unor asemenea contracte. Controverse trezește cerința reglementată de Codul civil, în ceea ce privește obligativitatea autentificării notariale a unor asemenea contracte, care pe fonul cerinței de aprobare a contractului de către instanța de judecată, trezește discuții privind consecutivitatea acțiunilor respective. Conform opiniei exprimate de Munteanu A., contractul de vânzare-cumpărare a întreprinderii ca complex patrimonial unic, urmează a fi asimilat cu tranzacția, drept o categorie de contracte judiciare, față de care nu este necesar stabilirea unei cerințe privind autentificarea notarială a acestuia. O altă confuzie păstrată în Legea insolvabilității în vigoare, care este pusă în discuție de autor, este cea cu privire la includerea creanțelor debitorului în cadrul complexului patrimonial unic. Confuzia respectivă se datorează prevederilor obscure ale Codului civil și Legii insolvabilității în acest

sens. Munteanu A. susține introducerea unei reguli generale, în conformitate cu care creanțele creditorilor să nu fie incluse în cadrul complexului patrimonial unic. O excepție în acest sens să fie admisă doar în cazul în care contractul de vânzare-cumpărare a întreprinderii ca complex patrimonial unic va conține expres o asemenea prevedere.

Aspectelor de procedură civilă este dedicată și cercetarea autorului Cocîrla V., dedicată problemelor de executare silită ce apar în legătură cu intentarea și desfășurarea procesului de insolvabilitate [104]. În opinia acestuia intentarea procedurii de insolvabilitate trezește o serie de probleme legate de imposibilitatea executării silită a hotărârilor judecătorești irevocabile, prezentate spre executare de către creditori, anterior intentării procedurii de insolvabilitate. O primă opinie este înaintată de autor în legătură cu momentul de începere a suspendării executării silite. Astfel, condiționând momentul suspendării executării de data adoptării încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive, autorul susține că executorul judecătoresc nu poate suspenda procedura de executare silită, decât, în cazul în care acesta va fi informat de administratorul provizoriu despre adoptarea încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive. Un alt aspect analizat de autor este durata suspendării executării silite, termen care susține autorul, nu încetează odată cu intentarea procedurii de insolvabilitatea sau respingerea cererii introductive, dar urmează a fi prelungit, în cazul intentării procedurii până la momentul încetării procesului de insolvabilitate. Nu în ultimul rând, sunt importante concluziile la care ajunge autorul în legătură cu analiza excepțiilor aplicabile pe perioada suspendării executării silite. Astfel, în opinia acestuia, pe lângă exceptarea de la suspendare a executării silite a creanțelor ce țin de plata salariilor, plata pensiei alimentare, recuperarea prejudiciilor cauzate sănătății salariaților, urmează a fi exceptate și creanțele nepecuniare, în scop de protejare a intereselor creditorilor respectivi.

O altă publicație din Republica Moldova [105] ce ține de aspectele procesuale ale insolvabilității se referă la încetarea procesului de insolvabilitate. Autoarea acesteia, Ilana A., analizează din perspectiva dreptului comparat încetarea procesului de insolvabilitate și efectele juridice ale acestei acțiuni procesuale. Cercetătoarea recunoaște că hotărârea instanței care certifică încetarea procedurii de conduce la radierea debitorului, dar poate să producă totodată efecte și după momentul încetării procesului, respectiv în condițiile menționării unor interdicții sau în condițiile atragerii răspunderii personale patrimoniale a organelor de supraveghere și control pentru obligațiile debitorului rămase neachitate la finalul procedurii de insolvență.

1.3. Problemele de cercetare, obiectivele și direcțiile de soluționare.

Procedura judiciară aplicabilă la examinarea cauzelor de insolvabilitate se află într-o continuă perfecționare. Datorită faptului că instituția insolvabilității se află la granița mai multor ramuri de drept, evoluția relațiilor sociale din cadrul unei sau altei ramuri de drept presupune necesitatea unei adaptări continue. În acest mod, viziunile și concepțiile privind modul de examinare a cauzelor de insolvabilitate urmează a fi reformulate în dependență de tendințele economice și normative moderne.

Necesitatea adaptării și actualizării, menționată mai sus, a dus la conturarea și definitivarea ***scopului prezentei lucrări***, și anume, realizarea unei cercetări actuale, complexe privind particularitățile intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate. Îndeplinirea scopului respectiv, va permite soluționarea ***problemei științifice importante,*** cu un grad de prioritate înalt în domeniul insolvabilității, și anume, calificarea și determinarea naturii juridice a procedurii de insolvabilitate ca fel de procedură civilă. Soluționarea problemei respective va permite determinarea clară a regulilor de drept procedural și material ce urmează a fi aplicate cauzelor de insolvabilitatea, fapt care are în primul rând o importanță practică majoră, dar și va permite unificarea abordărilor teoretice la efectuarea studiilor științifice a insolvabilității. *Originalitatea abordării* respective rezultă din faptul că, pentru prima dată, se propune doctrinei naționale o viziune unică, distinctă a procedurilor de insolvabilitate ca fel de procedură civilă, lucru care nu a fost propus anterior doctrinei naționale, în materie de proceduri judiciare civile. Cercetarea distinctă a naturii juridice a unui anumit fel de procedură civilă și înaintarea unei soluții privind calificarea procesual juridică a esenței procedurilor judiciare descrie la rândul său în deplină măsură *noutatea lucrării și a problematicii acesteia*.

În vederea soluționării problemei științifice ridicate ne propunem structurarea lucrării conform câtorva ***direcții de cercetare*** principale:

a) stabilirea naturii juridice a procedurii de insolvabilitate în raport cu celelalte proceduri civile (Capitolul 2);

b) evidențierea particularităților intentării procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate (Capitolul 3);

c) determinarea particularităților examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate din perspectiva acțiunilor instanței de judecată și a participanților la proces (Capitolul 4).

Pentru atingerea scopului propus, și anume realizarea unei cercetări științifice complexe a particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate, au fost stabilite următoarele ***obiective***:

a) stabilirea naturii juridice a procedurii de insolvabilitate în raport cu celelalte proceduri civile:

- analiza evoluției procedurilor de insolvabilitate (faliment) în spațiul național și internațional;

- evidențierea principalelor tendințe de dezvoltare a procedurilor de insolvabilitate (faliment) în plan național în raport cu tendințele generale la nivel internațional;

- cercetarea doctrinei juridice naționale și de peste hotarele țării privitor la diverse aspecte ce se referă la insolvabilitate și procedurile judiciare aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată sau supraândatorare;

- determinarea locului procedurii de insolvabilitate în cadrul sistemului dreptului procesual civil și coraportul acestui fel de procedură cu celelalte feluri de proceduri civile existente;

- aprecierii direcțiilor de dezvoltare a practicii și formulării soluțiilor de perspectivă în dezvoltarea acesteia;

b) evidențierea particularităților intentării procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate:

- examinarea practicii judiciare pe cauzele de insolvabilitate pentru identificarea problemelor legate intentarea cauzelor de insolvabilitate;

- cercetarea complexă a circumstanțelor ce condiționează primirea cererii introductive și punerea pe rol a cauzei de insolvabilitate;

- determinarea premiselor și condițiilor dreptului la înaintarea cererii introductive și a efectelor procesuale ale încălcării acestora;

- elucidarea particularităților examinării judiciare a circumstanțelor ce demonstrează existența temeiurilor de insolvabilitatea și argumentează aplicarea procedurilor de insolvabilitate;

- analiza efectelor procesual-juridice și material-juridice ale intentării cauzelor de insolvabilitate și impactului acestora asupra participanților la proces;

c) determinarea particularităților examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate din perspectiva acțiunilor instanței de judecată și a participanților la proces:

- examinarea practicii judiciare pe cauzele de insolvabilitate pentru identificarea problemelor legate de pregătirea pricinii pentru judecată, soluționarea cauzei în fond și controlul judecătoresc în materie de insolvabilitate;

- evaluarea specificului derulării procesului civil pe cauzele de insolvabilitate și determinarea întinderii fazelor acestuia în raport cu fazele clasice ale procesului civil;

- aprecierea particularităților desfășurării acțiunilor procesuale cuprinse între faza intentării procedurii de insolvabilitate și cea a încetării acestei proceduri;

- determinarea sarcinilor instanței de judecată în legătură cu aplicarea și desfășurarea procedurilor de insolvabilitate propriu-zise (procedura de faliment, procedura de restructurare);

- evaluarea efectelor juridice ale încetării procedurii de insolvabilitate;

- elucidarea modalităților de control judiciar și judecătoresc aplicabil pentru actele extrajudiciare și judiciare adoptate în legătură cu desfășurarea procedurii de insolvabilitate;

- evaluarea eficienței procedurilor de control judiciar și judecătoresc asupra actelor adoptate în cadrul procedurii de insolvabilitate;

- identificarea propunerilor *de lege ferenda* în vederea perfecționării procedurii de examinare a cauzelor de insolvabilitate;

1.4. Concluzii la capitolul 1

Insolvabilitatea și procedurile judiciare aplicabile persoanelor insolvabile constituie un domeniu de interes major în materia dreptului civil, comercial și a dreptului procesual civil. Instituția insolvabilității cunoaște o literatură bogată, în deosebi în sistemele de drept ce au dat naștere acesteia, așa ca cel francez sau german. În Republica Moldova, formarea unei doctrine în domeniul insolvabilității este la început de cale, iar apariția unor studii complexe ține de domeniul viitorului apropiat. În pofida acestui fapt, deja, se observă un interes deosebit pentru domeniul procedurilor de insolvabilitate, atât din partea mediul academic, dar și a judecătorilor și a practicienilor în insolvabilitate.

Analiza materialelor științifice în materie de insolvabilitate publicate în țară și peste hotare ne permite să conchidem că, cercetarea științifică a procedurilor judiciare de insolvabilitate este realizată într-un volum mai redus decât analiza altor feluri de proceduri civile.

Majoritatea savanților ce au cercetat domeniului insolvabilității au o predilecție față de aspectul material al acestei instituții. Analiza problemelor de procedură generate de aplicarea procedurilor de insolvabilitate este mai puțin analizată, în special din perspectiva științei dreptului procesual civil.

Observăm că până în prezent în doctrina juridică nu este determinat, clar, locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procesului civil. Sesizăm că analiza naturii procesual-juridice a acesteia trezește multe semne de întrebare fără a oferi o soluție certă.

Am remarcat că la moment, în privința instituțiilor fundamentale a dreptului procesual civil, nu există o argumentare științifică a coroborării reglementărilor Codului de procedură civilă și a celor prevăzute de Legea insolvabilității în vigoare.

Determinarea gradului de cercetare științifică a subiectului procedurilor de insolvabilitate și sintetizarea principalelor lucrări științifice în domeniu ne permite să insistăm asupra necesității

determinării naturii procedurii de insolvabilitate și a regulilor de procedură aplicabilă, fapt care urmează să-l facem în continuare.

2. ASPECTE INTRODUCTIVE PRIVIND INSOLVABILITATEA ȘI PROCEDURA DE INSOLVABILITATE

2.1. Abordarea teoretică a conceptului de insolvabilitate și a celui de procedură de insolvabilitate.

În Republica Moldova noțiunea de *insolvabilitate* este consacrată de legiuitor prin Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012 [4] (în continuare Legea insolvabilității); Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003 [106] (în continuare CPC); Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21.07.1995 [107], Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02.04.1997 [108], etc. Utilizarea pe larg a termenului de *insolvabilitate* reprezintă rezultatul renunțării treptate la termenul generic de *faliment* utilizat în trecut și consacrat în Legea cu privire la faliment nr. 851 din 03.01.1992 [88] și Legea cu privire la faliment nr. 786 din 26.03.1996 [89].

Definiția legală consacrată de legiuitor caracterizează insolvabilitatea drept, acea *situație financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea de a și onora obligațiile de plată, consacrată prin act judecătoresc de dispoziție* (art. 2, Legea insolvabilității). Însă definirea legală a termenul de insolvabilitate nu ne dă răspuns clar în ce privește natura insolvabilității. Mai mult decât atât, definirea acesteia ne permite a califica natura juridică a insolvabilității drept o instituție de drept material. Cu toate acestea, în legislație și în practica judiciară, întâlnim diverse sintagme care conturează natura procesual-juridică a insolvabilității, de exemplu: „*proces de insolvabilitate*”, „*procedura de declararea a insolvabilității*”, „*cauză de insolvabilitate*”, „*instanță de insolvabilitate*”, etc. Astfel, suntem în situația în care urmează să delimităm clar

natura procesuală și natura materială a insolvabilității luând în considerare necesitatea stabilirii locului procedurii insolvabilității în cadrul procedurilor civile.

De obicei, esența oricărei instituții stăruie a fi cuprinsă în noțiunea ei. Dar, din analiza parcursului istoric al acestui fenomen, în privința unei abordări similare a noțiunii de insolvabilitate nu ne putem pronunța ferm.

Conform dicționarului explicativ al limbii române [109], cuvântul *insolvabilitate* își are originea în cuvântul francez *insolvabilité* - adică *starea celui care este insolvabil*. Etimologia cuvântului de *insolvabil* urmează a fi căutată în antonimul acestuia, de la care derivă, și anume cuvântul francez *solvable* [110] – solvabil, care provine de la verbul latin *solvo (solvere, solvi, solutum), ceea ce se traduce - a desface, a dezlega, a topi, a destinde, a elibera, a achita, a plăti (o datorie)* [111].

Termenul folosit în prezent este rezultatul unei evoluții îndelungate a definirii incapacității de plată a unui subiect de drept. La origini abia că putem deosebi cu precizie este oare insolvabilitatea de natură penală sau civilă, aceasta fiind desemnată prin termenul de „*bancrută*" [112], care era considerată infracțiune. Bancruta este definită ca neplata obligațiilor față de creditori ajunse la scadență și acționarea prin aceasta în detrimentul creditorilor. Debitorul aflat în bancrută era sancționat prin normele dreptului penal [112]. Prin urmare, procedura declarării unei persoane în incapacitate de plată însemna practic desfășurarea procesului penal de învinuire și aplicarea pedepsei penale.

Odată cu dezvoltarea relațiilor economice, evoluția relațiilor sociale și tehnologiilor moderne se schimbă și atitudinea față de incapacitatea de plată ca față de un fenomen economic normal. Față de fenomenul dat preponderent este utilizată noțiunea de *faliment*. Falimentul schimbă natura incapacității în una pur civilă de natură privată și presupune participarea statului doar în ceea ce privește distribuirea patrimoniului debitorului aflat în incapacitatea de plată conform creanțelor creditorilor săi. În sensul clasic falimentul este o procedură forțată de lichidare a patrimoniului debitorului insolvabil și executare silită a datoriilor acestuia. Etimologia cuvântului faliment apare mult mai târziu decât procedurile propriu-zise, acesta fiind de origine latină, provine de la verbul *fallo-fallere* și înseamnă în traducere *a lipsi a scăpa*, ulterior transpus în limba italiană acesta devine *fallire – a eșua, a da greș, a înșela*, fiind derivat și substantivul *fallimento* [41, p.2]. În acest sens la origini *faliment*, *falit* erau noțiuni aplicabile celor ce au ajuns la incapacitatea de plată prin aceasta fraudând interesele creditorilor, acționând contrar acestora [112].

În Legea cu privire la faliment din 1992, cât și Legea cu privire la faliment din 1996, menționate mai sus, se folosește noțiunea de faliment fiind definită ca o stare patrimonială a

debitorului, în care acesta nu este capabil să execute creanțele creditorilor și instanța de judecată adoptă hotărârea cu privire la distribuirea masei debitoare între creditori, stingerea creanțelor neexecutate ale creditorilor prin reorganizarea sau lichidarea debitorului. De menționat, că Legea cu privire la faliment din 1996k, utiliza și noțiunea de insolvabilitate, dar într-un alt sens decât cel din prezent, folosind-o în sensul unei stări *de facto* a debitorului aflat în incapacitate de plată până la pornirea unei proceduri legale de declarare a insolvabilității.

În prezent insolvabilitatea cuprinde același sens consacrat anterior de termenul de faliment. Suplimentar, sub aspectul finalității sale, insolvabilitatea presupune, inclusiv, posibilitatea parcurgerii altor căi, alternative lichidării debitorului, îndreptate spre redresarea situației debitorului, ceea ce facilitează satisfacerea de sine stătătoare a creanțelor de către debitor. Reieșind din multitudinea abordărilor insolvabilității, atât de ordin doctrinar cât și legal, urmează să delimităm principalele noțiuni utilizate în descrierea acesteia, respectiv vom deosebi:

1. Insolvabilitatea – reprezintă definiția-cadru reieșind din utilizarea ei atât normativă, cât și doctrinară, fiind fundamentală în spațiu național. Aceasta cuprinde toate aspectele legate de incapacitatea de plată sau supraândatorare, sub aspect de instituție de drept cuprinzând inclusiv noțiunile de insolvență, faliment, bancrută, procedură de insolvabilitate. În dependență de latura abordată, insolvabilitatea poate semnifica:

a) în sens economic – o stare economico-financiară ce caracterizează *starea de fapt* a unui persoane aflată în incapacitate de plată din cauza lipsei activelor lichide sau prevalării pasivelor asupra activelor. Sub acest aspect insolvabilitatea este similară noțiunii de *deconfitură (insolvabilitate civilă)*, care semnifică o stare a persoanei aflate în incapacitate de plată din perspectiva patrimoniului său, stare care poate exista și în lipsa unei *insolvabilități comerciale*, atunci când persoana își păstrează credibilitatea în raport cu ceilalți comercianți [36, p.273];

b) în sens juridic – drept o instituție de drept, ce cuprinde totalitatea normelor ce reglementează relațiile ce apar între debitorul insolvabil și creditorii săi cu privire la satisfacerea creanțelor acestora;

c) ca o stare de drept - caracterizează situația *de jure* a persoanei aflate în incapacitate de plată, fapt confirmat prin hotărârea instanței de judecată;

d) drept un temei de intentare a cauzei de insolvabilitate – reprezintă starea de supraândatorare a debitorului, adică imposibilitatea absolută de a satisface creanțele creditorilor săi datorită prevalării pasivelor asupra activelor.

2. **Insolvența** – este un concept rar întâlnit în spațiu național, fiind în schimb pe larg utilizat în România. Din punct de vedere a legiuitorului român, insolvența este definită identic cu conceptul insolvabilității reglementat de legea autohtonă. Pe de altă parte, reieșind din analiza

doctrinară națională, insolvența poate fi definită ca un anumit fel al insolvabilității, o categorie a acesteia, cel mai des fiind identificată cu noțiunea de incapacitate de plată. Din punct de vedere al cadrului normativ național termenul de insolvență urmează a fi definit ca *incapacitate de plată* sau *insolvabilitate relativă*, stare ce caracterizează debitorul care nu poate achita creanțele sale din cauza lipsei de active lichide.

3. Faliment (procedură a falimentului) – fiind anterior termenul de referință utilizat de legiuitorul moldav, la moment a revenit datorită reglementărilor Legii insolvabilității în vigoare. Reieșind din reglementarea anterioară, cât și curentă în domeniul insolvabilității falimentul urmează a fi definit ca un anumit fel de procedură de insolvabilitate, ce cuprinde lichidarea concursuală și proporțională a patrimoniului unui debitor insolvabil cu scopul satisfacerii creanțelor creditorilor săi. Faliment, în sensul stric legal al cuvântului, este doar un mod de desfășurare a procedurii de insolvabilitate îndreptat exclusiv asupra lichidării patrimoniului și repartizării produsului acestuia. Procedura de insolvabilitate, la rândul ei, pe lângă procedura de faliment, mai include și alte proceduri, așa ca: procedura de restructurare, procedura de restructurare accelerată, procedura de faliment simplificat.

4. Proces de insolvabilitate – reprezintă un termen de natură procesual juridică, izvorât din comoditatea utilizării în practică a acestuia, cât și reglementarea ambiguă realizată în Legea insolvabilității. Aceasta deoarece este eronat a utiliza sintagma „proces de insolvabilitate” în condițiile existenței doar a unui singur tip de proces în domeniul civil și anume a procesului civil. Nu trebuie de confundat tipul de proces cu felul de procedură, deoarece există doar un tip de proces civil. În cadrul acestuia se pot realiza mai multe feluri de proceduri – contenciosul administrativ, procedura specială, procedura în ordonanță etc. Utilizarea sintagmei proces de insolvabilitate este la fel de eronată ca utilizarea sintagmei „*proces de contencios*”, „*proces special*” sau „*proces în ordonanță*”. Legea insolvabilității, în mare parte, a încercat a soluționa confuzia dată creată prin reglementările anterioare, drept rezultat, parțial, a statuat utilizarea corectă a sintagmei „*procedură de insolvabilitate*”. Deși în denumirea capitolului II se utilizează sintagma „*proces de insolvabilitate*”, reieșind din articolul 2 al legii respective și interpretarea sistemică a acesteia, rezultă că noțiunea cea mai largă este „*procedură de insolvabilitate”*, care presupune desfășurarea întregii proceduri, începând cu primirea cererii introductive, perioada de observație și realizarea procedurii de lichidare a patrimoniului (faliment) sau procedurii alternative (de restructurare). În aceeași ordine de idei, menționăm și opinia autorului Roșca N., [113, p.376] care criticând utilizarea sintagmei „*proces de insolvabilitate*”, o argumentează drept neadecvată prin faptul că, prin ea s-ar înțelege o perioadă în care întreprinzătorul, datorită

activității ineficiente, nu face față afacerilor sale și încetinește să plătească pentru obligațiile ajunse la scadență pentru ca la un anumit moment să înceteze definitiv.

5. Procedură de insolvabilitate (procedură de declarare a insolvabilității) – reprezintă un anumit fel de procedură civilă, caracterizată printr-un mod deosebit de intentare, pregătire și examinare, îndreptată spre soluționarea cererii privind declararea insolvabilității unei persoane față de care există prezumția aflării în incapacitate de plată sau supraândatorare.

Datorită specificul desfășurării relațiilor dintre debitorul insolvabil și creditorii săi, se impune necesitatea realizării unui control din partea statului cu scopul:

a) protejării intereselor patrimoniale ale debitorului în scopul limitării abuzurilor din partea creditorilor, în special a celor gajiști în ceea ce privește distribuirea patrimoniului debitorului;

b) protejării intereselor patrimoniale ale creditorilor împotriva abuzurilor debitorului în ce privește dispunerea de patrimoniului său și administrarea acestuia.

Controlul respectiv se realizează de instanțele de judecată, iar procedura, propriu-zisă, de control, este consacrată de normele ce reglementează *procedura insolvabilității*, care presupune, în mod obligatoriu, *desfășurarea unei activități procesuale şi realizarea anumitor acte procesual civile*, ceea ce a și determinat locul procedurii declarării insolvabilității sau a procedurii de insolvabilitate, drept un fel de procedură civilă.

6. Cauză de insolvabilitate – reprezintă o categorie distinctă de cauze civile, generată de solicitarea adresată instanței de judecată de a recunoaște *de jure* starea de incapacitate de plată a unui subiect de drept.

În mod normal obiectul procedurilor de insolvabilitate îl formează cauzele de insolvabilitate. Totodată urmează să concretizăm că sintagma „cauză de insolvabilitate” este una generică, care poate cuprinde o multitudine de pricini civile, începând de la constatarea judiciară a unei stări economice a debitorului și terminând cu soluționarea eventualelor litigii dintre debitor, creditori și terți, generate de distribuirea masei debitoare. Prin urmare, în timp ce cauza civilă în sensul clasic este generată de un litigiu concret sau o solicitare distinctă a petiționarului, în cazul procedurii speciale, cauza de insolvabilitatea este o categorie mult mai complexă care cuprinde toate aspectele ce țin de pornirea și desfășurarea unui proces judiciar în privința unui debitor aflat în incapacitate de plată.

Concluzionând asupra naturii juridice a insolvabilității putem afirma că *insolvabilitatea*, privită în sens larg, este o *instituție de drept ce cuprinde norme de drept material și procedural, care reglementează relațiile ce apar între debitorul insolvabil, creditori, administratorul insolvabilității și instanța de judecată în legătură intrarea persoanei în incapacitate de plată.*

2.2. Locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procesului civil.

O importanță deosebită în analiza problematicii prezentei lucrări o are determinarea locului procedurii insolvabilității în cadrul dreptului procesual civil. Legea insolvabilității în vigoare, spre deosebire de legea precedentă, ne oferă o noțiune expresă a procedurii de insolvabilitate, utilizând în acest sens sintagma de „*procedură de insolvabilitate*". În conformitate cu prevederile art. 2 al Legii insolvabilității, procedura de insolvabilitate reprezintă *procedură prin care debitorul intră, după o perioadă de observație, în procedură de restructurare sau în procedură a falimentului*. Fără a desfășura esența procedurii de insolvabilitate în întregime, legiuitorul s-a limitat la enumerarea tipurilor de proceduri de insolvabilitate aplicabile debitorului insolvabil. În același timp, interpretând sistemic legea insolvabilității, coroborând prevederile art. 1 al Legii insolvabilității cu prevederile art. 2 al acesteia, obținem o definiție mai desfășurată. Reieșind din conținutul legii, prin **procedură de insolvabilitate vom înțelege acel fel de procedură civilă colectivă îndreptată spre satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit.**

În raport cu Legea insolvabilității, în Codul de procedură civilă se utilizează sintagma „*procedura de declarare a insolvabilității*", fără, însă, a fi definită de legiuitor. Susținem că, ambele acte normative se referă la aceeași procedură, în special datorită prevederilor art. 356 al Codului de procedură civilă, care face referire la aplicarea prevederilor prevăzute de legislația insolvabilității pentru situațiile nereglementate de cod. Prin urmare, procedura declarării insolvabilității, prevăzută în capitolul 36, art. 355 și 356 ale Codului de procedură civilă, este aceeași procedură judiciară, reglementată de Legea insolvabilității, ce cuprinde totalitatea actelor juridice procesuale înfăptuite de instanța de judecată și participanții la proces în legătură cu pornirea și examinarea cauzelor de insolvabilitate.

În ceea ce ne privește, considerăm oportună utilizarea sintagmei *procedură de insolvabilitate* în locul celei de *procedură de declarare a insolvabilității* [114, p.23]. Asemenea poziție rezultă din analiza scopului examinării cauzelor de insolvabilitate. Pornirea cauzei de insolvabilitate se datorează survenirii, deja, a incapacității de plată a debitorului, în așa fel încât la momentul examinării cauzei debitorul se află *de facto* în stare de insolvabilitate. Ulterior scopul instanței de judecată, la prima etapă fiind confirmarea *de jure* a unei stări de insolvabilitate existente *de facto*. În condițiile utilizării sintagmei de *procedură de declarare a insolvabilității* se creează impresia survenirii stării de insolvabilitate pe parcursul procesului, ceea ce nu corespunde circumstanțelor de fapt. Pe de altă parte, procedura de insolvabilitate nu

se rezumă doar la declararea persoanei drept insolvabile, finalitatea procedurii fiind satisfacerea creanțelor creditorilor prin aplicarea procedurii de restructurare sau procedura de faliment.

Cu toate acestea rămâne deschisă întrebarea: care este locul procedurii insolvabilității în cadrul procedurilor civile? Răspunsul la această întrebare îl oferă parțial însuși Codul de procedură civilă. Urmărind structura capitolelor Codului de procedură civilă observăm următoarea consecutivitate a reglementărilor: procedura contencioasă (capitolele XII-XXI); procedura contenciosului administrativ (capitolul XXII); procedura specială (capitolul XXIII-XXXIV); procedura în ordonanță (capitolul XXXV); procedura de declarare a insolvabilității (capitolul XXXVI). Astfel, legiuitorul, prin structurarea capitolelor Codului de procedură civilă, situează procedura de declarare a insolvabilității de rând cu celelalte patru feluri de proceduri, situându-le la același nivel. Însă rămâne deschisă întrebarea privind calificarea procedurii insolvabilității în raport cu cele două mari categorii de proceduri contencioase sau necontencioase.

În doctrina procesual-civilă, în categoria **procedurilor contencioase**, tradițional se includ procedura în acțiuni civile (*contencioasă generală*) și procedura contenciosului administrativ (*procedura în pricinile juridico-publice*). Pe de altă parte **procedurile necontencioase**, tradițional includ *procedura specială* și *procedura în ordonanță*.

Reieșind din trăsăturile general acceptate a celor două categorii de proceduri, observăm că procedura de declarare a insolvabilității poartă trăsături comune atât procedurilor contencioase, cât și celor necontencioase. La prima vedere, în cadrul procedurii de insolvabilitate sunt două părți cu interese contrare și anume debitorul insolvabil și creditorii. Pe de altă parte procedura insolvabilității poate începe la cererea debitorului, care poate solicita de a fi declarat insolvabil. Într-o altă ipostază, creditorul ce depune cerere introductivă pentru declararea insolvabilității urmează să dețină o hotărâre judecătorească irevocabilă prin care s-a soluționat litigiul dintre acesta și debitor, pe de altă parte, orice litigiu legat de bunurile debitorului urmează să fie soluționat de instanța de insolvabilitate. Asemenea aspecte contradictorii și adesea confuze nu ne permit a califica cu ușurință natura procesuală a procedurii de insolvabilitate, drept una contencioasă (litigioasă) sau una necontencioasă (nelitigioasă). O asemenea calificare necesită o apreciere profundă a locului acesteia reieșind din scopul procedurii și mijloacele procesuale acordate justițiabililor la examinarea cauzelor de insolvabilitate.

Scopul procedurii de insolvabilitate este unul absolut diferit de cel al procedurilor contencioase și a celor necontencioase. În cadrul acesteia nu se urmărește apărarea dreptului subiectiv încălcat, similar procedurilor contencioase. Dar, nici similar procedurii speciale, în cadrul acesteia nu se urmărește constatarea faptelor cu valoare juridică sau constatarea

drepturilor nelitigioase. Reieșind din prevederile art. 1 al Legii insolvabilității scopul procedurii este satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului, prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit. Procedura de insolvabilitate depășește cadrul procedurilor orientate spre constatarea unor încălcări sau examinarea unor litigii, aceasta fiind orientată inclusiv spre executarea creanțelor, ceea ce o apropie și de procedura de executare silită.

Datorită multiplelor trăsături distincte ale procedurii de insolvabilitate în literatura juridică până în prezent nu există o poziție unică privind natura procesual-juridică a procedurii de insolvabilitate.

În literatura de specialitate a savanților ruși, de exemplu, natura procesual-juridică a procedurii de insolvabilitate constituie până în prezent un subiect de discuții controversate. Marii teoreticieni ruși, încă la sfârșitul sec. XIX, recunoșteau că procedurile de insolvabilitate reprezintă o categorie specifică de cauze. Autorul rus Typ H. indica asupra faptului că „*cauzele de insolvabilitate cad sub incidența cauzelor civile, dar cu toate acestea se deosebesc în așa măsură încât nu pot fi supuse în întregime regulilor stabilite de procedura civilă*” [115 p.70]. Un alt autor rus, Нефедьев А., deși indica asupra trăsăturilor comune a procedurii de insolvabilitate și celorlalte proceduri civile, totuși considera procedura de insolvabilitate una deosebită, care urmărea anumite scopuri distincte specifice doar acestui fel de procedură. Autorii contemporani așa ca Синякина А., Гордеев И. și Фёдоров С. fie recunosc procedura insolvabilități drept una mixtă, fie afirmă că aceasta reprezintă un fel de procedură civilă care nu poate fi încadrată în categoriile clasice de pricini.

Deși, în doctrină predomină ideea că procedura de insolvabilitate este una distinctă, totuși, până în prezent, nu este determinată clar o poziție privind apartenența acesteia la o categorie de proceduri sau la alta. Majoritatea autorilor recunosc că procedura de insolvabilitate nu poate fi atribuită procedurilor contencioase, deoarece nu corespunde trăsăturilor procedurii în acțiuni civile. Tradițional, pentru evidențierea procedurilor contencioase, se indică următoarele semne: (1) existența pretenției material-juridice; (2) existența litigiului de drept și (3) existența a două părți cu interese contrare. Reieșind din prevederile art. 9 al Legii insolvabilității a RM, *procesul de insolvabilitate se intentează doar în temeiul unei cereri de intentare a procesului de insolvabilitate numită cerere introductivă*. În același timp, conform prevederile art. 13 alin. (1) al Legii insolvabilității a RM, debitorul este în drept să depună cerere introductivă în situația în care există pericolul intrării lui incapacitate de plată când, în mod previzibil, nu își va putea executa la scadență obligațiile pecuniare. Totodată, art. 18 alin. (1) al Legii insolvabilității a RM, prevede că, creditorul poate depune cerere introductivă dacă are un interes în intentarea

procesului de insolvabilitate și își poate argumenta creanțele și temeiurile de intentare a procesului de insolvabilitate. Prin urmare, depunerea cererii introductive nu urmărește apărarea unui drept încălcat, iar formularea cererii introductive nu exprimă înaintarea unei pretenții material-juridice înaintată împotriva cuiva, ori neglijând logica respectivă vom putea spune că debitorul înaintează cerere de chemare în judecată contra sa, atunci când solicită declararea insolvabilității în conformitate cu art. 13 al Legii insolvabilității al RM. Mai mult decât atât, nu putem vorbi nici de interese contrare în cadrul procedurii de insolvabilitate, similar existenței intereselor contrare între reclamant și pârât în procedura în acțiuni civile. În cazul înaintării cererii introductive de către creditor, existența intereselor contrare ale acestuia cu debitorul insolvabil, este puțin probabilă, ori în interesele debitorului este menținerea sa în calitate de entitate economică, scop pe care poate să-l urmărească și creditorii, deoarece în acest caz satisfacerea creanțelor are o pondere mai ridicată.

O situație similară avem și în cazul înaintării cererii introductive de către debitor. În acest caz, el, fiind în incapacitate de plată sau supraândatorare, va încerca la maxim să reducă numărul procedurilor de executare individuală prin intentarea unei proceduri de insolvabilitate, ceea ce este în interesul creditorilor care vor putea obține satisfacerea creanțelor sale, chiar și parțială, doar în cadrul procedurii de insolvabilitate. Desigur, în cadrul procedurii de insolvabilitate nu sunt excluse interese contrare, de exemplu, între creditori, care solicită aplicarea diferitor tipuri de proceduri de insolvabilitate, sau între debitori și creditori, în cazul în care, ultimii doresc lichidarea debitorului în cadrul procedurii de faliment, iar primul optează pentru procedura de restructurare, dar asemenea interese contrare sunt diferite de interesele contrare ce au loc în procedura contencioasă și nu putem să calificăm procedura de insolvabilitate drept una contencioasă.

Excluderea ideii atribuirii procedurii de insolvabilitate la categoria procedurilor contencioase, a dus la conturarea, în trecut, a uneia dintre primele poziții doctrinare, în conformitate cu care, procedura de insolvabilitate era recunoscută drept o categorie a procedurilor de executare, similară procedurii de executare silită [27, p.168, 116, p.430]. Într-adevăr anumite analogii pot fi regăsite dintre procedura de declarare a insolvabilității și procedura de executare silită a hotărârilor judecătorești, mai ales în contextul scopului urmărit de cea dintâi, și anume, distribuirea produsului masei debitoare către creditori. Aceasta ar duce la ideea identității procedurii de declarare a insolvabilității cu o procedură de executarea silită colectivă, aceasta fiind îndreptată spre satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor existenți și nu doar a unui creditor care a transmis spre executare documentul executoriu. O asemenea similitudine dintre cele două proceduri se datorează trăsăturilor așa numitei legislații a

insolvabilității *„pro-creditorială*”. La etapa inițială a dezvoltării sale instituția insolvabilității era îndreptată spre satisfacerea maximală a creanțelor creditorilor, fără a lua în considerare posibilitatea menținerii debitorului insolvabil ca entitate economică. Întreaga procedură de insolvabilitate era axată pe vânzarea masei debitoare și satisfacerea creanțelor creditorilor, fapt care și crea analogia cu procedura de executare silită.

Odată cu apariția noilor tendințe în evoluția instituției insolvabilității și dezvoltarea așa numitor legislații *„pro-debitoriale*”, ca, de exemplu, în Franța și SUA, poziția doctrinarilor față de natura procesual-juridică a procedurii de insolvabilitate s-a schimbat. Una din cele mai originale idei era susținută de profesorul Клейнман А.Ф., care considera însuși cauza de declarare a insolvabilității drept o cauză care se examinează după regulile procedurii în acțiuni civile, iar procedura propriu-zisă de lichidare a masei debitoare și repartizare a bunurilor către creditori, drept o procedură de executare, caracteristică procedurilor de lichidare judiciară a companiilor [72, p.8].

Opinia autorilor contemporani, cu privire la natura procedurii de insolvabilitate, de asemenea nu este una univocă. Cei mai mulți autori contemporani rămân pe poziția că procedura de insolvabilitate este un fel de procedură specială și se atribuie procedurilor necontencioase [82, p.109]. Argumentul de bază al acestora se fundamentează pe lipsa litigiului de drept la examinarea cauzelor de insolvabilitate, trăsătură specifică doar procedurilor necontencioase, în speță, procedurii speciale. În această ordine de idei ne permitem să nu fim de acord cu susținătorii ideii date, deoarece în argumentarea sa, aceștia analizează doar parțial procedura de insolvabilitate, fără a o vedea în toată complexitatea sa. Procedura de insolvabilitate nu are ca scop soluționarea de litigii de drept, faptul dat rezultă din prevederile legale (art. 1 și 3 al Legii insolvabilității), dar acest fapt nu exclude prezența și examinarea litigiilor de drept de către instanța de insolvabilitate, ceea ce schimbă radical poziția față de procedura insolvabilității privită în ansamblul său. În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (2) Legea insolvabilității, instanța de insolvabilitate dispune de competență exclusivă la judecarea, în cadrul procesului de insolvabilitate, a litigiilor ce țin de masa debitoare. În acest sens, se consideră litigii cu privire la masa debitoare cererile adresate în instanța de judecată în temeiul art. 80 din lege privind nulitatea înregistrării unui gaj legal; cererile de separare a bunurilor din masa debitoare, depuse de alte persoane în temeiul art. 48 din Legea insolvabilității; cererile în temeiul art. 126 din Legea insolvabilității privind urmărirea silită prin poprire; cererile debitorului, creditorilor sau administratorului la vânzarea bunului grevat cu garanție, (art. 131 alin. (6) din Legea insolvabilității), etc. De asemenea, instanța de insolvabilitate soluționează litigiile ce țin de anularea actelor juridice în temeiul art. 104 și 105 din Legea insolvabilității și alte litigii ce pot

apărea în cadrul desfășurării procedurii de insolvabilitate. Astfel, în cadrul procedurii de insolvabilitate nu doar că este posibil de a fi examinate anumite litigii de drept, mai mult decât atât anumite litigii sunt de competența exclusivă a instanței de insolvabilitate (de exemplu, cele apărute în legătură cu masa debitoare). Urmează să menționăm că legea insolvabilității indică expres în art. 5 alin. (2), că litigiile date în competența instanței de insolvabilitate se judecă de aceasta separat, conform regulilor procedurii contencioase, adică în condiții de contradictorialitate cu respectarea tuturor drepturilor și garanțiilor procesuale oferite participanților la proces.

Prin urmare, în cadrul procedurii de insolvabilitate, pe lângă procesul civil în care se examinează cauza de insolvabilitate, pot apărea o multitudine de alte cauze civile ce urmează a fi examinate de instanța de insolvabilitate în legătură cu cauza de insolvabilitate. De fapt, suntem în prezența unui proces în alt proces, sau unei multitudini de procese în cadrul altui proces, ceea ce ne permite să concluzionăm că lipsa sau prezența litigiilor de drept nu constituie o trăsătură definitorie a procedurii de insolvabilitate, iar aceasta nu poate fi atribuită procedurilor necontencioase în temeiul acestei trăsături.

În afară de aceasta nu poate fi acceptată nici poziția autorilor ce atribuie procedura de insolvabilitate la procedurile speciale necontencioasă, bazând-se pe faptul că în cadrul acesteia are loc constatarea unei stări de fapt și anume starea de insolvabilitate. Unul dintre promotorii opiniei date este autoarea rusă Бакланова И., care în lucrarea sa „*Особое производство в арбитражном процессе*” a atribuit procedura de insolvență la unul din felurile procedurii specială, motivând prin faptul că în cadrul acesteia are loc apărarea interesului persoanei în stabilirea stării patrimoniului său (adică starea de insolvabilitate) [75, p.13]. Însă, autoarea neglijează acel fapt că procedura de insolvabilitate nu se limitează doar la stabilirea stării de insolvabil sau solvabil. În primul rând, stabilirea stării de insolvabilitate este doar un prim pas pe care îl parcurge debitorul în cadrul procedurii, soarta acestuia fiind decisă definitiv doar ulterior pe parcursul procedurii de restructurare sau procedurii de faliment. În al doilea rând, etapa inițială a procedurii de insolvabilitate nu se finalizează doar cu stabilirea faptului insolvabilității sau refuzul în declararea persoanei insolvabile. Reieșind din prevederile art. 30 alin. 4 al Legii insolvabilității, instanța de judecată după examinarea cererii introductive, în afară de intentarea procedurii de insolvabilitate, poate dispune și intentarea procedurii falimentului simplificat sau intentarea procedurii accelerate de restructurare [117, p.73], iar în anumite cazuri în conformitate cu alin. (5) al aceluiași articol instanța poate dispune încetarea procesului în legătură cu încheierea unei tranzacții sau retragerea cererii introductive. Mai mult decât atât, încetarea procesului de insolvabilitate în legătură cu încheierea unei tranzacții sau retragerea cererii

introductive nu exclude posibilitatea adresării repetate cu cerere introductivă, fapt, care se exclude în cazul procedurii speciale.

Imposibilitatea atribuirii procedurii de insolvabilitate la procedura specială poate fi argumentată și prin alți indici procesuali. Spre exemplu, apariția litigiului de drept în cauza de insolvabilitate nu constituie temei pentru scoaterea cererii de pe rol, acțiune care ar fi legală în condițiile existenței unei proceduri speciale. Scoaterea cererii de pe rol în asemenea cazuri, în primul rând, ar contraveni prevederilor art. 5 al Legii insolvabilității în conformitate cu care instanța de insolvabilitate are competență exclusivă la examinarea litigiilor cu privire la masa debitoare, iar, în al doilea rând, s-ar opune însuși esenței procedurii de insolvabilitate, reieșind din care, aceasta urmează la maxim să comaseze și să soluționeze toate chestiunile ce țin de debitorul insolvabil pe parcursul examinării cauzei de insolvabilitate.

Ca urmare a celor expuse mai sus considerăm că procedura de insolvabilitate nu poate fi atribuită procedurilor necontencioase, cu atât mai mult nu poate fi calificată drept o procedură specială. [118, p. 26].

În această ordine de idei, rămâne deschisă întrebarea, dacă procedura de insolvabilitate poate fi plasată de rând cu celelalte proceduri civile sau constituie totuși o procedură civilă distinctă. Încercând a clasifica procedura de insolvabilitate, Plenul Curții Supreme de Justiție al Republicii Moldova a ajuns la o concluzie neunivocă, declarând în p. 3 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 34 cu privire la aplicarea Legii insolvabilității de către instanțele judecătorești economice din 22.11.2004 [98] că procedura de declararea a insolvabilității nu este una contencioasă, însă nu a menționat la care categorie aparține această, afirmând doar că este un „*proces specific*”, ceea ce generează mai multe întrebări decât răspunsuri.

În încercarea de a ajunge la o concluzie corectă mai mulți doctrinari au încercat de a alege anumite soluții de compromis. Autorul rus Ярков В. consideră că este dificil de a regăsi natura juridică a cauzelor de insolvabilitate în cadrul felurilor de proceduri civile tradiționale, aceasta fiind un fel de procedură de sine stătătoare, care include în sine trăsăturile procedurii contencioase și a procedurii de executare silită. Procedura de insolvabilitate, în opinia autorului, din punct de vedere al consecutivității acțiunilor procesuale săvârșite, este neomogenă și constă din două stadii: examinarea chestiunii privind insolvabilitatea debitorului și procedura de insolvabilitate propriu-zisă. În primul stadiu acționează în egală măsură principiile procedurii civile contencioase, debitorul având toate mijloacele tradiționale de a se apăra contra cererii introductive înaintat [82, p.112].

În aceeași ordine de idei, doctrinara Синякина А. [80, p. 55] susține că procedura de declarare a insolvabilității nu poate fi atribuită nici unei categorii de procedură civilă. Mai mult

decât atât, susține autoarea, procedura de insolvabilitate nu urmează a fi privită ca o procedură unică sub aspectul naturii procesuale a actelor de procedură ce se realizează pe parcursul întregului proces. Autoarea susține că procedura de insolvabilitatea urmează a fi divizată în două proceduri diferite. Prima procedură cuprinde totalitatea acțiunilor ce au loc în legătură cu primirea cererii introductive și declararea debitorului insolvabili și în această parte procedura dată este una distinctă, independentă de toate celelalte feluri de proceduri civile. A doua procedură cuprinde toate acțiunile ce au loc după declararea debitorului insolvabil și nu constituite o procedură distinctă, ci face parte din procedurile de executare. Argumentul de bază adus de doctrinară este faptul că după declararea debitorului insolvabil încetează relațiile procesuale dintre instanța de judecată și participanții la proces. De fapt, concepția promovată de doctrinara Синякина А. este o formă modificată a concepției înaintate la începutul sec. XX de profesorul Клейнман А.Ф., menționată mai sus, în conformitate cu care procedura de insolvabilitate se separa în două proceduri distincte, atribuind însă partea ce ține de declararea persoanei insolvabile la procedurile contencioase, iar partea ce ține de desfășurarea procedurilor de insolvabilitate propriu-zise era calificată drept o procedură distinctă, care făcea partea din așa numitele proceduri judiciare de lichidare.

Luând în considerație cele expuse mai sus, ne vom permite să nu fim de acord cu opiniile doctrinarilor respectivi. Procedura de insolvabilitate este o procedură mult mai complexă și neomogenă decât orice altă procedură civilă existentă. Varietatea scopurilor, sarcinilor, multitudinea soluțiilor cu care se poate finaliza procedura de insolvabilitate creează o diversificare maximă a participanților la proces și a relațiilor judiciare și extrajudiciare în care aceștia sunt implicați. Încercarea clasificării procedurii de insolvabilitate de rând cu alte proceduri înseamnă neglijarea complexității acesteia. În acest sens ne permitem să susținem concepția promovată de profesorul Фёдоров С. [119, p. 47], care, printre primii, a susținut ideea unicității și independenței procedurii de insolvabilitate pe lângă alte proceduri civile. Conform doctrinarului rus încercările de a atribui procedura de insolvabilitate la una din categoriile de proceduri civile cunoscute sunt neîntemeiate, procedura de insolvabilitate reprezintă un fel de procedură distinctă care nu se include în nici o categorie existentă.

Susținerea opiniei doctrinarului rus se bazează pe mai multe argumente atât de ordin legal, cât și doctrinar:

- în primul rând, după cum s-a menționat anterior, procedura de insolvabilitate nu corespunde pe deplin trăsăturilor procedurilor contencioase și necontencioase, și nu poate fi calificată drept un tip a acestora, cu atât mai mult să fie recunoscută drept procedură specială;

- în al doilea rând, este eronat să divizăm procedura de insolvabilitate în proceduri distincte pornind de la momentul declarării persoanei insolvabile, ori declararea persoanei insolvabile nu este un scop în sine, ci doar un prim pas în parcurgerea întregii proceduri. Mai mult decât atât orice soluție dată de instanța de judecată după verificarea existenței temeiurilor de insolvabilitate nu constituie un punct final al procedurii, chiar și în cazul încetării procesului, iar acest fapt demonstrează că etapa verificării capacității de plată a persoanei nu poate fi privită ca un proces distinct și independent;

- în al treilea rând, procedura de insolvabilitate desfășurată după declararea persoanei insolvabile nu se desfășoară întotdeauna ca o procedură de lichidare. Regula generală este aplicarea procedurii de restructurare, drept procedură alternativă lichidării persoanei, ce are drept scop menținerea debitorului ca entitate economică. În afară de acesta, procedura de insolvabilitate poate continua ca o procedură de faliment simplificat sau procedură accelerată de restructurare etc. Prin urmare identificarea acțiunilor ce au loc după declararea persoanei insolvabile drept proceduri de lichidare este eronată, cel puțin din punct de vedere al reglementărilor legale în vigoare, în conformitate cu care, accentul în procedurile de insolvabilitate s-a deplasat esențial de pe procedurile clasice de faliment;

- în al patrulea rând, procedura insolvabilității este recunoașterea judiciară a unei stări de insolvabilitate existente *de facto*, deci nu există o hotărâre judecătorească pe care s-ar baza judecătorul în pornirea procesului de insolvabilitate, cum ar trebui să fie în cazul executării silite, când se prezumă existența unei hotărâri judecătorești executorii, care nefiind executată benevol se execută în mod silit cu participarea autorităților de executare respective. Mai mult decât atât, procedura de insolvabilitate presupune desfășurarea unui proces judiciar ce are drept scop stabilirea circumstanțelor ce confirmă insolvabilitatea *de facto*, inclusiv determinarea și validarea tuturor creanțelor existente, și doar ulterior distribuirea produsului patrimoniului. Deci, este o procedură mult mai complexă decât executarea silită, care este doar o procedura de executare propriu-zisă a dispozitivului emis de judecător.

- în al cincilea rând, nu putem fi de acord cu faptul că după declararea persoanei insolvabile încetează raporturile procesuale dintre instanța de judecată și participanții la proces, ori după adoptarea hotărârii de declarare a persoanei insolvabile și intentarea procedurii de insolvabilitate au loc o serie de acțiuni procesuale cu participarea obligatorie a instanței de judecată. Instanța de judecată spre deosebire de procedura de executare nu este doar un organ de control care se implică la cererea persoanei, dar în virtutea legii realizează și dirijează o serie de acțiuni procesuale, supraveghează activitatea participanților la proces și exercită controlul judecătoresc asupra actelor efectuate în cadrul procedurii. După cum am menționat anterior,

instanța de insolvabilitate, în conformitate cu art. 5 alin. (2) al Legii insolvabilității, dispune de competență exclusivă la judecarea litigiilor ce țin de masa debitoare, litigii care apar în mare parte după declararea persoanei insolvabile. De asemenea, în conformitate cu art. 5 alin. (3) al Legii insolvabilității, instanța de judecată ce examinează cauza de insolvabilitate examinează din oficiu toate circumstanțele relevante cauzei (existența raportului juridic, calitatea subiecților, neexecutarea obligațiilor, etc.), fapt care este exclus într-o procedură de executare silită.

În aceeași ordine de idei instanța de judecată este unica competentă de a convoca și conduce ședința de validare a creditorilor (art. 55 alin. (8) Legea insolvabilității); tot instanța de judecată este unica împuternicită de a decide asupra validării creanțelor creditorilor, validarea creanței de instanța de judecată în acest sens are efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile pentru toate creanțele validate (art. 143 alin. (7), (8) Legea insolvabilității); instanța de judecată este împuternicită conform legii de a decide asupra trecerii la procedura falimentului în cazul eșuării trecerii la procedura de restructurare (art. 115 alin. (1), lit. a), b), c), d) Legea insolvabilității) și astfel de exemple nu sunt singulare, întreaga procedură de insolvabilitate presupune implicarea activă a instanței de judecată, apariția și desfășurarea a unei serii de raporturi procesuale.

Mai mult decât atât, faptul continuității raporturilor procesuale și existenței unei proceduri complexe se demonstrează și prin adoptarea la finalul procesului a hotărârii de încetarea a procedurii de insolvabilitate (art. 135, art. 168, art. 175 alin. (1), art. 177, art. 178, art. 206, art. 224 Legea insolvabilității), act care și marchează încetarea raporturilor procesuale între instanța de judecată și participanții la proces.

Astfel conchidem că procedura de insolvabilitate este o procedură civilă distinctă, care nu poate fi atribuită la nici o categorie de proceduri civile recunoscută în doctrină și reprezintă a treia categorie de proceduri reieșind din doctrina autohtonă, după cum urmează:

1. Procedurile contencioase – procedura în acțiuni civile și procedura în pricinile juridico-publice;

2. Procedurile necontencioase – procedura specială și procedură în ordonanță;

3. Procedura de insolvabilitate.

2.3. Studiu comparat privind realizarea fazelor procesului civil la examinarea cauzelor de insolvabilitate

Pornirea și desfășurarea procesului civil pe cauzele de insolvabilitate prezintă o serie de particularități specifice în raport cu examinarea altor categorii de cauze civile. Ordinea efectuării actelor procesuale și a desfășurării etapelor procedurii de insolvabilitate modelează un proces

civil distinct în raport cu fazele tradiționale pe care le parcurge procesul civil în cazul examinării cauzelor civile clasice. Diferența dintre procedura insolvabilității și alte feluri de proceduri este dificil de stabilit în condițiile utilizării diferitelor noțiuni pentru definirea aceluiași act procesual reglementat și de Legea insolvabilității, și de Codul de procedură civilă. Pentru a stabili consecutivitate legală a actelor de procedură, menționând momentele cheie și deosebirile de alte proceduri civile, ne vom opri asupra analizei structurii procedurii de insolvabilitate.

Tradițional doctrina [120, p. 39] recunoaște patru faze obligatorii pe care le parcurge procesul civil în examinarea unei cauze civile, și anume:

1. *Faza intentării procesului civil*
2. *Faza pregătirii pricinii pentru judecată*
3. *Faza dezbaterilor judiciare*
4. *Faza executării hotărârii judecătorești.*

Spre deosebire de fazele pe care le parcurg cauzele civile tradiționale, fazele parcurse la examinarea cauzei de insolvabilitate au un alt scop și conținut. În primul rând, este confuz însuși determinarea momentului ce marchează începutul procesului civil pornit în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate, cât și actului ce marchează momentul dat. Spre deosebire de procedura în acțiuni civile, care se finalizează prin adoptarea unei hotărâri ca act ce marchează sfârșitul examinării litigiului de drept, în cazul procedurii de insolvabilitate însuși intentarea procedurii se realizează prin adoptarea unei hotărâri judecătorești. Astfel, comparativ cu formula clasică în cadrul procedurii de insolvabilitate, acesta obține o serie de etape/faze atipice reieșind din specificul desfășurării acestei proceduri. Convențional putem diviza procedura de insolvabilitate în două faze majore, similar divizării făcută de unii autori români [121, p. 39]:

1. **Faza primirii și examinării cererii introductive** *(Anexa 3)* – reprezintă etapa în cadrul căreia are loc verificarea existenței temeiurilor de insolvabilitate și intentarea, după caz, a procedurii de insolvabilitate corespunzătoare;

2. **Faza examinării procedurilor de insolvabilitate propriu-zise** *(Anexa 4)* – reprezintă etapa în cadrul căreia are loc desfășurarea propriu-zisă a procedurii de insolvabilitate în dependență de tipul de procedură determinat de instanța sau creditori și anume: procedura de restructurare, procedura de faliment, procedura de faliment simplificat sau procedura accelerată de restructurare.

Cu toate că, sarcinile procesului civil desfășurat pe cauzele de insolvabilitate au creat o structură specifică a fazelor parcurse în cadrul desfășurării procedurii de insolvabilitate, o analiză

minuțioasă a acestora ne permite de a trasa o serie de asemănări și deosebiri în raport cu fazele clasice ale procesului civil.

Tabelul 1. *Fazele și etapele desfășurării procedurilor de insolvabilitate*

<table>
<tr><td>Nr.</td><td colspan="4">Faza/Etapa procesuală</td></tr>
<tr><td>1.</td><td colspan="4">Faza primirii și examinării cererii introductive</td></tr>
<tr><td>1.1.</td><td colspan="4"><u>Intentarea procesului civil</u> în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate.</td></tr>
<tr><td>1.2.</td><td colspan="4">Pregătirea pentru examinarea în fond.</td></tr>
<tr><td>1.3.</td><td colspan="4">Examinarea în fond a cererii introductive și <u>intentarea procedurii de insolvabilitate</u></td></tr>
<tr><td>2.</td><td colspan="4">Faza examinării procedurii de insolvabilitate propriu-zise</td></tr>
<tr><td>2.1.</td><td colspan="2">Înaintarea și validarea creanțelor creditorilor</td><td rowspan="3">Aplicarea procedurii de faliment simplificat</td><td rowspan="3">Aplicarea procedurii accelerate de restructurare</td></tr>
<tr><td>2.2.</td><td colspan="2">Examinarea stării financiare a debitorului și aplicarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise</td></tr>
<tr><td>2.3.</td><td>Aplicarea procedurii de faliment</td><td>Aplicarea procedurii de restructurare</td></tr>
<tr><td>2.4.</td><td colspan="4">Încetarea procedurii de insolvabilitate</td></tr>
</table>

Vorbind de inițierea propriu-zisă a procesului civil pe cauzele de insolvabilitate, în primul rând, urmează să deosebim două acțiuni procesuale distincte și anume intentarea procesului civil și intentarea procedurii de insolvabilitate, care marchează două momente diferite în cadrul procesului civil. Așadar, dacă în cazul examinării cauzelor civile tradiționale putem vorbi de un moment unic ce marchează intentarea procesului și ca rezultat semnifică apariția tuturor raporturilor procesuale legate de examinarea întregii cauze civile, în cadrul examinării cauzei de insolvabilitate urmează să deosebim momentul inițial de intentare a procesului civil, după care urmează examinarea temeiniciei cererii introductive, iar ulterior, în dependență de circumstanțe, are loc, deja, intentarea procedurii de insolvabilitate concrete.

În această ordine de idei, o fază analogică intentării procesului civil, în cadrul procedurii insolvabilității începe odată cu depunerea cererii introductive și se finalizează odată cu admiterea spre examinare a cererii introductive. Urmează să menționăm că admiterea spre examinare a cererii introductive nu reprezintă o soluție dată de instanța de judecată pe marginea solicitării de declarare a persoanei insolvabile, ci semnifică faptul respectării de către solicitant a condițiilor de formă și de fond pentru primirea cererii introductive, similar efectelor intentării procesului civile în cazul soluționării altor cauze civile.

Particularitatea respectivă a *pseudo-intentării duble* a cauzelor de insolvabilitate creează mai multe dificultăți în practica judiciară. De exemplu, în dosarul nr. 2c-100/13 [122], Curtea de Apel Chișinău, examinând cererea introductivă a debitorului, printr-un act unic, și anume hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2013 dispune atât admiterea spre examinare a cererii introductive, cât și declararea insolvabilității debitorului și aplicarea procedurii simplificate de faliment. În acest sens, instanța de judecată fără a supune examinării cererea introductivă, fără a permite administratorului efectuarea și prezentarea raportului, odată cu intentarea cauzei de insolvabilitate a dispus și intentarea procedurii de insolvabilitate, fapt ce constituie o încălcare de procedură gravă. La examinarea recursului contra hotărârii menționate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a dispus casarea hotărârii Curții de Apel drept ilegale [123]. În argumentarea poziției sale instanța de recurs a menționat că, *pentru a examina cererea introductivă în fond și a constata dacă există sau nu temeiuri de intentare sau constatare a procedurii de insolvabilitate sau faliment simplificat, instanța de judecată urmează inițial să intenteze procesul, prin admiterea spre examinare a cererii introductive*. Considerăm poziția instanței ierarhic superioare drept una corectă, care explică esența perioadei de examinare a cererii introductive și scopul, așa numitei, *intentări duble*.

Dacă intentarea procesului civil în legătură cu punerea pe rol a cauzei de insolvabilitate prezintă unele analogii cu faza intentării procesului civil clasic, atunci etapele ce urmează după primirea cererii introductive spre examinare sunt absolut diferite de fazele clasice, atât după scopul ce îl urmăresc, cât și după actele procedurale care se efectuează.

Urmează să menționăm că în raport cu procesul civil tradițional în cadrul examinării cauzelor de insolvabilitate, faza pregătirii pricinii pentru judecată are o serie de particularități distincte. Aceasta se datorează faptului că în cadrul procedurii de insolvabilitate în atribuțiile instanței de judecată nu intră toate acele sarcini ce urmează să le îndeplinească judecătorul la examinarea unei cauze civile clasice. Cu mici excepții, legate de citarea participanților la proces și colectarea anumitor probe, instanța de judecată este scutită de o serie de sarcini legate de stabilirea cercului participanților, participarea la colectarea probelor, asigurarea acțiunii, etc. Majoritatea chestiunilor ce necesită a fi decise până la examinarea propriu-zisă a cererii introductive sunt hotărâte încă la etapa primirii spre examinare a cererii, deoarece prin încheierea de admitere instanța de judecată numește administratorul provizoriu, înștiințează participanții despre ședința de judecată, aplică măsurile de asigurare în privința masei debitoare, etc., adică înfăptuiește toate acțiunile pregătitoare pentru a putea examina cauza la prima ședință de judecată ce va urma.

Imediat după primirea spre examinare a cererii introductive, începe o etapă distinctă a procedurii de insolvabilitate, *faza primirii și examinării cererii introductive*, care constă în examinarea existenței temeiurilor de insolvabilitate. Etapa respectivă are cele mai multe asemănări cu faza clasică a dezbaterilor judiciare, deoarece în cadrul acesteia instanța de judecată, în condiții de contradictorialitate, administrează probe în vederea stabilirii circumstanțelor de fapt relevante, ce ar indica asupra incapacității de plată a debitorului sau supraândatorări acestuia. În rezultatul verificării circumstanțelor de fapt, ce adeveresc existența temeiurilor de insolvabilitate, instanța de judecată adoptă o hotărâre de declarare a persoanei insolvabile și intentare a procedurii de insolvabilitate, iar după caz de refuz în intentarea procedurii de insolvabilitate și de respingere a cererii introductive. Odată cu adoptarea hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate se finalizează faza primirii și examinării cererii introductive, iar procesul trece într-o nouă amplă fază în care are loc desfășurarea procedurilor de insolvabilitate propriu-zise.

Faza examinării procedurilor de insolvabilitate propriu-zise este o fază mult mai complexă decât faza anterioară a procesului. În cadrul acesteia se desfășoară felurile de proceduri de insolvabilitate propriu-zise, în dependență de circumstanțele constatate la faza anterioară. Astfel, procesul civil pornit în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate poate continua, la această etapă, sub forma procedurii de restructurare, fie a procedurii de faliment, fie a procedurii de faliment simplificat, fie sub forma procedurii accelerate de restructurare.

Urmează să menționăm că faza examinării procedurilor de insolvabilitate propriu-zise este o fază unică specifică doar procedurii de insolvabilitate, care nu se regăsește în fazele tradiționale ale procesului civil. Dacă scopul fazei dezbaterilor judiciare este examinarea propriu-zisă a cauzei civile și adoptarea soluției finale în vederea soluționării litigiului, scopul fazei examinării procedurilor de insolvabilitate este aplicarea, sub control judiciar, a măsurilor corespunzătoare față de debitor și patrimoniul acestuia, în vederea asigurării executării creanțelor creditorilor săi. În așa fel, dacă punctul culminant al dezbaterilor judiciare este adoptarea hotărârii judecătorești în vederea soluționării cauzei, atunci, finalul fazei examinării procedurilor de insolvabilitate este marcat de executarea propriu-zisă a creanțelor creditorilor, în urma aplicării procedurilor de asanare economică sau în urma lichidării debitorului.

Prin urmare, observăm că desfășurarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate prezintă o serie de particularități în comparație cu desfășurarea procesului civil pe alte cauze civile. În așa mod urmează să evidențiem imaginea unei *pseudo-intentării duble* ce se produce pe parcursului procesului, în așa fel încât inițial se intentează procesul civil pentru

verificarea existenței temeiurilor de insolvabilitate, iar ulterior se intentează procedura de insolvabilitate propriu-zisă în dependență de circumstanțele cauze.

În aceeași ordine de idei în cadrul procesului civil, intentat în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate, faza pregătirii pricinii pentru judecată se aplică într-un mod distinct, majoritatea acțiunilor fiind realizate de judecător deja la faza intentării procesului. Etapa procesuală ce urmează după primirea spre examinare a cererii introductive, ne amintește cel mai mult de faza dezbaterilor judiciare, obligatorie la examinarea altor cauze civile, cu toate acestea este îndreptată doar spre un singur scop, de a verifica existența temeiurilor de insolvabilitate.

Și în sfârșit în cadrul procesului civil intentat în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitatea avem o fază unică specifică doar acestor categorii de cauze, care constituie ultima fază a procesului ce are drept scop examinarea procedurilor de insolvabilitatea propriu-zise.

2.4. Concluzii la capitolul 2.

Datorită evoluției relațiilor comerciale atitudinea față de insolvabilitate ca fenomen economic și juridic se schimbă radical. Treptat aceasta se transformă dintr-un fenomen negativ și condamnabil, indiferent de cauzele survenirii, într-un fenomen firesc, ce caracterizează economia de piață.

Evoluția instituției insolvabilității în Republica Moldova, deși are o întindere destul de scurtă în spațiu național, deja a ajuns la etapa implementării principalelor standarde internaționale în materia procedurilor de pre-insolvabilitate și a celor de insolvabilitate. Fără echivoc reforma din 2012 în domeniul insolvabilității a constituit o treaptă majoră în evoluția respectivei instituții, fapt care a soluționat o serie de probleme. Însă, datorită abordării insuficiente a aspectelor de procedură civilă legate de soluționarea cauzelor de insolvabilitate au rămas nesoluționate, iar în unele cazuri au fost generate, mai multe deficiențe ce țin de examinarea cauzelor de insolvabilitate, în special: determinarea competenței instanței de judecată asupra cauzelor incidentale celei de insolvabilitate; identificarea regulilor procesuale aplicabile la examinarea litigiilor cu privire la masa debitoare, răspunderea subsidiară și alte cauze litigioase; actele de dispoziție ce urmează a fi adoptate de instanța de judecată în lipsa unor prevederi legale exprese; modalitatea de atac a actelor de dispoziție a instanței de judecată pentru cazurile nereglementate expres de lege, dar care împiedică desfășurarea procesului; determinarea puterii lucrului judecat a mai multor acte procesuale, așa ca, tabelul definitiv consolidat, încheierea privind înregistrarea bunului imobil, hotărârea de încetare a procesului de insolvabilitate, etc.;

conținutul acțiunilor procesuale ce urmează să le săvârșească instanța de judecată în perioada aplicării planului procedurii de restructurare sau a procedurii de restructurare accelerată; etc.

Conceptual, faptul că legiuitorul a optat pentru utilizarea noțiunii de insolvabilitate este unul binevenit, deoarece, comparativ cu termenele de bancrută sau faliment, are un înțeles complex, cuprinzând atât procedurile tradiționale de lichidare cât și procedurile alternative, de restructurare, dar și procedurile de prevenire a insolvabilității. În același timp conceptul de insolvabilitate este unul interdisciplinar, ce cuprinde nu doar aspecte de drept material dar și de drept procedural. Latura procesual civilă a insolvabilității este reprezentată de procedura de insolvabilitate.

Reieșind din analiza legislației procesuale, aplicabile la examinarea cauzelor de insolvabilitate, concluzionăm că, utilizarea sintagmei „procedură de declarare a insolvabilității" pentru a defini procedura de insolvabilitate este cel puțin neinspirată, or în acest caz se îngustează esențial limitele examinării unei cauze de insolvabilitate, care nu se finalizează odată cu declararea persoanei insolvabile. Uniformizarea și utilizarea pe viitor a sintagmei de „*procedură de insolvabilitate*" va elimina eventualele confuzii.

Complexitatea sarcinilor impuse față de procedurile de insolvabilitate și particularitățile desfășurării acestora creează mai multe dificultăți în determinarea naturii juridice a acestui fel de procedură civilă. Criteriile de atribuire a altor proceduri civile în anumite categorii, general acceptate, sunt inaplicabile în privința procedurii de insolvabilitate. Prin urmare, aceasta nu poate fi, fără careva rezerve, calificată drept procedură contencioasă sau necontencioasă. Procedura de insolvabilitate are un alt scop decât procedurile contencioase clasice. În cadrul acesteia nu are loc înaintarea și examinarea de pretenții material-juridice, aceasta nefiind destinată pentru soluționarea litigiilor de drept. Pornirea procedurii de insolvabilitatea are drept scop verificarea și constatarea existenței stării de insolvabilitate a persoanei, iar desfășurarea de mai departe a acesteia este supusă scopului executării concomitente și proporționale a creanțelor tuturor creditorilor debitorului. Pe de altă parte, desfășurarea procedurii de insolvabilitate presupune inclusiv și soluționarea de litigii, însă numai a acelor litigii ce afectează bunurile din masa debitoare. Acest fapt însă, doar demonstrează că procedura de insolvabilitate nu este o procedură specială, dar nu și caracterul contencios al acesteia. În rezultat conchidem că, procedura de insolvabilitate reprezintă o categorie distinctă, de sine stătătoare, în cadrul procedurilor civile, care deși are anumite trăsături comune procedurilor contencioase, necontencioase și celor de executare silite nu se identifică cu acestea. Datorită acestui fapt urmează să deosebim: procedurile contencioase (procedura în acțiuni civile, contenciosul administrativ), procedurile necontencioase (procedura specială și procedura în ordonanță) și procedura de insolvabilitate.

Analiza modului în care are loc desfășurarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate ne-a permis să observăm o serie de particularități comparativ cu desfășurarea procesului civil pe alte cauze civile. În prim plan apare imaginea unei *pseudo-intentari duble,* care se produce pe parcursului procesului de insolvabilitate. Analiza etapelor procesuale ne permite însă să excludem confuzia creată, în așa mod încât să afirmăm cu precizie că, are lor o sigură intentare a procesului civil. Dacă inițial se intentează procesul civil pentru verificarea existenței temeiurilor de insolvabilitate, atunci ulterior doar are loc trecerea la un anumit fel de procedura de insolvabilitate propriu-zisă în dependență de circumstanțele cauzei. Utilizarea termenului de „intentare" în al doilea sens este nereușită și semnifică doar trecerea la o altă etapă a procesului civil deja intentat. Suplimentar conchidem că, faza pregătirii pricinii pentru judecată se aplică într-un mod distinct, majoritatea acțiunilor fiind realizate de judecător deja la faza intentării procesului. Iar etapa procesuală ce urmează după primirea spre examinare a cererii introductive, ne amintește cel mai mult de faza dezbaterilor judiciare, deoarece în condițiile unui proces contradictoriu are loc examinarea circumstanțelor de fapt și de drept ce adeveresc existența temeiurilor de insolvabilitate.

Evoluția relațiilor economice au dus nu doar la schimbarea atitudinii față de insolvabilitate, dar și la modul de abordare a procedurilor aplicabile față de persoana aflată în incapacitate de plată. Analiza efectelor ce le avea procedura falimentului clasic a depistat mai multe neajunsuri esențiale ale acesteia. Pe de o parte, acesta nu lua în considerare posibilitatea redresării economice a falitului, iar, pe de altă parte, favoriza creditorii mari sau cei a căror creanțe erau asigurate prin garanții. Drept rezultat procedura de faliment nu era altceva decât o procedură de executare silită cu participarea concomitentă a mai multor creditori. Prin urmare au fost introduse procedurile de restructurare, alternative lichidării, care aveau drept scop redresarea situației debitorului, fapt care permitea o satisfacere majorată a creanțelor tuturor creditorilor. Conchidem că, în prezent reglementările naționale în Republica Moldova, corespund tendințelor internaționale în domeniu. Adoptarea legii insolvabilității din 2012, a marcat introducerea în materie de insolvabilitate a patru feluri de proceduri de insolvabilitate, iar procedura accelerată de restructurare reprezintă prima procedura pre-insolvabilitate introdusă în Republica Moldova, având drept scop aplicarea o a serie de măsuri ce ar preveni declinul economic al debitorului și ar permite reabilitarea sa, fără intrarea în incapacitate de plată.

3. INTENTAREA PROCESULUI CIVIL ÎN LEGĂTURĂ CU EXAMINAREA CAUZELOR DE INSOLVABILITATE

3.1. Dreptul la înaintarea cererii introductive.

Atât în cazul procedurilor contencioase, cât și a procedurii insolvabilității, instanța este sesizată prin cererea persoanei ce are interes legitim în intentarea procesului. Dacă în cazul procedurilor contencioase cererea prin care este sesizată instanța de judecată se numește *„cerere de chemare în judecată”*, în cazul procedurii de insolvabilitate aceasta este denumită *„cerere introductivă”*. Deosebirile cele mai importante dintre cererea de chemare în judecată și cererea introductivă rezultă din finalitatea celor două categorii de proceduri, ce se solicită a fi intentate. Dacă scopul cererii de chemare în judecată este exprimarea în formă juridică a pretenției material-juridice pretinsă de titularul dreptului lezat, atunci cererea introductivă exprimă solicitarea înaintată fie de debitor, fie de creditor cu privire la constatarea stării de insolvabilitate și pornirea unui fel de procedură de insolvabilitate. Cu toate acestea, atât înaintarea cererii de chemare în judecată, cât și a cererii introductive presupune respectarea a o serie de condiții de fond și de formă obligatorii pentru a fi primite de instanța de judecată. Dar, și în acest caz, cerințele necesare a fi respectate pentru intentarea procesului de insolvabilitate prezintă o serie de particularități, care apar atât în ceea ce privește premisele și condițiile necesare a fi întrunite pentru sesizarea instanței de judecată, cât și în privința actelor procedurale ale instanței de judecată ce pot fi adoptate în legătură cu depunerea cererii introductive.

Procesul civil în privința cauzei de insolvabilitate poate fi intentat cu condiția respectării de către solicitant a următoarelor cerințe [124, p. 71]:

a) existența dreptului la înaintarea cererii introductive;

b) respectarea de către solicitant a procedurii depunerii cererii introductive.

Dreptul la înaintarea cererii introductive reprezintă dreptul persoanei la intentarea și examinarea cererii de declarare a persoanei insolvabile de către instanța de fond. Similar intentării altor proceduri civile, persoana, ce sesizează instanța de judecată, urmează să respecte o serie de premise și condiții pentru a accede în procesul civil. Dreptul la înaintarea cererii introductive este asemănător cu dreptul la acțiune oferit oricărei persoane care se consideră lezat într-un drept al său, cu specificarea faptului că înaintarea cererii introductive urmărește pornirea unei proceduri de insolvabilitate, dar nu apărarea unui drept lezat. Cu toate acestea, pentru exercitarea dreptului la înaintarea cererii introductive solicitantul urmează să îndeplinească o serie de cerințe legale în virtutea cărora apare și se realizează acest drept.

3.1.1. Premisele dreptului la înaintarea cererii introductive.

Tradițional doctrina procesual civilă recunoaște existența premiselor, drept acele circumstanțe ce întemeiază apariția dreptului la sesizarea instanței de judecată [125, p. 87]. Astfel se deosebesc următoarele categorii de premise ce întemeiază adresarea în instanța de judecată pentru intentarea procesului civil:

- *premise generale sau speciale*, aplicabile în dependență de tipul cauzelor civile față de care acestea sunt aplicabile;

- *premise pozitive sau negative*, de lipsa sau prezența cărora este legată apariția nemijlocită a dreptului la sesizare instanței de judecată sau a dreptului la acțiune [126].

Particularitățile sesizării instanței de judecată în vederea declarării insolvabilității unei persoane ne permit a determina o serie de premise specifice, care influențează apariția dreptului la înaintarea cererii introductive. În același timp, urmează să menționăm că în virtutea prevederilor art. 356 alin. (2) Codul de procedură civilă, în conformitate cu care *cererea de declarare a insolvabilității se judecă în instanță, conform normelor generale din Codul de procedură civilă, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvabilității*, nu putem neglija aplicabilitatea efectelor nerespectării premiselor prevăzute de art. 169 ale Codului de procedură civilă, în măsură în care acestea nu contravin esenței procedurii de insolvabilitate.

Interpretând prevederile art. 169 a Codului de procedură civilă, determinăm că apariția dreptului la acțiune a justițiabilului este legată de existența următoarelor premise: *respectarea competenței generale a instanței de judecată; existența capacității de folosință procesuale a persoanei; existența dreptului solicitantului de a înainta cerere în interesele altei persoane; inexistența unei hotărâri judecătorești irevocabile pe aceeași cauză civilă; inexistența unei*

încheieri judecătorești prin care a fost aprobată tranzacția dintre părți sau renunțarea reclamantului la acțiune; inexistența unei hotărâri arbitrale pe aceeași cauză civilă.

Examinând circumstanțele necesare de a fi constatate de instanța de judecată pentru a primi cererea introductivă observăm că, nu toate premisele ce generează apariția dreptului la acțiune sunt aplicabile procedurii de insolvabilitate. Reieșind din specificul procedurii de insolvabilitate deducem următoarele premise cu caracter general ce influențează apariția dreptului la înaintarea cererii introductive:

- ***Capacitatea procesuală de folosință a persoanei ce depune cerere introductivă;***

- ***Inexistența unei hotărâri judecătorești irevocabile pe aceiași cauză***,

- ***Inexistența unei încheieri prin care a fost confirmată renunțarea la acțiune sau încheierea tranzacției dintre părți;***

- ***Depunerea cererii introductive doar de persoanele prevăzute de lege****;*

- ***Reglementarea expresă a dreptului solicitantului de a depune cerere introductivă în interesul persoanei;***

- ***Inexistența unei proceduri de restructurare intentate în privința debitorului insolvabil.***

Capacitatea procesuală de folosință a persoanei ce depune cerere introductive. Capacitatea procesuală de folosință constă în aptitudinea unei persoane de a avea drepturi și obligații procesual civile. Existența capacității de folosință denotă însuși existența subiectului de drept, în rezultat legea procesuală prevede refuzul de a primi cererea de chemare în judecată dacă reclamantului și/sau pârâtului îi lipsește capacitatea de folosință. Aceasta se datorează faptului că reclamantul sau pârâtul, de fapt, nu există ca persoană fizică sau juridică, neexistând nici dreptul la intentarea acțiunii. Aceleași circumstanțe sunt pe deplin valabile și în cazul procedurii de insolvabilitate, deoarece nu poate apărea dreptul la înaintarea cererii introductive în lipsa capacității de folosință a debitorului, creditorului sau altui subiect după caz. În aceeași ordine de idei, lipsa capacității de folosință a potențialului debitor insolvabil nu va permite instanței de judecată să primească o asemenea cerere introductivă. În ce privește ultima afirmație, urmează să menționăm că în anumite cazuri, deși debitorul deja a fost radiat din registrele publice, legea insolvabilității permite înaintarea unei cereri de efectuare a distribuției suplimentare în ordinea prevăzută de art. 161 al Legii insolvabilității, fapt care va duce la redeschiderea procesului de judecată în privința unui debitor deja lichidat. În concluzie, în cazul în care instanța de insolvabilitate va constata lipsa capacității procesuale a persoanei ce depune cerere introductivă, aceasta este în drept să aplice prevederile art. 169 alin. (1), lit. e) al Codului de procedură civilă și să refuze în primirea cererii introductive.

Inexistența unei hotărâri judecătorești irevocabile pe aceiași cauză. Scopul final a procesului civil este soluționarea cauzei civile. În mod normal, existența unei hotărâri judecătorești prin care s-a soluționat cauza civilă este o circumstanță ce împiedică adresarea repetată în instanța de judecată pentru soluționarea aceluiași litigiu. Astfel, este firesc ca existența unei hotărâri judecătorești irevocabile adoptată pe aceiași cauză, este o circumstanță care stinge dreptul la sesizarea repetată a instanței de judecată cu aceiași cerere. Lucrurile stau, însă, cu totul altfel în cazul procedurii de insolvabilitate. Deși, depunerea cererii introductive are drept efect, în cazul în care este temeinică, declararea persoanei insolvabile, totuși scopul principal (final) al creditorilor debitorului insolvabil este executarea creanțelor proprii, fapt care în cazul persoanelor insolvabile poate fi obținut doar în cadrul procedurii de insolvabilitate. Prin urmare, o primă întrebare este: cum influențează asupra dreptului la înaintarea cererii introductive existența unei hotărâri irevocabile de declarare a unei persoane insolvabile? În această ordine de idei menționăm că hotărârea de declarare a persoanei insolvabile nu semnifică soluționarea cauzei, deci, existența acesteia nu poate argumenta un eventual refuz în primirea cererii introductive, adoptarea acesteia semnificând abia începutul procedurilor de insolvabilitate și nu finalizarea acestora. Astfel, în cazul în care, la momentul depunerii cererii introductive de către un creditor, instanța va constata existența unei hotărâri de declarare a persoanei insolvabile, instanța de judecată nu va fi în drept să refuze în primirea cererii de chemare în judecată, ci urmează să explice creditorului că acesta urmează să depună o cerere de admitere a creanței (art. 140 alin. (1) al Legii insolvabilității), identică după conținut cu cererea introductivă, dar care, din punct de vedere procesual, urmează a fi înaintată după momentul adoptării hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate.

Respectiv o a doua întrebare este: ce act semnifică finalizarea procesului civil pe cauzele de insolvabilitate și poate fi temei pentru refuzul primirii cererii introductive? Spre deosebire de procesul civil clasic, finalizarea raporturilor procesuale și, respectiv, a actelor de procedură în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate, are lor prin acțiunea de *încetare a procesului de insolvabilitate* (art. 135, art. 168, art. 175 alin. (1), art. 177, art. 178, art. 206, art. 224 Legea insolvabilității). Menționăm că încetarea procesului de insolvabilitate se deosebește radical de instituția clasică a încetării procesului civil. Dacă încetarea procesului civil reprezintă finalizarea procesului civil în legătură cu depistarea încălcărilor premiselor dreptului la acțiune sau în legătură cu manifestarea de voință a părților, atunci încetarea procesului de insolvabilitate marchează o simplă finalizare a procedurii de insolvabilitate în legătură cu atingerea scopului acesteia (confirmarea planului de restructurare și trecerea la aplicarea acestuia (art. 206, 224 Legea insolvabilității), fie lichidarea masei debitoare și distribuirea produsului acesteia (art. 175

Legea insolvabilității), fie garantarea de către debitor a depășirii stării de insolvabilitate (art. 178 Legea insolvabilității). Prin urmare, actul care semnifică finalizarea procesului civil pe cauzele de insolvabilitate în legătură cu soluționarea acesteia este hotărârea de încetare a procesului de insolvabilitate. Însă nu orice hotărâre de încetare a procesului de insolvabilitate rămasă irevocabilă poate duce la refuzul în primirea cererii introductive. Spre exemplu, hotărârea de încetare a procesului de insolvabilitate în legătură cu lichidarea masei debitoare și distribuirea produsului acesteia (art. 175 Legea insolvabilității) nu poate constitui temei pentru refuz în primirea cererii introductive, deoarece unul din efectele acestei hotărâri este radierea debitorului din registrele publice, ceea ce va duce la refuzul în primirea cererii, dar în baza altui temei prevăzut de art. 169 alin. (1) lit. e) CPC pe motiv de lipsă a capacității de folosință. Pe de altă parte hotărârea de încetare a procesului de insolvabilitate în urma căreia nu se lichidează debitorul (*confirmarea planului de restructurare și trecerea la aplicarea acestuia (art.206, 224 Legea insolvabilității), fie garantarea de către debitor a depășirii stării de insolvabilitate (art.178 Legea insolvabilității)*), de asemenea, de regulă, nu constituie temei pentru refuzul în primirea cererii introductive. Aceasta deoarece în măsura în care debitorul declarat insolvabil a fost re-inserat pe piață datorită aplicării procedurilor alternative lichidării, aceasta nu se exclude posibilitatea ajungerii repetate a acestuia în stare de insolvabilitate, iar interdicția de a depune contra acestuia o cerere introductivă de către același creditor pe motivul existenței unei hotărâri de încetare a procesului de insolvabilitate va duce la imposibilitatea pornirii legale a unei noi proceduri de declarare a insolvabilității. Cu toate acestea, urmează să recunoaștem necesitatea refuzului în primirea cererii introductive, în legătură cu existența unei hotărâri de încetare a procesului fără lichidarea debitorului, pentru cazurile în care în instanța de judecată se va adresa același creditor, cu solicitarea executării aceleiași creanțe, care a fost pusă la baza primei sale cereri introductive, creanță care a fost deja examinată într-un proces de insolvabilitate. Spre regret, nu avem în acest sens prevederi legale exprese, drept rezultat instanța urmează să aplice prevederile art.169 alin. (1) lit. b) CPC, cu specificarea faptului existenței unei hotărâri de încetare a procesului de insolvabilitate în cadrul căreia deja a fost examinată (validată) creanța aceluiași creditor contra aceluiași debitor. Soluția dată este acceptată univoc în practica judiciară rusească, care a recunoscut necesitatea refuzului în primirea cererii introductive a creditorului care își argumentează noua cerere introductivă cu o creanță examinată anterior [119, p.112].

Inexistența unei încheieri prin care a fost confirmată renunțarea la acțiune sau încheierea tranzacția dintre părți. Desfășurarea procesului civil în forma clasică a acestuia, în virtutea principiului disponibilității, este practic pe deplin supusă voinței părților litigante. Prin urmare, faptul existenței unei încheieri prin care s-a încuviințat renunțarea reclamantului la

acțiune, sau a fost încheiată tranzacția de împăcare, probează faptul că persoana interesată și-a exprimat acordul de voință de a înceta examinarea judiciară a pricinii date. Premisa respectivă este instituită în cadrul procesului civil pentru protecția eventualului pârât și a celorlalți participanți la proces de adresări repetate și abuzive. Pe de altă parte aplicarea prevederii respective în cadrul procesului civil intentat în legătura cu examinarea cauzei de insolvabilitate, poartă un specific aparte. În primul rând, reieșind din faptul că, în cadrul procedurii de insolvabilitate nu se examinează careva pretenții material-juridice, care în mod normal se soluționează în procedura contencioasă, concluzionăm că procedura de insolvabilitate nu se poate finaliza prin renunțarea reclamantului la acțiunea înaintată. Existența unei încheieri prin care s-a confirmat renunțarea la acțiune a reclamantului, drept temei de refuz în primirea cererii, nu poate fi aplicată în legătură cu intentarea procedurii de insolvabilitate.

Pe de altă parte, legislația insolvabilității prevede dreptul persoanei de a-și retrage cererea introductivă până la intentarea procesului de insolvabilitatea. În conformitate cu art. 31 alin. (1) al Legii insolvabilității, cererea introductivă poate fi retrasă de către deponent până la adoptarea unei hotărâri de intentare a procesului de insolvabilitate sau de respingere a cererii introductive. Reieșind prevederile alin. (2) al aceluiași articol, în cazul în care debitorul sau creditorul renunță la cererea introductivă, instanța de insolvabilitate dispune încetarea procesului dacă renunțarea nu contravine legii și nu încalcă drepturile și interesele legitime ale altor persoane. Urmează să menționăm că încetarea procesului de insolvabilitatea în acest caz se dispune prin încheiere (art. 30 alin. (5) Legea insolvabilității), spre deosebire de cazurile de încetarea analizate mai sus. În rezultat apare întrebarea: dacă existența încheierii de încetarea a procesului în legătură cu retragerea cererii introductive constituie temei pentru refuz în primirea unei cereri introductive? În ceea ce ne privește, considerăm că instanța de judecată urmează să refuze cererea introductivă adresată de același creditor, bazată pe aceeași creanță, dacă acesta a înaintat anterior o asemenea cerere și a retras-o, fapt confirmat prin încheierea instanței de judecată. Cu părere de rău instanța de judecată nu are o bază legală pentru argumentarea unei asemenea acțiuni, deoarece nici în art. 169 al Codului de procedură civilă, și nici în conținutul Legii insolvabilității, nu este expres prevăzut un asemenea temei de refuz în primirea cererii introductive. În această ordine de idei, în vederea respectării principiului disponibilității, propunem de a suplini norma legală de la art. 169, alin (1), cu lit. f) CPC, cu următorul conținut *„în cazurile prevăzute de legea insolvabilității”*, iar în Legea insolvabilității de introdus art. 21^1 cu denumirea *”Refuzul cererii introductive”*, în care să fie prevăzut următorul temei de refuz - *„Există o încheiere a instanței de judecată prin care s-a încetat procesul de insolvabilitate în legătură cu retragerea cererii introductive în privința aceleiași persoane bazate pe același temei*”.

Urmează să menționăm că, în cazul în care același creditor înaintează repetat o cerere introductivă, dar care este bazată pe o altă creanță, iar în privința debitorului nu este intentată o altă procedură de insolvabilitate, instanța de judecată urmează să primească spre examinare cererea introductivă. În același timp, art. 169 alin. (1), lit. b) al Codului de procedură civilă, prevede, drept temei de refuz, faptul existenței unei încheieri prin care s-a confirmat tranzacția încheiată dintre părți. Astfel o a doua întrebare care ne preocupă este: în ce măsură finalizarea procesului civil intentat în legătură cu cauza de insolvabilitate, care s-a finalizat în legătură cu încheierea unei tranzacții, constituie temei de a refuza în primirea ulterioară a unei cereri introductive? În primul rând urmează să menționăm că natura juridică a tranzacției reglementată de legislația insolvabilității este diferită de natura juridică a tranzacției cunoscută în sensul clasic al acesteia. Dacă sensul tradițional al tranzacției este acordul prin care părțile litigante soluționează amiabil un litigiu la faza prejudiciară, judiciară sau de executare (art. 1331 Codul civil [127]), atunci tranzacția în cadrul procedurii de insolvabilitatea este de fapt acel act prin care debitorul pe de o parte, și creditorii pe de altă parte, convin în mod amiabil asupra modului și termenului de achitare a creanțelor creditorilor (art. 165 Legea insolvabilității). Astfel, tranzacția, în sensul Legii insolvabilității, este actul prin care părțile se înțeleg asupra executării creanțelor, dar nu soluționează amiabil careva litigii ce ar izvorî din pretenții material-juridice. În acest sens tranzacția în procedura de insolvabilitate se aseamănă mai mult cu tranzacția încheiată între debitor și creditor la faza procedurii de executare silită. Mai mult decât atât, tranzacția în procedura de insolvabilitate poate avea ca parte contractantă nu doar persoanele implicate în proces, dar și terți, care se pot obliga la executarea anumitor creanțe sau părți din acestea (art. 162 alin. (4) Legea insolvabilității). Indiferent de etapa la care se află procedura de insolvabilitate, instanța de insolvabilitate urmează să decidă asupra confirmării tranzacției printr-o încheiere, prin care se încetează procesul de insolvabilitate (art. 162 alin. (5) și art. 30 alin. (5) Legea insolvabilității). Astfel în măsura în care legea insolvabilității prevede că, confirmarea tranzacției în procedura de insolvabilitate are ca efect încetarea procesului respectiv, rămâne fără răspuns întrebarea: cum influențează această încheiere depunerea repetată a cererii introductive? Aceasta deoarece, având în vedere că, inclusiv după încheierea tranzacției debitorul poate ajunge în situația în care nu va putea executa creanțele la care s-a obligat, ajungând din nou în pragul insolvabilității. Răspunsul la această întrebare ne este oferit de art. 174 al Legii insolvabilității, în conformitate cu care, în cazul neexecutării tranzacției de către debitor sau terți, creditorul este în drept ca, fără a cere revocarea tranzacției, să inițieze față de debitor un nou proces de insolvabilitatea, în cadrul căruia să înainteze creanțele în mărimea confirmată prin tranzacție. Prin urmare, încheierea de încetare a procesului prin care s-a confirmat tranzacția încheiată în

procesul de insolvabilitate nu constituie temei pentru a refuza în primirea cererii introductive repetate a aceluiași creditor, contra aceluiași debitor, bazată pe aceeași creanță.

Depunerea cererii introductive doar de persoanele prevăzute de lege. Fiind o procedură ce se deosebește esențial de celelalte proceduri civile, procedura de insolvabilitate este, în primul rând, o procedură a cărei intentare o poate solicita un cerc restrâns de subiecți. Având în vedere scopul procedurii de insolvabilitate, și anume recunoașterea stării de insolvabilitate și executarea concomitentă și proporțională a creanțelor, legiuitorul recunoaște dreptul de a depune cerere introductivă doar unui cerc restrâns de persoane și anume debitorului, care pretinde existența incapacității de plată și creditorilor, care au creanțe scadente și neexecutate. Reieșind din prevederile art. 12 al Legii insolvabilității, dreptul de a depune cerere introductivă îl au doar debitorii, creditorii și alte persoane indicate în legea insolvabilității. Menționăm că în afară de debitor și creditori, legea recunoaște dreptul de a depune cerere introductivă doar Comisiei Naționale a Pieței Financiare (în continuare CNPF), fapt care reiese din prevederile art. 236, 241 și 246 ale Legii insolvabilității, dar autoritatea publică respectivă nu depune cerere în nume propriu și nu are un interes material în examinarea cauzei de insolvabilitate, prin urmare nu are un interes propriu în intentarea procesului de insolvabilitate. Astfel, în interes propriu acționează doar debitorul și creditorii, în privința cărora și se aplică prezumția legală a existenței dreptului la înaintarea cererii introductive. În acest sens, în cazul în care cererea introductivă nu este depusă de debitor, creditori sau de CNPF,, instanța de judecată urmează să refuze în primirea cererii introductive, deoarece alte persoane nu au dreptul la înaintarea cererii introductive, iar efectele prevăzute de art. 169 alin. (3) ale Codului de procedură civilă, corespund pe deplin sensului și spiritului legii. Cu părere de rău, legislația procesuală în vigoare nu prevede temei de refuz al cererii aplicabil situației respective, iar având în vedere lista exhaustivă a temeiurilor de refuz prevăzute de art. 169 alin. (1) al CPC, aplicarea unui asemenea temei de instanțele de judecată ar însemna depășirea puterilor instanței de judecată. În această ordine de idei propunem, în cadrul art. 21^1 Legea insolvabilității, cu denumirea *”„Refuzul cererii introductive”*, propus ca amendament mai sus, de completat cu un temei de refuz suplimentar cu următorul conținut „*legea insolvabilității nu prevede expres dreptul persoanei de a depune cerere de intentare a procesului de insolvabilitate (cererea introductivă)*”. O asemenea reglementare ar da posibilitatea instanței de judecată de a reacționa legal cererii introductive depusă de alte persoane ce ar pretinde un interes propriu, dar nu sunt nici debitori și nici creditori în sensul legii insolvabilității. O asemenea necesitate practică poate apărea, de exemplu, în cazul depunerii cererii introductive de către asociatul unei societăți cu răspundere limitată sau de către acționarul unei societăți pe acțiuni. În asemenea cazuri, deși

categoriile date de persoane au un interes propriu în examinarea cauzei de insolvabilitate, instanța de judecată nu are dreptul să primească o asemenea cerere. Aceasta se datorează faptului că aceștia, fiind asociați cu răspundere limitată, datorită statutului asociatului [128] și acționarului [129, p.70], nu sunt identificați cu persoanele ce pot depune cerere introductivă în numele debitorului (art. 13 alin. (2) Legea insolvabilității), prin urmare cererea acestora nu se poate egala cu cererea introductivă depusă de debitor. În asemenea cazuri instanța de judecată este în drept să refuze în primirea cererii introductive, deoarece în privința a unor asemenea persoane nu se aplică prezumția existenței dreptului la înaintarea cererii introductive.

În afară de premisele cu caracter general ce influențează apariția dreptului la înaintarea cererii introductive, putem deosebi și premise cu caracter special, aplicabile doar în cazul procedurii de insolvabilitate, după cum urmează:

Reglementarea expresă a dreptului solicitantului de a depune cerere introductivă în interesul persoanei. Legislația procesual civil recunoaște pe lângă dreptul reclamantului de a sesiza instanța de judecată în vedea apărării propriului drept și dreptul, așa numiților, „*reclamanți procesuali*”, de a sesiza instanța de judecată în vederea apărării drepturilor altor persoane. De regulă, dreptul reclamanților procesuali de a porni o acțiune civilă, este recunoscut expres de lege, iar aceștia nu necesită conferirea anumitor împuterniciri din partea titularului dreptului încălcat. Codul de procedură civilă recunoaște mai multe categorii de subiecți ce pot înainta cerere în instanța de judecată interesele altor persoane, printre care procurorul (art. 71 CPC), autoritățile publice, organizațiile, alte persoane (art. 73 CPC). În cazul în care instanța de judecată depistează că, cererea nu este înaintată de una din categoriile de persoane indicate expres de lege, sau este înaintată în lipsa unei asemenea prevederi legale, aceasta este în drept să aplice prevederile art. 169 alin. (1) lit. c) CPC, și să refuze în primirea cererii de chemare în judecată.

Dar, în ce măsură prevederile date sunt aplicabile la intentarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitatea. Pe lângă subiecții de drept ce sunt afectați direct prin pornirea procedurii de insolvabilitatea, adică debitorul și creditorii săi, legislația insolvenței recunoaște, după cum am văzut mai sus, și dreptul altor subiecți de a depune cerere introductivă, fără a avea vreun interes material în examinarea cauzei. În așa fel, reieșind din prevederile art. 236, 241 și 246 ale Legii insolvabilității, dreptul de a solicita intentarea unei proceduri de insolvabilitate îl are Comisia Națională a Pieței Financiare, în cazul în care cererea introductivă se referă la declararea insolvabilității unei societăți de asigurări, a unui participant profesionist pe piața valorilor mobiliare sau a unei asociații de economii și împrumuturi. Prin urmare în cazul în care cererea introductiva va fi depusă de o altă autoritate publică în privința subiecților enumerați

mai sus, instanța de judecată este în drept să aplice prevederile art. 169, alin. (1), lit. c) CPC, pe motiv că nu este depusă de o persoana investită de legea cu asemenea drept. Aceeași soluție urmează a fi dată de instanța de judecată în cazul în care un organ sau autoritate publică va depune cerere introductivă în privința unui alt subiect, fără ca acest drept să fie recunoscut de lege.

Totodată din interpretarea sistemică a prevederilor art. 71 al Codului de procedură civilă, rezultă că cererea introductivă poate fi depusă și de procuror, atunci când acționează în numele unui creditor și îndeplinește condițiile specificate de art. 71 alin. (2) și (3) ale Codului de procedură civilă. Iar în cazul în care acesta va înainta cerere introductivă fără ca legea să prevadă expres acest drept atunci instanța de judecată va fi în drept de asemenea refuze în primirea cererii în baza art. 169, alin. (1), lit. c) Codul de procedură civilă.

Inexistența unei proceduri de restructurare intentate în privința debitorului insolvabil. Reieșind din prevederile art. 18 al Legii insolvabilității, creditorul nu este în drept să inițieze proces de insolvabilitate în cazul în care debitorul se află în proces de restructurare, cu excepția cazului în care creanța a apărut după intentarea procesului. Prin urmare, dreptul la înaintarea cererii introductive nu apare în cazul în care debitorul se află în proces de restructurare (art. 182-217 Legea insolvabilității). Drept rezultat, în cazul în care instanța de judecată va primi o cerere introductivă de la un creditor în privința unui debitor care se află deja în proces de restructurare și creanța respectivă este născută până la intentarea procesului, aceasta nu va fi în drept să primească spre examinare cererea introductivă. Spre regret, legislația în vigoare nu prevede acțiunea ce urmează a fi întreprinsă de instanța de judecată în asemenea situație. Având în vedere că în cazul dat creditorul nu are și nici nu poate avea dreptul la înaintarea cererii introductive, considerăm aplicabilă instituția refuzului în primirea cererii introductive, efectele căreia corespund sensului și scopului legii. În acest sens propunem în cadrul art. 21^1 cu denumirea *„Refuzul cererii introductive”*, propus ca amendament mai sus, de completat cu un temei de refuz suplimentar cu următorul conținut - *„cererea introductivă este înaintată în privința unui debitor aflat în proces de restructurare*”.

Indiferent de temeiul aplicat pentru refuzul cererii introductive, efectele acțiunii procesuale respective sunt unice, exprimate prin norma prevăzută de art. 169 alin (3) al Codului de procedură civilă, dar cu aplicarea specificului procedurii de insolvabilitate. Astfel, existența unei încheieri de refuz în primirea cererii introductive, constituie un impediment pentru adresarea repetată în instanța de judecată, cu cerere introductivă, a aceluiași deponent, în privința aceluiași debitor având același temei.

3.1.2. Condițiile realizării dreptului la înaintarea cererii introductive.

În condițiile în care persoana care dorește să depună cerere introductivă a îndeplinit toate premisele necesare pentru a avea dreptul la înaintarea cererii introductive, aceasta urmează să se conformeze mai multor cerințe legale pentru a putea exercita dreptul la înaintarea cererii introductive. **Circumstanțele stabilite de lege ce determină posibilitatea realizării propriu-zise a dreptului la înaintarea acțiunii poartă denumirea de condiții**. Interpretarea art. 170 și 171 ale Codului de procedură civilă ne permite să determinăm o serie de condiții care influențează realizarea dreptului la sesizarea instanței de judecată, condiții aplicabile în cazul intentării majorității cauzelor civile, printre care: *competența jurisdicțională a instanței de judecată, capacitatea de exercițiu a deponentului, existența împuternicirilor reprezentantului, respectarea condițiilor de formă a cererii, etc*. Însă, reieșind din specificul procedurii de insolvabilitate, conchidem că nu toate condițiile comune cauzelor civile în general sunt aplicabile procedurii de insolvabilitate, mai mult decât atât realizarea dreptului la înaintarea cererii introductive presupune realizarea și a unor condiții specifice doar acestui tip de proceduri. Reieșind din circumstanțele, care, conform legii, instanța le verifică după depunerea cererii introductive deducem următoarele *condiții cu caracter general* ce urmează a fi respectate pentru realizarea dreptului la înaintarea cererii introductive:

- ***Respectarea competenței jurisdicționale a instanței de judecată;***
- ***Existența capacității de exercițiu a persoanei ce depune cerere introductivă;***
- ***Semnarea cererii introductive în modul corespunzător;***
- ***Existența împuternicirilor reprezentantului de a depune cerere introductivă;***
- ***Perfectarea cererii introductive în forma prevăzută de lege.***

Respectarea competenței jurisdicționale a instanței de judecată. Reieșind din regulile competenței generale, în Republica Moldova cauzele de insolvabilitate se soluționează în exclusivitate de instanțele de judecată. Nici un alt organ jurisdicțional nu are dreptul de a examina și a soluționa asemenea cauze. În aceste condiții apare întrebare: care instanță de judecată este în drept să examineze în fond cauzele de insolvabilitate? Anterior, până la introducerea modificărilor în sistemul instanțelor specializate economice [130], toate cauzele de insolvabilitate se examinau în fond de Curtea de Apel Economică, care era unica instanța de judecată competentă de a porni și examina în fond cauza. Unica instanță de recurs la examinarea cauzelor de insolvabilitate era Colegiul Economic [130] al Curții Supreme de Justiție. În prezent reieșind din prevederile art. 355 Codul de procedură civilă, cererea de declarare a insolvabilității se depune la curtea de apel de drept comun. Dacă competența jurisdicțional materială este expres determinată de lege, atunci competența jurisdicțional teritorială la examinarea cauzelor de

insolvabilitate urmează să o determinăm în dependență de criteriile stabilite de legea procesuală. Astfel, în lipsa unor prevederi speciale în art. 39 și 40 ale Codului de procedură civilă, urmează să aplicăm prevederile art. 38 a aceluiași cod, interpretarea corespunzătoare a căruia ne permite să concluzionăm că, cererea introductivă urmează a fi depusă la curtea de apel în circumscripția căreia își are sediul debitorul.

Opțiunea legiuitorului pentru limitarea numărului de instanțe de judecată ce pot examina o cauză de insolvabilitatea rezultă din rațiuni de celeritate și profesionalism al judecătorilor, în acest sens susținem ideea [131, p. 32] specializării și mai înguste a judecătorilor, nu doar la nivel de instanțe de judecată, dar și de complete de judecată specializate, ceea ce va asigura o examinare promptă și profesională a acestei categorii de litigii.

Existența capacității de exercițiu a persoanei ce depune cerere introductivă. Capacitatea de exercițiu presupune posibilitatea efectivă a persoanei de a exercita drepturile sale. Menționăm că condiția respectivă se referă la capacitatea de exercițiu a persoanei ce depune cerere, care urmează a fi în deplinătatea facultăților juridice pentru a exercita drepturile sale. Lipsa capacității de exercițiu a creditorului nu împiedică depunerea de către acesta a cererii introductive, care poate fi depusă prin reprezentant, care, la rândul său, urmează să aibă capacitatea deplină de exercițiu.

Semnarea cererii introductive în modul corespunzător. Reieșind din regulile procesuale instituite pentru examinarea tuturor cauzelor civile, actele procesuale nesemnate nu se primesc spre examinare, aceasta deoarece, semnătura este prima dovadă certă a manifestării de voință a justițiabilului și a valorificării eficiente a principiului disponibilității. Instanța de judecată nu poate porni procesul civil din oficiu. Solicitarea de sesizare a instanței de judecată trebuie să fie certă, fapt certificat prin semnătura în original a cererii, inclusiv a cererii introductive. În cazul în care cererea introductivă este depusă, respectiv, semnată de către un reprezentat ,împuternicirile de semnare a cererii de chemare în judecată trebuie să se regăsească sub sancțiunea nulității în documentul ce confirmă împuternicirile, mandatul avocatului, după caz procura salariatului. În caz de nesemnare a cererii introductive, sau semnării de către o persoană căreia nu i s-a conferit expres dreptul de semnare, cererea introductivă urmează a fi restituită.

Existența împuternicirilor reprezentantului de a depune cerere introductivă. Legislația procesuală națională recunoaște două forme principale ale reprezentării judiciare: reprezentarea legală și reprezentarea contractuală. Dacă reprezentarea legală operează doar în cazurile prevăzute de lege, atunci reprezentarea contractuală apare în temeiul unui acord de voință al părților. Totodată legislația în vigoare admite în calitate de reprezentanți contractuali doar avocații și avocații-stagiari, împuternicirile cărora urmează a fi indicate în mandatul

avocatului, respectiv mandatul avocatului-stagiar. Prin urmare, dacă cererea introductivă este depusă în numele debitorului sau creditorului de către avocat/avocat-stagiar, acesta urmează a face dovada existenței împuternicirii a de a porni procesul în conformitate cu art. 81 al Codului de procedură civilă. În caz contrar, instanța de judecată este în drept să restituie cererea introductivă în conformitate cu prevederile art. 170 alin. (1) lit. f) al Codului de procedură civilă. Având în vedere că, în calitate de creditor și debitor în mare parte apar persoanele juridice sau persoanele fizice-întreprinzători, depunerea cererii introductive cel mai des este realizată de o categorie anumită de persoane, ce au dreptul de acționa în numele persoanei juridice sau persoanei fizice-întreprinzător. Astfel, urmează să deosebim faptul depunerii cererii introductive de către reprezentantul-angajat al persoanei juridice de faptul depunerii cererii introductive de către organul reprezentativ al persoanei juridice, după caz al întreprinzătorului individual. Așadar în cazul în care cererea introductivă este depusă de către un reprezentant-angajat al persoanei juridice, atunci suntem în situația unei reprezentări convenționale specifice a persoanei juridice, care, în conformitate cu prevederile art. 75 alin. (2) al Codului de procedură civilă, oferă dreptul de a acționa prin intermediul angajaților împuterniciți (director, manager, jurist, etc.). Prin urmare, în cazul în care, angajatul persoanei juridice depune cerere introductivă, dar nu poate demonstra existența împuternicirilor oferite, atunci instanța de judecată este în drept să restituie cererea introductivă în temeiul art. 170 alin. (1) lit. f) a Codului de procedură civilă pe motiv de lipsă a împuternicirilor.

Situația însă este absolut diferită în cazul care cererea este depusă de organul reprezentativ a persoanei juridice/persoanei fizice-întreprinzător. În acest caz nu putem vorbi despre reprezentare în sensul tradițional al acesteia, deoarece organul reprezentativ al entității juridice nu este reprezentat al acesteia, dar parte componentă a ei, care și acționează în limita atribuțiilor stabilite de actele de constituire a acestora. Menționăm că legea insolvabilității identifică expres persoanele ce au dreptul de a depune cerere în numele debitorului, persoane care nu acționează în calitate de reprezentanți, dar sunt identificați cu însăși entitatea debitorului. Reieșind din prevederile art. 13 alin. (2) al Legii insolvabilității, dreptul de a depune cerere introductivă în numele debitorului îl au: organul executiv, persoana care, în conformitate cu legislația în vigoare, deține dreptul de reprezentare a debitorului, asociații cu răspundere nelimitată și lichidatorii debitorului.

În această ordine de idei, menționăm că, în cazul în care, cerere este depusă de o persoană care pretinde că are dreptul legal de a acționa în numele debitorului, fără a avea acest drept, instanța de judecată urmează să refuze în primirea cererii introductive, deoarece în acest caz este vorba de încălcarea unei premise la înaintarea cererii introductive și nu a unei condiții.

Perfectarea cererii introductive în forma prevăzută de lege. Având în vedere scopul și sarcinile specifice a procedurii de insolvabilitate, legislația insolvabilității atrage o atenție deosebită conținutului cererii introductive și actelor ce urmează a fi anexate la aceasta. Având în vedere că cererea introductivă poate fi înaintată de creditor contra debitor, cât și de debitor în vederea declarării insolvabilității propriei persoane, legea insolvabilității deosebește separat conținutul cererii introductive a debitorului și conținutul cererii introductive a creditorului.

Cererea debitorului. Cererea introductivă a debitorului se deosebește printr-un conținut maximal detaliat ce exprimă situația economică reală acestuia și cercul deplin al debitorilor și creditorilor debitorului insolvabil. De rând cu o serie de date specifice, caracteristice oricărei cereri de chemare în judecată, cererea introductivă conține și anumite date specifice, printre care:

- valoarea creanțelor creditorilor, mărimea dobânzilor și penalităților aferente;

- temeiul creanțelor și termenele lor de executare, cu specificarea sumei creanțelor decurgând din daunele cauzate vieții și sănătății, precum și ale creanțelor salariale față de angajații debitorului;

- suma datoriilor la bugetul public național;

- motivarea temeiului insolvabilității;

- date despre cererile de chemare în judecată ale debitorului primite spre examinare de către instanța de judecată, precum și despre titlurile executorii asupra bunurilor debitorului;

- date despre bunurile debitorului, inclusiv despre mijloacele bănești și creanțele lui;

- candidatura propusă la funcția de administrator al insolvabilității/lichidator etc.

Astfel cererea debitorului reprezintă o vizualizare maximă a situației economico-financiare a debitorului, cât și o sursă importantă de cunoaștere a cercului creditorilor și debitorilor acestuia. Acest fapt permite în deplină măsură de a aprecia existența temeiului de insolvabilitatea și posibilitatea intentării unei proceduri de insolvabilitate concrete.

Cererea creditorului. Comparativ cu cererea debitorului, cererea înaintată de creditor are mai multe analogii cu cererea de chemare în judecată, deoarece și una și alta pot urmări în ultimă instanță satisfacerea unei creanțe izvorâte dintr-un raport obligațional. Dacă conținutul cererii de chemare în judecată ne dezvăluie conținutul pretenției material juridice înaintate și temeiul invocat al acesteia, atunci cererea introductivă a creditorului urmează să conțină, în afară de solicitarea de declarare a insolvabilității persoanei, și conținutul creanței pe care nu o execută debitorul din motivul incapacității de plată a acestuia. Reieșind din faptul că nu orice creanță poate fi pusă la baza unei cereri introductive, legiuitorul a instituit unele cerințe speciale cu privire la conținutul propriu-zis a cererii, cât și în ce privește actele ce urmează a fi anexate la aceasta.

Pe lângă cererea introductivă creditorul urmează să anexeze o serie de acte confirmative specifice doar procedurii de insolvabilitate, printre care:

- dovada notificării prealabile a debitorului de către creditor;

- copia de pe hotărârea irevocabilă a instanței de judecată sau copia de pe hotărârea arbitrală irevocabilă, ori copia de pe hotărârea judecătorească irevocabilă privind recunoașterea hotărârii judecătorești sau a hotărârii arbitrale străine, ori decizia (hotărârea) organului abilitat prin legea executorie la acel moment.

Observăm că, creditorul urmează să anexeze copia hotărârii judecătorești sau arbitrale irevocabilă. Această circumstanță este una specială, deoarece ne descoperă în deplină măsură natura juridică deosebită a procedurii de insolvabilitate. Reieșind din prevederea legală în cauză, instanța de judecată nu poate primi cererea creditorului, dacă aceasta nu face dovada incontestabilității creanței sale. Acest fapt demonstrează că, procedura de insolvabilitate nu soluționează litigiile de drept în accepțiunea procedurilor contencioase, iar adresarea în procedura de insolvabilitate nu trebuie să urmărească soluționarea sau satisfacerea unei pretenții material-juridice.

În ceea ce ne privește, considerăm oportună prevederea legală enunțată, dar și excesivă situația în care instanța de judecată solicită, nu doar copia hotărârii judecătorești și irevocabile, dar și dovada intentării procedurii de executare silită sau imposibilității satisfacerii creanței în urma executării silite individuale. O asemenea situație am depistat-o la examinarea cauzei civile nr. 2i-59/14, [132], în cadrul căreia instanța de judecată a respins cererea introductivă a creditorului motivând prin faptul că, *titlul executoriu, eliberat pe numele creditorului, se află în continuare în procedura de executare, or titlul executoriu nu a fost restituit creditorului și procedura de executare nu a fost încetată potrivit art. 83 CE al RM, iar informația eliberată de executorul judecătoresc nu poate fi privită ca fiind o încheiere de încetare a procedurii pe motiv de imposibilitate de executare*. Argumentul instanței de fond se referă la impunerea unor condiții excesive și evident ilegale ce ar condiționa dovada incapacității de plată și respectiv a temeiniciei hotărârii. Eroarea respectivă, a fost corectată ulterior de instanța de recurs care a admis recursul creditorului și a trimis spre rejudecare cauza. [133]

Deși, legea insolvabilității enumeră în calitatea de acte ce demonstrează incontestabilitatea creanței, doar hotărârea judecătorească și arbitrală irevocabilă, rămâne deschisă întrebarea cu privire la creditorii ce dețin o ordonanță judecătorească necontestată, eliberată în temeiul art. 344-354 ale Codul de procedură civilă. În ce măsură anexarea unei ordonanțe judecătorești la cererea introductivă a creditorului poate fi considerată suficientă pentru probarea faptului incontestabilității creanței? În ceea ce ne privește considerăm că ordonanța judecătorească

urmează a fi recunoscută drept act ce demonstrează soluționarea litigiului, deoarece în măsura în care legiuitorul moldav recunoaște ordonanța judecătorească drept document executoriu, ce poate fi prezentat pentru executare silită fără o procedură suplimentară, iar procedura de eliberare a ordonanței este pe deplin respectată, existența ordonanței ține loc de act jurisdicțional prin care a fost soluționat un litigiu de drept. Ținem să menționăm că, inclusiv Curtea Supremă de Justiție, la analiza practicii judiciare formate în legătură cu aplicarea Legii insolvabilității din 2012, indică că, anexarea ordonanței judecătorești este similar faptului depunerii copiei de pe hotărârea judecătorească sau arbitrală irevocabilă. [99]

O altă situație ce demonstrează deficiența normei prevăzute de art. 20 al Legii insolvabilității este lipsa unor prevederi cu privire la posibilitatea prezentării tranzacției omologate conform legii, drept document ce confirmă soluționarea anterioară a litigiului, similar hotărârii judecătorești sau arbitrale irevocabile. În lipsa unor prevederi legale, practica judiciară existență ne demonstrează necesitatea practică a acestora. De exemplu, la examinarea cauzei civile nr. 2i-95/2014 [134] s-a stabilit că, creditorul la depunerea cererii introductive a anexat drept dovadă a existenței creanței sale și a notificării prealabile tranzacția confirmată de executorul judecătoresc, prin care s-a stabilit, în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive, obligarea debitorului de a achita datoria până la o anumită dată, iar creditorul urma să solicite ridicarea sechestrelor aplicate asupra bunurilor debitorului. Drept urmare instanța de fond a respins cererea introductivă motivând prin faptul că, *nu s-a demonstrat temeiul general de insolvabilitate invocat - incapacitatea de plată, deoarece temeiul general determină existența unei creanțe exigibile certe a cărei executare creditorul poate să o pretindă imediat. Instanța reține că procesul verbal privind tranzacția este încheiat la etapa derulării procedurii de executare a încheierii privind aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii în cadrul procesului civil, ulterior procesul fiind încetat măsurile urmau să fie anulate. Astfel litigiul în care creditorul a pretins încasare unor sume nu a fost soluționat.* Ulterior, la examinarea recursului depus de creditor contra hotărârii instanței de fond, Curtea Supremă de Justiție, a respins recursul ca neîntemeiat, [135] argumentând prin faptul că, *creditorul nu a deținut nici o procedură de executare în baza hotărârii definitive, având doar procedura de executare a documentului executoriu, astfel neavând dreptul de a confirma oarecare tranzacții de împăcare. La data confirmării tranzacției executorul avea doar procedura privind asigurarea acțiunii care urma să fie încetată în drept, din motivul că reclamantul a solicitat încetarea procesului civil*. Observăm că atât instanța de fond, cât și instanța de recurs, a admis posibilitatea confirmării creanței prin tranzacție, dar a recunoscut că aceasta are valoare doar în condițiile omologării respective, de

instanța de judecată la etapa desfășurării procesului sau de executorul judecătoresc, la etapa executării silite a hotărârii judecătorești, soluție pe care o susținem integral.

Având în vedere că, cererea introductivă în ultimă instanță urmărește executarea creanței, considerăm atât ordonanța judecătorească, cât și tranzacția omologată, drept document suficient, ce poate proba incontestabilitatea creanței și permite primirea cererii introductive a creditorului, prin urmare propunem:

- completarea art. 20 alin. (2) lit. c) al Legii insolvabilității cu următoarea sintagmă „*sau ordonanța judecătorească eliberată în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă, sau tranzacția omologată conform legii*”.

În aceeași ordine de idei urmează să menționăm că anexarea la cererea introductivă a hotărârii judecătorești sau arbitrale irevocabile, după caz a ordonanței judecătorești, tranzacției omologate reprezintă o condiție obligatorie doar pentru creditorii ce depun cerere introductivă în lipsa unei proceduri de insolvabilitate deja pornite. În cazul în care în privința debitorului deja este pornit procesul civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate, creditorii ce au creanțe față de debitorul insolvabil, urmează să depună cerere de admitere a creanței în forma prevăzută de art. 140 al Legii insolvabilității. Însă din interpretarea prevederilor aliniatelor (3) și (5) al articolului menționat rezultă că la baza cererii de admitere a creanței poate fi pusă creanța care nu este confirmată printr-un act jurisdicțional, fie creanța care încă nu a ajuns la scadență sau este sub condiție. Astfel condiția incontestabilității creanței este înaintată doar față de creditorii ce înaintează cerere introductivă, dar nu și față de cei ce intervin ulterior în proces.

Achitarea taxei de stat. Similar înaintării cererii de chemare în judecată, la înaintarea cererii introductive persoana urmează să achite și să probeze faptul achitării taxei de stat. Achitarea taxei de stat în cauzele de insolvabilitate se diferă de modalitatea tradițională aplicabilă altor feluri de proceduri. Astfel persoana urmează, inițial, să achite 2000% din o unitate convențională, ceea ce la moment constituie suma de 400 de lei. Ulterior, după soluționarea cauzei în fond și pronunțarea hotărârii de intentarea a procesului de faliment, creditorul urmează să achite o taxă în cotă procentuală reieșind din valoarea creanței sale, cotă determinabilă conform grilei prevăzute de art. 3, alin. 1 lit. b) Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 [136]. Reieșind din aceeași prevedere, în cazul în care instanța de judecată i-a decizia de intentare a procesului de insolvabilitate, diferența dintre taxa de stat plătită de către creditor și taxa de stat, exprimată în procente, din suma încasată urmează a fi restituită creditorului. În cazul în care persoana nu va face dovada achitării taxei de stat în mărime de 400 de lei la depunerea cererii introductive, instanța de judecată urmează să nu dea curs cererii până la corectarea erorii respective, iar ulterior să restituie cererea în cazul neînlăturării neajunsului menționat.

În afară de condițiile cu caracter general deducem și următoarele *condiții cu caracter special*, specifice doar procedurii de insolvabilitate:

- Notificarea prealabilă a debitorului despre depunerea cererii introductive, în cazul depunerii cererii introductive de către creditori;

- Existența acordului tuturor membrilor gospodăriei țărănești (fermier) în cazul depunerii cererii introductive în privința acesteia.

Notificarea prealabilă a debitorului despre depunerea cererii introductive, în cazul depunerii cererii introductive de către creditori. Reieșind din prevederile art. 19 alin. (1) al Legii insolvabilității, creditorul poate depune cerere introductivă numai după notificarea prealabilă a debitorului. Astfel, înainte de depunerea cererii introductive, creditorul, în conformitate cu legea, este obligat să notifice debitorul despre faptul existenței creanței/creanțelor neexecutate, faptul imposibilității executării și intenția acestuia de a solicita pornirea unei proceduri de insolvabilitate. Menționăm că notificarea prealabilă a debitorului nu reprezintă, după natura sa juridică, o procedură prealabilă de soluționare a litigiilor, specifică procedurilor contencioase. Aceasta nu urmărește o soluționare extrajudiciară prealabilă a conflictului, deoarece orice litigiu de drept deja este soluționat, creditorul fiind obligat să probeze acest lucru prin prezentarea hotărârii judecătorești sau arbitrale irevocabile. Ca rezultat, lipsa notificării debitorului nu constituie temei de restituire a cererii introductive în temeiul art. 170 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură, instanța de judecată urmând să restituie fără examinare cererea introductivă în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (1) al Legii insolvabilității pentru nerespectarea formei cererii introductive a creditorului. Suplimentar menționăm că creditorul nu este obligat să notifice debitorul în cazul survenirii următoarelor circumstanțe, care se egalează cu faptul notificării, după cum urmează:

a) debitorul a fost informat de către creditor sau de executorul judecătoresc despre faptul că se află în întârziere ori despre înaintarea spre executare a titlului executoriu sau a unui alt document echivalent; sau,

b) debitorul a fost informat în cazurile prevăzute expres de Codul fiscal, de către organele abilitate despre faptul că se află în întârziere ori despre înaintarea spre executare a titlului executoriu sau a unui alt document echivalent.

Existența acordului tuturor membrilor gospodăriei țărănești (fermier) în cazul depunerii cererii introductive în privința acesteia. Reieșind din prevederile art. 232 alin. (1) al Legii insolvabilității, cererea introductivă privind intentarea procesului de insolvabilitatea a gospodăriei țărănești (de fermier) poate fi înaintată de conducătorul gospodăriei doar cu acordul scris al tuturor membrilor ei. Observăm că, prevederea dată se referă exclusiv la cererea

introductivă a debitorului, în cazul în care acesta este gospodărie țărănească (de fermier). Cu părere de rău, nici legea insolvabilității, nici Codul de procedură civilă nu prevede vre-o sancțiune a nerespectării cerinței date. Mai mult decât atât, în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (2) al Legii insolvabilității, dacă instanța de judecată constată că debitorul, care a depus cerere introductivă, nu a anexat actele prevăzute de legea, aceasta oricum este obligată să primească cererea introductivă. În aceste condiții apare întrebare: care este efectul lipsei acordului membrilor unei gospodării țărănești și ce acțiune urmează să îndeplinească instanța de judecată la depistarea unei asemenea circumstanțe? Reieșind din interpretarea sistemică a legii insolvabilității considerăm că instanța de judecată nu poate primi cererea debitorului cu încălcarea art. 232 alin. (1) al Legii insolvabilității. Aceasta urmează a restitui fără examinare cererea introductivă, ceea ce va permite deponentului de a o înainta repetat cu corectarea neajunsurilor depistate. Pentru aplicarea corespunzătoare a acțiunii de restituire fără examinare a cererii introductive, propunem completarea art. 22 al legii insolvabilității cu următoarele amendamente:

a) După aliniatul (1) al acestuia de introdus un aliniat nou (1^1) cu următorul conținut „*instanța de judecată urmează să restituie fără examinare cererea introductivă a debitorului depusă cu încălcarea prevederilor art. 232 al prezentei legi*”; și

b) Aliniatul (2) de modificat după cum urmează „*încălcarea de către debitor, la depunerea cererii introductive, a cerințelor cu privire la conținutul cererii introductive nu constituie temei pentru restituirea fără examinare a cererii cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege*”.

3.2. Acțiunile instanței de judecată ce pot fi realizate în legătură cu înaintarea cererii introductive.

Sarcina primordială a instanței de judecată la etapa primirii și examinării cererii introductive este verificarea îndeplinirii condițiilor de fond și de formă de către deponent.

După cum am menționat anterior, pentru intentarea procesul civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate solicitantul urmează să demonstreze existența dreptului la înaintarea cererii introductivă și posibilitatea realizării acestuia, ceea ce presupune necesitatea respectării premiselor și condițiilor dreptului la acțiune menționate în subparagraful anterior. În același timp deponentul urmează să respecte forma și procedura depunerii cererii introductive, condițiile căreia au fost examinate *supra*. În această ordine de idei apare întrebare: *care sunt actele de procedură ce urmează a fi adoptate de instanța de judecată în caz de primire sau de neacceptare a cererii introductive*?

În cazul proceselor civile ce țin de examinarea altor cauze civile decât cele de insolvabilitate instanța urmează să aplice prevederile generale ale Codului de procedură civilă pentru a-și argumenta o soluție sau alta. În cazul respectării tuturor cerințelor legale cererea de chemare în judecată este primită, fapt care se confirmă printr-o încheiere judecătorească, adoptată în conformitate cu prevederile art. 168 alin. (4) Codul de procedură civilă, încheiere prin care se intentează procesul civil propriu-zis. În același timp, în cazul nerespectării cerințelor legale cererea de chemare în judecată nu este acceptată, fapt care, de asemenea, se stabilește printr-o încheiere. În dependență de încălcările comise de deponent în cazul neprimirii cererii, instanța de judecată poate dispune după caz:

- *refuzul în primirea cererii* în baza art. 169 Codul de procedură civilă, pentru cazurile de încălcare a premiselor dreptului la acțiune, fapt care duce la imposibilitatea adresării repetate a persoanei cu o cerere identică;

- *restituirea cererii* în baza art. 170 Codul de procedură civilă, pentru cazurile de încălcare a condițiilor dreptului la acțiune, fapt care nu exclude adresarea repetată cu aceeași cerere în cazul eliminării erorilor comise;

- *de a nu da curs cererii* în baza art. 171 Codul de procedură civilă, în cazul încălcării cerințelor privind forma cererii și anexele acesteia, acțiune prin care cererea nu se întoarce deponentului, dar fără a pune cauza pe rol, i se acordă o perioadă de timp rezonabilă pentru corectarea erorii. În dependență de faptul corectării sau nu a erorii, cauza fie se va pune pe rol, fie cererea se va restitui, cu dreptul depunerii repetate.

O problemă distinctă, ce se referă la primirea cererii introductive, este generată de utilizarea termenilor specifici, utilizați de legiuitor în Legea insolvabilității. În primul rând, actul prin care se primește cererea introductivă este denumit „*încheiere de admitere a cererii introductive*” . Utilizarea termenului „*admitere*” la această etapă a procesului este improprie, deoarece ar presupune admiterea a ceea ce se solicită în cerere fără desfășurarea propriu-zisă a examinării cauzei. Tradițional, în doctrina procesual civilă, sintagmele ”*admite*” și ”*respinge*” se referă la acțiuni de pronunțare finală a instanței de judecată asupra pretențiilor înainte de justițiabili sau în legătură cu examinarea cererilor în ordinea căilor de atac. În așa fel, pentru a indica asupra faptului primirii, de exemplu, a cererii de chemare în judecată, se operează cu termenul de ”*primire*” sau termenul legal de ”*acceptare*” (art. 168 alin. (4) Codul de procedură civilă). Prin urmare, considerăm necesar de a modifica denumirea încheierii prin care se dă curs cererii introductive, prin excluderea termenului de ”*admitere*” și inserarea celui de ”*primire*”, utilizând în final sintagma de „*încheiere de primire a cererii introductive*”. În acest sens, propunem modificarea normelor din Legea insolvabilității, în special a art. 21 al Legii

insolvabilității prin înlocuirea termenului de *admitere* din titlul articolului și aliniatele 1, 2, 3 și 4 cu termenul de *primire*, după cum urmează:

”Articolul 21. Primirea cererii introductive spre examinare

(1) Instanța de insolvabilitate este obligată să primească spre examinare cererea introductivă depusă de creditor cu respectarea prevederilor Codului de procedură civilă și ale prezentei legi.

(2) Despre primirea spre examinare a cererii introductive, instanța de insolvabilitate adoptă o încheiere, dar în cel mult 3 zile de la data depunerii.

(3) Dacă, după primirea cererii introductive spre examinare, se constată existența unei cereri introductive formulată de debitor și/sau a unei sau mai multor cereri formulate de creditori împotriva aceluiași debitor nesoluționate încă, instanța de judecată va dispune din oficiu conexarea lor la instanța de insolvabilitate care a pus prima pe rol cererea introductivă, cu examinarea acestora într-un singur dosar.

(4) Dacă prima cerere introductivă a fost primită spre examinare într-un dosar, celelalte eventuale dosare aflate pe rol, referitor la același debitor, vor fi conexate la dosarul în care a fost primită prima cerere introductivă. În acest caz, măsurile de asigurare aplicate odată cu primirea cererilor introductive în dosarele care se conexează se anulează de drept și nu produc efecte, în afară de măsurile de asigurare aplicate prin încheierea de primire a primei cereri introductive.”

În al doilea rând, un alt aspect legat de termenii specifici utilizați în legea insolvabilității este sintagma ”*restituirea fără examinare a cererii*”, utilizată în art. 22 al Legii insolvabilității. În legătură cu aceasta, menționăm că acțiunea procesuală specificată în art. 22 al Legii insolvabilității este una destul de confuză atât sub aspectul reglementării propriu-zise, cât și sub aspectul coroborării acesteia cu acțiunile reglementate de Codul de procedură civilă, în speță, cu acțiunile de ”*refuz*”, ”*restituire*” și ”*de a nu da curs*” cererii.

În ceea ce privește reglementarea confuză, menționăm că, reieșind din interpretarea art. 22 al Legii insolvabilității, legiuitorul, indicând asupra temeiurilor de restituire fără examinare a cererii introductive, a omis a specifica actul procedural prin care se materializează această acțiune. Reieșind din prevederile art. 14 Codul de procedură civilă și pornind de la ideea că restituirea fără examinare a cererii introductive reprezintă o acțiune procesuală care nu soluționează fondul pricinii, putem conchide că instanța de judecată urmează să adopte o încheiere judecătorească în acest sens.

O altă confuzie legată de reglementarea acțiunii de restituire fără examinare a cererii introductive este neclaritatea privind posibilitatea atacării unei eventuale încheieri adoptate în

acest sens. Așadar, Legea insolvabilității nu prevede expres posibilitatea contestării unei asemenea încheieri, la rândul său nici Codul de procedură civilă nu prevede direct o asemenea posibilitate. Reieșind din prevederile art. 423 alin. (1) al Codului de procedură civilă, încheierea dată în primă instanță poate fi atacată cu recurs în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi, precum și în cazurile în care încheierea face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului. Având în vedere că restituirea fără examinare a cererii introductive este o acțiune ce împiedică pornirea procesului civilă pe cauza de insolvabilitate, deducem că o asemenea încheiere urmează a fi susceptibilă de recurs în condițiile art. 423-428 ale Codului de procedură civilă și a art. 8 al Legii insolvabilității.

Și, nu în ultimul rând, o a treia confuzie legată de reglementarea acțiunii de restituire fără examinare a cererii introductive este reglementarea prevăzută de art. 22 alin. (2) al Legii insolvabilității, în conformitate cu care, instanța de insolvabilitate va admite spre examinare cererea introductivă, în cazul în care debitorul la depunerea cererii nu a anexat documentele prevăzute la art. 17 al Legii insolvabilității. Așadar, dacă primul aliniat al aceluia articol vorbește despre restituirea cererii introductive întocmite cu încălcarea formei acestora și conținutului anexelor acestora, atunci aliniatul 2, referindu-se la aceleași încălcări, dar comise de debitor, prevede primirea cererii introductive. Considerăm reglementarea legală cel puțin confuză, ori conținutul acțiunii reglementate de aliniatul 2 al articolului nu corespunde titlului articolului și reglementează cu totul altă acțiune - cea de admitere spre examinare a cererii introductive. În condițiile unei asemenea reglementări nu este clar dacă cererea debitorului poate fi în genere restituită fără examinare, iar dacă poate, atunci în legătură cu ce încălcări. Reieșind din explicațiile date în subparagraful anterior privind aplicarea art. 232 al Legii insolvabilității reiterăm necesitatea introducerii amendamentelor propuse mai sus. Suplimentar propunem completarea art. 22 al Legii insolvabilității cu un nou aliniat (3), cu următorul conținut ”*Asupra restituirii fără examinare a cererii introductive instanța urmează să adopte o încheiere, care poate fi atacată cu recurs.*”

În ceea ce privește coroborarea acțiunii de ”*restituire fără examinare a cererii introductive*” cu acțiunile de ”*refuz*”, ”*restituire*” și ”*de a nu da curs*” reglementate de Codul de procedură civilă, menționăm că, rămâne neclară intenția legiuitorului de a reglementa separat acțiunea procesuală respectivă în cadrul Legii insolvabilității, acțiune care în mare parte repetă conținutul actelor procedurale reglementate de Codul de procedură civilă. Reieșind din temeiurile pentru care se restituie fără examinare cererea introductivă deducem că acțiunea dată sancționează creditorii în legătură cu nerespectarea, de către aceștia, a conținutului cererii introductive, cât și a anexelor ce urmează a fi anexate la acesta (art. 20 Legea insolvabilității). O

aplicabilitate similară o are, de fapt, acțiunea procesuală de a nu da curs cererii prevăzută de art. 171 al Codului de procedură civilă, care, de asemenea, sancționează deponentul pentru nerespectarea conținutului cererii de chemare în judecată (art. 166 Codul de procedură civilă) și a anexelor acestea (art. 167 Codul de procedură civilă, cu excepția lit. a), b), c) și e)). Unica deosebire între acțiunea de ”*restituirea fără examinare*” și acțiunea ”*de a nu da curs*” este efectul imediat asupra faptului întoarcerii cererii către deponent, dacă în cazul acțiunii *de a nu da curs* cererea se întoarce imediat deponentului, atunci, în lipsa unor prevederi exprese, restituirea fără examinare a cererii introductive presupune întoarcerea imediată a cererii deponentului fără punerea pe rol a cauzei, acțiune similară după efect cu restituirea cererii de chemare în judecată (art. 171 al Codului de procedură civilă). În asemenea condiții restituirea fără examinare a cererii introductive este analogică după conținut și efecte cu acțiunea de restituire a cererii de chemare în judecată, cu excepția faptului includerii temeiurilor ce țin de încălcarea conținutului cererii introductive. În ceea ce ne privește considerăm reglementarea acțiunii de restituire prevăzută de art. 22 al Legii insolvabilității, drept o reglementare de prisos, deoarece conținutul și temeiurile aplicării acesteia sunt pe deplin acoperite de acțiunea de restituire a cererii de chemare în judecată și acțiunea de a nu da curs cererii de chemare în judecată prevăzute de Codul de procedură civilă, iar păstrarea acesteia creează doar confuzii legate de aplicarea concomitentă a Legii insolvabilității și a Codului de procedură civilă.

În pofida reglementărilor confuze și diferenței de termeni utilizați în Legea insolvabilității și Codul de procedură civilă, deducem că în rezultatul verificării cererii introductive, instanța de judecată poate:

1. ***Admite spre examinare cererea introductivă.*** În cazul în care cererea introductivă corespunde tuturor cerințelor de fond, în ce privește respectarea premiselor și condițiilor legale necesare, adică este îndeplinită conform cerințelor de formă, stabilite de art. 16, 17, 20 ale Legii insolvabilității și este depusă în ordinea prevăzută de lege, instanța de judecată urmează, în conformitate cu art. 21 al Legii insolvabilității, să admită spre examinare cererea introductivă. Asupra admiterii spre examinare a cererii introductive instanța de judecată se pronunță printr-o încheiere, în maxim 3 zile de la data depunerii cererii, încheierea respectivă fiind fără drept de recurs. În practica judiciară pe cauzele de insolvabilitate există mai multe cazuri de contestare de către participanți a încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive. Argumentându-și recursul prin dreptul la un recurs efectiv, participanții la proces contestă temeinicia încheierii de admitere spre examinare și solicită casarea acesteia. Modalitatea de soluționare a asemenea recursuri de către Curtea Supremă de Justiție ne permite să conchidem asupra unei poziții consecvente a instanței de recurs pe această chestiune, asemenea recursuri fiind restituite,

deoarece încheierile respective nu sunt recurabile. De exemplu, examinând recursul contra încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive pe cauza civilă nr. 2ri-2/14, [137] Curtea Supremă de Justiție a respins întemeiat recursul contra încheierii motivând prin faptul că, *în conformitate cu prevederile art. 8 al Legii insolvabilității din 2012, încheierile instanței de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege*, stabilind prin urmare că încheierea prin care s-a admis spre examinare cererea introductivă, nu este susceptibilă de recurs.

Menționăm că în afară de cazul de adoptare a încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive prevăzute de art. 21 alin. (2) a Legii insolvabilității, o asemenea încheiere va fi adoptată și în cazul depunerii cererii debitorului, atunci când aceasta nu va corespunde cerințelor de formă prevăzute de art. 17 al Legii insolvabilității. În acest caz instanța de judecată, de asemenea, adoptă încheiere de admitere spre examinare a cererii introductive, cu obligarea debitorului de a prezenta actele necesare la etapa examinării cauzei.

Drept efect al admiterii spre examinare a cererii introductive are loc intentarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate, etapa imediat următoarea a intentării fiind examinarea circumstanțelor ce adeveresc prezența sau lipsa temeiurilor de insolvabilitate.

2. ***Restitui fără examinare cererea introductivă***. În conformitate cu art. 22 alin. (1) al Legii insolvabilității, instanța de judecată este în drept să restituie fără examinare cererea introductivă a creditorului depusă cu încălcarea cerințelor de formă înaintată față de cererea introductivă a creditorilor. Încheierea de restituire fără examinare a cererii poate fi dispusă doar în privința cererii creditorilor, în exclusivitate pentru încălcarea de către aceștia a formei cererii introductive. Prin prisma art. 423-428 ale Codului de procedură civilă și a art. 8 al Legii insolvabilității, încheierea de restituire fără examinare a cererii introductive poate fi atacată cu recurs de către creditorul deponent, în termen de 15 zile de la pronunțare.

Drept efect al restituirii fără examinare a cererii introductive, creditorul nu este lipsit de dreptul de a mai depune o dată cererea introductivă, cu condiția îndeplinirii cerințelor de formă omise.

În urma analizei practicii judiciare conchidem că în majoritatea cazurilor instanța de judecată aplică corect acțiunea de restituire fără examinare a cererii introductive, cu luarea în considerare a particularităților aplicării acesteia. În majoritatea cazurilor se restituie fără examinare cererile creditorilor pe motiv de nerespectare a condițiilor de formă stabilite de Legea insolvabilității, de exemplu, în cauza civilă nr. 2i-276/14 [138] s-a dispus restituirea cererii pe motiv de încălcarea a art. 20 al Legii insolvabilități, în cauza civilă nr. 2i-280/14 [139] cererea introductivă a creditorului s-a restituit fără examinare pentru încălcarea aceluiași articol, în

același mod pe cauza civilă nr. 2i-277/14, [140] cererea introductivă s-a restituit pe motiv de necorespundere cu exigențele art. 20 al Legii insolvabilității.

3. ***Restitui cererea introductivă.*** În conformitate cu prevederile art. 170 al Codului de procedură civilă, luând în considerație specificul procedurii de insolvabilitate, instanța de judecată are dreptul să restituie cererea introductivă în cazul în care va depista încălcarea condițiilor dreptului la înaintarea cererii introductive, așa ca încălcarea competenței jurisdicționale, nesemnarea cererii, depunerea cererii de o persoană neîmputernicită, etc.

Spre deosebire de acțiunea procesuală de restituire fără examinare, descrisă mai sus, restituirea în conformitate cu art. 170 CPC este aplicabilă atât pentru cererea depusă de creditor, cât și pentru cererea depusă de debitor, față de care nu poate fi aplicată *restituirea fără examinare*, chiar și în cazul depistării neajunsurilor de formă și conținut. În așa mod depistarea încălcărilor prevăzute de art. 170 CPC aplicabile cererii introductivă va constitui temei de restituire a cererii introductive indiferent de statutul persoanei ce a înaintat.

Instanța de judecată urmează să restituie cererea printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Încheierea de restituire a cererii introductive poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile începând cu data pronunțării, reieșind din coroborarea art. 8 al Legii insolvabilității cu art. 170 alin. (5) al Codului de procedură civilă.

Drept efect al restituirii cererii introductive, deponentul nu este lipsit de dreptul de a depune repetat aceeași cerere introductivă, cu condiția corectării încălcărilor depistate.

4. ***Refuza primirea cererii introductive.*** În conformitatea cu prevederile art. 169 al Codului de procedură civilă, cu luarea în considerare a specificului desfășurării procedurii de insolvabilitate, instanța de judecată este în drept să refuze în primirea cererii introductive în cazul în care au fost încălcate premisele dreptului la înaintarea cererii introductive. Asupra refuzului în primirea cererii introductive instanța de judecată urmează să se pronunțe printr-o încheiere de refuz în primirea cererii introductive, care poate fi atacată separat cu recurs în termen de 15 zile de la data pronunțării (art. 169 alin. (2) al Codului de procedură civilă, în coroborare cu art. 8 al Legii insolvabilității).

În urma refuzului instanței de judecată de a primi cererea introductivă, persoana nu va mai avea dreptul de a depune repetat aceeași cerere introductivă, contra aceluiași debitor în baza aceluiași temei.

Analiza practicii judiciare ne demonstrează că adesea justițiabilii confundă acțiunea de *refuz în primirea cererii* cu acțiunea de *respingere a cererii introductive*. De exemplu, la examinarea recursului depus contra încheierii Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2013 privind admiterea spre examinare a cererii introductive, recurentul a invocat că încheierea Curții de Apel

este ilegală pe motiv că din materialele cauzei se constată că obligațiile față de intimat sunt onorate cu bună-credință, respectiv nu există temei pentru admiterea spre examinare a cererii introductive și a solicitat refuzul în primirea cererii introductive. Prin decizia din 22 mai 2013 [141] Curtea Supremă de Justiție a respins recursul motivând că, *primirea spre examinare a cererii introductive este o fază de precedare a intentării procesului de insolvabilitate, care poate fi ulterior respins sau intentat de instanța de judecată în baza aprecierii temeiului insolvabilității și a faptelor constatate în cadrul examinării cererii introductive*. Astfel Curtea Supremă de Justiție corect a constatat că la etapa primirii cererii introductive nu se verifică circumstanțele care demonstrează existența sau lipsa temeiului de insolvabilitate și nu se hotărăște asupra respingerii sau admiterii cererii introductive. În cazul în care instanța nu va constata un temei de refuz în primire, similar celor aplicabile pentru cererea de chemare în judecată, aceasta este obligată să admită spre examinare cererea introductivă.

5. ***De a nu da curs cererii introductive.*** Reieșind din prevederile art. 171 al Codului de procedură civilă, în cazul în care instanța de judecată constată că cererea de chemare în judecată este depusă cu încălcarea condițiilor de formă (art. 166, art. 167 Codul de procedură civilă), aceasta nu va restitui cererea deponentului, dar va aplica acțiunea *de a nu da curs* cererii introductive, fapt care permite reclamantului de a corecta erorile comise, în așa mod în care cererea să fie considerată depusă la data înregistrării sale. Deși art. 171 al Codului de procedură civilă se referă la cerințele de formă înaintată față cererea de chemare în judecată, considerăm că acțiunea de a nu da curs cererii este aplicabilă și în cadrul procedurii de insolvabilitate. În ceea ce ne privește considerăm că acțiunea procesuală de restituire fără examinare a cererii introductive prevăzută de art. 22 al Legii insolvabilității, cât și acțiunea de restituire a cererii prevăzute de art. 170 al Codului de procedură civilă. nu acoperă situația în care debitorul depune cererea introductivă cu respectarea cerințelor privind documentele necesare a fi anexate, însă cu încălcarea conținutului acesteia. În acest caz considerăm oportun aplicarea acțiunii de a nu da curs cererii introductive a debitorului, cu acordarea unui timp rezonabil pentru corectarea conținutului cererii introductive.

La moment Curtea Supremă de Justiție manifestă o atitudine rezervată față de acțiunile ce urmează a fi aplicate de instanța de judecată în cazul depistării încălcării cerințelor cererii introductive [124, p. 75]. În acest mod, Curtea recunoaște doar posibilitatea aplicării refuzului și restituirii fără examinare a cererii introductive, fără a lua în considerare posibilitatea aplicării restituirii cererii (art. 170 CPC) sau a acțiunii de a nu da curs cererii (art. 171 CPC) [78]. Necesitățile practicii judiciare, însă, au demonstrat utilitatea aplicării unei asemenea acțiuni. De exemplu, în cauza nr. 2i-282/14, Curtea de Apel Chișinău, examinând chestiunea privind

admiterea spre examinare a cererii introductive depuse de creditor, a dispus de a nu da curs cererii introductive, din motiv că creditorul nu a anexat extrasele valabile din Registrul de stat al persoanelor juridice. În motivarea încheierii, [142] curtea a menționat că, *procesul de insolvabilitatea se desfășoară inclusiv în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă, iar în acest context cererea introductivă urmează să corespundă prevederilor corespunzătoare a art. 166 și 167 al CPC*. Astfel, instanța corect a constatat nerespectarea cerințelor privind documentele ce se anexează la cerere, și legal a dispus de a nu da curs cererii, acțiune care corespunde Codului de procedură civilă, dar care, de asemenea, nu contravine Legii insolvabilității.

După cum am observat anterior, încheierea de admitere spre examinare a cererii introductive este unicul act, adoptarea căruia duce la intentarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate. În legătură cu aceasta urmează să distingem intentarea propriu-zisă a procesului civil, de intentare a procedurii de insolvabilitate propriu-zise, ori la această etapă instanța de judecată nu poate aplica o procedură a insolvabilității propriu-zise atât timp cât nu sunt adeverite temeiurile de insolvabilitate. Admiterea spre examinare a cererii introductive duce la apariția raporturilor juridice procesuale necesare verificării circumstanțelor ce adeveresc existența sau lipsa temeiului de insolvabilitate. Realizarea unor asemenea raporturi procesuale poate fi făcută doar în cadrul unui proces civil, intentarea căruia și este marcată de încheierea de admitere spre examinare a cererii introductive.

3.3. Efectele admiterii spre examinare a cererii introductive. Perioada de observație.

Odată cu admiterea spre examinare a cererii introductive sarcina primordială a procesului devine verificarea circumstanțelor de fapt ce adeveresc existența sau lipsa temeiului de declarare a insolvabilității debitorului, invocat de deponent. În această ordine de idei, până la intentarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise legea instituie o etapă specifică a procesului civil pornit în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate - *etapa examinării cererii introductive*. Fiind o etapă apropiată de conținutul fazei de pregătire a pricinii pentru judecată, aceasta prezintă, în același timp, o serie de particularități. Sarcinile etapei respective reies din necesitatea examinării circumstanțelor de fapt ce ar permite constatarea existenței temeiurilor pentru declararea persoanei insolvabile, fapt care se stabilește până la intentarea nemijlocită a procedurii de insolvabilitate. În raport cu acestea, acțiunile instanței de judecată efectuate la faza pregătirii pricinii pentru judecată, urmăresc soluționarea chestiunilor legate de desfășurarea operativă a procesului civil (stabilirea cercului participanților, citarea participanților, asigurarea acțiunii, asigurarea probelor, etc.).

Menționăm că una din trăsăturile definitorii ale etapei date este caracterul contradictorial al procedurii, care se desfășoară în condiții menite să asigure accesul egal al participanților la examinarea cererii, cât și în condiții care să ofere posibilitatea acestora de ași expune poziția în legătură cu argumentele și probele invocate. Caracterul contradictoriu al etapei respective, determină dificultățile în formularea unei opinii certe privind natura procesual-juridică a procedurii de insolvabilitate, deoarece, începând cu etapa respectivă, trăsăturile caracteristice procedurilor necontencioase se îmbină cu trăsăturile celor contencioase, inclusiv și a celor de executare silită. În raport cu circumstanțele respective, urmează să menționăm că etapa examinării cererii introductive nu este un proces în sine, și nu poate fi privită ca o procedură cu un scop separat, independent de întreaga procedură, deoarece pornirea procedurii de insolvabilitate nu se face doar cu scopul declarării persoanei insolvabile, finalitatea pornirii procedurii având o perspectivă de durată. În acest sens pornirea procedurii de insolvabilitate are drept scop fundamental executarea concomitentă a creanțelor creditorilor, debitorului insolvabil, aceasta poate atinge scopul respectiv fie în urma lichidării debitorului ca entitate economică, fie în urma aplicării unei proceduri de reînvigorare a situației economice, fapt ce ar permite executarea de sine stătătoare a creanțelor. Prin urmare, considerăm că anumite trăsături specifice unor etape ale unei proceduri atât de complexe nu pot și nu trebuie să determine caracterul întregului proces.

Trăsăturile unui proces contradictorial rezultă din reglementările legale cu privire la modul de realizare a actelor procesuale de către instanța de judecată. În așa fel, concluzia privind caracterul contradictorial al etapei de examinare a cererii introductive se bazează pe o serie de aspecte ce țin de poziția participanților la proces, mijloacele procesuale acordate de lege la această etapă, cât și poziția și actele de dispoziție a instanței de judecată.

Actele participanților la proces. Drept răspuns la o eventuală cerere introductivă a creditorului legea recunoaște dreptul debitorului de a depune referință pe marginea acesteia. Referința, drept act procesual efectuată în cadrul procedurii de insolvabilitate, este în mare parte similară cu referința oferită spre dispoziția pârâtului în cazul examinării pricinilor civile tradiționale clasice. Referința în cadrul procesului de insolvabilitate reprezintă o expresie a poziției și contra-argumentelor debitorului în legătură cu solicitarea creditorului de declarare a insolvabilității primului. De asemenea, similar procedurilor contencioase clasice, lipsa referinței nu constituie un impediment pentru examinarea în continuare a cauzei. În ceea ce privește specificul referinței înaintate în procedura de insolvabilitate, ținem să menționăm că aceasta are o mai mare influență asupra modului de desfășurare a procedurii decât referința înaintată pe cauzele civile tradiționale. În așa fel, în cazul în care debitorul prin referința înaintată obiectează

asupra stării sale de insolvabilitate, iar ulterior instanța totuși stabilește insolvabilitatea lui, debitorul pierde dreptul de a solicita ulterior aplicarea unei proceduri de restructurare alternative lichidării debitorului. Rezultă că, referința debitorului reprezintă un instrument procesual important care, asigurând contradictorialitatea etapei date a procesului, creează premise de lungă durată ce pot influența desfășurarea întregii proceduri de insolvabilitate. Un alt aspect distinctiv cu privire la referința existentă în cadrul procedurii de insolvabilitate este faptul că aceasta poate fi înaintată și de creditori. În așa mod, în cazul depunerii cererii introductive de către debitor, creditorii, la rândul lor, au dreptul să se opună pornirii procesului de insolvabilitate sau să se alăture acestuia, fapt care este realizat prin înaintarea unei referințe, ceea ce schimbă natura clasică a referinței, drept act ce exprimă eventualele contra-argumente pe marginea unei pretenții material-juridice, într-un mijloc procesual ce permite creditorilor de a se alătura cererii introductive înaintată de debitor sau de un alt creditor, fapt care influențează posibilitatea apărării drepturilor acestora în cadrul desfășurării procedurii de insolvabilitate propriu-zise.

În ceea ce ne privește, considerăm reglementarea privind alăturarea la cererea introductivă prin referință drept una confuză și inoportună. Or, în acest caz există riscul ca un creditor, fără respectarea cerințelor înaintate față de cererea introductivă, să poată fi admis în proces prin simpla înaintare a unei referințe ceea ce constituie o dezavantajare a celor care depun cerere introductivă sau cereri de admitere a creanței și poate duce la abuzuri din partea creditorilor. Sub acest aspect, depistăm o deficiență a Legii insolvabilității, care nu prevede procedura prin care un creditor se poate alătura unei cererii introductive anterioare, a altui creditor, deja primită spre examinare. În ceea ce ne privește considerăm că, creditorul ce dorește de a se alătura unei cereri introductive puse pe rolul instanței de judecată, urmează să respecte aceleași cerințe înaintate față de cererea introductivă inițială, ori acesta în afară de formă, urmează să respecte cerințele de fond ce țin de competența instanței, capacitatea deponentului, certitudinea creanței, etc. Prin urmare, considerăm oportun de a modifica dispozițiile art. 28 alin. (6) al Legii insolvabilității prin prisma excluderii referinței drept act de alăturare la cererea introductivă, după cum urmează:

- Se modifică aliniatul (6) al articolului 28 Legea insolvabilității conform următorului conținut *„(6) În cel mult 30 de zile calendaristice de la notificarea efectuată conform art. 26, creditorii prezintă o referință la cererea introductivă, prin care se opun intentării procesului de insolvabilitate, fie susțin pornirea acestuia. Rea-credința persoanei care a înaintat cererea introductivă trebuie dovedită de creditorul care se opune intentării procesului de insolvabilitate.”*

Pe lângă înaintarea referinței și alăturarea la cererea introductivă participanții la procesul de insolvabilitate îndeplinesc și o serie de alte acțiuni. Reieșind din faptul că, la etapă dată este

necesar de a asigura păstrarea activelor debitorului și a preveni diminuarea acestora, creditorii sunt în drept de a cere înlăturarea debitorului de la gestiunea patrimoniului său. Observăm că, posibilitatea efectuării unor asemenea acțiuni, reiese din natura specifică a insolvabilității. În așa fel, odată cu pornirea procesului, toate acțiunile procesuale sunt dirijate de un singur scop - cel al satisfacerii creanțelor creditorilor din contul debitorului. Astfel, chiar și în lipsa unei stări de insolvabilitate confirmate judiciar, legea admite înlăturarea debitorului de la dirijarea activității economice în așa fel încât să prevină peirea masei debitoare. Ținem să menționăm că, Legea insolvabilității în vigoare este destul de confuză în ceea ce privește acțiunile de înlăturare a debitorului de la conducerea afacerii sale. Dacă art. 24 alin. (2) lit. b) al Legii insolvabilității utilizează sintagma „*înlăturarea debitorului de la gestionarea patrimoniului*”, atunci art. 25 alin. (2) al Legii insolvabilități operează cu sintagma „*a se ridica debitorului dreptul de administrare a întreprinderii*”. Întrebarea care apare este: dacă acțiunile prevăzute la art. 24 alin. (2) lit. b) și 25 alin. (2) al legii, sunt identice sau se referă la două acțiuni procesuale distincte?

Datorită reglementărilor confuze în practica judiciară, de asemenea, întâlnim aprecieri contradictorii a acestor acțiuni. De exemplu, în cauza civilă nr. 2i-17/14 [143] Curtea de Apel Chișinău, odată cu admiterea spre examinare a cererii introductive, a dispus *înlăturarea debitorului de la gestionarea întreprinderii* (p. a) al dispozitivului) și, concomitent, *a obligat debitorul să ia toate deciziile privind gestionarea patrimoniului doar cu acordul administratorului provizoriu* (p. c) al dispozitivului). În primul rând, observăm că instanța de judecată a utilizat sintagma *gestionare a întreprinderii,* care nu corespunde *ad litteram* cu sintagma utilizată de legiuitor, cea de *administrare a întreprinderii*. În al doilea rând, constatăm că instanța de judecată a dispus asupra două acțiuni contradictorii. Pe de o parte, aceasta a exclus participarea debitorului la administrarea întreprinderi prin înlăturarea acestuia, iar pe de alta, a permis ca acesta să gestioneze patrimoniu, dar sub supravegherea administratorului provizoriu. În acest caz aplicarea măsurii de înlăturare de la administrarea întreprinderii urma să excludă orice gestionare a patrimoniului, fapt neluat în considerație de instanța de judecată.

Deși, în practică nu se face diferență dintre acțiunile prevăzute de cele două norme legale, considerăm că legiuitorul a reglementat două acțiuni distincte. În lipsa unor prevederi ce ar desfășura conținutul celor două acțiuni, diferența dintre acestea urmează a fi stabilită prin prisma interpretării sistemice a legii. Analizând acțiunea „*de înlăturare a debitorului de la gestiunea patrimoniului*” prevăzută de art. 24 alin. (2) lit. b) al Legii insolvabilității, conchidem că aceasta este una din măsurile de asigurare a creanțelor creditorilor, care are drept scop prevenirea diminuării valorii patrimoniului prin interzicerea efectuării actelor de dispoziție asupra acestora. Drept rezultat, debitorul își păstrează posibilitatea de a folosi în continuare bunurile sale, inclusiv

în activitatea economică, însă fără dreptul de a le înstrăina. Spre deosebire de acțiunea de înlăturare a debitorului de la gestionarea patrimoniului, acțiunea *"de înlăturare a debitorului de la administrarea întreprinderii"* reglementată de art. 25 alin. (2) Legea insolvabilității reprezintă o categorie mult mai largă sub aspectul restricțiilor impuse debitorului. Așadar, dacă în urma înlăturării debitorului de la gestionarea patrimoniului acesta are dreptul de a-și conduce în continuare afacerea, îndeplinind acțiuni de gestionare economică firească (de exemplu, dirijarea procesului de producere), atunci înlăturarea debitorului de la administrarea întreprinderii presupune interzicerea săvârșirii oricăror acțiuni ce țin de dispunerea de bunurile sale, cât și cele ce se referă la conducerea activității economice: producere, comerț, prestare servicii etc. Poziția noastră este susținută și de prevederile art. 25 alin. (5) lit. d) al Legii insolvabilității, potrivit căreia una din atribuțiile administratorului provizoriu este conducerea integrală sau parțială a activității debitorului, fapt care demonstrează că, în anumite cazuri, debitorul poate fi înlăturat integral de la conducerea întreprinderii, administrarea căreia va fi realizată pe deplin de administratorul provizoriu.

Un alt act procedural, care poate fi realizat de participanți la etapă examinării cererii introductive, este *retragerea cererii introductive*. Din start, ținem să menționăm că, acțiunea de retragere a cererii introductive se deosebește esențial de acțiunea de retragere a cererii de chemare în judecată. În cazul examinării cauzelor civile tradiționale retragerea cererii este o acțiune ce poate fi realizată doar până la intentarea procesului civil, în măsura în care persoana își pierde interesul în pornirea și examinarea cauzei civile, aceasta urmează a retrage cererea până la intentarea procesului, fapt care aduce la restituirea cererii în baza art. 170 alin. (1) lit. i) CPC. În comparație cu aceasta, acțiunea de retragere a cererii introductive poate fi realizată pe parcursul etapei de examinare a cererii introductive, adică până la adoptarea unei hotărâri de intentare a procedurii de insolvabilitatea/respingerea cererii introductive. Având în vedere că acțiunea de retragere a cererii introductive se realizează după intentarea procesului, drept efect al acesteia instanța de judecată urmează să dispună încetarea procesului (art. 31 alin. (2) Legea insolvabilității). Deși legea nu prevede expres actul de dispoziție a instanței de judecată prin care urmează a se înceta procesul în cazul retragerii cererii introductive, considerăm că, în acest caz urmează a fi adoptată o încheiere judecătorească, iar având în vedere că încheierea respectivă poate fi recunoscută drept un act ce împiedică desfășurarea de mai departe a procesului, considerăm că, aceasta este cu drept de recurs în condițiile art. 423, art. 428 CPC și art. 8 al Legii insolvabilității. În această ordine de idei, în vederea conformării prevederilor legale propunem următoarele amendamente la art. 31 al Legii insolvabilității:

- Modificarea aliniatului (2) al art. 31 conform următorului conținut: *”(2) Renunțarea la cererea introductivă nu privează persoanele care s-au alăturat acestei cereri de dreptul de a solicita examinarea în continuare a cauzei de insolvabilitate. În cazul în care debitorul sau creditorul renunță la cererea introductivă, instanța de insolvabilitate dispune prin încheiere încetarea procesului doar dacă renunțarea nu contravine legii și nu încalcă drepturile și interesele legitime ale altor persoane.”*

- Introducerea după aliniatul (2) al art. 31 a unui nou aliniat cu numărul (3) cu următorul conținut: *”(3) Încheierea de încetare prevăzută de aliniatul 2 al prezentului articol poate fi atacată cu recurs de participanții la proces.”*

În afară de actele procedurale ce pot fi îndeplinite de debitori și creditori legea reglementează o serie de acțiuni procesuale ce urmează a fi îndeplinite la etapa examinării cererii introductive de către administratorul provizoriu. Amintim că, administratorul provizoriu este persoana desemnată în condițiile legii pentru supravegherea și administrarea debitorului în perioada de observație. Acesta își exercită atribuțiile începând cu momentul numirii sale prin încheierea de admitere spre examinare a cererii introductive și terminând cu momentul adoptării hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate/respingerea cererii introductive. Persoana administratorului se numește în dependență de candidatura înaintată de solicitant în cererea sa introductivă. Practica judiciară demonstrează că, indiferent de cine depune cererea introductivă, instanța de judecată numește în calitatea de administrator candidatura desemnată în cererea debitorului sau creditorului. În același timp, legea națională, nu rezolvă situația în care sunt propuse mai multe candidaturi din partea creditorului și debitorului. Având în vedere importanța calității de administrator provizoriu, Legea României privind procedurile de prevenire a insolvenței și insolvența [144] (lege-cadru în domeniu insolvabilității) stabilește prioritatea candidaturii propuse de creditori în raport cu cea propusă de debitor. Acest lucru permite temperarea cursei pentru deschiderea procedurii de insolvență, facilitată de reglementările anterioare și asigură o protecție mai mare creditorilor [145 p. 11]. Sarcinile primordiale ale administratorului la etapa examinării cererii introductive pot fi deduse din sarcinile procesului civil la această etapă și anume: asigurarea integrității masei debitoare și reducerea riscurilor diminuării acesteia; constatarea situației economico-financiare a debitorului. În vederea îndeplinirii sarcinilor date, administratorul provizoriu, în primul rând, urmărește aplicarea și executarea măsurilor de asigurare a creanțelor dispuse prin încheierea de admitere spre examinare a cererii. Rezultatele executării măsurilor de asigurare, cât și a investigațiilor privind situația economico-financiară a debitorului, urmează a fi prezentate instanței de judecată într-un raport unic întocmit de administratorul provizoriu.

În afară de executarea măsurilor de asigurare și întocmirea raportului privind situația economico-financiară a debitorului, administratorul provizoriu urmează să notifice registrele publice, autoritățile publice corespunzătoare, băncile, depozitele portuare și vamale despre interdicțiile aplicate debitorului, cât și să notifice toți creditorii din evidența contabilă despre termenul legal referitor la prezentarea creanțelor sale. Notificările respective realizate de administratorul provizoriu asigură luarea de cunoștință a creditorilor despre pornirea procesului de insolvabilitate, cât și asigură respectarea dreptului acestora de a se expune pe marginea cererii introductive depuse.

Având în vedere scopul etapei de examinare a cererii introductive de a constata existența sau lipsa temeiurilor de insolvabilitate, majoritatea acțiunilor procesuale desfășurate în cadrul acestei etape se realizează în cadrul ședinței de judecată desfășurată în vederea audierii participanților la proces, examinării raportului administratorului provizoriu și aprecierii referințelor înaintate.

Reieșind din prevederile art. 30 alin. (2) al Legii insolvabilității în vederea examinării prompte a cauzei de insolvabilitate, instanța de judecată, la etapa examinării cererii de insolvabilitate, este în drept să solicite audierea persoanelor ce fac parte din administrația debitorului, să solicite asistența și concursul acestora la efectuarea actelor de procedură, să efectueze orice act procesual necesar pentru examinarea cauzei. Observăm că instanța, la etapa examinării cererii introductive, are un rol destul de activ, fiind în drept să dispună din oficiu atât efectuarea a o serie de acțiuni procesuale, cât și prezentarea de probe ce ar demonstra sau infirma existența temeiurilor de insolvabilitate.

Etapa examinării cererii introductive nu poate dura mai mult de 60 de zile lucrătoare, care la necesitatea poate fi prelungită încă cu 15 zile lucrătoare. În termenul dat este necesar să fie aplicate și executate toate măsurile de asigurare aplicate, să fie întocmit raportul administratorului, să fie prezentate referințele creditorilor și tabelul preliminar al creanțelor. Și nu în ultimul rând, în limitele termenului dat, urmează a fi numită și desfășurată ședința de judecată în cadrul căreia să fie examinate toate circumstanțele ce adeveresc lipsa sau prezența temeiului de insolvabilitate.

Acordul final al etapei de examinare a cererii introductive este adoptarea hotărârii judecătorești prin care instanța de judecată fie constată existența temeiului de insolvabilitate și intentează procedura de insolvabilitate propriu-zisă, fie constată lipsa temeiului de insolvabilitate și respinge cererea introductivă. Este discutabilă întrebarea privind aplicarea anume a hotărârii judecătorești ca act de dispoziție pentru intentarea procedurii insolvabilității, deoarece de regulă hotărârea se adoptă la finele examinării unei pricini, fiind actul prin care instanța de judecată

soluționează fondul cauzei și prin care se pronunță definitiv asupra pretențiilor înaintate. Însă totalitatea actelor, efectuate de instanța de judecată la etapa admiterii cererii introductive, ne permite să afirmăm că examinarea temeiniciei cererii introductive este o etapă similară examinării cauzei civile în fond, pentru ambele fiind caracteristice invocarea anumitor circumstanțe de fapt, administrarea de probe în vederea dovedirii acestora și aprecierea de către instanța de judecată a circumstanțelor invocate. În această ordine de idei, credem binevenită utilizarea hotărârii în calitate de act de dispoziție prin care se hotărăște asupra declarării debitorului insolvabil sau se respinge cererea introductivă, deoarece pronunțarea asupra circumstanței de fapt și aprecierea probelor aduse în favoarea acestora urmează a fi realizată prin hotărâre judecătorească. În aceste condiții, este logică utilizarea hotărârii drept act de dispoziție și la respingerea cererii introductive, fiindcă are loc aceeași pronunțare asupra pricinii, acțiune prin care se decide asupra fondului și în privința căreia urmează a fi adoptată o hotărâre. În aceeași ordine de idei, considerăm corectă utilizarea termenilor de „*admitere*” sau „*respingere*” a cererii introductive, deoarece este respectată esența acestor acțiuni prin care instanța de judecată după analiza fondului pricinii respinge sau respectiv admite cererea introductivă prin hotărâre judecătorească.

3.4. Intentarea procedurii de insolvabilitate. Efectele intentării procedurii de insolvabilitate.

După cum am menționat anterior, scopul final al etapei examinării cererii introductive este aprecierea temeiniciei cererii introductive sub aspectul existenței sau lipsei temeiurilor de insolvabilitate invocate. În urma aprecierii circumstanțelor invocate și probate de participanți, instanța de judecată are dreptul, fie să declare debitorul insolvabil și să intenteze față de acesta procedura de insolvabilitate, fie să respingă cererea introductivă ca neîntemeiată. Însă datorită complexității reglementărilor Legii insolvabilității finalizarea etapei examinării cererii introductive poate fi marcată prin mai multe soluții, care nu se limitează la respingerea sau admiterea cererii introductive, deoarece reieșind din prevederile art. 30 alin (4) și (5) al Legii insolvabilității, după judecarea cererii introductive, instanța de insolvabilitate poate:

- *constata insolvabilitatea debitorului și intenta procedura de insolvabilitate;*

- *constata insolvabilitatea debitorului și intenta procedura simplificată a falimentului;*

- *dispune trecerea la procedura accelerată de restructurare a debitorului* [117, p.74];

- *respinge cererea introductivă și refuza intentarea unui proces de insolvabilitate față de debitor;*

- dispune încetarea prin încheiere a procesului în cazul încheierii unei tranzacții sau al retragerii cererii introductive.

Declararea debitorului insolvabil și intentarea procedurii de insolvabilitate. În cazul în care instanța de judecată constată existența temeiurilor de insolvabilitate prevăzute de art. 10 al Legii insolvabilității, aceasta este în drept să admită cererea introductivă și să intenteze procedura de insolvabilitate propriu-zisă. Menționăm, că admiterea cererii introductive ca întemeiată are un efect dublu. În primul rând, constatarea temeiniciei cererii introductive presupune confirmarea existenței temeiului de insolvabilitate invocat de deponent. În rezultat efectul primar al admiterii cererii introductive este confirmarea stării de insolvabilitate a debitorului și, drept rezultat, confirmarea *de jure* a stării de insolvabilitate [146, p.235]. În al doilea rând, confirmarea temeiniciei cererii introductive presupune intentarea de instanța de judecată a procedurii de insolvabilitate generale. Ținem să menționăm că, intentarea procedurii de insolvabilitate în acest caz nu semnifică aplicarea față de debitor a unei proceduri concrete, a celei de restructurare sau de faliment. Intentarea procedurii de insolvabilitate în acest caz declanșează apariția raporturilor procesuale necesare pentru validarea creanțelor creditorilor și formarea adunării creditorilor drept unic organ legitimat cu dreptul de a aplica un anumit fel a procedurii de insolvabilitate. Astfel, hotărârea, prin care se admite cererea introductivă, se declară debitorul insolvabil și se intentează procedura de insolvabilitate marchează începutul unei noi etape a procesului de insolvabilitate, în cadrul căruia creditorii vor obține legitimarea calității procesuale și vor putea decide asupra sorții debitorului.

Sub aspectul conținutului său hotărârea de intentare a procedurii generale de insolvabilitate, pe lângă faptul constatării stării de insolvabilitate și intentării procedurii de insolvabilitate, urmează să dispună asupra următoarelor chestiuni:

−*Numirea administratorului insolvabilității*. În acest mod are loc numirea persoanei care substituindu-l pe administratorul provizoriu va asigura supravegherea și administrarea debitorului pe parcursul procesului de insolvabilitate până la schimbarea acestuia în cazul aplicării procedurii de faliment.

−*Instituirea unui comitet al creditorilor din trei sau cinci membri*. Componența comitetului creditorilor poate fi modificată cu menținerea sau substituirea membrilor acestuia ulterior de către adunarea creditorilor;

−*Stabilirea termenului limită pentru înaintarea cererilor de admitere a creanțelor*. Încălcarea termenului dat are ca efect imposibilitatea adresării ulterioare a creditorilor cu cererea de admitere a creanțelor sale, fapt care îi decade din dreptul de a participa la ședința de validare și ulterior la adunările creditorilor;

−*Stabilirea termenului limită pentru verificarea creanțelor și întocmirea tabelului definitiv a creanțelor.* Determinarea termenului limită pentru verificarea creanțelor este îndreptat spre ordonarea activității administratorului insolvabilității, care urmează, fără a tergiversa examinarea cauzei, de a pregăti tabelul definitiv a creanțelor pentru a asigura exercitarea dreptului la înaintarea contestațiilor de către creditori, contra creanțelor înscrise în acesta.

−*Numirea datei desfășurării ședinței de validare a creanțelor și primei adunări a creditorilor (adunarea de raportare).* Data ședinței de validare nu poate fi numită mai târziu de 90 de zile de la data adoptării hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitatea, iar data adunării de raportare nu poate fi numită mai târziu de 120 de zile de la data adoptării aceleiași hotărâri. În același timp menționăm că ședința de validare și adunarea de raportare pot avea loc la aceeași dată.

Hotărârea prin care se dispune intentarea procedurii de insolvabilitatea este definitivă și executorie din momentul pronunțării. Aceasta poate fi atacată cu recurs doar de către debitor în condițiile art. 8 al Legii insolvabilității. În așa fel recursul contra hotărârii urmează a fi exercitat în termen de 15 zile, ceea ce constituie o derogare de la termenul general de 2 luni stabilit de art. 434 al Codului de procedură civilă.

Analiza practicii judiciare ne permite să afirmăm, că, destul de des, participanții, reieșind din dreptul la un recurs efectiv, contestă hotărârea de intentare a procesului de insolvabilitate, aceștia din urmă având o altă calitate decât debitori. Examinarea a unor asemenea recursuri de către Curtea Supremă de Justiție denotă o poziție consecventă a instanței de a respinge asemenea recursuri atunci când, în pofida faptului că recurentul este participant la proces, acesta are o altă calitate decât cea de debitor. De exemplu, în urma examinării recursului contra hotărârii de intentarea a procedurii de insolvabilitate pe cauza civilă nr. 2ri-70/13, [147] instanța supremă a respins recursul prin decizie, motivând prin faptul că, *Legea insolvabilității din 2012 nu a prevăzut dreptul creditorului să conteste hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate, acest drept fiind recunoscut exclusiv debitorului,* poziție pe care o considerăm legală din punct de vedere a procedurii de insolvabilitate.

Totodată, în vederea asigurării drepturilor creditorilor, dispozitivul hotărârii privind intentarea procedurii de insolvabilitate urmează a fi publicată în termen de 2 zile lucrătoare din data adoptării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. În afară de aceasta, drept măsură asiguratorie, dispozitivul hotărârii urmează a fi expediat, în mod obligatoriu, debitorului, registrului de stat al persoanelor juridice și registrului de stat al întreprinzătorilor individuali, inspectoratului fiscal de stat teritorial, băncilor în care debitorul are conturi și, după caz, registrelor în care se înregistrează gajul, organului cadastral teritorial, Comisiei Naționale a

Pieței Financiare, registrelor de stat ale transporturilor, ministerului de ramură, altor instituții și autorități relevante, în fiecare caz concret.

Declararea debitorului insolvabil și intentarea procedurii simplificate a falimentului. Dacă intentarea procedurii de restructurare sau a procedurii de faliment depinde de voința creditorilor, atunci pornirea procedurii simplificate de faliment sau a procedurii accelerate de restructurare se face prin actul instanței de judecată imediat după constatarea temeiniciei cererii introductive. Astfel, în cazul în care instanța de insolvabilitate constată existența temeiurilor de insolvabilitate, prevăzute de art. 10 al Legii insolvabilității, și, în același timp, stabilește circumstanțele ce exclud intentarea procedurii generale prin aplicarea procedurii simplificate a falimentului (art. 134 Legea insolvabilității), aceasta urmează să adopte o hotărâre judecătorească, prin care să declare debitorul insolvabil și să intenteze imediat procedura simplificată a falimentului dispunând și dizolvarea debitorului. Totodată prin aceiași hotărâre instanța de judecată urmează să:

−*numească persoana lichidatorului, ca fiind persoana ce va substitui administratorul provizoriu în supravegherea și administrarea debitorului pe parcursul procedurii de faliment simplificat;*

−*stabilească termenul limită de înregistrare a cererilor de validare a creanțelor de către creditori;*

−*stabilească termenul pentru verificarea creanțelor și întocmirea tabelului definitiv a creanțelor;*

−*numească data ședinței de validare a creanțelor.*

Hotărârea de intentare a procedurii simplificate de faliment este definitivă și executorie din momentul pronunțării și poate fi atacată cu recurs în ordinea prevăzută de art. 8 al Legii insolvabilității. Având în vedere lipsa unor interdicții exprese, hotărârea de intentare a procedurii simplificate de faliment poate fi atacată de orice participant la proces.

La fel ca și în cazul hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate generale, hotărârea de intentare a procedurii simplificate a falimentului urmează a fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la data adoptării.

Intentarea procedurii accelerate de restructurare. De rând cu procedura simplificată a falimentului, procedura accelerată de restructurare reprezintă un fel de procedură care poate fi aplicată în cadrul procesului civil pornit în legătură cu o cauză de insolvabilitate. Având în vedere că procedura accelerată de restructurare este o procedură pre-insolvabilitate, aplicarea acesteia este cauzată de aflarea debitorului în stare de dificultate financiară, similar procedurii concordatului preventiv [148, p. 83], or constatarea stării de insolvabilitate ar duce la aplicarea

procedurii de insolvabilitate generală sau procedurii simplificate a falimentului. În așa mod, în cazul în care instanța de judecată primește cererea debitorului aflat în dificultate financiară și constată temeinicia acesteia fără a stabili existența vreunui temei de insolvabilitate, aceasta urmează, fără declararea debitorului insolvabil, să adopte o hotărâre judecătorească prin care să admită cererea debitorului aflat în dificultate financiară și să intenteze procedura accelerată de restructurare. Ținem să menționăm asupra reglementărilor confuze a Legii insolvabilității privind modalitatea de intentare a procedurii accelerate de restructurare. Așadar, dacă art. 30 alin. (4) lit. c) al Legii insolvabilității stabilește că după examinarea cererii introductive instanța prin hotărâre intentează procedura accelerată de restructurare, atunci art. 220 alin. (2) din aceeași lege stabilește că *în cel mult trei zile lucrătoare de la data depunerii cererii introductive instanța de insolvabilitate adoptă din oficiu o încheiere despre admiterea ei și despre intentarea procedurii accelerate de restructurare.* Astfel, în cazul art. 220 al Legii insolvabilității, intentarea procedurii accelerate de restructurare și admiterea cererii introductive a debitorului aflat în dificultate financiară se realizează prin același act, acesta fiind o încheiere judecătorească. Considerăm acest fapt inadmisibil, deoarece intentarea procedurii accelerate de restructurare urmează a fi făcută doar prin hotărâre judecătorească, având în vedere că instanța se expune în fond asupra cerințelor înaintate de debitorul aflat în dificultate financiară. Prin urmare, considerăm necesar de a modifica art. 220 al Legii insolvabilității în vederea conformării acestora prevederilor art. 30 al Legii insolvabilității după cum urmează:

- Se modifică aliniatul (2) al articolului 220 conform următorului conținut: *”(2) În cel mult 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii introductive, instanța de insolvabilitate adoptă o hotărâre despre admiterea ei și despre intentarea procedurii accelerate de restructurare a debitorului.”*

Respingerea cererii introductive și refuzul în intentarea procedurii de insolvabilitate. În raport cu prima variantă de finalizare a etapei examinării cererii introductive, în acest caz procesul civil, pornit în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate, se finalizează și nu se poate desfășura mai departe. Refuzul în intentarea procedurii de insolvabilitatea se datorează faptului constatării lipsei temeiurilor de insolvabilitate, prevăzute de art. 10 al Legii insolvabilității, circumstanță care nu permite declararea persoanei insolvabile, respectiv aplicarea față de acesta a procedurii de insolvabilitate.

Asupra respingerii cererii introductive și refuzului în intentarea procedurii de insolvabilitate instanța de insolvabilitate, de asemenea, adoptă o hotărâre judecătorească. Similar hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate, această hotărâre este definitivă și executorie de la data pronunțării, dar poate fi atacată cu recurs de către orice participant la proces.

Menționăm că, spre deosebire de hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate, hotărârea privind respingerea cererii introductive nu urmează a fi publicată sau adusă la cunoștință organelor de resort.

Încetarea procesului în legătură cu încheierea tranzacției sau retragerea cererii introductive. Reieșind din prevederile art.162 alin. (1) al Legea insolvabilității, participanții la proces sunt în drept să încheie o tranzacție la orice stadiu de examinare a procesului de insolvabilitate. Prin urmare, în cazul în care, la etapa examinării cererii introductive, părțile au ajuns la un consens în legătură cu creanțele existente și modalitatea de executare a cestora instanța de judecată urmează să finalizeze procesul civil fără a se pronunța în fond pe marginea cererii introductive. În așa caz, în conformitate cu prevederile art. 30 alin. (5) al Legii insolvabilității, instanța de judecată va dispune încetarea procesului în legătură cu încheierea tranzacției.

Aceiași acțiune de încetare a procesului urmează a fi realizată și în cazul în care deponentul își retrage cererea introductivă până la adoptarea hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate.

Atât în cazul încheierii tranzacției, cât și în cazul retragerii cererii introductive instanța de insolvabilitate urmează să adopte o încheiere. În lipsa unor prevederi legale exprese considerăm că încheierea respectivă poate fi supusă recursului în condițiile art.8 al Legii insolvabilității și art. 423, 428 al CPC.

Efectele intentării procedurii de insolvabilitate.

Intentarea procedurii de insolvabilitate propriu-zisă are cele mai radicale efecte asupra debitorului ca entitate economică și juridică. Pornirea procedurii de insolvabilitate propriu-zisă este în mare parte similară lichidării debitorului, acesta fiind lipsit de capacitatea de a dispune și a se folosi de activele sale diminuându-și aproape complet orice activitate economică sau financiară [149, p. 77]. Efectele produse în urma intentării procedurii de insolvabilitate propriu-zise pot fi divizate convențional în: efecte procesual-juridice și material-juridice.

Efectele material-juridice ale intentării procedurii de insolvabilitate propriu-zise se referă în mare parte la soarta drepturilor și obligațiilor materiale ale debitorului, cele mai importante fiind:

−*pierderea dreptului debitorului de folosință și dispoziție asupra propriilor active*. În așa mod începând cu data adoptării hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate debitorul este desesizat de patrimoniul său, toate acțiunile de dispoziție, folosință și posesie asupra acestora fiind executate în exclusivitate de administrator. Drept efect al desesizării debitorului de

patrimoniul său este nulitatea oricărui act prin care debitorul dispune de patrimoniul său (art. 79 alin. (2) Legea insolvabilității).

−*suspendarea de drept a activității organelor de conducere ale debitorului*. Astfel organele de conducere ale debitorului nu au dreptul de a efectua acțiuni ce țin de conducerea sau administrarea debitorului, cu atât mai mult nu au dreptul de a dispune sau a decide într-un alt mod soarta debitorului.

−*pierderea dreptului asociaților sau altor membri a debitorului de a cere separarea cotei-părți din întreprindere sau ieșirea din întreprindere cu plata contra valorii părții cotei deținute*. În aceiași ordine de idei începând cu data intentării procedurii de insolvabilitate propriu-zise se interzice plata oricăror drepturi pecuniare față de asociați, acționari, fondatori sau alți membri ai debitorului.

−*suspendarea penalităților și dobânzilor*. În privința plăților pecuniare purtătoare de dobânzi (dividende) Legea insolvabilității în vigoare interzice efectuarea a cărorva plăți.

−*stingerea efectelor mandatului/procurii*. În cazul în care până la intentarea procedurii de insolvabilitate de către debitor este eliberată procură sau mandat către un terț odată cu intentarea procedurii de insolvabilitate acestea își pierd valabilitatea.

−*efectuarea tuturor achitărilor prin intermediul administratorului insolvabilității*. În așa fel după intentarea procedurii de insolvabilitate orice plată datorată debitorului se va efectua exclusiv într-un cont unic deschis și administrat de administratorul insolvabilității. Din data respectivă sunt interzise categoric orice plăți individuale direct față de debitor.

O importanță deosebită asupra sorții debitorului insolvabil, cât și asupra desfășurării procesului civil pornit în legătură cu cauza de insolvabilitate o au *efectele procesual juridice*, și anume:

−*numirea administratorului insolvabilității*. Odată cu intentarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise supravegherea și conducerea debitorului trece în mâinile administratorului insolvabilității, care este unica persoana ce va conduce în continuare întreprinderea debitoare, fiind cel care va acționa în numele și interesul debitorului, dar și în interesul creditorilor sub supravegherea instanței de judecată.

−*stabilirea termenelor-limită pentru înaintarea creanțelor creditorilor*. Pentru a obține un statut procesual legal, creditorilor urmează a le fi validate creanțele sale, fapt care poate fi făcut cu condiția temeiniciei creanței și înaintării acesteia în termenul legal stabilit de instanța de judecată.

−*stabilirea termenilor pentru desfășurarea ședinței de validare și a adunării de raportare*. Pe lângă determinarea limitelor temporale pentru înaintarea creanțelor creditorilor, intentarea

procedurii de insolvabilitate are drept efect începutul curgerii termenilor pentru desfășurarea ședinței de validare și a adunării de raportare.

−*anularea măsurilor de asigurare.* Reieșind din scopul aplicării procedurii de insolvabilitate, și anume, instituirea unei proceduri unice pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului, legiuitorul a prevăzut necesitatea excluderii oricăror urmăriri individuale, inclusiv prin anularea măsurilor de asigurare, altele decât cele aplicate de instanța de insolvabilitate.

−*interzicerea executării silite.* Un alt efect ce rezultă din scopul unei proceduri concursuale și colective, cum este procedura de insolvabilitate este interzicerea nemijlocită a executării silite, bazată pe aceleași acțiuni de urmărire silită individuale. În sensul protejări masei debitoare de asemenea urmăriri individuale, legea în vigoare dispune aplicarea a două interdicții. În primul rând, pentru creditorii chirografari este interzisă executarea silită în mod individual a masei debitoare pe întregul proces de insolvabilitate, datorită cărui fapt aceștia pot obține satisfacerea creanțelor doar în urma distribuirii dispuse de administratorul insolvabilității. În al doilea rând, pentru creditorii garantați se aplică interdicția de valorificare a bunurilor grevate cu garanții, fiind valabilă pe parcursul a 180 de zile din data intentării procedurii de insolvabilitate, perioadă care, în cazul inițierii procedurii de restructurare a debitorului, se prelungește pe perioada moratoriului.

−*suspendarea parțială a cauzelor civile în derulare.* Declararea persoanei insolvabile prin hotărârea de intentare a procesului de insolvabilitate nu presupune lichidarea debitorului ca subiect de drept, fapt care denotă necesitatea determinării sorții proceselor judiciare pendinte în care debitorul insolvabil a participat în calitate de reclamant sau pârât până la data intentării. Spre deosebire de reglementările legale a altor state, în legislația națională soarta proceselor pendinte se determină în dependență de poziția procesuală a debitorului insolvabil cât și obiectul litigiului. Reieșind din conținutul art. 79 al Legii insolvabilității, conchidem că majoritatea proceselor judiciare aflate pe rol în care debitorul insolvabil participă în calitate de reclamant sau pârât, nu se vor suspenda odată cu intentarea procesului de insolvabilitate. Cauzele civile ce se vor suspenda țin de litigiile cu privire la bunurile din masa debitoare în care debitorul este pârât, iar reclamantul este creditor chirografar și care sunt pendinte la data intentării procedurii de insolvabilitate (art. 79 alin. (4) Legea insolvabilității) [149, p. 78]. Procesele civile se vor suspenda până la data reluării acestora la cererea creditorului chirografar, cererea care va fi întemeiată în cazul în care creanța acestuia nu a fost validată în procedura de insolvabilitate. În rest procesele civile aflate pe rol vor continua, în ordinea în care au fost intentate cu participarea administratorului insolvabilității în calitate de reprezentant al debitorului insolvabil. Aceeași

opinie este susținută și de Curtea Supremă de Justiție care în avizul său consultativ din 29 septembrie 2014 [150] a reținut că, *obligația instanței de a suspenda procesul apare doar în situațiile prevăzute de art. 79 alin. (4) și/sau art. 138 din Legea insolvabilității, și doar după emiterea hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate*. Comparativ cu practica legislativă națională, legiuitorul român a optat pentru o altă soluție în acest sens, respectiv, Legea României privind procedura insolvenței din 2006 [151] (abrogată la moment), prevedea în art. 36, regula, în conformitate cu care, *de la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare sau extrajudiciare pentru realizarea creanțelor asupra debitorului sau bunurilor sale*. Prevederi similare le găsim și în noua Lege a României privind procedurile de prevenire a insolvenței și insolvența din 2014 [144], care în art. 262 alin. (4) prevede că, *hotărârea de deschidere a procedurii de faliment are ca efect suspendarea de drept a tuturor acțiunilor judiciare sau extrajudiciare și a măsurilor de executare silită îndreptate împotriva societății de asigurare/reasigurare debitoare*. În opinia doctrinarilor români [152, p.12], suspendarea tuturor cauzelor civile are ca finalitate concentrarea la dosarul de insolvență a proceselor contra debitorului și averii sale aflate pe rolul instanțelor, opinie pe care o susținem, considerând-o oportună pentru practica legislativă a Republicii Moldova.

−*numirea reprezentantului debitorului.* După intentarea procedurii de insolvabilitate sau a procedurii falimentului, adunarea generală a acționarilor/asociaților debitorului va desemna pe cheltuiala lor un reprezentant persoană fizică pentru a reprezenta interesele debitorului și ale acționarilor/asociaților acestora și pentru a participa la procedură din contul debitorului.

3.5. Concluzii la capitolul 3.

Analiza particularităților intentării procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate ne permite să afirmăm că ordinea sesizării instanței de insolvabilitate în asemenea cauze este diferită, fapt generat de cerințele specifice prevăzute pentru categoria respectivă de cauze. Concomitent, particularitățile intentării cauzelor de insolvabilitate generează o serie de dificultăți în aplicarea practică a normelor procedurale, dificultăți născute în mare parte datorită coliziunii normelor procedurale prevăzute în Legea insolvabilității și Codul de procedură civilă, dar și insuficiența reglementării anumitor aspecte procesuale.

Examinarea în aspect comparat a cererii de chemare în judecată și a cererii introductive, ne demonstrează că ultima se deosebește nu doar după denumire, dar și prin conținut. Opțiunea legiuitorului de a distinge cele două acte procesuale este una reușită, reieșind din faptul că scopul cererii introductive nu este înaintarea unei pretenții material-juridice, aceasta urmărind, în primul

rând, recunoașterea statutului de insolvabil a persoanei, iar în al doilea rând, executarea creanțelor avute față de acesta.

Reieșind din conținutul cererii introductive și eventualele efecte ale intentării unui asemenea proces, determinăm o serie de cerințe înaintate față de persoanele ce pretind intentarea unei cauze de insolvabilitate. Pe lângă cerințele cu caracter general, aplicabile pentru toate cauzele civile, primirea cererii introductive depinde de îndeplinirea așa numitor *premise* specifice doar procedurii de insolvabilitate, conținutul cărora îl formează acele circumstanțe care afectează însuși apariția dreptului la înaintarea cererii introductive, așa ca:

- *inexistența unei încheieri prin care a fost confirmată retragerea cererii introductive;*

- *depunerea cererii introductive doar de persoanele prevăzute de lege;*

- *reglementarea expresă a dreptului solicitantului de a depune cerere introductivă în interesul persoanei;*

- *inexistența unei proceduri de restructurare intentate în privința debitorului insolvabil.*

Pe de altă parte, particularitățile intentării cauzelor de insolvabilitate ne permit să insistăm asupra unei reabordări a premiselor tradiționale, îndeplinirea cărora este necesară pentru intentarea unei cauze civile. Spre exemplu, încetarea procesului civil în conformitate cu art. 265 CPC va duce în mod normal la imposibilitatea adresării ulterioare în instanța de judecată cu aceeași cauză în instanța de judecată. Cererea de chemare în judecată adresată repetat urmează a fi refuzată în conformitate cu art. 169 alin. (1) , lit. b) CPC. Însă, încetarea procedurii de insolvabilitate nu va constitui, întotdeauna, temei pentru a refuza o cerere de intentare a procesului de insolvabilitate. De exemplu, existența unui act jurisdicțional prin care s-a încetat procesul de insolvabilitate fără lichidarea debitorului sau garantarea de către debitor a depășirii stării de insolvabilitate, nu va constitui temei pentru a nu primi o cerere introductivă repetată. În aceeași ordine de idei, existența unei încheieri prin care s-a încuviințat tranzacția și s-a încetat procedura de insolvabilitate, indiferent de etapă, nu poate împiedica adresarea repetată cu cerere introductivă, pentru a declara insolvabilă aceeași persoană.

O problemă aparte, depistată în urma analizei particularităților intentării procedurii de insolvabilitate, o constituie lipsa unor prevederi legale cu privire la acțiunile ce urmează a le îndeplini instanța de judecată în cazul nerespectării, în parte, a anumitor cerințe. Drept exemple elocvente sunt: depunerea cererii de o persoană care, conform legii, nu poate depune cerere introductivă în numele debitorului, adresarea repetată cu cerere introductivă, după ce anterior s-a mai adresat cu aceiași cerere, dar în urma retragerii instanța a încetat procesul de insolvabilitate. În ambele cazuri instanța de insolvabilitate urmează să refuze în primirea cererii, fapt care nu va putea fi făcut în lipsa modificării legislației în vigoare.

Depășirea deficiențele depistate o putem realiza prin introducerea unui articol distinct în Legea insolvabilității, care ar include temeiurile specifice pentru a refuza primirea cererii introductive, cu includerea unei prevederi de blanchetă respective în Codul de procedură civilă.

O dificultate aparte, depistată în urma analizei particularităților intentării procedurii de insolvabilitate este legată de îndeplinirea obligației creditorului de a prezenta la depunerea cererii introductive hotărârea judecătorească irevocabilă sau hotărârea arbitrală, adoptate pe marginea creanței sale. În această ordine de idei este oportun de modificat art. 20 al Legii insolvabilității în vederea extinderii numărului de acte, care de rând cu hotărârea judecătorească pot constitui dovada incontestabilității creanței.

Faptul lipsei unor prevederi clar în ceea ce privește efectele încălcărilor cerințelor pentru depunerea cererilor introductive, este relevant și pentru anumite circumstanțe specifice doar procedurii de insolvabilitate, așa ca situațiile prevăzute de art. 232 alin. (1) Legea insolvabilității. Având în vedere că în acest caz eroarea respectivă poate fi corectată, considerăm oportun că instanța de judecată urmează a restitui fără examinare cererea introductivă, ceea ce va permite deponentului de a o înainta repetat cu corectarea neajunsurilor depistate.

Una din probleme sistemice depistate în legătură cu analiza particularităților intentării cauzelor de insolvabilitate este lipsa unei corelații corespunzătoare dintre normele procedurale prevăzute în Codul de procedură civilă și cele din Legea insolvabilității. Drept exemple relevante sunt: utilizarea improprie a noțiunii de ”admite”/”respinge” în raport cu cererea introductivă; reglementarea confuză a acțiunii de ”restituire fără examinare” în raport cu acțiune de ”restituire” și ”de a nu da curs” cererii; lipsa unor prevederi exprese privind actul de dispoziție ce urmează a fi adoptat în vederea restituirii fără examinare a cererii introductive, cât și lipsa unor prevederi privind modalitatea de atac a acestuia, etc. În legătură cu deficiențele create considerăm oportun de a aprecia aplicarea normelor procesuale prevăzute de Legea insolvabilității prin prisma interpretării sistemice a acesteia și a instituțiilor fundamentale reglementate de Codul de procedură civilă. În așa mod, prin acțiunea de ”admitere spre examinare a cererii introductive” urmează să înțelegem primirea spre examinare a cererii introductive, iar acțiunea de ”restituire fără examinare” a cererii introductive, urmează a fi aplicată în exclusivitate în legătură cu încălcarea condițiilor de formă de către creditor, în rest fiind aplicabile cele prevăzute de art. 170, 171 CPC. Și nu în ultimul rând, lipsa unor prevederi exprese privind posibilitatea de atac a încheierii prin care s-a restituit fără examinare cererea introductivă, nu urmează a împiedica contestarea cu recurs acesteia, prin prisma art. 423 CPC.

4. EXAMINAREA ÎN FOND A CAUZELOR DE INSOLVABILITATE

4.1. Particularitățile judecării cauzei de insolvabilitate după declararea persoanei insolvabile.

4.1.1. Acțiunile instanței de judecată la etapa desfășurării ședinței de validare a creanțelor și a adunării de raportare.

Intentarea procedurii de insolvabilitate declanșează o nouă etapa procesuală ce are drept scop verificarea și validarea creanțelor creditorilor în vederea stabilirii cercului creditorilor și recunoașterii unui statut procesual al acestora. În rezultat va avea loc formarea adunării creditorilor drept unic organ legitimat cu dreptul de a aplica un anumit fel al procedurii de insolvabilitate. În acest caz fiind vorba doar de procedura de restructurare, sau de procedura falimentului.

Similar etapei precedente, etapa ce urmează imediat intentării procesului de insolvabilitate se caracterizează prin desfășurarea mai multor acțiuni procesuale, realizate sub controlul și supravegherea nemijlocită a instanței de judecată. Drept rezultat procesul civil la această etapă poartă amprenta unei proceduri judiciare clasice, în cadrul căreia totalitatea acțiunilor se desfășoară în fața instanței de judecată cu participarea administratorului, debitorului și creditorilor drept participanți la proces.

Înaintarea și verificarea creanțelor. Desfășurarea procesului civil după intentarea procedurii de insolvabilitate este determinată de limitele temporale stabilite prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate. Imediat intentării procesului de insolvabilitate urmează perioada de timp în care creditorii sunt în drept să înainteze creanțele sale pentru a fi validate în cadrul procedurii de insolvabilitate. Termenul legal de înaintare a creanțelor nu poate depăși 45 de zile de la data intentării procesului de insolvabilitate. Reieșind din prevederile art. 140 alin. (1) al Legii insolvabilității, *dacă are o creanță față de debitor născută anterior datei deschiderii*

procedurii, creditorul înaintează în scris creanța, indiferent de tipul ei printr-o cerere de admitere a creanțelor adresată instanței de judecată ce examinează cauza de insolvabilitate a debitorului. Prin urmare, după intentarea procedurii de insolvabilitate, creditorii care pretind la satisfacerea creanțelor sale sunt obligați să-și confirme intenția prin depunerea unei cererii, distincte de cererea introductivă, numită cerere de admitere a creanțelor. Dar care este statutul procesual juridic al acesteia? Legea insolvabilității în vigoare pare a fi destul de certă în acest sens, deoarece, în conformitate cu prevederile art. 141 al legii, se recunoaște pentru cererea de admitere a creanțelor un regim juridic identic cu cel al cererii de chemare în judecată. Prin urmare, legiuitorul stabilește un statut distinct al cererii de admitere a creanțelor în comparație cu cererea introductivă. Deși s-ar părea că cererea de admitere a creanțelor urmează a fi identificată cu cererea introductivă, totuși, considerăm corectă opțiunea legiuitorului de a distinge statutul juridic al acestora, deoarece au o finalitate distinctă. Dacă cererea introductivă vine a invoca existența stării de insolvabilitate a debitorului și, în legătură cu aceasta, de a cere satisfacerea creanțelor creditorului, atunci cererea de admitere are drept scop înaintarea pretențiilor existente față de debitorul declarat insolvabil.

O dificultate aparte, este legată de obligația creditorilor, ce au depus cerere introductivă ori și-au înaintat în alt mod creanțele față de debitor până la intentarea procedurii de insolvabilitate, de a-și confirma ulterior voința prin depunerea cererii de admitere a creanței. Reieșind din interpretarea art. 140 alin. (3) și (4) a Legii insolvabilității, creditorii, ale căror creanțe sunt incluse în tabelul preliminar al creanțelor, nu trebuie să-și confirme pretențiile prin depunerea cererii de admitere a creanțelor. În același timp, din prevederile art. 29 alin. (1) al Legii insolvabilității, rezultă că administratorul urmează a include în tabelul preliminar, doar creanțele care rezultă din datele evidenței contabile sau creanțele care au fost înaintate prin cerere de admitere a creanței în termen de 30 de zile de la admiterea spre examinare a cererii introductive. În acest sens, apare întrebarea, dacă administratorul provizoriu urmează să includă în tabelul preliminar creanțele solicitate în cererea introductivă, fiindcă acest lucru nu rezultă expres din lege. În condițiile, însă, în care creanța creditorului, ce a depus cerere introductivă nu rezultă din datele evidenței contabile și acesta nu a depus suplimentar cerere de admitere a creanței, asemenea creanță nu va putea fi inclusă în tabelul preliminar, reieșind din aplicarea *stricto senso* a art. 29 alin. (1) a Legii insolvabilității. Prin urmare, în vederea eliminării oricăror confuzii legate de întocmirea tabelului preliminar propunem modificarea art. 29 alin. (1) a Legii insolvabilității, după cum urmează: *”Creanțele față de patrimoniul debitorului vor fi înregistrate de administratorul provizoriu într-un tabel preliminar în baza datelor evidenței contabile a debitorului, în baza cererilor introductive și în baza cererilor de admitere a creanțelor înaintate*

instanței de către creditorii ale căror creanțe sunt anterioare datei de admitere a cererii introductive spre examinare”.

Astfel vom deosebi câteva modalități de înaintare a creanțelor pentru a fi validate, în dependență de etapa procedurii de insolvabilitate, după cum urmează:

a) *înaintarea creanțelor prin depunerea cererii introductive.* În caz de înaintare a cererii introductive, solicitarea de executare a creanței creditorului coincide cu solicitarea de confirmare a stării de insolvabilitate și intentare a procedurii de insolvabilitate. Odată cu admiterea spre examinare a cererii introductive, creanța creditorului urmează a fi înscrisă în tabelul preliminar fără a fi necesar depunerea unei cereri suplimentare în acest sens și drept rezultat urmează a fi inclusă în tabelul definitiv pentru a fi examinate la ședința de validare.

b) *înaintarea creanțelor prin depunerea cererii de admitere a creanței până la intentarea procedurii de insolvabilitate.* În acest caz creditorii care nu au depus cerere introductivă urmează să depună separat o cerere de admitere a creanței în termenul stabilit prin încheierea de admitere spre examinare a cererii introductive. Depunerea cererii de admitere spre examinare a cererii introductive constituie temei pentru înscrierea creanței în tabelul preliminar, iar ulterior în tabelul definitiv pentru a fi examinate la ședința de validare.

c) *înaintarea creanțelor prin depunerea cererii de admitere a creanței după intentarea procedurii de insolvabilitate.* În acest caz, creditorii care nu au depus cerere introductivă sau nu au depus în termen cerere de admitere a creanței până la intentarea procedurii de insolvabilitate, au posibilitatea de a depune cerere de admitere a creanței în termenul stabilit de instanța de judecată prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate. În așa mod creanțele creditorilor respectivi urmează a fi înregistrate în tabelul definitiv al creanțelor pentru a fi examinate în cadrul ședinței de validare.

Validarea creanțelor. Următoarea etapă, ce urmează după înaintarea și verificarea creanțelor creditorilor, este etapa validării creanțelor creditorilor. Validarea creanțelor creditorilor are un rol major în desfășurarea întregii proceduri de insolvabilitate, ori în urma desfășurării acesteia creditorilor le este recunoscut *de jure* statutul procesual juridic, aceștia fiind investiți pe deplin în drepturile sale. Mai mult decât atât, aceasta este unica etapa în cadrul căreia are loc verificarea creanțelor creditorilor și, cu mici excepții, unica etapă în cadrul căreia persoanele pot înainta contestații pe marginea creanțelor înaintate față de debitor.

Validarea creanțelor creditorilor are loc în cadrul unei ședințe de judecată distincte, în cadrul căreia instanța de judecată este împuternicită cu dreptul de a confirma sau a respinge creanțele înaintate față de debitorul insolvabil în dependență de contestațiile ridicate împotriva acestora. Spre deosebire de reglementările anterioare, conform Legii insolvabilității în vigoare,

ședința de validare precedă desfășurarea adunării de raportare a creditorilor, ceea ce acordă o legitimitate sporită activității adunării creditorilor. Anterior, reieșind din prevederile art. 122 al Legii insolvabilității nr. 632 din 14.11.2001, creditorii erau convocați în, așa numita, adunare de raportare, pentru informarea despre starea economică a debitorului, cauzele survenirii acestora, cât și erau informați despre posibilitatea menținerii sau lichidării debitorului. În același timp, reieșind din prevederile art. 123 al legii precedente, adunarea creditorilor, până la validarea creanțelor sale, urma să decidă asupra faptului continuării sau încetării activității debitorului. Considerăm opțiunea curentă a legiuitorului de a reglementa desfășurarea ședinței de validare a creanțelor anterior adunării de raportare una corectă și în corespundere cu realitățile economice naționale. Argumentele unei asemenea opțiuni rezultă din faptul că este destul de discutabilă legitimitatea hotărârilor adunării creditorilor a căror creanțe nu au fost verificate și validate, or, în condițiile în care majoritatea creditorilor nevalidați pot decide lichidarea debitorului, iar după ședința de validare verificarea creanțelor va duce la nevalidarea acestora, există riscul ca soarta debitorului să fie decisă de un grup de creditori ce nu au dreptul de a pretinde la executarea creanțelor din patrimoniul debitorului. În așa mod, considerăm corectă și oportună soluția legiuitorului de a acorda, inițial, controlul asupra întregii proceduri în mâinile instanței de judecată, puterea decizională a creditorilor fiind recunoscută abia după validarea creanțelor acestora.

Creditorii sunt convocați în ședința de validare de către instanța de judecată prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate. Termenul maxim pentru numirea datei ședinței de validare este de 90 de zile de la data intentării procedurii de insolvabilitate. Regulile după care urmează a se desfășura ședința de validare sunt destul de evaziv reglementate de legiuitor, ceea ce creează o serie de dificultăți legate de determinarea cerințelor de ordin formal ce urmează a fi îndeplinite în legătură cu desfășurarea ședinței de validare. Așadar, nu este clar dacă ședința de validare este în esență o ședință de judecată clasică sau urmează a se desfășura după regulile impuse pentru ședințele adunării creditorilor. De asemenea, legea nu răspunde la întrebarea: cum se consemnează acțiunile ce se desfășoară în cadrul ședinței de validare, adică urmează a fi întocmit în acest sens un proces verbal al ședinței de judecată sau un proces verbal al adunării creditorilor? În lipsa unor prevederi clare, practica judiciară este neuniformă și în majoritatea cazurilor în instanța de judecată se întocmește procesul verbal al ședinței de judecată, similar examinării cauzelor civile clasice. În același timp, puținele reglementări legale, ne permit a îndreptăți soluția pentru care optează instanțele de judecată. Reieșind din prevederile art. 55 al Legii insolvabilității, denumit ”*Convocarea adunării creditorilo*r”, și anume aliniatul (8) al acestuia, din care rezultă că ”*pentru validarea creanțelor, creditorii se convoacă la data fixată*

de către instanța de insolvabilitate prin hotărâre de intentare a procesului de insolvabilitate. Ședința de judecată în care se validează creanțele înainte de creditori față de patrimoniul debitorului se numește ședință de validare și are loc sub conducerea instanței de insolvabilitate." O interpretare *stricto senso* a reglementării date ne permite să afirmăm că legiuitorul ar identifica ședința de validare cu o adunare a creditorilor, ceea ce presupune că față de aceasta urmează să fie aplicate regulile privind convocarea și desfășurarea lucrărilor adunării creditorilor (art. 55, 56 Legea insolvabilității). Rezultă că, suntem îndreptățiți să aplicăm prevederile art. 56 alin. (10) și (12), în conformitate cu care secretariatul adunării creditorilor este asigurat de administratorul insolvabilității, iar lucrările și hotărârile adunării creditorilor urmează a fi incluse într-un proces-verbal semnat de președintele, secretarul adunării și administratorul insolvabilității/lichidator. Pornind de la prevederile art. 143 alin. (4), (7) și (8) a Legii insolvabilității, scopul ședinței de validare este aprobarea de către instanța de judecată a tabelului definitiv al creanțelor, aprobare care urmează a fi făcută în urma verificării tabelului propriu-zis, a materialelor din dosar și a audierii creditorilor, debitorului și administratorului insolvabilității. Soluția finală în cadrul ședinței de validare, reieșind din prevederile art. 143 alin. (8) al Legii insolvabilității, este luată de instanța de judecată prin consemnarea în tabelul definitiv a faptului validării creanței, consemnare care are puterea unei hotărâri judecătorești irevocabile. Considerăm că ședința de validare nu poate fi egalată cu adunarea creditorilor și nu urmează a fi realizată după regulile stabilite pentru desfășurarea lucrărilor adunării creditorilor. Reieșind din faptul că la ședința de validare creditorii nu au drept de vot și nu votează nici o chestiune ce ține de atribuțiile adunării creditorilor, iar lucrările de bază a ședinței țin de adoptarea de către instanța de judecată a soluției pe marginea validării creanțelor, credem că ședința de validare urmează a fi desfășurată după regulile generale aplicabile pentru ședințele de judecată ce au loc la examinarea cauzelor civile. În acest sens considerăm oportun de a reglementa expres procedura aplicabilă și formalitățile necesare a fi respectate la desfășurarea ședinței de validare, în special, asigurarea lucrărilor de secretariat de către grefier, întocmirea procesului verbal al ședinței de judecată, audierea participanților după regulile procedurilor contencioase, în special în cazul examinării contestațiilor. În vederea excluderii confuziilor și neconformităților în reglementarea modului de desfășurare a ședinței de validare propunem introducere în Legea insolvabilității a următoarelor amendamente, după cum urmează:

a) Excluderea de la art. 55 a alin (8) în întregime.

b) Modificarea art. 56 alin (1) al Legii insolvabilității prin excluderea sintagmei "*ședința de validare*", după cum urmează: *"(1) Adunarea creditorilor se desfășoară cu prezența*

creditorilor, prin corespondență sau în formă mixtă. Adunarea creditorilor de raportare nu poate avea loc prin corespondență."

c) Introducerea după art. 142 a articolului 142/1 cu titlul "*Ședința de validare*" cu următorul conținut:

"(1) Pentru validarea creanțelor, creditorii sunt citați în ședința de judecată de către instanța de judecată la data fixată în hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate.

(2) Ședința de judecată în cadrul căreia are loc validarea creanțelor se numește ședință de validare.

(3) Ședința de validare se desfășoară după regulile generale stabilite de Codul de procedură civilă pentru desfășurarea ședințelor de judecată, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

(4) Consemnarea acțiunilor procesuale realizate în cadrul ședinței de judecată se realizează de către grefier conform regulilor generale stabilite pentru întocmirea procesului verbal al ședinței de judecată."

Amendamentele propuse vor permite de a legitima acțiunile instanțelor de judecată privind aplicarea regulilor generale privind ședințele de judecată la desfășurarea ședinței de validare și vor exclude confuziile create de reglementările în vigoare.

După cum am menționat anterior, scopul de bază al ședinței de validare este validarea creanțelor înaintate de către creditori. Termenul de "*validat*" utilizat în legea insolvabilității are o semnificație mult mai complexă decât sensul etimologic al acestuia. Reieșind din prevederile art. 143 alin. (9) al Legii insolvabilității, "*consemnarea judecătorului în tabelul definitiv consolidat al creanțelor are efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile pentru toate creanțele validate (…)*". Astfel, faptul confirmării unei creanțe în tabelul creanțelor este similar cu adoptarea unei hotărâri judecătorești în fond, generând prin aceasta efectele clasice ale hotărârii judecătorești irevocabile pentru creanța validată, în speță fiind vorba despre incontestabilitatea, executorialitatea, prejudicialitatea, obligativitatea și exclusivitatea acesteia. Logica recunoașterii unor asemenea efecte pentru creanța validată este una evidentă, or după intentarea procedurii de insolvabilitate pot fi înaintate atât creanțe care sunt confirmate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, cât și creanțe pentru care creditorii nu au obținut un act jurisdicțional anterior intentării procedurii de insolvabilitate. Prin urmare, efectele recunoscute de lege pentru acțiunea de "*validare*" protejează nu doar creditorii care deja dețin un act jurisdicțional irevocabil, dar și creditorii care nu au obținut o hotărâre judecătorească în legătură cu creanțele sale din mai multe motive, fie creanțele nu au ajuns la scadență, fie executarea

acestora este sub condiție, fie creditorul nu a reușit să înainteze o cerere de chemare în judecată până la intentarea procedurii de insolvabilitate.

Adunarea de raportare. Dacă declararea insolvabilității debitorului este prerogativa exclusivă a instanței de judecată, atunci soarta propriu-zisă a debitorilor este decisă în exclusivitate de către creditori. În măsură în care, în urma validării creanțelor, creditorilor le sunt recunoscute toate drepturile procesuale, următoarea etapă ce urmează validării creanțelor creditorilor este desfășurarea primei adunări a creditorilor, denumită și *adunare de raportare*. Scopul primordial al adunării de raportare este analiza stării de fapt a debitorului insolvabil și alegerea modalității de depășire a acesteia.

Începând cu adunarea de raportare, se resimte o diminuare esențială a voinței instanței de judecată asupra desfășurării întregii proceduri. Principalii actori în cadrul procedurii devin creditorii și administratorul insolvabilității/lichidatorul, soarta debitorului și majoritatea chestiunilor ce țin de desfășurarea întregului proces se decid în dependență de voința exprimată de creditori. Voința instanței de judecată capătă în acest sens un rol secundar, însă cu toate acestea rămâne a fi unicul organ cu drept de supraveghere și autorizare a tuturor acțiunilor ce au loc pe parcursul întregului proces.

Convocarea adunării de raportare are loc prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate, în care judecătorul urmează să stabilească consecutiv data desfășurării ședinței de validare și a primei adunări a creditorilor. Deși legea nu prevede expres termenul în care instanța de judecată poate convoca adunarea de raportare, acesta poate fi dedus din interpretarea sistemică a legii insolvabilității în vigoare. Reieșind din prevederile art. 55 alin. (9) a Legii insolvabilității, rezultă că adunarea de raportare urmează a se desfășura nu mai târziu de 30 de zile din data când a avut loc ședința de validare. Totodată, interpretarea art. 34 alin. (5) al aceleiași legi, ne permite să afirmăm că ședința de validare nu poate fi numită mai târziu de 90 de zile din data intentării procedurii de insolvabilitate. Prin urmare, prima adunare a creditorilor nu poate fi numită mai târziu decât 120 de zile din data intentării procedurii de insolvabilitate, fapt care permite trecerea rapidă a etapelor procesuale pregătitoare și accelerează determinarea sorții debitorului în urma exprimării voinței creditorilor.

Sarcinile instanței în cadrul adunării de raportare sunt reduse la minim și se limitează la confirmarea prin actele de dispoziție a acțiunilor participanților la proces. Cu excepția faptului că prezidarea lucrărilor adunării de raportare este asigurată de către administrator, în rest lucrările primei adunări a creditorilor decurge după regulile generale stabilite pentru orice adunare a creditorilor. În acest sens secretariatul adunării urmează a fi asigurat de către administratorul

insolvabilității, în grija acestuia fiind întocmirea procesului verbal și consemnarea hotărârilor adunării.

Actul final ce urmează a fi adoptat de instanța de judecată la această etapă este încheierea de confirmare a hotărârii adunării creditorilor, încheiere ce va constitui temei pentru pornirea procedurii de restructurare, după caz a procedurii generale de faliment. Confirmarea de către instanța de judecată unei sau altei hotărâri a creditorilor, poate fi realizată numai după examinarea raportului administratorului insolvabilității, în cadrul căreia acesta fie indică asupra posibilității de menținere, în totalitate sau parțial, a întreprinderii debitorului, fie indică motivele ce nu permit restructurarea debitorului, propunând în acest sens intrarea în procedura de faliment. Deși, administratorul insolvabilității urmează să vină cu argumente suficiente și o poziție clară privind menținerea sau lichidarea debitorului, totuși decizia finală este adoptată în exclusivitate de către creditori, însă procedura de adoptare a soluției finale este una specifică. În așa fel inițial este pusă la vot propunerea susținută de administrator, indiferent de poziția acestuia. În cazul în care propunerea administratorului nu este aprobată, se va considera că a fost susținută cealaltă procedură, fără a fi necesar votarea suplimentară a acesteia.

În cazul în care adunarea creditorilor a decis asupra aplicării procedurii de restructurare, instanța de judecată urmează să confirme hotărârea creditorilor în cel mult 5 zile de la adoptarea acesteia. Urmează să menționăm că, prin încheierea de confirmare a hotărârii adunării creditorilor privind procedura de restructurare, instanța de judecată urmează să dispună expres pornirea procedurii de restructurare și prezentarea planului de restructurare în termenul stabilit de adunarea creditorilor. În aceeași ordine de idei, în cazul în care în termenul stabilit nu este prezentat planul procedurii de restructurare, atunci instanța de judecată urmează, din oficiu, să adopte o încheiere prin care să dispună pornirea procedurii de faliment.

O situație similară persistă și în cazul în care adunarea creditorilor decide trecerea la procedura de faliment. Reieșind din prevederile art. 114, alin. (9) al Legii insolvabilității, instanța de judecată urmează să decidă, prin încheiere, asupra intrării debitorului în faliment.

Conchidem că, după adoptarea încheierii de confirmare a hotărârii adunării creditorilor (adunării de raportare), procedura de insolvabilitate intră într-o nouă etapă de desfășurare a acesteia. În dependență de decizia luată de creditori procedura de insolvabilitate va continua, fie ca o procedură de restructurare, fie ca o procedură de faliment.

4.1.2. Actele de dispoziție a instanței de judecată în cadrul procedurii de restructurare.

După cum am menționat anterior, odată cu trecerea procesului la etapa aplicării unui anumit fel de procedură de insolvabilitate (restructurare, faliment, faliment simplificat sau

restructurare accelerată), rolul instanței de judecată este diminuat esențial. Activitatea acesteia se limitează la competențe ce țin de supravegherea procedurii prin examinarea de contestații asupra acțiunilor participanților la proces sau prin confirmarea anumitor acte ale acelorași participanți. Rolul principal în cadrul aplicării procedurilor de insolvabilitate propriu-zise le revinde creditorilor și administratorului insolvabilității, lichidatorului după caz.

Cel mai îngust spectru de competențe îl capătă instanța de judecată în legătură cu desfășurarea procedurii de restructurare. Având preponderent un caracter extrajudiciar, procedura de restructurare presupune îndeplinirea a o serie de măsuri cu caracter economic, financiar și/sau juridic fără participarea instanței de judecată, în afara procesului civil propriu-zis.

Convențional întreaga procedură de restructurare poate fi divizată în două etape distincte, diferite atât după scop, cât și după particularitățile relațiilor procesuale ce se realizează în cadrul acestora. Etapa inițială, ce pornește odată cu confirmarea de către instanța de judecată a hotărârii adunării creditorilor privind trecerea la procedura de restructurare, are drept scop verificarea și confirmarea planului procedurii de restructurare. Etapa dată are caracter pronunțat judiciar și presupune desfășurarea a o serie de acte procesuale menite a asigura respectarea formalităților necesare pentru desfășurarea legală a celei de-a doua etapă. Următoarea etapă în cadrul procedurii de restructurare presupune restructurarea propriu-zisă prin realizarea măsurilor și cerințelor prevăzute de planul de restructurare.

Verificarea și confirmarea planului de restructurare. Una din principalele sarcini a instanței de judecată în cadrul procedurii de restructurare este verificarea și confirmarea planului procedurii restructurare, în acest sens realizând o serie de acțiuni premergătoare. În primul rând, odată cu adoptarea încheierii cu privire la trecerea la procedura de restructurare instanța de judecată urmează să confirme candidatura administratorului insolvabilității ce va participa în continuare la desfășurarea procedurii de restructurare. Candidatura administratorului insolvabilității urmează a fi inițial votată de adunarea creditorilor, în așa fel, odată cu adoptarea hotărârii adunării privind aplicarea procedurii de restructurare, creditorii urmează să indice în aceasta și persoana administratorului insolvabilității. Astfel, instanța de judecată nu decide prin propria inițiativă asupra persoanei administratorului, aceasta doar confirmă voința creditorilor. Confirmarea administratorului insolvabilității are loc prin încheierea în care instanța de judecată dispune trecerea la procedura de restructurare. Mai mult decât atât, reieșind din prevederile art. 186 alin. (2) al Legii insolvabilității, administratorul insolvabilității este investit în funcție doar după confirmarea desemnării sale de către instanța de judecată.

În continuare, instanța de judecată urmează să asigure respectarea termenelor pentru prezentarea planului/planurilor procedurii de restructurare, cât și informarea participanților la

proces privind conținutul planului/planurilor prezentate. În acest sens, reieșind din prevederile art. 188 alin. (5) al Legii insolvabilității, instanța de judecată are dreptul, la cererea administratorului insolvabilității, a creditorilor sau debitorului de a dispune prelungirea cu maxim 30 de zile a termenului de prezentare a planului. În cazul în care sunt propuse mai multe planuri, prelungirea termenului de prezentare a acestora, trebuie să asigure posibilitatea examinării concomitente a tuturor planurilor.

Deși, pentru aplicarea a planului de restructurare acesta urmează a fi confirmat de către instanța de judecată, acceptarea propriu-zisă a planului se realizează în urma votării acestuia de către adunarea creditorilor. Legea insolvabilității în vigoare deosebește adunarea de examinare a planului și adunarea de votare a planului. Deși ambele chestiuni, atât examinarea, cât și votarea planului, pot avea loc concomitent, în cadrul unei singure adunări, reieșind din prevederile art. 200 alin. (2) al Legii insolvabilității, instanța de judecată poate dispune ca planul procedurii de restructurare să fie supus votului într-o adunare specială, ce urmează a fi desfășurată nu mai târziu de 30 de zile din data desfășurării adunării de examinare a planului. Ținem să menționăm că, legea nu prevede dacă instanța urmează să dispună desfășurarea adunării speciale de votare din oficiu sau la cerere, totodată legea nu prevede nici temeiurile pentru care urmează a se numi separat o adunare de votare. În ceea ce ne privește, considerăm că instanța de judecată nu poate din oficiu să dispună numirea unei alte date pentru desfășurarea adunării de votare. Asemenea acțiune urmează a fi dispusă doar la cererea creditorilor, debitorului sau administratorului pentru motive legate de organizarea și desfășurarea adunării creditorilor.

Odată cu finalizarea tuturor acțiunilor de pregătire, examinare și votare a planului, instanța de judecată urmează să dispună confirmarea acestuia. Spre regret, Legea insolvabilității în vigoare nu este destul de explicită în ceea ce privește procedura de confirmare a planului de către instanța de judecată. În acest sens, nu este clar dacă, este sau nu necesar numirea unei ședințe de judecată, se consemnează sau nu lucrările acesteia în ordinea generală prevăzută de Codul de procedură civilă, care este procedura de adoptare a actului privind confirmarea planului. Reieșind din puținele reguli instituite de lege privind confirmarea planului, considerăm că aceasta urmează a fi făcută într-o ședință de judecată distinctă, cu respectarea a o serie de formalități și cu citarea obligatorie a participanților la proces. Din interpretarea art. 204 alin. (2) a Legii insolvabilității rezultă că, până la confirmarea planului procedurii de restructurare, instanța de judecată urmează să audieze administratorul insolvabilității, comitetul creditorilor și debitorul. Rezultă că pentru examinarea chestiunii privind confirmarea planului, instanța urmează să citeze participanții în ședință de judecată, unde cu respectarea normelor procedurale aceștia să fie audiați. Totodată pentru consemnarea poziției participanților audiați urmează a se întocmi procesul verbal al

ședinței unde trebuie să fie înscrise declarațiile acestora, ori în baza acestora și a materialelor cauzei, instanța va decide asupra confirmării sau respingerii planului. Adoptarea propriu-zisă a hotărârii de confirmare a planului urmează a fi făcută cu retragerea în camera de deliberarea și pronunțarea ulterioară în fața participanților la proces. Așadar, pentru a exclude eventualele confuzii la aplicarea legii în vigoare propunem modificarea articolului 204 al Legii insolvabilității, după cum urmează:

- Introducerea la art. 204 al Legii insolvabilității a unui nou aliniat cu numărul (2^1) cu următorul conținut: *”(2^1) În vederea audierii participanților la proces și confirmării planului procedurii de restructurare, instanța de judecată urmează să numească o ședință de judecată specială, cu citarea tuturor participanților la proces.*”

În vederea confirmării planului procedurii de restructurare, instanța de judecată urmează să adopte o hotărâre judecătorească. Reieșind din faptul că în esență confirmarea planului nu presupune constatarea circumstanțelor de fapt, administrarea de probe, ceea ce înseamnă judecarea în fond, dar este o verificare a legalității hotărârii adunării creditorilor deja adoptate, considerăm că pentru confirmarea planului este suficient adoptarea unei încheieri judecătorești. Analiza practicii judiciare ne permite să constatăm că, instanțele de judecată, la verificarea legalității hotărârii de confirmare a planului, în primul rând, atrag atenția la îndeplinirea tuturor cerințelor legale, legate de votarea și adoptarea hotărârii adunării creditorilor. De exemplu, examinând recursul contra hotărârii de confirmare a planului de restructurare pe cauza civilă nr. 2ri-105/2014, [153] instanța de recurs a constatat că, *recurentul își motivează cererea prin faptul că hotărârea instanței de insolvabilitate nu are putere de convingere și doar se bazează pe hotărârea creditorilor*. Spre regret, recurentul nu a apreciat corect finalitatea hotărârii de confirmare a planului, care este în esență o confirmare a hotărârii adunării creditorilor. Curtea Supremă de Justiție, în urma examinării materialelor dosarului, a respins recursul respectiv ca nefondat, argumentând cu îndeplinirea tuturor cerințelor pentru votarea și adoptarea hotărârii adunării creditorilor prin care s-a confirmat planul procedurii de restructurare.

Pe de altă partea, urmează să menționăm că hotărârea de confirmare a planului, pe lângă toate, conține o dispoziție importantă și anume cea de încetare a procedurii de restructurare, ceea ce înseamnă finalizarea procesului. Aici trebuie să ținem cont de faptul că în majoritatea cazurilor de încetare a procesului instanța de insolvabilitate urmează să adopte o hotărâre de încetare a procedurii de insolvabilitate, fapt care și a determinat utilizarea în acest caz a hotărârii și nu a încheierii, drept act de dispoziție. Mai mult decât atât reieșind din prevederile art. 208 alin. (3) al Legii insolvabilității, hotărârea de confirmare a planului se consideră drept o hotărâre irevocabilă împotriva debitorului, fapt care va permite în anumite circumstanțe, de a solicita

executarea silită în baza acesteia, ceea ce demonstrează încă o dată necesitatea adoptării unei hotărâri și nu a unei încheieri. Astfel considerăm că soluția legiuitorului de a dispune adoptarea unei hotărâri judecătorești este una corectă și constituie o garanție mai mare pentru drepturile creditorilor.

Aplicarea planului de restructurare. Adoptarea hotărârii de confirmare a planului de restructurare semnifică trecerea procedurii de restructurare la o nouă etapă. În esență, odată cu intrarea în vigoare a hotărârii date, începe o nouă etapa extrajudiciară a procedurii de restructurare, în cadrul căreia implicarea instanței de judecată, după caz și a administratorului insolvabilității, este redusă la minim. Concluziile respective rezultă din prevederile art. 206, alin. (1) al Legii insolvabilității, în conformitate cu care, odată cu confirmarea planului de restructurare instanța de insolvabilitate urmează să înceteze procedura de restructurare, cât și din prevederile art. 210, alin. (1) al aceleiași legi, în conformitate cu care, după intrarea în vigoare a hotărârii de confirmare a planului, debitorul reintră în dreptul de administrare a masei debitoare în conformitate cu planul confirmat. Prin urmare, acțiunea de confirmare a planului marchează sfârșitul etapei judiciare a procedurii de restructurare și încetarea raporturilor de procedură.

Cu toate acestea pe parcursul perioadei de aplicare a planului, instanța de judecată își păstrează mai multe competențe, ce țin de supravegherea activității de sine stătătoare a debitorului. În conformitate cu art. 211 alin. (4) al Legii insolvabilității, instanța de judecată urmează să primească și să înregistreze rapoarte trimestriale privind situația financiară, tabloul patrimonial al debitorului. Menționăm că instanța de judecată nu examinează raporturile respective și nu le confirmă, aceasta doar le înregistrează la materialele dosarului, după aprobarea efectuată de comitetul creditorilor. În afara de înregistrarea raporturilor periodice, instanța de insolvabilitate se poate pronunța, la cererea furnizorului de servicii (electricitate, gaze naturale, apă, telefonie, etc.), asupra instituirii de către debitor a unei cauțiuni, care să garanteze furnizorului executarea obligațiilor de către debitor pe perioada de restructurare. Deși legea nu prevede actul și procedura în care urmează să fie examinată cererea furnizorului de impunere a cauțiunii, considerăm că în acest caz instanța de judecată urmează să adopte o încheiere judecătorească în ședință publică cu citarea debitorului, administratorului și furnizorului interesat, iar, reieșind din interpretarea art. 8 al Legii insolvabilității, considerăm că o asemenea încheiere nu poate fi supusă recursului.

Acțiunea finală pe care o dispune instanța de judecată în legătură cu desfășurarea procedurii de restructurare este încetarea supravegherii activității debitorului. Reieșind din prevederile art. 215 al Legii insolvabilității, instanța de judecată, la cererea părții, urmează a înceta supravegherea activității debitorului, în cazul în care, au fost executat sau a fost asigurată

executarea creanțelor supravegheate, fie în cazul în care a expirat termenul pentru procedura de realizare a planului de restructurare. Odată cu încetarea supravegherii, debitorul revine pe deplin la situația de până la intentarea procedurii de insolvabilitate, ceea ce presupune ridicarea oricăror măsuri de supraveghere atât din partea administratorului cât și a instanței de judecată. Spre regret, legea în vigoare nu prevede nici actul și nici procedura prin care urmează a se dispune încetarea supravegherii. Interpretarea sistemică a legii în vigoare ne permite să afirmăm că, în vederea încetării supravegherii instanța de judecată urmează să adopte o încheiere judecătorească.

4.1.3. Actele instanței de judecată adoptate în legătură cu valorificarea și distribuirea masei debitoare în cadrul falimentului.

În comparație cu procedura de restructurare, în cadrul procedurii de faliment instanța de judecată obține un număr sporit de competențe, legate în special cu valorificarea și distribuirea masei debitoare.

Convențional temeiurile de trecere, din oficiu, la procedura de faliment pot fi divizate în două categorii:

a) Temeiuri legate de imposibilitatea pornirii procedurii de restructurare; și

b) Temeiuri legate de neîndeplinirea condițiilor planului procedurii de restructurare.

Aplicarea primei categorii de temeiuri presupune trecerea la procedura de faliment în cazul în care nu au fost respectate cerințele legale, de către participanții la proces, pentru trecerea la procedura de restructurare. Așadar, instanța de judecată urmează să dispună trecerea la procedura de faliment în următoarele cazuri de eșuare a trecerii la procedura de restructurare:

- Debitorul nu și-a declarat intenția de a se restructura sau este decăzut din dreptul de a propune un plan al procedurii de restructurare, iar creditorii nu cer restructurarea lui. Pentru adoptarea unei încheieri temeinice în acest caz, urmează să fie îndeplinite deopotrivă două condiții legale. În primul rând, trebuie să fie constatat faptul că debitorul nu dorește aplicarea procedurii de restructurare, concluzie temeinică în cazul în care, fie că debitorul nu a cerut din start aplicarea falimentului sau falimentului simplificat, fie ca urmare a admiterii spre examinare a cererii creditorilor nu a solicitat aplicarea procedurii de restructurare nici în referință și nici ulterior. În al doilea rând, instanța de insolvabilitate urmează să constate dacă creditorii, pe de altă parte, nu doresc aplicarea procedurii de restructurare, circumstanță care este dedusă din rezultatele examinării raportului administratorului insolvabilității în cadrul adunării de raportare. Prin urmare, în cazul în care sunt îndeplinite ambele condiții, instanța de judecată va putea adopta, din oficiu, încheierea privind trecerea la procedura falimentului. Suplimentar instanța de

judecată urmează să adopte o soluție similară și în cazul în care debitorul propune aplicarea procedurii de restructurare, dar acesta este decăzut prin legea de acest drept. În conformitate cu prevederile art. 188, alin. (3) al Legii insolvabilității, în asemenea situație se află debitorul care, într-un interval de 3 ani anteriori formulării cererilor introductive, a mai fost subiect al unei proceduri instituite în baza prezentei legi sau debitorul ai cărui administratori, directori și/sau asociați (membri, participanți) au antecedente penale.

- Niciunul dintre participanții la procedură nu a propus un plan al procedurii de restructurare, în condițiile și termenele stabilite de prezenta lege, sau niciunul dintre planurile propuse nu a fost acceptat și confirmat. Odată cu adoptarea de către adunarea creditorilor a hotărârii de aplicare a procedurii de restructurare, aceștia urmează să stabilească și termenul pentru prezentarea planului de restructurare, termen, care, în conformitate cu art. 188 alin. (5) al Legii insolvabilității poate fi prelungit cu 30 de zile de către instanța de judecată. Prin urmare, în cazul în care debitorul, administratorul insolvabilității sau creditorii nu au propus în termenul stabilit un plan al procedurii de restructurare, instanța de judecată are dreptul din oficiu să adopte o încheiere privind trecerea în procedura de faliment. Regula respectivă o regăsim și în art. 188 alin. (4) al Legii insolvabilității. În cazul în care planul totuși a fost propus în termen, dar acesta nu a fost acceptat sau confirmat de către adunarea creditorilor, respectiv de către instanța de judecată, atunci instanța de judecată, de asemenea, este în drept să dispună din oficiu trecerea la procedura falimentului. Urmează să menționăm că durata acțiunilor de votare, acceptare și confirmare a planului, nu poate depăși 4 luni de zile de la data inițierii procedurii de restructurare. Drept rezultat, dacă la expirarea termenului menționat nu există un plan de restructurare confirmat, instanța de judecată este în drept, din oficiu, să dispună trecerea la procedura de faliment, în conformitate cu prevederile art. 115 alin. (1) lit. b) a Legii insolvabilității. Aceeași soluție este susținută și de prevederile art. 204 alin. (8) al Legii insolvabilității.

- Debitorul și-a declarat intenția de a se restructura, dar nu a propus în termen un plan de restructurare ori planul lui nu a fost acceptat și confirmat. Prezentul temei, reglementat de art. 115 alin. (1), lit. c) a Legii insolvabilității, este de fapt incorporat de litera b) a aceluiași aliniat, deoarece debitorul, de asemenea, face parte din categoria participanților la proces și neprezentarea de către acesta a planului sau neconfirmarea planului depus de debitor, înseamnă de fapt neprezentarea planului de către un participant la proces sau neconfirmarea planului prezentat de un participant, prevedere care deja se conține la litera b). În ceea ce ne privește, considerăm prevederea respectivă de prisos, iar aplicarea distinctă în practică a asemenea temei,

lipsită de utilitate. Prin urmare, este necesar de a modifica Legea insolvabilității conform următorului amendament: ”*Excluderea lit. c) de la aliniatul (1) al articolului 115.*”

Spre deosebire de prima categorie de temeiuri ce întemeiază trecerea la procedura de faliment bazându-se pe nerespectarea cerințelor legale pentru trecerea la procedura de restructurare, cea de-a doua categorie de temeiuri se referă la situațiile în care, deși procedura de restructurare a fost aplicată, aceasta nu a putut fi dusă la bun sfârșit, ca rezultat al eșuării acesteia. Reieșind din prevederile art. 115 al Legii insolvabilității, legiuitorul a inclus în această categorie un singur temei, și anume:

- ***Obligațiile de plată și celelalte sarcini asumate nu sunt îndeplinite în condițiile stipulate în planul confirmat sau activitatea debitorului desfășurată pe parcursul restructurării aduce pierderi masei debitoare.*** După cum observăm, aplicarea temeiul dat presupune existența a două circumstanțe cu caracter alternativ, iar constatarea oricăreia din acestea permite instanței de judecată de a dispune trecerea la procedura de faliment. În primul rând, instanța de judecată va fi în drept să dispună aplicarea procedurii de faliment, în cazul în care nu sunt respectate condițiile privind plata obligațiilor și îndeplinirea altor sarcini, impuse debitorului în perioada aplicării planului. În al doilea rând, instanța de judecată este în drept să dispună trecerea la procedura falimentului în situația în care activitatea debitorului aduce pierderi considerabile masei debitoare. Prin urmare, deși cerințele planului pot fi îndeplinite, instanța de judecată va putea, totuși, să dispună trecerea la procedura falimentului, dacă se vor constata pierderi neprevăzute aduse masei debitoare. Încheierea instanței de judecată, în acest caz, urmează a se baza pe raporturile periodice și informațiile prezentate de către administrator și/sau comitetul creditorilor privind realizarea planului procedurii de restructurare, informații pe care aceasta le primește periodic în conformitate cu prevederile art. 211, alin. (4) al Legii insolvabilității.

Indiferent de temeiul trecerii la procedura de faliment, instanța de judecată, reieșind din prevederile art. 115 al Legii insolvabilității, urmează a confirma trecerea la procedura falimentului prin adoptarea unei încheieri judecătorești. Deși legea stabilește un termen de 5 zile pentru adoptarea hotărârii cu privire la trecerea la procedura de faliment, lipsa unor prevederi concrete privind momentul de început al curgerii termenului dat, poate duce la aplicarea neuniformă a prevederilor date în practică. În vederea uniformizării practicii judiciare și excluderii confuziilor în ce privește interpretarea art. 115 alin (1) al Legii insolvabilității, propunem următorul amendament:

- Excluderea de la aliniatul 1 al articolului 115 a sintagmei ”dar nu mai târziu de 5 zile lucrătoare”;

- Introducerea după aliniatul 1 al articolului 115, a unui nou aliniat sub numărul (1^1) cu următorul conținut:

”(1^1) Încheierea privind trecerea la procedura de faliment urmează a fi adoptată nu mai târziu de 5 zile de la:

a) Adoptarea hotărârii adunării creditorilor de aplicare a procedurii de faliment – în cazul prevăzut de art. 115, alin. (1), lit. a) și e);

b) Expirarea termenului de propunere a planului în cazul când nu a fost propus nici un plan sau expirarea termenului de 4 luni de la trecerea la procedura de restructurare în cazul în care nici un plan nu a fost confirmat – în cazurile prevăzute de art. 115, alin. (1), lit. b) și c).

c) Primirea spre examinare a cererii creditorului (lor) de trecerea la procedura de faliment – în cazurile prevăzute de art. 115, alin. (1), lit. d);”

Modificările date vor permite excluderea aplicării neuniforme a legislației cât și vor preveni tergiversarea neîntemeiată a procedurii.

Întreaga procedură ce urmează după trecerea la procedura de faliment, convențional poate fi divizată în două mari etape. Prima etapă ce urmează imediat intrării în vigoare a încheierii de trecere la procedura de restructurare este etapa evaluării și valorificării masei debitoare, pentru care sunt specifice, respectiv acțiunile de evaluare și vânzare a masei debitoare în conformitate cu modalitățile permise de lege. Odată cu finalizarea etapei de evaluare și valorificare, procedura de faliment intră în ce dea doua etapă, care este și etapa finală a întregii proceduri, cea de distribuire a produsului masei debitoare, adică executarea propriu-zisă a creanțelor debitorului.

Deși majoritatea acțiunilor ce au loc în cadrul procedurii de faliment poartă un caracter extrajudiciar, totuși instanța de judecată își păstrează o serie de competențe, în special reieșind din sarcinile sale de supraveghere și control.

Evaluarea și valorificarea masei debitoare. Primele competențe în cadrul procedurii de faliment, instanța de judecată le obține odată cu finalizarea evaluării și demararea procedurilor de valorificare a masei debitoare. Astfel, reieșind din art. 117 alin. (3) al Legii insolvabilității, în cazul în care lichidatorul, ca urmare a eșuării vânzării la licitație, va purcede la vânzarea prin metoda negocierilor directe, prețul de vânzare negociat urmează a fi confirmat de instanța de judecată. Deși legea nu specifică actul prin care instanța de insolvabilitate urmează a se expune în privința confirmării prețului, considerăm că în acest caz urmează a fi adoptată o încheiere judecătorească. Tot în privința prețului de vânzare, dar deja a tuturor bunurilor masei debitoare, instanța de judecată urmează a se expune în cazul prevăzut de art. 117 alin. (9) al Legii insolvabilității. Așadar, ca urmare a evaluării bunurilor din masa debitoare, lichidatorul urmează să întocmească și să prezinte spre aprobare un raport în care să fie indicat prețul bunului și

modalitatea corespunzătoare de valorificare. Menționăm că lichidatorul nu are dreptul să valorifice bunurile masei debitoare, decât după aprobarea raportului de către adunarea creditorilor sau comitetul creditorilor, care și decid asupra prețului final și modului de valorificare a masei debitoare. Astfel legiuitorul, pentru a nu tergiversa desfășurarea procedurii de faliment, a instituit dreptul instanței de judecată de a confirma raportul administratorului, pronunțându-se inclusiv asupra prețului bunurilor și modului de vânzare a acestora. Menționăm că instanța de judecată este în drept să se pronunțe asupra raportului lichidatorului doar în cazul în care, comitetul creditorilor sau adunarea creditorilor omite de a face acest lucru în termen de 15 zile de la prezentarea raportului. În acest caz instanța de judecată urmează a adopta o încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

O situație destul de interesantă în ce privește competența instanței de judecată este reglementată de prevederile art. 117 alin (17) al Legii insolvabilității. Reieșind din norma nominalizată, dacă în masa debitoare există un bun neînscris în registrul public acesta poate fi vândut după ce administratorul insolvabilității/lichidatorul îl înscrie, în registrul public respectiv. În acest sens legea prevede o procedură distinctă în conformitate cu care instanța ce examinează cauza de insolvabilitate urmează să se pronunțe asupra constatării unui fapt cu valoare juridică, acțiuni specifice pentru procedura specială reglementată de Codul de procedură civilă. Așadar, în vederea înregistrării bunului, administratorului insolvabilității/lichidatorului urmează să depună cerere privind constatarea faptului cu valoarea juridică, și anume, privind înregistrarea bunului ce aparține de facto debitorului. Înregistrarea ulterioară a bunului se va face în temeiul unei încheieri, susceptibile de recurs, emise în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de constatare a faptului cu valoare juridică. Suntem de acord cu faptul că în privința chestiunilor nominalizate judecătorul se va pronunța într-o formă caracteristică pentru procedurile necontencioase, deoarece în acest caz este evidentă lipsa litigiului de drept sau a unor interese contrare. [154, p. 15] În același timp, nu este clară utilizarea, drept act prin care judecătorul se pronunță asupra înregistrării bunului, a unei încheieri judecătorești. Examinarea de către instanța de insolvabilitate a cererii administratorului cu referire la bunul neînregistrat presupune constatarea a o serie de circumstanțe de fapt ce țin de bun și apartenența de facto a acestuia, cât și administrarea de probe în vederea confirmării circumstanțelor de fapt invocate, soluția finală fiind de fapt recunoașterea dreptului asupra bunului în lipsa unui litigiu, ceea ce va constitui temei pentru înregistrarea publică a bunului. Considerăm că instanța de judecată urmează a adopta nu o încheiere, ci o hotărâre judecătorească pe marginea chestiunii reglementate de art.117 alin. (17) al Legii insolvabilității, fapt care va fi în corespundere cu normele generale a Codului de procedură civilă și va constitui o garanție mai mare pentru drepturile patrimoniale ale

debitorului. În vederea racordării prevederilor Legii insolvabilității cu prevederile generale ale Codului de procedură civilă propunem introducerea următorului amendament în Legea insolvabilității:

- Se modifică aliniatul (17) al articolului 117 conform următorului conținut: *”(17) Bunul din masa debitoare neînscris în registrul public se vinde numai după ce administratorul insolvabilității/lichidatorul îl înscrie, conform procedurii stabilite, în registrul public respectiv. Înregistrarea bunului se face în temeiul unei hotărâri a instanței de insolvabilitate, emisă în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii administratorului insolvabilității/lichidatorului de constatare a faptului cu valoare juridică. Hotărârea poate fi contestată de orice persoană interesată. În cazul în care bunul a fost vândut înainte sau fără a fi înscris în registrul public, obligația înregistrării și cheltuielile aferente, precum și riscul de constatare a lacunelor la precizarea datelor din registrul public trec în sarcina lichidatorului.”*

O novație a Legii insolvabilității în vigoare constituie introducerea instituției popririi. *Dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, etc.* – toate acestea sunt sinonimele cuvântului poprire, oferite de dicționarul de sinonime. [155] O analiză minuțioasă a instituției popririi o găsim la autorii români T. Pop, V. Negru, D. Radu, I. Leș, V. M. Ciobanu, etc., în special în lucrările dedicate procedurilor de executare. Analiza doctrinei în domeniu ne permite să afirmăm că poprirea este o instituție ce se referă la procedurile de executare silită. Profesorul Ioan Leș definește poprirea drept acea formă a executării silite indirecte prin care se valorifică sumele de bani, titlurile de valoare sau alte bunuri mobile incorporale urmăribile datorate debitorului urmărit de către o terță persoană. [156, p.883] În principiu definiția doctrinară a rezultat din prevederile legale existente în România. Reieșind din prevederile art. 452, 453 al Codului de Procedură civilă al României anterior, iar la moment 780, 781 al Codului de procedură civilă în vigoare [157], prin intermediul popririi la cererea creditorului executorul judecătoresc urmărește silit sume de bani, titluri de valoare sau alte bunuri mobile incorporabile datorate debitorului ori deținute în numele său de o a treia persoană. Astfel poprirea în forma sa clasică implică participarea a 3 subiecți distincți. În primul rând, acesta este ***creditorul popritor***, acesta este cel ce în baza raportului de creanță principal solicită de la debitor executarea creanței sale în cadrul procedurii de executare silită. Al doilea subiect este ***debitorul poprit***, adică cel ce în baza raportului de creanță principal urmează a executa cerințele conform documentului executoriu. Al treilea subiect este ***terțul poprit***, adică persoana terță raportului de creanță principal, dar care are calitatea de debitor față de debitorul poprit.

Deși în legislația națională nu este utilizat termenul de poprire, aproximativ aceeași construcție juridică se regăsește și în unele acte normative naționale. Drept exemplu elocvent în

acest sens, sunt prevederile art. 99 al Codului de executare [158], în conformitate cu care, în caz de urmărire silită a debitorului, executorul poate urmări și creanțele debitorului. Prevederi similare le găsim în art. 205 al Codului fiscal [159], în conformitate cu care organul fiscal poate urmări creanțele contribuabilului față de terți.

Instituția popririi în cadrul procedurii de insolvabilitate este instituită și reglementată de prevederile art. 126 al Legii insolvabilității. În conformitate cu prevederile legale, prin poprire sunt urmărite silit mijloacele bănești, titlurile de valoare, bunurile mobile care sunt datorate debitorului insolvabil ori deținute în numele lui de către un terț. Analiza prevederilor legale ne permite să afirmăm că, poprirea respectă doar parțial structura tradițională a acesteia și pornind de la mecanismul urmării indirecte a bunurilor datorate de terți debitorului, oferă administratorului insolvabilității un mijloc indirect de majorare a masei debitoare. [160, p. 50]

Analiza de mai departe a construcției juridice a popririi reglementate de legea insolvabilității ne permite să afirmăm că aceasta nu este un mijloc indirect de urmărire silită specific pentru procedurile de executare, afirmația respectivă rezultând din temeiul înființării popririi. Astfel, poprirea în cadrul procedurii de insolvabilitate nu doar are o structură distinctă de forma tradițională a popririi, dar și înființarea acesteia are loc în lipsa unui document executoriu corespunzător. Forma pe care o obține poprirea în cazul procedurii de insolvabilitate, presupune o altă evoluție a lucrurilor. Poprirea în cadrul insolvabilității, nefiind bazată pe un document executoriu, și nefiind exercitată de un creditor ce se subrogă în drepturi, constituie de fapt, o înaintare a unei pretenții material-juridice din partea administratorului către un pretins debitor al debitorului insolvabil. În acest caz lipsa unui act jurisdicțional ce are puterea lucrului judecat cât și a raportului obligațional principal, determină necesitatea asigurării unei apărări efective din partea terțului poprit.

Ținem să menționăm că introducerea reglementărilor respective în noua legea a insolvabilității nu constituie o deficiență în sine. Reglementarea oricăror mijloace procesuale ce ar eficientiza valorificarea masei debitoare este benefică pentru întreaga procedură, dar încercarea legiuitorului de a transforma o examinarea unui litigiu de drept într-o procedură de executare silită va crea în acest caz mai multe neclarități decât beneficii.

Urmează să menționăm că practica judiciară în mare parte demonstrează o poziție univocă a Curții Supreme de Justiție față de procedura aplicabilă popririi, argumentându-și soluțiile prin aplicarea regulilor procedurii contencioase. De exemplu, la examinarea recursului contra hotărârii de validare a popririi pe cauza civilă nr. 2ri-51/13 [161] Curtea Supremă de Justiție a menționat în motivarea deciziei sale că, la adoptarea hotărârii de validare a popririi instanța de judecată urmează să respecte exigențele privind studierea minuțioasă a situației de fapt, a

chestiunii supuse judecării și încadrarea corectă de drept. Instanța de recurs a stabilit că la judecarea cauzei de insolvabilitatea instanța urma să aplice normele generale din Codul de procedură civilă, în special prevederile art. 239-240 care stabilesc că în limitele pretențiilor invocate, urma să aprecieze probe, să determine circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, caracterul raportului juridic dintre părți, etc. Prin urmare curtea recunoaște că judecarea popririi și adoptarea unei hotărâri pe marginea acesteia urmează a fi suspuse regulilor unui proces contradictoriu, cu asigurarea tuturor mijloacelor procesuale pentru părți.

Neaplicarea regulilor procedurii contencioase la examinarea cererii de validare a poprii implică riscul soluționării drepturilor și obligațiilor persoanelor fără o examinare propriu-zisă a fondului. O asemenea situație am depistat-o la examinarea materialelor cauzei civile nr. 2i-194/14, [162] conform cărora Curtea de Apel Bălți, drept instanță de fond, a validat poprirea fără a lua în considerare faptul că cererea de poprire rezultă dintr-o pretenție prescrisă. Ulterior în urma exercitării recursului contra hotărârii menționate Curtea Supremă de Justiție, legal, a admis recursul și a casat hotărârea de validare drept neîntemeiată, [163] argumentând prin faptul că, *concluziile instanței de insolvabilitate sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii și înscrisurile la dosar, instanța interpretând eronat prevederile legale aplicabile speței deoarece la caz nu sunt temei de aplicare a validării popririi. S-a stabilește că la depunerea cererii nu a fost solicitat repunerea în termenul de adresare cu acțiune. Examinarea unei acțiuni depuse în afara terenului legal, constitui o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv o soluție inadmisibilă în ordinea de drept.* Observăm că instanța supremă rămâne pe poziția că înaintarea cererii de validare a popririi este egală cu înaintarea unei acțiuni, iar excepțiile ce pot fi ridicate în legătură cu înaintarea unei acțiuni civile sunt valabile și la examinarea validării popririi.

Astfel conchidem că, construcția juridică, reglementată de legea insolvabilității în vigoare, ce poartă denumirea de poprire, este un mijloc original, oferit administratorului insolvabilității, pentru a exercita drepturile debitorului insolvabil în privința propriilor debitori. Pe de altă parte reglementarea în vigoare a plecat departe de construcția clasică a popririi, ca mijloc de urmărire silită indirectă, fapt care urmează a fi luat în considerare la aplicarea practică a acesteia. [160, p. 53]

În afară de confirmarea acțiunilor participanților la proces prin adoptarea anumitor acte jurisdicționale la etapa evaluării și valorificării masei debitoare instanța de insolvabilitate îndeplinește și o serie de acțiuni de supraveghere. Reieșind din prevederile art. 118 alin. (11) al Legii insolvabilității în cazul vânzării bunului la licitație un exemplar al procesului verbal privind rezultatele licitației urmează a fi înregistrat de instanța de judecată în cel mult 48 de ore

de la întocmire și anexat de aceasta la materialele dosarului. Conform unei alte prevederi prevăzute de art. 121 alin. (6) al legii insolvabilității în urma ridicării bunurilor adjudecate în urma licitației acțiunile de ridicare urmează a fi consemnate într-un act de predare-primire. Un exemplar al acestui act urmează a fi înregistrat de instanța de insolvabilitate și depus la dosarul cauzei. Și nu în ultimul rând, reieșind din prevederile art. 123 alin. (12) al Legii insolvabilității în cazul vânzării bunului prin negocieri directe atât contractul de vânzare-cumpărare, cât și procesul verbal de negociere a părților urmează a fi depus în instanța de insolvabilitate și anexat la materialele cauzei. Totalitatea acțiunilor enumerate mai sus permite realizarea unei supravegheri continue și prompte din partea instanței de judecată a acțiunilor extrajudiciare ce țin de valorificarea propriu zisă a bunurilor masei debitoare. [154, p. 21]

Distribuirea masei debitoare. Prin distribuirea masei debitoare sau a produsului rezultat din valorificarea masei debitoare înțelegem totalitatea acțiunilor săvârșite de instanța de judecată și participanții la proces în legătură cu executarea creanțelor creditorilor din mijloacele obținute în rezultatul valorificării masei debitoare. Ținem să menționăm că primele acțiuni de valorificare a masei debitoare pot fi realizate și înainte de intentarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise, cât și până la momentul când adunarea de raportare va decide soarta debitorului. Asemenea situații se pot întâmpla în cazul necesității valorificării de urgență a bunurilor perisabile sau a bunurilor care se află sub iminența pierderii valorii din conjunctura economică de moment. Prin urmare, până la dispunerea valorificării întregii mase debitoare, administratorul deja este în drept să realizeze anumite măsuri de valorificare a masei debitoare. În aceeași ordine de idei, conform prevederilor art. 150 alin. (1) al Legii insolvabilității, executarea propriu-zisă a creanțelor creditorilor poate începe, imediat după ședința de validare, adică până la etapa când se decide lichidarea debitorului sau restructurarea acestuia. În concluzie, acțiunile de distribuire a masei debitoare depășesc cadrul etapei finale a procedurii de faliment și pot avea loc la orice etapă a procesului de insolvabilitate.

Sarcinile inițiale a instanței de judecată, în legătură cu desfășurarea distribuirii masei debitoare, sunt legate de prezentarea și înregistrarea raportului lichidatorului privind distribuirea masei debitoare. Reieșind din prevederile art. 150 alin. (2) al Legii insolvabilității, la fiecare 3 luni, calculate de la data la care începe valorificarea masei debitoare, administratorul/lichidatorul prezintă comitetului creditorilor spre aprobare un raport asupra fondurilor obținute din valorificare și din încasarea de creanțe și un plan de distribuție între creditori. Astfel până la executarea propriu-zisă a creanțelor creditorilor, volumul și modalitatea de executare a creanțelor creditorilor urmează a fi aprobată de comitetul creditorilor, fapt care întemeiază acțiunile de plată a creanțelor creditorilor. În cazul aprobării de către comitetul creditorilor a planului de

distribuție, acesta împreună cu raportul administratorului urmează a fi depus, în conformitate cu art. 151 alin. (1) al Legii insolvabilității, în instanța de judecată. Spre regret, legiuitorul nu specifică un termen limită pentru înregistrarea planului în instanța de judecată, utilizând în acest sens cuvântul ambiguu ”*imediat*”, ceea ce poate crea o serie de confuzii la aplicarea în practică a legii. În vederea uniformizării practicii și excluderii cazurilor de tergiversare a întregului proces de insolvabilitate propunem introducerea următorului amendament:

- Modificarea aliniatului (1) al articolului 151 conform următorului conținut: *”(1) După aprobarea de către comitetul creditorilor, planul de distribuție se depune în instanța de insolvabilitate, prin grija administratorului/lichidatorului, în cel mult 5 zile din data aprobării acestuia de către comitetul creditorilor. Nu mai târziu de data înregistrării planului în instanța de judecată, administratorul/lichidatorul este obligat să notifice despre acest fapt fiecare creditor. Creditorii au acces la planul de distribuție.*”

Termenul legal de 3 luni, specificat de art. 150 alin. (2) al Legii insolvabilității, poate, pentru motive temeinice să fie prelungit doar de instanța de judecată. În conformitate cu aliniatul 3 al aceluiași articol, instanța nu poate prelungi termenul legal mai mult decât cu o lună de zile, iar în cazuri întemeiate, îl poate scurta.

Acordul final al procedurii de faliment, dar și a întregii proceduri de insolvabilitate ce a mers pe calea lichidării debitorului este ședința de distribuție finală. Din prevederile art. 158 alin. (1) al Legii insolvabilității, rezultă că, odată cu valorificarea integrală a bunurilor masei debitoare, lichidatorul urmează să prezinte instanței de insolvabilitate un raport final împreună cu planul de distribuție finală, ale căror copii se remit creditorilor și debitorului. Similar raporturilor periodice anterioare și planului de distribuție intermediară, în raportul final și planul de distribuție finală se prezintă informația privind fondurile obținute din valorificarea masei debitoare cât și informația privind modalitatea de executare a creanțelor creditorilor. Spre deosebire de procedura aplicabilă distribuțiilor intermediare, aprobarea și confirmarea planului de distribuție finală presupune convocarea adunării creditorilor în așa numita ”*adunare finală*”. Ținem să menționăm că datorită inconsecvenței legiuitorului și reglementării confuze a procedurii de desfășurare a ședinței de distribuție finală, aplicarea în practică a prevederilor legale trezește o serie de neclarități.

Un prim aspect privitor la ședința finală ține de convocarea acesteia. Astfel, în vederea desfășurării ședinței de distribuție finală, instanța de insolvabilitate urmează să convoace adunarea finală a creditorilor în cel mult 30 de zile de la prezentarea raportului final. În același timp în vederea apărării drepturilor creditorilor, legiuitorul a prevăzut dreptul acestora de a formula obiecții asupra raportului final cu cel puțin 3 zile înainte de data convocării. În așa mod

la data desfășurării ședinței finale urmează să fie prezentate și examinate toate contestațiile privind conținutul planului de distribuție finală. Așadar dacă acțiunile inițiale ce țin de convocarea ședinței finale sunt destul de clar reglementate, atunci desfășurarea nemijlocită a ședinței finale este reglementată confuz. Aceasta deoarece nu este clar delimitată competența instanței de judecată de competența adunării creditorilor în ceea ce privește chestiunile examinate în cadrul ședinței finale. Această concluzie rezultă, din analiza prevederilor art. 158 alin. (2) și alin. (4) al Legii insolvabilității.

Inițial legiuitorul, în cadrul aliniatului (2) al articolului menționat enumera competențele adunării finale a creditorilor, și anume examinarea raportului final al administratorului/lichidatorului și examinarea contestațiilor contra planului de distribuție finală. Prin urmare, deja adunarea creditorilor, urmează să decidă și asupra aprobării planului de distribuție finală și asupra examinării contestațiilor creditorilor, exprimate în legătură cu acest plan. Prevederile date ne permit să recunoaștem, că legiuitorul moldav este cel puțin inconsecvent, ori anterior acesta delimita clar competența de aprobare a planului, care era pusă în sarcina comitetului creditorilor, de competența de a examina contestațiile contra planului de distribuție, care era recunoscută doar instanței de judecată. Însă, reieșind din prevederile art. 158 alin. (2), rezultă că contestațiile creditorilor, urmează a fi examinate tot de către creditori, ceea ce nu asigură o protecție a drepturilor patrimoniale a creditorilor ce au depus contestații.

Pe de altă parte, ulterior, în cadrul aliniatului (4) al articolului 158 a Legii insolvabilității, găsim reglementarea în conformitate cu care, la data ședinței finale, instanța de insolvabilitate va soluționa, prin încheiere, toate obiecțiile la raportul final și la planul de distribuție, le va aproba sau va dispune, după caz, modificarea lor corespunzătoare. Mai mult decât atât, reieșind din aliniatul (5) al aceluiași articol, instanța de insolvabilitate, este acea care aprobă raportul final al administratorului/lichidatorului. În această ordine de idei, rămâne neclar cine, totuși, este competent de a aproba planul de distribuție și de a se expune asupra contestațiilor creditorilor? În cazul în care legiuitorul a avut intenția de a schimba modalitatea de aprobare a raportului final și planului de distribuție finală în raport cu distribuțiile intermediare, de ce, atunci, acesta a statuat simultan competența instanței de judecată de a soluționa contestațiile și de aproba planul de distribuție finală? În ceea ce ne privește considerăm că adunarea creditorilor nu poate examina și soluționa contestațiile depuse de creditori, ori verificarea actelor administratorului urmează a fi făcută în ultimă instanță de către autoritatea judecătorească ce supraveghează întreaga procedură de insolvabilitate, fapt care constituie o garanție mai mare a respectării drepturilor creditorilor. Pe de altă parte, adunarea creditorilor poate hotărî doar inițial asupra planului de distribuție propus, iar ulterior hotărârea adunării creditorilor poate fi confirmată de către instanța de

judecată. Considerăm, însă, de prisos introducerea unor asemenea prevederi, deoarece ca urmare a lipsei contestațiilor sau respingerii acestora instanța de judecată este în drept să dispună asupra aprobării planului de distribuție finală, ca fiind de facto acceptat de toți creditorii. În vederea excluderii inconsecvențelor create de legiuitor și excluderii erorilor în aplicarea în practică a legii propunem introducerea următoarelor amendamente, după cum urmează:

- Modificarea aliniatului (1) al articolului 158 conform următoarei redacții: *"(1) După ce bunurile din masa debitoare au fost valorificate integral, administratorul/lichidatorul prezintă instanței de insolvabilitate un raport final împreună cu planul de distribuție finală, ale căror copii se remit creditorilor și debitorului. Instanța de insolvabilitate urmează să convoace toți creditorii în ședința de distribuție finală în cel mult 30 de zile de la prezentarea raportului final. Creditorii pot formula obiecții asupra raportului final cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței."*

- Modificarea aliniatului (2) al articolului 158 după cum urmează: *"(2) Ședința de distribuție finală are drept scop:*

a) examinarea raportului final al administratorului/lichidatorului;

b) examinarea contestațiilor contra planului de distribuție finală. "

Odată cu finalizarea lucrărilor ședinței de distribuție final lichidatorul este în drept să facă distribuția tuturor fondurilor din masa debitoare către creditori. După terminarea distribuirii finale instanța de judecată urmează să adopte o hotărâre privind încetarea procesului de insolvabilitate, în conformitatea cu prevederile art. 175 alin. (1) al Legii insolvabilității.

4.2. Încetarea procesului de insolvabilitate.

După cum am menționat anterior, acțiunea procesuală de încetare, utilizată în cadrul procedurii de insolvabilitate, se deosebește radical de instituția încetării procesului civil. Această concluzie rezultă atât din analiza temeiurilor pentru care se dispune încetarea în ambele cazuri, cât și din efectele pe care le are încetarea procesului asupra drepturilor și obligațiilor participanților la proces.

Instituția clasică a încetării procesului civil are menirea, fie de a finaliza un proces civil care a fost intentat cu încălcarea condițiilor de fond pentru pornirea proceselor civile (competența generală, capacitatea de folosință, etc.), fie de a finaliza un proces deja pornit în cazul survenirii circumstanțelor care nu presupun adoptarea unei hotărâri pe fond (decesul unei părți, renunțarea la acțiune, încheierea unei tranzacții). Prin urmare, instituția încetării procesului civil, care este aplicabilă tuturor felurilor de procedură civilă este o:

a) sancțiune aplicabilă participanților în legătură cu nerespectarea premiselor dreptului la acțiune, în cazul în care încălcările au fost depistate după intentarea procesului civil;

b) modalitate de finalizare a procesului civil, deja intentat, în legătură cu existența circumstanțelor care exclud examinarea fondului cauzei;

c) modalitate de finalizare a procesului fără adoptarea unei hotărâri judecătorești.

Spre deosebire de alte feluri de proceduri, în cadrul procedurii de insolvabilitate, instituția încetării procesului obține un sens mult mai restrâns, marcând în esență doar încheierea procesului. [164, p. 35] În așa mod, încetarea procedurii de insolvabilitate sau a procesului de insolvabilitatea înseamnă, în primul rând, îndeplinirea sarcinilor procedurii de insolvabilitatea. În cazul în care față de debitor a fost aplicată procedura de restructurare, procesul urmează a fi încetat odată cu aplicarea planului procedurii de restructurare, iar în cazul în care față de debitor a fost aplicată procedura falimentului, procesul urmează a fi încetat odată cu distribuirea finală a fondurilor masei debitoare.

Încetarea procesului de insolvabilitate ca urmare a finalizării procedurii de faliment. În conformitate cu prevederile art. 175 alin. (1) al Legii insolvabilității, după terminarea distribuției finale a masei debitoare, instanța de insolvabilitate pronunță o hotărâre de încetare a procesului de insolvabilitate și de radiere a debitorului din registru. Este important a menționa că legiuitorul nu a reglementat destul de detaliat acțiunile ce urmează a fi îndeplinite între momentul aprobării planului de distribuție finală și cel al adoptării hotărârii de încetare a procesului, ceea ce poate crea mai multe confuzii privind actele necesare a fi îndeplinite și termenele în care ar trebui să se încadreze participanții. După cum am menționat anterior, scopul ședinței finale, desfășurate la sfârșitul procedurii de faliment, este examinarea contestațiilor contra planului de distribuție finală și aprobarea acestuia. Prin urmare, desfășurarea propriu-zisă a ședinței presupune verificarea existenței contestațiilor, examinarea și soluționarea acestora prin încheiere judecătorească și aprobarea definitivă a planului de distribuție, cu sau fără modificări. În continuare, odată cu adoptarea planului de distribuție, lichidatorul urmează să purceadă la distribuția finală a mijloacelor rezultate din valorificarea masei debitoare, fapt care presupune că hotărârea de încetare a procesului nu poate fi încă adoptată. Astfel, reglementările în vigoare nu sunt în de ajuns de clare în ceea ce privește termenul, în care lichidatorul urmează să îndeplinească prevederile planului de distribuție, nici în ceea ce privește îndeplinirea unor acțiuni de informare a instanței de judecată privind finalizarea distribuirii. În aceeași ordine de idei, norma prevăzută de art. 175 alin. (1) al Legii insolvabilității, nu este mai clară, ori specificarea *”după terminarea distribuției finale a masei debitoare”* creează mai multe interpretări privind termenul în care urmează a fi adoptată hotărârea de încetare și cel mai important privind

momentul de început al calculării acestuia. În ceea ce ne privește considerăm necesar de a modifica reglementările actuale în vederea determinării precise a termenului în care urmează a fi adoptată hotărârea de încetarea a procesului în legătură cu finalizarea procedurii de faliment. Astfel propunem introducerea următoarelor modificări, [164, p. 36] după cum urmează:

- Introducerea după aliniatul (5) al articolului 158, a unui nou aliniat sub numărul (6) cu următorul conținut: *”(6) După finalizarea acțiunilor de distribuire finală către creditori, administratorul urmează să depună în instanța de judecată un raport privind finalizarea acțiunilor de distribuire, în care să specifice rezultatele îndeplinirii planului de distribuție finală și valoarea fondurilor rămase în caz de indisponibilizare a acestora.”*

- Modificarea aliniatului (1) al articolului 175, după cum urmează: *”(1) În termen de 5 zile din data primirii raportului administratorului/lichidatorului privind efectuarea distribuției finale, instanța de insolvabilitatea urmează să adopte, din oficiu, fără citarea participanților la proces o hotărâre de încetare a procesului de insolvabilitatea prin care să dispună inclusiv radierea debitorului din registru.”*

Analiza practicii judiciare ne permite să afirmăm că în unele cazuri se confundă desfășurarea ședinței finale a creditorilor cu acțiunile de încetare a procesului după distribuția finală. De exemplu, în cauza civilă nr. 2ri-49/13 [165] unul din creditori a contestat hotărârea de încetare a procesului emisă de Curtea de Apel în baza art. 175 alin (1) motivând prin faptul că aceasta nu a fost înștiințat legal despre data desfășurării ședinței la care s-a examinat chestiunea încetării procesului în legătură cu finalizarea distribuirii. Instanța de recurs, la rândul ei, interpretând eronat normele de procedură din Legea insolvabilității a considerat recursul întemeiat, afirmând că, nu există probe de citare legală a recurentului în ședința în care s-a examinat chestiunea încetării procesului. În acest s-a confundat două etape procesuale diferite, care se desfășoară consecutiv conform unei ordini procedurale diferite. Ședința de judecată are loc doar la etapa inițială atunci când în instanța de judecată se prezintă raportul lichidatorului și planul de distribuție, etapă la care creditorii pot înainta obiecții privind raportul și planul de distribuție. În vederea examinării raportului, planului de distribuție și obiecțiilor creditorilor se desfășoară ședință de judecată după regulile generale. Ulterior acestei ședințe are loc desfășurarea acțiunilor de distribuție (executare a creanțelor), acțiuni despre care administratorul informează instanța printr-un raport, iar după examinarea acestuia, fără că legea să prevadă convocarea unei ședințe de judecată, instanța de judecată urmează să înceteze procesul. În acest caz drepturile creditorilor se apără la ședința finală unde se examinează obiecțiile și se votează planul de distribuție, ulterior nefiind necesar participarea acestora. Practica Curții Supreme de Justiție la examinarea unor asemenea recursuri nu este uniformă. La examinarea recursului

contra unei hotărâri de încetare a procesului în legătură cu finalizarea distribuirii pe cauza civilă nr. 2ri-42/13, [166] curtea a optat pentru o altă soluție pe care o considerăm legală și întemeiată în raport cu cazul expus mai sus. În acest caz, instanța de recurs a respins recursul declarat împotriva hotărârii de încetare a procesului de insolvabilitate, motivând prin faptul că, *la adoptarea hotărârii instanței de fond, nu au fost supuse examinării careva chestiuni, nemijlocit legate de careva drepturi și interese ale recurentului, deoarece, după cum s-a menționat recurentul nu a contestat hotărârea adunării creditorilor de aprobare a raportului final, în temeiul căreia a fost pronunțată hotărârea recurată*. Prin urmare, curtea a recunoscut că hotărârea de încetare a procesului de insolvabilitate, în acest caz, este rezultatul examinării și adoptării raportului administratorului și planului de distribuție și nu o examinare distinctă a unor chestiuni.

Încetarea procesului de insolvabilitate ca urmare a finalizării procedurii de restructurare. După cum am menționat anterior, restructurarea debitorului drept măsură alternativă lichidării acestuia presupune aplicarea față de debitor a unui plan de restructurare, care urmează a fi aprobat de creditori și confirmat de instanța de judecată. Astfel, confirmarea planului de restructurarea marchează îndeplinirea sarcinilor procedurii judiciare de restructurare, ceea ce înseamnă finalizarea tuturor acțiunilor procesuale și necesitatea încetării procesului de insolvabilitate. Conținutul reglementărilor, prevăzute de art. 206 al Legii insolvabilității, confirmă practic integral afirmația anterioară, or, reieșind din aliniatul (1) al articolului nominalizat, prin hotărârea de confirmare a planului procedurii de restructurare, instanța de insolvabilitatea dispune și încetarea procedurii de restructurare și aplicarea planului față de debitor. În același timp, analiza prevederilor art. 175 alin. (2) al Legii insolvabilității, ne permite să spunem că cele două reglementări se află cel puțin în contradicție. Așadar, dacă art. 206 al Legii insolvabilității prevede că încetarea procesului urmează a fi dispusă odată cu confirmarea planului de restructurare, reieșind din prevederile art. 175 alin. (2) al Legii insolvabilității, procedura de restructurare încetează în urma îndeplinirii de către creditor a tuturor obligațiilor de plată asumate în planul confirmat. În aparență, în conformitate cu reglementările în vigoare, procedura de restructurare urmează a fi încetată de două ori, inițial la momentul confirmării planului de restructurare, iar ulterior la îndeplinirea de către debitor a tuturor obligațiilor. Însă interpretarea sistemică a legii în vigoare, ne permite să afirmăm că procedura de restructurare urmează a fi încetată o singură dată, la momentul confirmării planului de restructurare, prevederile art. 175 alin. (2) al Legii insolvabilității nefiind aplicabile în acest sens încetării procedurii de insolvabilitate. Afirmația respectivă se bazează în special pe prevederile art. 214, 215 Legea insolvabilității, din interpretarea cărora rezultă că după momentul confirmării planului

nu se realizează careva acțiuni procesuale decât acțiunile de supraveghere a îndeplinirii planului, iar odată cu îndeplinirea planului are loc încetarea acțiunilor de supraveghere, dar nu încetarea întregului proces. În acest sens sunt improprii reglementările ce se referă la încetarea procesului în momentul când acestea acțiuni procesual nici nu se produc pe perioada îndeplinirii planului. În ceea ce ne privește considerăm necesar de a modifica prevederile art. 175 alin. (2) al Legii insolvabilității pentru a exclude careva confuzii privind aplicarea acestora. În speță propunem introducerea următorului amendament:

- Modificarea aliniatului 2 al articolului 175, conform următorului conținut: *”(2) Procedura de restructurare a debitorului va înceta prin adoptarea hotărârii de confirmare a planului în care urmează a se dispune asupra încetării procesului de insolvabilitate. Dacă procesul începe ca o procedură de restructurare, dar, ulterior, devine procedură a falimentului, ea va înceta în conformitate cu dispozițiile alin. (1)”*.

Similar procedurii de faliment și celei de restructurare, procedura falimentului simplificat urmează a fi finalizată, drept urmare a îndeplinirii sarcinilor acesteia, în acest sens fiind relevante prevederile art. 135 al Legii insolvabilității. În conformitate cu aliniatul (5) al articolului nominalizat, în cazul în care față de debitor a fost aplicată procedura falimentului simplificat, iar pe parcursul acesteia s-a constatat lipsa masei debitoare, instanța de judecată, odată cu aprobarea bilanțului de lichidare, urmează să adopte o hotărâre de încetare a procesului prin care să dispună asupra radierii debitorului din registrele publice. Totodată nu este exclusă situația în care, în masa debitoare a debitorului față de care a fost aplicat falimentul simplificat, să existe anumite bunuri sau mijloace bănești. În cazul respectiv, până la încetarea procedurii lichidatorul urmează să distribuie, fondurile disponibile conform bilanțului de lichidare aprobat. Abia după distribuirea finală a bunurilor, instanța poate dispune încetarea procedurii de faliment simplificat. Urmează să menționăm că spre deosebire de reglementările aplicabile încetării falimentului simplificat ca urmare a lipsei masei debitoare, în cazul finalizării acesteia prin distribuție finală, legiuitorul deja nu utilizează termenul de încetare. În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (4) al Legii insolvabilității, după ce fondurile sau bunurile din patrimoniul debitorului au fost distribuite, iar fondurile nereclamate au fost consemnate la bancă sau notar, instanța de insolvabilitate, în baza cererii lichidatorului, *închide* prin hotărâre procedura falimentului. Considerăm că în acest caz legiuitorul a avut în vedere încetarea procesului ca urmare a îndeplinirii sarcinilor procedurii simplificate de faliment, ceea ce ne permite să afirmă că la finalul procedurii simplificate de faliment, urmează a fi adoptată o hotărâre de încetare a procesului. În vederea excluderii anumitor interpretări eronate la aplicarea în practică a prevederilor sus menționate, propunem introducerea următoarei modificări:

- Înlocuirea în conținutul aliniatului (4) al articolului 135, a cuvântului *”închide„* cu cuvântul *”încetează*”.

Pe lângă cazurile generale de încetare a procedurii de insolvabilitate, Legea insolvabilității în vigoare prevede și o serie de situații specifice de încetare a procedurii de insolvabilitate, chiar și în cazul neîndeplinirii sarcinilor acesteia.

O situație specifică de încetare a procesului de insolvabilitate este încheierea tranzacției. Conform prevederilor art. 162 alin. (1) al Legii insolvabilității, participanții la proces sunt în drept, la orice stadiu de examinare a procesului de insolvabilitate, să încheie o tranzacție. Totodată conform art. 30 alin. (5) și art. 162 alin. (5), tranzacția în cadrul procesului de insolvabilitate urmează a fi confirmată de instanța de judecată prin încheiere, prin care se dispune și încetarea procesului de insolvabilitate, indiferent de faza în care se află.

Un alt caz special de încetare a procesului de insolvabilitate este decesul debitorului, persoană fizică, până la momentul adoptării hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate. Conform art. 36 alin. (1) al Legii insolvabilității, dacă debitorul persoană fizică decedează până la intentarea procedurii de insolvabilitate, instanța de insolvabilitate va decide încetarea procedurii. Acțiune respectivă de încetare a procesului este inaplicabilă pentru debitorii persoană juridică, și nici pentru cazul în care debitorul decedează după intentarea procesului, în acest caz moștenitorii urmând să preia locul acestuia în cadrul procesului de insolvabilitate.

Dacă cele două situații de încetare, analizate mai sus, sunt practic similare cu cazurile analogice ce se pot produce în cadrul examinării și altor cauze civile decât cauzele de insolvabilitate, atunci situațiile reglementate de art. 177 și 178 al Legii insolvabilității se pot produce doar în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate. În conformitate cu art. 177 al Legii insolvabilității, instanța de insolvabilitate urmează să înceteze procesul de insolvabilitate în cazul în care se constată lipsa creanțelor validate. Asemenea temei de încetare poate surveni în două situații. În primul rând, în situația în care până la expirarea termenului de înregistrare a creanțelor nu a fost depusă nici o cerere de admitere a creanței, drept rezultat administratorul nu va putea întocmi și prezenta spre examinare tabelul definitiv a creanțelor, ceea ce presupune lipsa creanțelor validate. În doilea rând, în situația în care, în urma ședinței de validare nici una din creanțele înscrise în tabel nu a fost validată, iar toate contestațiile au fost respinse, cu menținerea aceleiași soluții de către instanța de recurs, drept rezultat deși inițial au fost înainte mai multe creanțe, după ședința de validare nu poate fi formată adunarea creditorilor și nu poate fi stabilită masa credală. Ambele situații constituie temei pentru încetarea procesului de insolvabilitate intentat prin adoptarea unei hotărâri de încetare în acest sens.

Un alt caz de încetare specific doar pentru procedura de insolvabilitate este reglementat de art. 178 alin. (1), în conformitate cu care, procesul de insolvabilitate încetează la cererea debitorului dacă acesta, după expirarea termenului de înaintare a creanțelor dispune de aprobarea tuturor creditorilor validați. Menționăm că simplitatea aparentă a normei respective creează o serie de controverse privind aplicarea practică a acesteia. În primul rând nu este clar, ce urmează să aprobe toți creditorii validați: urmează aceștia să renunțe la satisfacerea creanțelor sale în procedura insolvabilității și să fie de acord cu urmărirea debitorului în ordine generală, fie aceștia urmează să aprobe un plan de achitare a creanțelor, care este garantat de debitor și permite încetarea procesului până la adunarea de raportare. Datorită descrierii laconice a prevederii respective, aplicarea în practică a acesteia va fi foarte dificilă, deoarece nu este clar datorită căror circumstanțe ar putea creditorii să renunțe la satisfacerea creanțelor sale în procedura de insolvabilitate, în care au ajuns datorită imposibilității executării în ordinea generală. În al doilea rând, dacă presupunem că debitorii cad de acord să renunțe la urmărirea judiciară a debitorului, atunci care este deosebirea dintre norma respectivă și tranzacția ce poate fi încheiată în cadrul procedurii și care constituie garanții cu mult mai mari pentru creditori, decât hotărârea de încetare. În ceea ce ne privește considerăm reglementarea respectivă incompletă, deoarece nu sunt clare nici condițiile de realizare a acesteia și nici procedura de aplicare. Spre regret datorită stilului laconic al legiuitorului nu putem determina o oarecare situație reală de aplicare a acesteia. Analiza practici judiciare de asemenea demonstrează mai multe dificultăți în aplicarea acesteia, fapt care cel mai des duce la respingerea cererilor de încetare a procesului de insolvabilitatea pe acest temei. De exemplu, în cadrul examinării cauzei civile nr. 2ri-27/14, [167] fondatorul debitorului a solicitat încetarea procesului de insolvabilitate, motivându-și solicitarea prin faptul că debitorul are mijloace fixe (apartamente) de cca 2 835 000 lei, iar datorii doar 360 553 lei, invocând lipsa temeiului de insolvabilitate. Deja la această etapă de către fondatorul debitorului au fost interpretate incorect normele legale, fiind greșit stabilită aplicabilitatea încetării în acest caz. Atât instanța de fond cât și instanța de recurs a constatat că cererea solicitantului nu este întemeiată, și urmează a fi respinsă, pe de o parte din cauza că valoarea excedentară a mijloacelor fixe nu exclud existența incapacității de plată, iar pe de altă parte din cauza lipsei unei garantări față de creditori a faptului că persoana nu va fi în incapacitate de plată.

Încă un caz de încetare a procesului de insolvabilitate specific doar acestei proceduri este reglementat de art. 178 alin. (2) al Legii insolvabilității, în conformitate cu care, procesul de insolvabilitate încetează la cererea debitorului dacă acesta garantează că, după încetarea procesului, nu va fi în stare de insolvabilitate sau de supraîndatorare. Și iarăși suntem în fața unei

norme insuficient de detaliat de reglementate pentru a o putea aplica corect în practică. În primul rând nu este clar de ce debitorul ar trebui să garanteze că nu va fi în stare de insolvabilitate, ori interesul creditorilor ține de satisfacerea reală a creanțelor sau garantarea satisfacerii reale a creanțelor, prin urmare un argument mai puternic în fața creditorilor ar fi garantarea executării creanțelor în caz de încetare a procesului de insolvabilitate. Pe de altă parte asemenea garanții pot fi acordate și confirmate sub forma unui plan de restructurare, aplicarea cărora ar avantaja toți participanții, dar în primul rând creditorii, obligațiile față de care sunt confirmate printr-un act cu putere executorie. În al doilea rând nu este clară intenția legiuitorului la reglementarea următoarei condiții *"cererea de încetare a procesului este admisă dacă lipsa temeiului de insolvabilitate este probată*". Astfel, nu este clar: de ce, debitorul, care poate proba lipsa temeiului de insolvabilitate, respectiv poate demonstra solvabilitatea sa și obține o hotărâre de refuz în intentarea procesului de insolvabilitate, urmează să ceară încetarea procesului și să garanteze faptul că nu va fi în stare de insolvabilitate? Și nu în ultimul rând nu este clar de ce, dacă debitorul poate garanta că nu va fi în stare de insolvabilitate, să nu fie întocmită în acest sens o tranzacție care va constitui o garanție procesuală mai mare atât pentru debitor, cât și pentru creditori? Mai mult decât atât nu este clară necesitatea garantării solvabilității ulterioare, prin prisma analizei prevederilor art. 178 alin. (3) a Legii insolvabilității în conformitate cu care, procesul de insolvabilitate încetează fără radierea debitorului din registrul de stat (…) doar în cazul în care, după distribuția finală, au fost stinse toate creanțele validate și creanțele masei. În ceea ce ne privește considerăm inaplicabilă reglementarea de la art. 178 al Legii insolvabilității în forma în care există la moment.

După cum am observat din reglementările care se referă la încetarea procesului de insolvabilitate, instanța de judecată în majoritatea cazurilor urmează să adopte o hotărâre judecătorească. Astfel prin hotărâre judecătorească va înceta procesul de insolvabilitate în temeiurile prevăzute de art. 135, 136, 139, 175, 177 și 178 al Legii insolvabilității. Faptul alegerii de către legiuitor a hotărârii judecătorești în calitate de act de dispoziție pentru încetarea procesului de insolvabilitate este unul neclar și intră în contradicție cu regulile generale stabilite de Codul de procedură civilă. Așadar dacă scopul hotărârii judecătorești este de a soluționa fondul cauzei, atunci acțiunea de încetare a procesului de insolvabilitate nu poate fi dispusă prin hotărâre, deoarece semnifică doar momentul finalizării acțiunilor procesuale constituind în esență o chestiune incidentală întregului proces. Mai mult decât atât prin însuși hotărârea de încetare nu se recunosc, se sting sau se modifică careva drepturi sau obligații participanților la proces și aceasta nu reprezintă în esență un document executoriu. Spre exemplu, în cazul în care a fost încetat procesul în legătură cu aplicarea planului de restructurare, iar din anumite motive

acesta a eșuat documentul executoriu ce confirmă creanțele creditorilor este conform art.298 alin.(3) al legii insolvabilității este planul confirmat și nu hotărârea de încetare a procedurii de restructurare. În aceeași ordine de idei în cazul procedurii de faliment documentul executoriu ce confirmă creanțele creditorilor este tabelul definitiv consolidat și nu o eventuală hotărâre de încetare a procedurii de faliment. Aceste prevederi ne demonstrează că adoptarea unei hotărâri în vederea încetării procesului de insolvabilitate este irelevantă.

4.3. Particularitățile contestării actelor emise la examinarea în fond a cauzelor de insolvabilitate.

După cum am realizat anterior, procedura de insolvabilitate este procedură complexă. Realizarea acesteia presupune atât parcurgerea etapelor judiciare, cât și a o serie de etape extrajudiciare. Existența a o serie de acțiuni extrajudiciare, implică necesitatea unui control sau supravegheri asupra actelor emise. Prin urmare, din perspectiva controlului exercitat în cadrul cauzelor de insolvabilitate vom deosebi:

- *controlul judecătoresc* efectuat de instanța de insolvabilitate asupra actelor și acțiunilor adoptate/emisă în cadrul etapelor extrajudiciare;

- *controlul judiciar* realizat de instanțele ierarhic superioare asupra actelor de dispoziție adoptate de instanța de insolvabilitate în legătură cu examinarea în fond a cauzelor de insolvabilitate.

4.3.1. Controlul judecătoresc în materie de insolvabilitate.

Spre deosebire de alte proceduri civile, desfășurarea procedurii de insolvabilitate presupune implicarea activă în procesul decizional a creditorilor, în așa mod în care majoritatea soluțiilor ce țin de modalitatea depășirii stării de insolvabilitatea sau de executare a creanțelor creditorilor depinde de voința acestora și nu a instanței de judecată. Caracterul concursual al procedurii de insolvabilitatea presupune că aceasta este, în primul rând, una colectivă, respectiv totalitatea creditorilor obțin pe o serie de probleme o putere decizională exclusivă în raport cu instanța de judecată.

În afară de rolul important al creditorilor, cursul procedurii de insolvabilitate este influențat de administratorul insolvabilității, care, având o autonomie relativă în raport cu creditorii și instanța de judecată, adesea determină cursul procedurii de insolvabilitate și, prin urmare, modalitatea de soluționare a cauzei.

Reieșind din cele expuse, instanța de insolvabilitate nu îndeplinește doar rolul de dirijare a etapelor judiciare pe cauzele de insolvabilitate, dar și exercită un control judecătoresc asupra actelor și acțiunilor îndeplinite în cadrul etapelor extrajudiciare a procedurii. Principalele direcții

de acționare a instanței de judecată în vederea realizării controlului judecătoresc se referă, nelimitându-se la examinarea:

- contestațiilor depuse contra hotărârilor adunării creditorilor;
- contestațiilor depuse contra hotărârilor comitetului creditorilor;
- opoziției în legătură cu valorificarea bunurilor grevate cu garanții;
- contestațiilor depuse în legătură cu validarea creanțelor creditorului;
- contestațiilor depuse în legătură cu distribuirea masei debitoare.

Contestarea hotărârilor adunării creditorilor. Adunarea creditorilor își desfășoară activitatea prin adoptarea de hotărâri, care intră în vigoare de la data anunțării rezultatului votării și sunt obligatorii pentru administratorul insolvabilității/lichidator, pentru reprezentantul debitorului și membrii comitetului creditorilor, pentru toți creditorii, atât cei prezenți, cât și cei care au lipsit de la adunare.

Datorită impactului ce îl au hotărârile adunării creditorilor asupra procesului de insolvabilitate, Legea insolvabilității prevede posibilitatea contestării și anulării acestora de către instanța care examinează cauza de insolvabilitate.

În primul rând, ținem să menționăm că legea diferențiază temeiurile pentru care poate fi contestată hotărârea adunării creditorilor în dependență de persoanele ce le contestă. Astfel, administratorul insolvabilității/lichidatorul sau reprezentantul debitorului pot contesta hotărârea adunării creditorilor doar pentru încălcări de procedură. Pe de altă parte, creditorilor le este permisă contestarea hotărârii adunării creditorilor pe motiv de ilegalitate, doar în cazurile în care:

a) au votat împotriva hotărârii, faptul fiind consemnat în procesul-verbal al adunării;

b) nu au fost admiși la adunare fără temei legal sau nu au fost înștiințați în modul stabilit de prezenta lege despre data, ora și locul adunării;

c) sunt lezați în drepturi printr-o hotărâre asupra unei chestiuni care nu figura pe ordinea de zi a adunării creditorilor sau prin faptul că adunarea a avut loc fără cvorumul stabilit de lege, cu încălcarea cotelor de voturi.

Prin urmare, la primirea contestațiilor contra hotărârii adunării creditorilor, instanța de judecată urmează să verifice dacă persoana este în drept să conteste hotărârea pe motivele invocate de aceasta.

Interpretarea prevederilor art. 59 al Legii insolvabilității ne permite să afirmăm că cererea privind contestarea hotărârii adunării creditorilor se depune în termen de 5 zile de la data luării de cunoștință de procesul-verbal al adunării creditorilor și se soluționează în ședință publică în maxim 10 zile. Ședința de judecată urmează a fi desfășurată cu citarea persoanei care a depus cererea, a administratorului insolvabilității/lichidatorului și a președintelui adunării creditorilor.

Pe marginea cererii de contestare a hotărârii adunării creditorilor, instanța de judecată urmează să se pronunțe prin încheiere judecătorească, susceptibilă de a fi atacată cu recurs. Încheierea de anulare a hotărârii adunării creditorilor poate fi atacată cu recurs de creditori, iar încheierea de respingere a cererii depuse contra hotărârii adunării creditorilor poate fi atacată cu recurs de persoana care a contestat-o.

O situație aparte o reprezintă contestarea hotărârii adunării creditorilor prin care se decide la adunarea de raportare aplicarea procedurii de faliment sau restructurare. În lumina unor reglementări contradictorii, este greu de determinat dacă se contestă hotărârea propriu-zisă a adunării creditorilor sau urmează a se ataca cu recurs încheierea prin care se confirmă hotărârea adunării creditorilor (de raportare). Reieșind din prevederile art. 8 al Legii insolvabilității, încheierile pot fi atacate cu recurs, doar în cazul în care acest drept este expres prevăzut, prevederi care lipsesc în reglementările art. 114 și 115 a Legii insolvabilității. Prin urmare o concluzie aparent corectă este aceea că încheierea de confirmare a hotărârii adunării creditorilor, fie de trecere la procedura de restructurare, fie de trecere la procedura de faliment nu poate fi atacată cu recurs. Totuși ținem să menționăm asupra insuficienței și coliziunii reglementărilor legale ce reglementează tipul dat de încheiere. În primul rând, actul de dispoziție a instanței se bazează pe un act al adunării creditorilor, asupra contestării căruia legea nu instituie nici o restricție legală. Reieșind din prevederile art. 59 al Legii insolvabilității, hotărârea adunării creditor poate fi anulată de instanța de insolvabilitate. Astfel, în situația în care se înaintează de către administratorul insolvabilității o cerere privind anularea hotărârii adunării creditorilor de trecere la procedura de faliment, pe motiv de încălcare a procedurii, apare întrebarea: ce trebuie să facă instanța de judecată cu încheierea de confirmare, în cazul când cererea de anulare a hotărârii adunării creditorilor confirmate prin încheierea respectivă este întemeiată? Spre regret un răspuns cert la această întrebare nu putem oferi, din mai multe considerente. În primul rând, reieșind din faptul că legiuitorul a dorit ca asemenea încheieri să nu poată fi contestate, din spiritul legii rezultă că acesta a dorit ca și hotărârea adunării creditorilor să nu poată fi contestată. Însă o asemenea interdicție nu rezultă din normele ce reglementează adoptarea, intrarea în vigoare și contestarea hotărârilor adunării creditorilor. În al doilea rând, reieșind din prevederile art. 56 alin. (14) al Legii insolvabilității, hotărârile adunării creditorilor nu urmează a fi confirmate prin încheiere judecătorească, și doar în acest caz legea prevede expres necesitatea confirmării. Și în sfârșit, în al treilea rând, în cazul în care vom dori a contesta asemenea hotărâre, nu este clar unde urmează să adresăm o asemenea cerere, deoarece în cazul aplicării regulilor generale, adresarea urmează a fi făcută la instanța de insolvabilitate care examinează cauza, care, de fapt, deja s-a pronunțat în privința hotărârii adunării prin confirmarea acesteia. Și

în sfârșit, existența dreptului de a contesta încheierea privind confirmarea hotărârii adunării creditorilor (de raportare) depinde de dispozitivul concret al acesteia, deoarece în conformitate cu prevederile art. 183 alin. (2) al Legii insolvabilității, asemenea încheiere, dar prin care se dispune confirmarea hotărârii privind aplicarea procedurii de restructurare, poate fi atacată cu recurs, fapt care nu este prevăzut pentru încheierea ce confirmă aplicarea procedurii de faliment.

Așadar, în vederea excluderii abuzurilor din partea participanților la proces cât și pentru a nu tergiversa examinarea cauzei de insolvabilitate, urmează să fim de acord că asemenea hotărâri, a adunării creditorilor, nu pot fi contestate separat, ori în situația în care acestea sunt confirmate prin actul de dispoziție a instanței de judecată, rezultă că acesta deja a fost verificat de instanța care examinează cauza de insolvabilitate. În vederea excluderii a orice abuzuri în practica judiciară considerăm necesar de a modifica legea, după cum urmează:

Introducerea la art. 59 a Legii insolvabilității, a unui aliniat adăugător cu numărul (1^1) cu următorul conținut: *”(1^1) Hotărârile adunării creditorilor care, în cazurile prevăzute de prezenta lege, sunt confirmate prin încheierile instanței de insolvabilitate, nu pot fi anulate de instanța de fond. Participanții sunt în drept să conteste în ordine de recurs încheierile prin care au fost confirmate hotărârile respective.”*.

Contestarea actelor comitetului creditorilor. Comitetul creditorilor de asemenea își desfășoară activitatea prin adoptarea de hotărâri, care sunt obligatorii pentru toate persoanele antrenate în procedura de insolvabilitate și acționează în partea în care nu contravin hotărârii adunării creditorilor și ale instanței de insolvabilitate.

Reieșind din prevederile legii în vigoare, hotărârea comitetului creditorilor poate fi contestată în instanța de insolvabilitate prin depunerea unei contestații la prima adunare a creditorilor ce urmează imediat adoptării hotărârii creditorilor. Contestația urmează a fi soluționată de instanța de insolvabilitate în ședință de judecată, în cel mult 10 zile lucrătoare, cu citarea persoanei care a depus-o, a administratorului insolvabilității/lichidatorului și a președintelui comitetului creditorilor. Pe marginea contestației, instanța de insolvabilitatea urmează a se pronunța prin încheiere care este susceptibilă de a fi atacată cu recurs de persoanele vizate în aceasta.

Înaintarea și examinarea *”opoziției”*. De asemenea, instanța de judecată are mai multe sarcini în legătură cu valorificarea bunurilor grevate. În primul rând, reieșind din prevederile art. 130 alin. (5) al Legii insolvabilității, instanța de judecată este în drept să aleagă modul de vânzare a bunului grevat reieșind din interese creditorului și necesitatea obținerii celui mai bun preț. Implicarea instanței de judecată în vânzarea bunurilor grevate are loc în cazul examinării așa numitei *„opoziții”*. Opoziția este expresia dezacordului exprimat de participanții la proces în

legătură cu vânzarea bunului grevat. În cazul în care debitorul, creditorii sau administratorul se opun vânzării unui bun grevat cu garanție, aceștia urmează să depună opoziție în fața instanței de insolvabilitate. Conform prevederilor art. 131 alin. (6) al Legii insolvabilității instanța de judecată urmează să judece opoziția în ședință publică cu citarea persoanelor interesate în cel mult 2 săptămâni de la data primirii opoziției. Soluționarea opoziției este făcută prin adoptarea unei încheieri pasibile de recurs. Anume în cazul în care instanța de judecată va admite opoziția aceasta este în drept să se implice în procedura de vânzare a bunului grevat. În așa mod instanța de judecată poate modifica metoda, condițiile, sarcinile, prețul, locul sau data vânzării bunurilor grevate cu garanții, modificări în conformitate cu care lichidatorul urmează să valorifice în continuare bunul grevat.

Examinarea contestațiilor depuse în legătură cu validarea creanțelor creditorului. Deși procesul civil ce se desfășoară după adoptarea hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate se realizează în mare parte după regulile procedurilor necontencioase, totuși aceasta are și anumite trăsături specifice procedurilor contencioase. În această ordine de idei urmează să menționăm că validarea creanțelor creditorilor este precedată de verificarea contestațiilor înaintate contra acestora. În așa fel, o parte importantă a ședinței de validare constă în examinarea contestațiilor înaintate față de creanțele înscrise în tabelul definitiv. În comparație cu legislația anterioară, în vederea economiei procesuale, Legea insolvabilității în vigoare prevede că toate contestațiile urmează a fi înaintate până la data desfășurării ședinței de validare. Reieșind din prevederile art. 144, alin. (1) al Legii insolvabilității, *debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvabilității/lichidator în tabelul definitiv*. Astfel legea recunoaște creditorilor și debitorului insolvabil dreptul de a se opune validării creanțelor înaintate, acțiune specifică, de regulă procedurilor contencioase, în cadrul cărora părțile sunt puse pe poziție contradictorie pentru ași apără propriile interese. Prin urmare, atât în vederea respectării drepturilor debitorului insolvabil, cât și a apărării drepturilor creditorilor, aceștia au dreptul de a aduce obiecțiile proprii ce ar întemeia faptul respingerii creanțelor, obiecțiile în acest caz având atât natură material-juridică (expirarea termenului de prescripție, creanța este deja executată, capacitatea juridică, etc.) cât și natură procesual-juridică (încălcarea formei cererii, nerespectarea termenului pentru depunerea cererii, lipsa împuternicirilor, etc.).

Datorită prezenței conflictului de interese dintre deținătorul creanței contestate și cei ce contestă creanța, participanților urmează a le fi asigurat dreptul la apărare eficient, inclusiv luarea de cunoștință de materiale, susținerea propriei poziții în fața instanței, prezentarea de contraprobe, etc. Pentru asigurarea principiilor unui proces echitabil legea insolvabilității

instituie regula în conformitate cu care, contestațiile urmează a fi depuse în scris la instanța de judecată care examinează cazul de insolvabilitate cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței fixate pentru examinarea valabilității creanțelor incluse în tabelul definitiv. Aceasta asigură desfășurarea în termenii legali a ședinței de validare și totodată asigură dreptul celorlalți participanți de a lua cunoștință de contestațiile înaintate și de așa pregăti apărarea până la data ședinței de validare. Termenul de 3 zile până la ședința de validare, instituit de legiuitor, este unul de decădere, deoarece reieșind din prevederile art. 144 alin. (2) al Legii insolvabilității, ”*contestațiile înaintate după termenul prevăzut se declară tardive și se restituie fără a fi examinate*”. Spre regret legiuitorul nu a prevăzut nici actul prin care se declară tardive și restituie contestațiile și nici posibilitatea de atac a acestora. Reieșind din interpretarea sistematică a art. 14 CPC și art. 8 al Legii insolvabilității considerăm că în vederea declarării tardive a unei creanțe și restituirii fără examinare a acesteia urmează a fi adoptată o încheiere judecătorească fără drept de recurs. Astfel în vederea excluderii oricăror confuzii la aplicarea legii de către instanțele de judecată, considerăm oportun modificarea art. 144 alin. (2) a Legii insolvabilității, după cum urmează:

„(2) Contestațiile se depun în scris la instanța de judecată care examinează cazul de insolvabilitate cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței fixate pentru examinarea valabilității creanțelor incluse în tabelul definitiv. Contestațiile înaintate după termenul prevăzut se declară tardive și se restituie fără a fi examinate prin încheiere care nu se supune recursului.”

În vederea respectării în continuare a contradictorialității procesului civil, instanța de judecată urmează a asigura judecarea contestațiilor în ședința de validare sau în cadrul unei ședințe speciale ulterioare, în ambele cazuri fiind obligatorie citarea persoanei ce a depus contestația, a creditorului care deține creanța contestată, a administratorului insolvabilității/lichidatorului și a oricărei alte părți interesate, după caz.

Un aspect distinct în ceea ce privește examinarea contestației contra creanțelor înaintate este repartizarea sarcinii probațiunii. Atât în conformitate cu reglementările anterioare, cât și conform Legii insolvabilității în vigoare, sarcina probațiunii se schimbă în dependență de faptul dacă creanța contestată este sau nu confirmată printr-un act jurisdicțional irevocabil. În cazul în care creanța contestată nu este întemeiată pe o hotărâre judecătorească sau arbitrală irevocabilă, creditorul contestat urmează să aducă probele de rigoare pentru așa demonstra temeinicia creanței. Pe de altă parte în cazul în care creanța contestată este întemeiată pe un titlu executoriu sau pe o hotărâre judecătorească sau arbitrală irevocabilă, sarcina probațiunii aparține celui ce contestă creanță, instanța fiind în drept să respingă contestația dacă contestația nu este probată în suficient.

În urma examinării contestațiilor, instanța de judecată urmează a se pronunța asupra admiterii sau respingerii acestora prin adoptarea unei încheieri judecătorești, care poate fi contestată cu recurs. Încheierea dată constituie unicul temei pentru modificarea tabelului definitiv sau a tabelului definitiv consolidat, acesta constituie temei pentru radierea creanței din tabel sau consemnarea faptului validării acesteia.

Reieșind din prevederile art. 143, alin. (6) al legii insolvabilității, *o creanță acceptată și inclusă de administratorul insolvabilității/ lichidator în tabelul definitiv al creanțelor se consideră validată dacă, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de ședința de validare, nu a fost contestată de debitor sau de un creditor ori dacă contestația ridicată a fost înlăturată.* Reieșind din sensul normei respective, putem concluziona fără echivoc că în lipsa unor contestații, instanța de judecată nu poate să nu valideze creanța. Totodată apare întrebare: cum trebuie să procedeze instanța de judecată, dacă în lipsa contestațiilor contra creanței, judecătorul depistează careva temeiuri în baza cărora creanța nu ar trebui de validat, de exemplu, lipsa actelor constatatoare, expirarea termenului de prescripție, vicii de consimțământ la încheierea actelor juridice, etc.? Soluția legală este una evidentă – instanța de judecată nu poate din oficiu să conteste creanța, respectiv va fi obligată a o valida. Dar soluția respectivă nu este una universală și urmează a fi aplicată reieșind din interpretarea sistemică a normelor de drept material. Un exemplu, elocvent în acest sens este situația în care judecătorul depistează că actul ce justifică creanța înaintată este lovit de nulitate absolută. La soluționarea acestei situații instanța nu este în drept să valideze creanța. În acest sens, susținem poziția autorului Barba Valentin [102, p. 27], care invocă necesitatea aplicării prevederilor art. 217 Cod civil, ceea ce va permite instanței de a invoca din oficiu temeiurile de nulitate absolută și respectiv de a nu valida creanța înaintată.

Deși etapa înaintării și examinării contestațiilor contra creanțelor înaintate pare a fi similară unei proceduri contencioase generale totuși în cadrul acesteia nu are loc soluționarea litigiilor de drept, iar instanța de insolvabilitate nu are dreptul să se pronunțe pe fond asupra pretențiilor material-juridice a creditorului ce sunt contestate. Caracterul necontencios al examinării contestațiilor contra creanțelor se demonstrează inclusiv prin actul prin care instanța de judecată soluționează respingerea sau admiterea acestora, deoarece încheierea adoptată în demonstrează că instanța de judecată nu s-a pronunțat asupra fondului litigiului. Mai mult decât atât legiuitorul introduce o interdicție expresă pentru instanță de a soluționa litigii la etapa respectivă. Reieșind din prevederile art. 144, alin. (4) a Legii insolvabilității, *dacă la examinarea contestației se constată existența unui litigiu de drept, instanța de insolvabilitate admite contestația printr-o încheiere motivată (…).* Prin urmare nu doar temeinicia creanței, dar și constatarea litigiului de drept ca temei distinct, îndreptățește instanța de judecată de a adopta

încheiere de admitere a contestației, ceea ce în rezultat va duce la modificarea tabelului de creanțe. Astfel legiuitorul susține poziția în conformitate cu care procedura de insolvabilitate nu este o procedură contencioasă, aceasta neavând drept scop soluționarea litigiilor de drept, finalitatea acesteia fiind satisfacerea concomitentă și proporțională a creanțelor creditorilor.

Urmează să menționăm că admiterea contestațiilor contra creanțelor creditorului nu semnifică faptul că aceștia vor fi în imposibilitate de ași mai executa creanțele proprii față de debitor. Pentru a putea cere în continuare satisfacerea creanțelor proprii în cadrul procedurii de insolvabilitatea, creditorii a căror creanțe nu au fost validate urmează să se adreseze separat cu cerere de chemare în judecată în ordine generală pentru a solicita intentarea unui proces separat în vederea examinării pretențiilor material-juridice înaintate de acesta. În cazul în care instanța de drept comun va confirma prin hotărâre judecătorească irevocabilă temeinicia creanței, creditorul va avea dreptul la satisfacerea creanței în cadrul procedurii de insolvabilitate.

Deși legea în vigoare a limitează irevocabil termenul în cadrul căruia pot fi depuse contestațiile contra creanțelor creditorilor, totuși de la regula generală există și anumite excepții. Astfel instanța de judecată nu va fi în drept de a restitui contestațiile depusă după ședința de validare, dar până la încetarea procesului dacă acestea se referă la descoperirea unui fals sau a unei erori esențiale care au determinat admiterea creanței, sau a unor acte jurisdicționale irevocabile, care nu s-au cunoscut până atunci. În acest caz instanța de judecată urmează a numi o ședință de judecată separată pentru examinarea temeiniciei contestației, cu citarea tuturor persoanelor interesate și de a decide, după caz, asupra admiterii sau respingerii acesteia.

Reieșind din aceleași limite temporale instituite de lege, în acest caz pentru înaintarea creanțelor, una din sarcinile instanței de judecată este examinarea și soluționarea chestiunilor ce țin de înaintarea așa numitor creanțe tardive. Din interpretarea art. 145 al Legii insolvabilității creanțele tardive sunt creanțele înaintate după data ultimului termen de înaintare a creanțelor stabilit prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate, care nu pot fi examinate în cadrul ședinței de validare. Regimul juridic al creanțelor tardive s-a schimbat esențial odată cu adoptarea noii legi a insolvabilității. Reieșind din reglementările art. 135 al Legii insolvabilității din 2001, creanța tardivă era considerată aceeași creanță înaintate după expirarea termenului legal, fiind specificat faptul înaintării după ședința de validare. Însă urmează să menționăm că reieșind din prevederile normei menționate mai sus, faptul înaintării tardive a creanței nu crea careva efecte juridice negative pentru creditori, iar la înaintarea de către aceștia a creanței instanța de judecată urma să numească o ședință de validare ulterioară pe cheltuiala celor întârziați. Spre deosebire de reglementările anterioare, Legea insolvabilității în vigoare nu permite numirea unei ședințe de validare suplimentare, decât după soluționarea chestiunii de

repunere în termen a creditorului întârziat. Astfel în conformitate cu art. 145 a Legii insolvabilității creditorul urmează să depună separat o cerere prin care să solicite repunerea în termen a cererii de admitere a creanței. Asemenea cerere urmează a fi recunoscută întemeiată numai în cazul în care instanța de judecată va constata că termenul de înaintare a creanțelor nu a fost respectat din cauza unor circumstanțe legate de persoana creditorului sau de obiectul creanței ori dacă nu s-a respecta procedura de notificare a intentării procesului. În cazul în care cererea de repunere în termen este întemeiată, instanța de judecată decide asupra repunerii printr-o încheiere judecătorească, însă acest fapt nu semnifică investirea în drepturi a creditorilor.

Analiza practicii judiciare ce ține de examinarea statutului creanțelor tardive ne permite să afirmăm, că în unele cazuri instanța de fond nu acordă o atenție necesară faptului constatării circumstanțelor pentru repunerea în termen a creanței, dar similar reglementărilor anterioare se limitează la înregistrarea cererii și numirea unei ședințe de validare suplimentare. De exemplu, la examinarea recursului lichidatorului debitorului privind validarea creanței creditorului pe cauza civilă nr. 2ri-59/14, [168] Curtea Supremă de Justiție a constatat că, *în cadrul ședinței de judecată instanța de judecată nu a constat dacă cererea a fost depusă tardiv și nici nu sa pronunțat asupra faptului repunerii în termen a cereri în sensul art. 145 alin. (1) al Legii insolvabilității, în același timp la materialele dosarului nu există un act procesual sub formă de încheiere prin care s-ar dispune repunerea în termen a creditorului*, fapt care a dus la admiterea recursului și casarea hotărârii instanței de fond. În argumentarea soluției sale, curtea a indicat că, instanța urma să verifice respectarea termenului de înaintare a cererii privind validarea creanței, să se expună asupra oportunității repunerii în termenul de înaintare a creanței și să adopte actul judecătoresc corespunzător.

Similar reglementărilor anterioare, instanța de judecată urmează să numească o ședință de validare suplimentară în cadrul căreia să fie examinată chestiunea validării creanței repuse în termen. Deși reglementările în vigoare au restricționat esențial posibilitatea creditorilor, cu creanțe tardive, de a accede în procedura de insolvabilitate, totuși aceste prevederi asigură celeritatea întregii proceduri, cât și certitudinea creditorilor deja validați în privința volumului masei credale și a procentului de satisfacere a propriilor creanțe.

Examinarea contestațiilor depuse în legătură cu distribuirea masei debitoare. Având în vedere că până la ședința finală, prin care se dispune ultima distribuire a creanțelor creditorilor, pot avea loc și distribuții intermediare (art. 150 alin. (6) al Legii insolvabilității), legiuitorul a prevăzut posibilitatea creditorilor de a contesta și planurile de distribuție intermediară. Reieșind din prevederile art. 156 a legii insolvabilității, în cazul dezacordului cu planul de distribuție finală, creditorii au dreptul de a depune contestație în instanța de judecată în

termen de 7 zile din data primirii notificării despre faptul înregistrării planului de distribuție în instanța de judecată. În vederea examinării contestațiilor depuse contra planurilor de distribuție intermediară, instanța de judecată urmează să citeze în ședință de judecată, administratorul/lichidatorul, debitorul și creditorul(ii) care au depus contestații contra planului sau planurilor respective. Instanța de judecată urmează să soluționeze toate contestațiile în cadrul aceleiași ședințe de judecată. Deși legea nu prevede expres regulile aplicabile procedurii de examinare a contestațiilor contra planului de distribuție, considerăm că, în vederea respectării drepturilor creditorilor, față de această urmează a fi aplicate regulile procedurilor contencioase, cu asigurarea posibilității de a utiliza, în condiții de contradictorialitate, a tuturor mijloacelor de probe admisibile. În urma examinării contestațiilor contra planului de distribuție, instanța de judecată urmează să adopte o încheiere judecătorească, prin care fie se resping contestațiile, fie se admit obiecțiile creditorilor și prin aceeași încheiere se dispune rectificarea planului de distribuție. Încheierea prin care instanța se pronunță asupra contestațiilor creditorilor este susceptibilă de recurs în condițiile specificate de art. 8 al Legii insolvabilității.

4.3.2. Controlul judiciar efectuat de instanțele ierarhic superioare asupra actelor adoptate în cauzele de insolvabilitate.

În prezent cauzele de insolvabilitate rămân a fi una din puținele categorii de cauze, examinarea în fond a cărora, prin derogare de la prevederile art. 33/1 CPC, este dată în competența curților de apel. Reieșind din prevederile art. 355 și 38 ale CPC, cererea de declararea a insolvabilității se va depune la curtea de apel unde își are sediu/domiciliul debitorul.

Particularitățile examinării în fond a cauzelor de insolvabilitate generează și reguli specifice privind controlul judiciar realizat de instanțele ierarhic superioare pe categoria dată de cauze. În așa mod, reieșind din prevederile art. 8 Legea insolvabilității, atât hotărârile, cât și încheierile, pronunțate pe cauzele de insolvabilitate pot fi contestate doar cu recurs, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 423-445 CPC. Existența posibilității de contestare cu recurs, a hotărârilor adoptate în fond de curțile de apel, reprezintă expresia realizării în practică a principiului dublului grad de jurisdicție [169, p. 48], principiul ce asigură un control minim garantat de CEDO în materie de insolvabilitate.

În același timp, exercitarea și examinarea recursului pe cauzele de insolvabilitate presupune o serie de aspecte specifice privind obiectul recursului, subiecții, termenul de atac, procedura de examinare, etc.

Termenul de contestare cu recurs. Un prim aspect privind exercitarea recursului pe cauzele de insolvabilitate este termenul în care acesta poate fi exercitat. Reieșind din prevederile art. 8 al Legii insolvabilității, termenul de contestare a hotărârilor și încheierilor instanțelor de

insolvabilitate este de 15 zile. În cazul în care vorbim despre contestarea încheierilor, termenul respectiv este identic cu cel prevăzut de art. 425 CPC, ceea ce nu creează careva dificultăți în aplicarea practică. Pe de altă parte, exercitarea recursului contra hotărârilor, de asemenea este de 15 zile, ceea ce reprezintă o derogare de la prevederile art. 434 CPC, nu doar sub aspectul limitelor temporale, dar și din prisma momentului de început pentru calcularea acestuia. Așadar, dacă în cazul exercitării recursului contra hotărârii sau deciziei regula generală prevăzută de art. 434 CPC stabilește curgerea termenului de la momentul comunicării integrale a actului de dispoziție, atunci curgerea termenului în cazul contestării hotărârilor pe cauzele de insolvabilitate va începe de la momentul pronunțării actului de dispoziție. Asemenea modalitatea de calcul, aplicabilă în cazul contestării hotărârilor instanței de insolvabilitate, trezește câteva semne de întrebare. În primul rând, nu este clară posibilitatea repunerii în termen, or art. 434 CPC prevede că termenul de 2 luni, pentru exercitarea recursului, este unul de decădere, iar persoana nu poate cerere repunerea. În situația respectivă susținem soluția propusă de a Curtea Supremă de Justiție [99], care a interpretat legea în sensul acordării posibilității persoanei de a solicita repunerea în termen, în conformitate cu prevederile art. 116 CPC, argumentul fiind unul cât se poate de relevant și anume lipsa unor interdicții exprese în Legea insolvabilității. În al doilea rând, momentul de început a calculării termenului de recurs, implică necesitatea aprecierii aplicabilității prevederilor art. 236 CPC asupra hotărârilor instanței de insolvabilitate, or Codul de procedură civilă prevede, drept regulă generală, pronunțarea hotărârii doar cu două părți obligatorii, cea introductivă și dispozitivul. Respectiv apare problema privind conținutul hotărârii instanței de insolvabilitate, urmează aceasta a pronunța hotărârea cu cele două părți sau integral. Un exemplu relevant, ce demonstrează necesitatea adoptării hotărârii integrale este prevăzut de art. 34 alin (3) Legea insolvabilității, în conformitatea cu care, *hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate, dă apreciere concluziilor din raportul administratorului provizoriu, prevede mărimea revendicărilor asupra cărora obiecțiile debitorului și/sau ale creditorilor au fost respinse ori considerate ca fiind întemeiate, desemnează administratorul insolvabilității și institui, după caz, comitetul creditorilor*. Prevederea respectivă demonstrează necesitatea adoptării unei hotărâri integrale ce ar permite persoane de a exercita eficient dreptul la recurs.

Suplimentar, urmează să menționăm că Legea insolvabilității, prin derogare de la prevederile art. 8 a acesteia, prevede și un termen mai scurt pentru exercitarea recursului. În acest caz, vorbim despre hotărârea de confirmare a planului și de încetare a procedurii accelerate de restructurare, care se contestă în 5 zile de la publicare (art. 224 alin. (6) Legea insolvabilității). În

afară de un termen și mai scurt de contestare, legea prevede și o altă modalitate de calcul a momentului de început a curgerii acestui, drept reper fiind ales data publicării acestuia.

Rațiunea instituirii unor termene restrânse pentru contestarea actelor instanței de insolvabilitate rezultă din necesitatea asigurării celerității întregii proceduri, fapt care contribuie la protecția bunurilor masei debitoare și asigură maximizarea plăților în vederea executării creanțelor creditorilor.

Obiectul recursului. Un alt aspect specific în exercitarea dreptului de recurs pe cauzele de insolvabilitate se referă la categoriile de acte de dispoziție ale instanței de insolvabilitate ce pot constitui obiectul cererii de recurs. Reieșind din interpretarea sistemică a Legii insolvabilității, la examinarea cauzelor de insolvabilitate, instanța de insolvabilitate adoptă încheieri și hotărâri. Menționăm că spre deosebire de examinarea cauzelor în alte proceduri civile, pe parcursul examinării cauzei de insolvabilitate pot fi adoptate mai multe hotărâri judecătorești – hotărârea de intentare a procedurii, hotărârea de încetarea a procedurii, hotărârile privind soluționarea litigiilor masei debitoare, etc. Prin urmare obiectul recursului îl constituie hotărârile și încheierile adoptate de curțile de apel la examinarea în fond a cauzei de insolvabilitate.

Totodată, reieșind din norma legală, nu orice hotărâre sau încheiere adoptată în legătură cu examinarea în fond a cauzei de insolvabilitate poate fi obiectul recursului. În conformitate cu art. 8 Legea insolvabilității, hotărârile pot fi atacate cu recurs doar în cazurile expres prevăzute de lege. Restricția respectivă o considerăm nereușită, cel puțin din punct de vedere al limitelor impuse în legătură cu contestarea hotărârilor adoptate pe fond de curțile de apel. Limitarea dreptul de a contesta încheierile este rațională din punct de vedere al celerității întregului proces, dar și conformă reglementărilor generale prevăzute de Codul de procedură civilă, reieșind din art. 423 al acestuia, încheierile primei instanțe pot fi atacate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile expres prevăzute de lege sau dacă încheierea face imposibilă desfășurarea de mai de parte a procesului. Pe de altă parte limitarea dreptului de a contesta hotărârile emise pe cauzele de insolvabilitate poate reprezenta o încălcare gravă a art. 6 (1) în coroborare cu art. 13 al CEDO, or în acest caz vorbim de neasigurarea de către legiuitor a unui remediu efectiv pentru persoana ce poate pretinde încălcarea dreptului său, fapt care încalcă dreptul la un proces echitabil și nu asigură o protecție națională completă în eventualitatea sesizării CtEDO. Suplimentar, deficiența prevederilor legale menționate contravine art. 2 din Protocolul nr. 7 al CEDO, care garantează dreptul persoanei la două grade de jurisdicție, prevederi aplicabile și în materie civilă și comercială [170, p. 47; 171 p.88]. De asemenea, lipsa unei căi de atac efective constituie o încălcare a art. 119 al Constituției, care garantează exercitarea căilor de atac în condițiile legii. Analiza prevederilor legii insolvabilității ne permite să afirmăm că doar în privința unei părți din

hotărârile ce se adoptă în fond de instanța de insolvabilitate este specificat expres dreptul de a le contesta cu recurs, prevederile respectiv regăsim în: art. 21 alin. (6); art. 37 alin. (1), (2); art. 126 alin. (10); art. 180 alin. (3); art. 207; art. 217 alin. (6); art. 224 alin. (6); art. 248 alin. (6) Legea insolvabilității. Pe altă parte, într-o serie de cazuri ce presupun examinarea în fond a litigiilor, în afară de faptul că nu este prevăzut actul ce urmează a fi adoptat, nu este expres prevăzut nici dreptul de al contesta cu recurs, aici ne referim la următoarele prevederi: art. 40 alin. (5); art. 48 alin. (3), (4); art. 80; art. 94; art. 104; art. 105; art. 148 alin. (2); art. 192 alin. (4) Legea insolvabilității. Reieșind din necesitatea asigurării dreptului la un proces echitabil, contradictoriu, și necesitatea asigurării unui remediu efectiv la examinarea categoriei de litigii enumerate mai sus, considerăm necesar de a adopta în aceste cazuri hotărâri, drept acte de dispoziție cu acordarea dreptului persoanelor de a le contesta cu recurs. În vederea înlăturării deficiențelor create și interpretării corecte a normelor legale propunem introducerea următoarelor amendamente:

- Se completează art. 40 cu un nou aliniat (6) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind anularea dreptului de proprietate și remiterea dreptului către autoritatea administrației publice locale instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească în urma examinării cererii în ședință publică cu citarea persoanelor interesate. Hotărârea judecătorească poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 48 cu un nou aliniat (5^1) cu următorul conținut: ”*Asupra chestiunilor prevăzute în aliniatele (3) și (4) instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 80 cu un nou aliniat (2) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind anularea înregistrării gajului instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.”*

- Se completează art. 94 cu un nou aliniat (2) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind declararea nulității convențiilor ce exclud sau limitează nulitatea convențiilor derogatorii instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.”*

- După art. 105 se introduce un nou articol 105^1 cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind declararea nulității actelor juridice în conformitate cu prevederile art. 104, 105 a prezentei legi, instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 148 cu un nou aliniat (2^1) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind declararea nulității actelor juridice încheiate contrar prevederilor prezentului articol*

instanța de insolvabilitate urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces."

- Se completează art. 192 cu un nou aliniat (4^1) cu următorul conținut: "*Cererile prin care se invocă favorizarea votării creditorilor în cadrul adunării creditorilor, urmează a fi examinate de instanța de insolvabilitate, care urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces*."

Subiecții cu drept de exercitarea a recursului. Reieșind din prevederile art. 430 CPC, sunt în drept să declare recurs părțile și alți participanți la proces, cât și martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensare cheltuielilor de judecată ce li se cuvine. În același timp, norma respectivă nu are o aplicabilitate universală cu privire la contestarea hotărârilor instanței de insolvabilitate. Legea insolvabilității, în mai multe cazuri, restrânge cercul participanților care pot contesta o hotărâre sau alta o categorie anumită de persoane sau numește anumiți participanți în dependență de soluția dată de instanța de judecată. Un exemplu elocvent este hotărârea judecătorească prin care se răspunde la cererea introductivă, în urma examinării existenței temeiurilor de insolvabilitate. În cazul în care instanța de judecată, declară persoana insolvabilă și pornește procedura de insolvabilitate, asemenea hotărâre poate fi contestată doar de către debitor, ceilalți participanți nefiind în drept de a înainta recurs contra acesteia. Pe de altă parte, dacă instanța de judecată, respinge cerere introductivă și refuză intentarea procedurii de insolvabilitate, atunci o asemenea hotărâre poate fi contestată de participanții la proces - creditor, debitor, administratorul provizoriu sau autoritatea care a depus cerere în cazurile prevăzute de lege. Într-o altă ipostază, în limitarea cercului de participanți ce pot contesta o hotărâre sau încheiere judecătorească, Legea insolvabilității operează cu sintagma "*se contestă de persoanele vizate*", așa precum în: art. 62 alin. (10), art. 70 alin. (13), art. 131 alin. (9), art. 248 alin. (6) Legea insolvabilității. Considerăm opțiunea legiuitorului de a limita cercul participanților la proces ce pot accesa, în anumite cazuri, calea de recurs, drept una eficientă, deoarece reieșind din scopul și particularitățile procedurii de insolvabilitate, celeritatea procesului la examinarea categoriei date de pricini constituie unul din pilonii fundamentali în asigurare drepturilor creditorilor și debitorului. Totuși în aceste circumstanțe urmează a fi utilizate categoriile procesuale generale prevăzute de Codul de procedură civilă, așa ca *participanții la proces*, fie de a fi enumerate calitățile procesuale concrete *creditori, debitor, terț poprit*, etc.

Procedura examinării recursului. În ceea ce privește procedura de examinare a recursului contra hotărârilor și încheierilor instanței de insolvabilitate considerăm că față de aceasta urmează a fi aplicate regulile generale prevăzute de Codul de procedură civilă pentru

examinarea recursului contra încheierilor și recursului contra hotărârilor și deciziilor, cu luarea în considerare a unor particularități prevăzute de Legea insolvabilității.

O particularitate specifică cauzelor de insolvabilitatea ține de expedierea dosarului instanței de recurs. Legea insolvabilității în vigoare stabilește că instanței de recurs nu se remite întregul dosar al cauzei, dar în copii certificate de instanța de fond, doar acele acte care sunt necesare soluționării căii de atac. Având în vedere că legea nu prevede o listă aproximativă a actelor necesare a fi expediate, considerăm reușită recomandarea Curții Supreme de Justiție, care a reținut în hotărârea explicativă nr. 2 din 24 martie 2014, că *acte relevante pentru soluționarea recursului se vor considera toate actele judecătorești ce se referă la speță în formă de încheieri sau hotărâri, inclusiv: copia încheierii de admitere a cererii introductive sau, după caz, a hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate dacă se referă la aplicarea măsurilor de asigurare, copiile tabelului provizoriu al creanțelor dacă se referă la validarea creanțelor, copiile cererilor și actelor justificative dacă se referă la litigiile de validare a creanțelor, copiile hotărârilor adunării creditorilor, comitetului creditorilor și alte acte relevante dacă se referă la numirea, destituirea administratorului, membrilor comitetului creditorilor etc.* [99]

Judecarea nemijlocită a recursului are loc în dependență de obiectul concret al recursului. Recursul contra încheierii instanței de insolvabilitate se judecă de un complet de 3 judecători, fără participarea părților. Durata examinării recursului contra încheierii, prin derogare de la prevederile Codului de procedură civilă, nu poate fi mai mare de 60 de zile. Recursul contra hotărârii instanței de insolvabilitate se va judeca de către un complet de 5 judecători, fără participarea părților. Durata examinării recursului contra hotărârii, de asemenea nu poate fi mai mare de 60 de zile.

Un aspect aparte în ceea ce privește examinarea recursului contra actelor instanței de insolvabilitate îl reprezintă cel cu privire la probațiune și limitele de judecare a cererii de recurs. Reieșind din interpretarea prevederilor art. 442 CPC, la judecarea recursului instanța de judecată urmează să verifice în limitele invocate în recurs și în referință doar *legalitatea hotărârii atacate*, fără a administra noi dovezi. O asemenea regulă este explicabilă în cazul în care obiect al recursului îl constituie deciziei curților de apel ca instanțe de apel, însă este destul de inechitabilă în cazul contestării hotărârilor curților de apel ca instanțe de insolvabilitate, or în acest caz participanții la proces nu au avut o cale de atac devolutivă, care să permită examinarea atât a legalității, dar și a temeiniciei actului instanței inferioare. Spre exemplu, în urma contestării hotărârii privind declararea persoanei insolvabile, debitorul își va motiva recursul în primul rând prin neexaminarea sau examinarea incompletă a circumstanțelor de fapt, care nu pot fi verificate de instanța de recurs, reieșind din prevederile art. 442 CPC. Aceeași regulă restrictivă rezultă și

din interpretarea prevederilor art. 444 CPC, în conformitate cu care, la examinarea recursului completul de judecată se pronunță asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs, adică fără a lua în considerare erorile în fapt, care pot afecta temeinicia hotărârii instanței de insolvabilitate. Limitele judecării recursului la care ne-am referit mai sus afectează și probațiunea la această etapă procesuală, or interdicția de a prezenta probe noi, stabilită de art. 442 CPC și examinarea cererii de recurs în lipsa părților, prevăzută de art. 444 CPC, nu acordă posibilitate părților nici de a invoca existența temeiurilor de fapt pentru casarea hotărârii și nici posibilitatea de a le demonstra prin careva probe noi. În aceste condiții, considerăm recursul, reglementată la moment de Codul de procedură civil, drept o cale de atac nepotrivită pentru situațiile în care urmează a avea loc examinarea temeiniciei și legalității hotărârilor adoptate în fond de curțile de apel la examinarea cauzelor de insolvabilitate. Considerăm, că instanța de recurs urmează, la examinarea cauzelor de insolvabilitate, să examineze legalitatea hotărârilor instanței de insolvabilitate, inclusiv prin prisma tuturor temeiurilor invocate de părți, fapt ce corespunde prevederilor art. 442 alin. (1) al CPC. Ulterior, în caz de depistare a erorilor, ce nu pot fi corectate de instanța de recurs, așa ca: necesității examinării unor noi probe, stabilirea circumstanțelor noi sau audierea suplimentară a persoanelor, să restituie cauza la rejudecare în instanța de fond. Împuternicirea respectivă a instanței este oferită expres prin reglementările art. 445 alin. (1), lit. c al CPC și corespunde cu particularitățile examinării cauzei de insolvabilitate.

Nu în ultimul rând un aspect distinct, la examinarea categoriei respective de cauze îl constituie incompatibilitățile în judecarea cauzei după trimiterea cauzei la rejudecare. Reieșind din prevederile art. 5 alin. (9) Legea insolvabilității, *dispozițiile privind incompatibilitatea nu sunt aplicabile instanței de insolvabilitate care pronunță succesiv hotărâri în același dosar de insolvabilitate, cu excepția rejudecării după casarea hotărârii în recurs*. Prin urmare, în cazul casării încheierii instanței de insolvabilitate și remiterea cauzei la rejudecare, instanța de insolvabilitate a cărei încheiere s-a anulat va putea rejudeca cauza. Iar în cazul casării unei hotărârii a instanței de insolvabilitate, cu remiterea cauzei la rejudecare, rejudecarea se va face de un alt complet al curții de apel, conform competenței jurisdicțional-teritoriale.

4.4. Concluzii la capitolul 4.

Adoptarea hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate semnifică intrarea procesului într-o nouă etapă, ce cuprinde un spectru mult mai larg de acțiuni procesual-judiciare și extrajudiciare menite de a îndeplini scopul fundamental declarat în art. 1 a Legii insolvabilității - *stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor*

din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii de falimentului și distribuirea produsului finit.

Analiza particularităților examinării cauzelor de insolvabilitate după declararea persoanei insolvabile ne permite să afirmăm că aceasta se desfășoară în continuare ca o procedură judiciară în care instanța de judecată deține un rol diriguitor. Totodată, reieșind din conținutul acțiunilor desfășurate, putem afirma că până la aplicarea unei proceduri de insolvabilitate propriu-zise – faliment, restructurare – în cadrul procesului predomină acțiuni judiciare, iar ulterior cele extrajudiciare.

Având în vedere că sarcina de bază a procedurii este executarea creanțelor creditorilor, conchidem că reglementările în vigoare nu sunt suficient de clare în ceea ce privește obligativitatea înaintării creanțelor după intentarea procedurii. În așa mod, legea în vigoare deosebește esențial statutul cererii de înaintare a creanțelor, în raport cu cererea introductivă, aceasta deja nu constituie o solicitare de constatare a insolvabilității și executare silită a creanței, dar are un statut identic cererii de chemare în judecată. În ceea ce ne privește, considerăm că aceștia nu vor fi obligați de a-și reitera solicitarea de executare, deoarece deja și-au manifestat voința în cadrul procesului.

Una din soluțiile oferite de reforma din 2012 în domeniul insolvabilității, care își găsește o eficiență practică în Republica Moldova, este schimbarea ordinii desfășurării adunării de raportare a creditorilor și ședinței în care creanțele acestora sunt validați. Astfel, faptul că adunarea de raportare în cadrul căreia creditorii decid soarta debitorului, este precedată de ședința în care sunt validate creanțele acestora, conferă o legitimate sporită hotărârii adunării, deoarece statutul de creditor nu este pus la îndoială. Pe de altă parte, insuficiența reglementărilor în vigoare au ridicat mai multe semne de întrebare privind natura procesual-juridică a ședinței de validare. Considerăm oportun de a reglementa expres procedura aplicabilă și formalitățile necesare a fi respectate la desfășurarea ședinței de validare, în special, asigurarea lucrărilor de secretariat de către grefier, întocmirea procesului verbal al ședinței de judecată, audierea participanților după regulile procedurilor contencioase.

Nu mai puțin importantă din punct de vedere procesual este determinarea statutului procesual-juridic al tabelului de creanțe, care reprezintă actul final întocmit în urma ședinței de validare. Reieșind din faptul că, autoritatea lucrului judecat și puterea executorie este recunoscută doar actelor jurisdicționale, în speță hotărârii judecătorești și celei arbitrare, aprecierea naturii tabelului de creanțe are o importanță deosebită. Apreciind efectele acțiunii de ”*validare*” ajungem la concluzia că, tabelul creanțelor generează efectele clasice a hotărârii

judecătorești irevocabile pentru creanța validată, adică cel al incontestabilității, executorialității, prejudicialității, obligativității și exclusivității acestuia.

Reieșind din caracterul extrajudiciar a multor acțiuni, am sesizat o insuficiență a reglementărilor explicite în ceea ce privește necesitatea desfășurării ședințelor de judecată la această etapă aplicării procedurilor de insolvabilitate propriu-zise. Din categoria acțiunilor insuficient reglementate menționăm: modalitatea de primire și înregistrare a rapoartelor administratorului după încetarea procesului, aplicarea cauțiunii la cererea furnizorului de servicii, conținutul actelor de supraveghere a instanței pe parcursului aplicării planului de restructurare, etc.

Analiza împuternicirilor instanței de judecată în legătură cu aplicarea procedurii de faliment ne permite să afirmăm că trecerea la procedura de faliment este în majoritatea cazurilor un efect al nerespectării condițiilor de restructurare sau a lipsei de voință a creditorilor, debitorului în vederea aplicării procedurii de restructurare. O concluzie firească în acest sens este că procedura de faliment este o excepție, reforma din 2012 optând pentru aplicarea de regulă a procedurii de restructurare.

Detalierea acțiunilor judiciare și extrajudiciare săvârșite în legătură cu valorificarea masei debitoare, au dus la introducerea mai multor novații în legea insolvabilității, novații care la moment nu sunt reglementate sub toate aspectele necesare. De exemplu, introducerea dreptului instanței de insolvabilitate de a decide asupra înregistrării bunurilor imobile, deținute de debitor doar în baza datelor contabile; introducerea instituției popririi.

Analizând modalitatea de finalizare a procedurii de insolvabilitate și prin urmare a întregului proces civil pornit în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate sesizăm o neconformitate legală sistemică în ceea ce privește acțiunile instanței de judecată cât și actul de dispoziție adoptat. Observăm că procedura de insolvabilitate în toate cazurile se termină prin acțiunea de ”*încetare*”, care obține un sens diferit de cel atribuit de Codul de procedură civilă acțiunii de încetare. În sensul legii insolvabilității încetarea marchează doar finalizarea actelor de procedură în legătură cu îndeplinirea sarcinilor procedurii, nefiind o sancțiune în esența acesteia.

Particularitățile examinării în fond a cauzelor de insolvabilitate au dus la apariția mai multor aspecte specifice privind realizarea unui control în cadrul procedurii și asigurării unui remediu eficient pentru persoanele care se consideră lezate în drepturi. Astfel în cadrul procedurii se realizează un control judecătoresc de instanța de insolvabilitate asupra acțiunilor efectuate extrajudiciar, dar și un control judiciar realizat de instanța ierarhic superioară asupra actelor de dispoziție a instanței de fond. Analiza prevederilor legale privind control judecătoresc și controlul judiciar în materie de insolvabilitate ne-a permis să conchidem asupra mai multor

erori ce poartă un caracter de sistem, așa ca: insuficiența sau lipsa reglementării procedurii de examinare a contestărilor de către instanța de insolvabilitate (desfășurarea ședință, contradictorialitatea procedurii, caracterul contradictoriu, etc.); lipsa unui statut clar a hotărârilor adunării creditorilor, care obligatoriu se confirmă de instanța de insolvabilitate și posibilitatea contestării acestora; lipsa reglementării actului ce urmează a fi adoptat în legătură cu examinarea anumitor chestiuni, litigii sau contestări; și lipsa unor prevederi exprese privind posibilitatea de atac al acestora.

Nu în ultimul rând conchidem că în încercarea sa de a asigura celeritatea procedurii de insolvabilitate, prin instituirea termenelor reduse de atac, termenelor reduse de examinare, modalității de transmitere a dosarelor cauzei, legiuitorul nu a reușit să soluționeze toate problemele, deoarece nu s-a realizat o corelare deplină cu normele generale ale Codului de procedură civilă. În special, considerăm că recursul contra deciziilor curților de apel, reglementat la moment de Codul de procedură civil, este o cale de atac nepotrivită pentru situațiile în care urmează a avea loc examinarea temeiniciei și legalității hotărârilor adoptate în fond de curțile de apel la examinarea cauzelor de insolvabilitate.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Considerăm că analiza efectuată asupra examinării judiciare și extrajudiciare a cauzelor de insolvabilitate a permis îndeplinirea ***scopului lucrării*** declarat inițial, drept rezultat fiind realizată o cercetare amplă teoretico-practică a particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate. ***Rezultatele investigațiilor*** prezentate în prezenta lucrare ne permit să afirmăm că ***obiectivele propuse*** au fost atinse, iar în special s-a reușit:

1. determinarea naturii juridice a procedurii de insolvabilitate ca fel de procedură civilă;

2. stabilirea fazelor obligatorii necesare pentru desfășurarea procedurii de insolvabilitate;

3. identificarea regulilor judecării cauzei de insolvabilitatea până la momentul aplicării unui anumit fel de procedură de insolvabilitate;

4. deducerea premiselor și condițiilor exercitării dreptului la depunerea cererii introductive în vederea declarării persoanei insolvabile;

5. stabilirea naturii juridice a conceptului de încetare a procesului de insolvabilitate.

În rezultatul atingerii obiectivelor propuse am dedus următoarele ***concluzii***:

1. Analiza evoluției procedurilor de insolvabilitate și cercetarea doctrinei naționale și internaționale ne-a permis să calificăm *procedura de insolvabilitate* drept *o procedură civilă de sine stătătoare*, care, având anumite trăsături comune altor feluri de proceduri civile, nu poate fi încadrată în nici una din categoriile de proceduri civile clasice. [172, p. 220] Totodată reieșind din esența procedurii, urmează a se utiliza în loc de sintagma - ”procedură de declarare a insolvabilității”, sintagma - ”procedură de insolvabilitate”, deoarece ultima reprezintă pe deplin esența procedurii date, care nu se reduce doar la constatarea insolvabilității, dar cuprinde și etapa ulterioară de restructurare sau lichidare a debitorului. [172, p. 215] Prin urmare, propunem delimitarea în cadrul doctrinei procesual civil a Republicii Moldova, a 3 categorii de proceduri: *procedurile contencioase* (procedura în acțiuni civile, procedura în pricinile juridico-publice), *procedurile necontencioase* (procedura specială, procedura în ordonanță) și *procedura de insolvabilitate*. [114, p.22]

2. Evidențierea tendințelor de dezvoltare a procedurilor de insolvabilitatea ne-a permis să afirmăm că *procedura accelerată de restructurare,* reglementată de Legea insolvabilității din 2012, nu este o procedură de insolvabilitate, nu are nimic comun cu procedura de restructurare și nu poate fi aplicată persoanelor aflate în stare de insolvabilitate. [117, p. 73] Procedura accelerată de restructurare face parte din categoria procedurilor de prevenire a insolvabilității, așa numitele proceduri pre-insolvabilitate, care nu se aplică celor aflați în stare de insolvabilitate, dar este destinată persoanelor aflate în dificultate financiară, având drept scop prevenirea intrării

în incapacitate de plată. Reglementarea în cadrul Legii insolvabilității din 2012 a procedurii accelerate de restructurare este eronată, greșeală care urmează a fi corectată fie prin schimbarea denumirii legii, fie prin reglementarea acesteia într-un act normativ distinct.

3. Evaluarea specificului derulării procedurii de insolvabilității a scos în evidență faptul aplicării unor *etape specifice legate de examinarea judiciară* a acesteia. Fazele clasice obligatorii ale procesului civil nu pot fi aplicate pe deplin la examinarea cauzelor de insolvabilitate, datorită diferenței majore dintre scopurile acestora și scopul procedurii de insolvabilitate. S-a propus divizarea întregii proceduri de insolvabilitate în două faze majore: *faza primirii și examinării cererii introductive*, ce are drept scop determinarea existenței temeiului de insolvabilitate și *faza aplicării procedurii de insolvabilitate propriu-zise*, ce urmărește aplicarea unei din cele patru modalități ale procedurii. [154, p. 15]

4. Cercetarea condițiilor de primire a cererii introductive ne permite să afirmăm că *la faza primirii și examinării cererii introductive* instanța de judecată urmează a aplica regulile procedurii contencioase pentru a asigura, în condițiile unui proces contradictoriu, constatarea circumstanțelor de fapt ce adeveresc existența sau lipsa temeiurilor de declarare a persoanelor insolvabile. [124, p. 71] Aceleași reguli contencioase urmează a fi aplicate de instanța de insolvabilitate și la examinarea chestiunilor incidentale procesului de insolvabilitate, printre care, declararea nulității actelor juridice încheiate de debitor, validarea popririi, examinarea contestațiilor contra creanțelor, atragerea persoanelor la răspundere subsidiară, etc.

Suplimentar, cercetarea condițiilor de primire a cererii introductive ne-a permis să afirmăm că instanța de judecată, odată cu depunerea cererii introductive, urmează să constate existența *dreptului persoanei de a depune cerere introductive* (premiselor pentru intentarea cauzei de insolvabilitate) și *respectarea de către deponent a procedurii legale de depunere a cererii* (condițiilor pentru intentarea cauzelor de insolvabilitate). Premisele dreptului la acțiune nu sunt aplicabile procedurilor de insolvabilitate, având în vedere scopul diferit al acestor două proceduri. Dacă în cazul acțiunilor civile se urmărește înaintarea unei pretenții material juridice, atunci în cazul procedurii de insolvabilitate se urmărește declararea persoanei insolvabile. În același timp, condițiile pentru intentarea cauzelor de insolvabilitate coincid în mare parte cu condițiile dreptului la acțiune, dar prezintă și o serie de particularități. [124, p. 71]

6. Analiza efectelor procesual-juridice și material-juridice a intentării procedurii de insolvabilitate ne-a permis să delimităm *intentarea procesului civil* pornit în legătură cu cauza de insolvabilitate de *intentarea procedurii de insolvabilitate* ca urmare a declarării persoanei insolvabile. Astfel, raporturile procesuale încep odată cu intentarea procesului civil în legătură cu depunerea cererii introductive, moment marcat de încheiere cu privire la admiterea spre

examinare a cererii introductive. Ulterior însă are loc intentarea procesului de insolvabilitate, datorită constatării temeiurilor de insolvabilitate și declarării persoanei insolvabile, ceea ce înseamnă continuarea raporturilor procesuale, dar și aplicarea unor anumite proceduri de insolvabilitate specifice. [149, p. 76]

7. Aprecierea particularităților acțiunilor procesuale îndeplinite după depunerea cererii introductive ne-a permis să afirmăm că, deși Legea insolvabilității prevede doar acțiunea de restituire fără examinare a cererii introductive, instanța de judecată urmează să aplice și acțiunile prevăzute de Codul de procedură civilă, în speță, *să refuze, să restituie, sau să nu dea curs cererii introductive,* în cazul depistării circumstanțelor legale corespunzătoare. [124, p. 71]

8. Evaluarea efectelor acțiunii procesuale de *încetare* ne-a permis să afirmăm că *încetarea procesului de insolvabilitate* este o categorie juridică diferită de instituția *încetării procesului civil*, spre deosebire de ultima, încetarea procesului de insolvabilitate marchează finalizarea tuturor acțiunilor procesuale, respectiv a raporturilor procesual civile pe cauza de insolvabilitate. Finalizarea acțiunilor procesuale în acest caz are loc datorită îndeplinirii scopului procedurii de insolvabilitate și nu drept rezultat, al încălcării premiselor dreptului la acțiune sau imposibilității examinării în continuare a cauzei, cum este în cazul încetării procesului civil. [164, p. 35]

9. Analiza particularităților *control judecătoresc și controlul judiciar* în materie de insolvabilitate ne-a permis să scoatem în evidență mai multe erori sistemice, așa ca: insuficiența sau lipsa reglementării procedurii de examinare a contestărilor de către instanța de insolvabilitate (necesitatea ședinței de judecată, contradictorialitatea procedurii, regulile privind probațiunea, etc.); lipsa unui statut clar a hotărârilor adunării creditorilor, care obligatoriu se confirmă de instanța de insolvabilitate și posibilitatea contestării acestora; lipsa reglementării actului ce urmează a fi adoptat în legătură cu examinarea anumitor chestiuni, litigii sau contestări; ca și lipsa unor prevederi exprese privind posibilitatea de atac al acestora. Constatăm că încercarea legiuitorului de a asigura celeritatea procedurii de insolvabilitate, prin instituirea termenelor reduse de atac, termenelor reduse de examinare, modalității de transmitere a dosarelor cauzei, legiuitorul nu a reușit să soluționeze toate problemele, deoarece nu s-a realizat o corelare deplină cu normele generale ale Codului de procedură civilă.

Examinarea practicii judiciare în domeniul insolvabilității, evaluarea specificului derulării procedurii de insolvabilitate, dar și a procedurilor de control judiciar au permis materializarea a o serie de recomandări *de lege ferenda* ce pot fi luate în considerație la perfecționarea legislației în materie de insolvabilitate:

1. Suplinirea art. 169, alin (1), cu lit. *f)*, cu următorul conținut *”în cazurile prevăzute de legea insolvabilității”*.

2. Modificarea pe tot parcursul Codului de procedură civilă al RM nr. 225 din 30.05.2003 a sintagmei *”procedura de declarare a insolvabilității*” cu sintagma *”procedură de insolvabilitatea*”.

3. Modificarea pe tot parcursul Codului de procedură civilă al RM nr. 225 din 30.05.2003 a sintagmei *”cerere de declarare a insolvabilității*” cu sintagma *”cerere introductivă*”.

4. Introducerea în Legea insolvabilității a unui nou articol 21^1 cu denumirea *”Refuzul cererii introductive”*, cu următorul conținut:

”(1) Instanța de insolvabilitate urmează a refuza primirea cererii introductive în cazul în care:

a) există o încheiere a instanței de judecată prin care s-a încetat procesul de insolvabilitate în legătură cu retragerea cererii introductive în privința aceleiași persoane bazate pe același temei.

b) legea insolvabilității nu prevede expres dreptul persoanei de a depune cerere de intentare a procesului de insolvabilitate (cererea introductivă).

c) cererea introductivă este înaintată în privința unui debitor aflat în proces de restructurare.”.

5. Modificarea art. 21 al Legii insolvabilității prin înlocuirea termenului de admitere din titlul articolului și aliniatele (1), (2), (3) și (4) cu termenul de primire, după cum urmează:

”Articolul 21. Primirea cererii introductive spre examinare

(1) Instanța de insolvabilitate este obligată să primească spre examinare cererea introductivă depusă de creditor cu respectarea prevederilor Codului de procedură civilă și ale prezentei legi.

(2) Despre primirea spre examinare a cererii introductive, instanța de insolvabilitate adoptă imediat o încheiere, dar în cel mult 3 zile de la data depunerii.

(3) Dacă, după primirea cererii introductive spre examinare, se constată existența unei cereri introductive formulată de debitor și/sau a unei sau mai multor cereri formulate de creditori împotriva aceluiași debitor nesoluționate încă, instanța de judecată va dispune din oficiu conexarea lor la instanța de insolvabilitate care a pus prima pe rol cererea introductivă, cu examinarea acestora într-un singur dosar.

(4) Dacă prima cerere introductivă a fost primită spre examinare într-un dosar, celelalte eventuale dosare aflate pe rol, referitor la același debitor, vor fi conexate la dosarul în care a fost primită prima cerere introductivă. În acest caz, măsurile de asigurare aplicate odată cu primirea cererilor introductive în dosarele care se conexează se anulează de drept și nu produc

efecte, în afară de măsurile de asigurare aplicate prin încheierea de primire a primei cereri introductive."

6. Completarea art. 22 al Legii insolvabilității cu următoarele amendamente:

a) După aliniatul (1) al acestuia de introdus un aliniat nou (1^1) cu următorul conținut "(1^1)*instanța de judecată urmează să restituie fără examinare cererea introductivă a debitorului de pusă cu încălcarea prevederilor art. 232 al prezentei legi*"; și

b) Aliniatul (2) de modificat după cum urmează *"(2) încălcarea de către debitor, la depunerea cererii introductive, a cerințelor cu privire la conținutul cererii introductive nu constituie temei pentru restituirea fără examinare a cererii cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege*".

c) După aliniatul (2) de adăugat un nou aliniat (3), cu următorul conținut *"(3) Asupra restituirii fără examinare a cererii introductive instanța urmează sa adopte o încheiere, care poate fi atacată separat cu recurs.*"

7. Modificarea dispozițiilor art. 28 alin. (6) al Legii insolvabilității, conform următorului conținut *„(6) În cel mult 30 de zile calendaristice de la notificarea efectuată conform art. 26, creditorii prezintă o referință la cererea introductivă, prin care se opun intentării procesului de insolvabilitate fie susțin pornirea acestuia. Rea-credința persoanei care a înaintat cererea introductivă trebuie dovedită de creditorul care se opune intentării procesului de insolvabilitate."*

8. Modificarea aliniatului (2) al art. 31 conform următorului conținut: *"(2) Renunțarea la cererea introductivă nu privează persoanele care s-au alăturat acestei cereri de dreptul de a solicita examinarea pricinii în fond. În cazul în care debitorul sau creditorul renunță la cererea introductivă, instanța de insolvabilitate dispune prin încheiere încetarea procesului doar dacă renunțarea nu contravine legii și nu încalcă drepturile și interesele legitime ale altor persoane."*

9. Introducerea după aliniatul (2) al art. 31 al Legii insolvabilității a unui nou aliniat cu numărul (3) cu următorul conținut: *"(3) Încheierea de încetare prevăzută de aliniatul 2 al prezentului articol poate fi atacată cu recurs de participanții la proces."*

10. Modificarea aliniatul (2) al articolului 220 al Legii insolvabilității conform următorului conținut: *"(2) În cel mult 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii introductive, instanța de insolvabilitate adoptă o hotărâre despre admiterea ei și despre intentarea procedurii accelerate de restructurare a debitorului."*

11. Modificarea art. 29 alin. (1) a Legii insolvabilității, după cum urmează: *"(1) Creanțele față de patrimoniul debitorului vor fi înregistrate de administratorul provizoriu într-un tabel preliminar în funcție de datele evidenței contabile a debitorului, în baza cererilor*

introductive și în baza cererilor de admitere a creanțelor înaintate instanței de către creditorii ale căror creanțe sunt anterioare datei de admitere a cererii introductive spre examinare”.

12. În vederea excluderii confuziilor și neconformităților în reglementarea modului de desfășurare a ședinței de validare propunem introducere în Legea insolvabilității a următoarelor amendamente, după cum urmează:

a) Excluderea de la art. 55 a alin (8) în întregime.

b) Modificarea art. 56 alin (1) a Legii insolvabilității prin excluderea sintagmei ”*ședința de validare*”, după cum urmează: *”(1) Adunarea creditorilor se desfășoară cu prezența creditorilor, prin corespondență sau în formă mixtă. Adunarea creditorilor de raportare nu poate avea loc prin corespondență.”*

c) Introducerea după art. 142 al Legii insolvabilității, a articolului 142/1 cu titlul ”*Ședința de validare*” cu următorul conținut:

”(1) Pentru validarea creanțelor, creditorii sunt citați în ședința de judecată de către instanța de judecată la data fixată în hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate.

(2) Ședința de judecată în cadrul căreia are loc validarea creanțelor se numește ședință de validare.

(3) Ședința de validare se desfășoară după regulile generale stabilite de Codul de procedură civilă pentru desfășurarea ședințelor de judecată, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

(4) Consemnarea acțiunilor procesuale realizate în cadrul ședinței de judecată se realizează de către grefier conform regulilor generale stabilite pentru întocmirea procesului verbal al ședinței de judecată.”

13. Modificarea art. 144 alin. (2) a Legii insolvabilității, după cum urmează: „*(2) Contestațiile se depun în scris la instanța de judecată care examinează cazul de insolvabilitate cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței fixate pentru examinarea valabilității creanțelor incluse în tabelul definitiv. Contestațiile înaintate după termenul prevăzut se declară tardive și se restituie fără a fi examinate prin încheiere irevocabilă.*”

14. Introducerea la art. 59 a Legii insolvabilității, a unui aliniat adăugător cu numărul (1^1) cu următorul conținut: *”(1^1) Hotărârile adunării creditorilor care, în cazurile prevăzute de prezenta lege, sunt confirmate prin încheierile instanței de insolvabilitate, nu pot fi anulate de instanța de fond. Participanții la proces sunt în drept de a contesta în ordine de recurs încheierile prin care au fost confirmate hotărârile respective.”*.

15. Modificarea articolului 204 al Legii insolvabilității, prin introducerea unui nou aliniat cu numărul (2^1) cu următorul conținut: *”(2^1) În vederea audierii participanților la proces și*

confirmării planului procedurii de restructurare instanța de judecată urmează să numească o ședință de judecată specială, cu citarea tuturor participanților la proces."

16. Modificarea Legii insolvabilității conform următorului amendament: "*Excluderea lit. c) de la aliniatul (1) al articolului 115.*"

17. Modificarea art. 115 alin (1) al Legii insolvabilității, după cum urmează:

a) Excluderea de la aliniatul 1 al articolului 115 a sintagmei "*dar nu mai târziu de 5 zile lucrătoare*";

b) Introducerea după aliniatul 1 al articolului 115, a unui nou aliniat sub numărul (1^1) cu următorul conținut:

"*(1^1) Încheierea privind trecerea la procedura de faliment urmează a fi adoptată nu mai târziu de 5 zile de la:*

a) Adoptarea hotărârii adunării creditorilor de aplicare a procedurii de faliment – în cazul prevăzut de art. 115, alin. (1), lit. a) și e);

b) Expirarea termenului de propunere a planului în cazul când nu a fost propus nici un plan sau expirarea termenului de 4 luni de la trecerea la procedura de restructurare în cazul în care nici un plan nu a fost confirmat – în cazurile prevăzute de art. 115, alin. (1), lit. b) și c).

c) Primirea spre examinare a cererii creditorului (lor) de trecerea la procedura de faliment – în cazurile prevăzute de art. 115, alin. (1), lit. d);"

18. Modificarea aliniatului (17) al articolului 117 al Legii insolvabilității conform următorului conținut: *"(17) Bunul din masa debitoare neînscris în registrul public se vinde numai după ce administratorul insolvabilității/lichidatorul îl înscrie, conform procedurii stabilite, în registrul public respectiv. Înregistrarea bunului se face în temeiul unei hotărâri a instanței de insolvabilitate, emisă în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii administratorului insolvabilității/lichidatorului de constatare a faptului cu valoare juridică. Hotărârea poate fi contestată de orice persoană interesată. În cazul în care bunul a fost vândut înainte sau fără a fi înscris în registrul public, obligația înregistrării și cheltuielile aferente, precum și riscul de constatare a lacunelor la precizarea datelor din registrul public trec în sarcina lichidatorului."*

19. Modificarea aliniatului (1) al articolului 151 conform următorului conținut: *"(1) După aprobarea de către comitetul creditorilor, planul de distribuție se depune în instanță de insolvabilitate, prin grija administratorului/lichidatorului, în cel mult 5 zile din data aprobării acestuia de către comitetul creditorilor. Nu mai târziu de data înregistrării planului în instanța de judecată, administratorul/lichidatorul este obligat să notifice despre acest fapt fiecare creditor. Creditorii au acces la planul de distribuție.*"

20. Modificarea aliniatului (1) al articolului 158 conform următoarei redacții: *”(1) După ce bunurile din masa debitoare au fost valorificate integral, administratorul/lichidatorul prezintă instanței de insolvabilitate un raport final împreună cu planul de distribuție finală, ale căror copii se remit creditorilor și debitorului. Instanța de insolvabilitate urmează să convoace toți creditorii în ședința de distribuție finală în cel mult 30 de zile de la prezentarea raportului final. Creditorii pot formula obiecții asupra raportului final cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței.”*

21. Modificarea aliniatului (2) al articolului 158 după cum urmează: *”(2) Ședința de distribuție finală are drept scop:*

a) examinarea raportului final al administratorului/lichidatorului;

b) examinarea contestațiilor contra planului de distribuție finală. ”

22. Introducerea după aliniatul (5) al articolului 158, a unui nou aliniat sub numărul (6) cu următorul conținut: *”(6) După finalizarea acțiunilor de distribuire finală către creditori, administratorul urmează să depună în instanța de judecată un raport privind finalizarea acțiunilor de distribuire, în care să specifice rezultatele îndeplinirii planului de distribuție finală și valoarea fondurilor rămase în caz de indisponibilizare a acestora.”*

23. Modificarea aliniatului (1) al articolului 175, după cum urmează: *”(1) În termen de 5 zile din data primirii raportului administratorului/lichidatorului privind efectuarea distribuției finale, instanța de insolvabilitatea urmează să adopte, din oficiu, fără citarea participanților la proces o hotărâre de încetare a procesului de insolvabilitatea prin care să dispună inclusiv radierea debitorului din registru.”*

24. Modificarea aliniatului 2 al articolului 175, conform următorului conținut: *”(2) Procedura de restructurare a debitorului va înceta prin adoptarea hotărârii de confirmare a planului în care urmează a se dispune asupra încetării procesului de insolvabilitate. Dacă procesul începe ca o procedură de restructurare, dar, ulterior, devine procedură a falimentului, ea va înceta în conformitate cu dispozițiile alin. (1)”*.

25. Înlocuirea în conținutul aliniatului (4) al articolului 135, a cuvântului *”închide„* cu cuvântul *”încetează*”.

26. În vederea înlăturării deficiențelor create în legătură contestarea cu recurs a actelor de dispoziție a instanței de insolvabilitate și interpretării corecte a normelor legale propunem introducerea următoarelor amendamente:

- Se completează art. 40 cu un nou aliniat (6) cu următorul conținut: *”Asupra cererii privind anularea dreptului de proprietate și remiterea dreptului către autoritatea administrației publice locale instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească în urma*

examinării cererii în ședință publică cu citarea persoanelor interesate. Hotărârea judecătorească poate fi contestată cu recurs de participanții la proces."

- Se completează art. 48 cu un nou aliniat (5^1) cu următorul conținut: "*Asupra chestiunilor prevăzute în aliniatele (3) și (4) instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*"

- Se completează art. 80 cu un nou aliniat (2) cu următorul conținut: "*Asupra cererii privind anularea înregistrării gajului instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*"

- Se completează art. 94 cu un nou aliniat (2) cu următorul conținut: "*Asupra cererii privind declararea nulității convențiilor ce exclud sau limitează nulitatea convențiilor derogatorii instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*"

- După art. 105 se introduce un nou articol 105^1 cu următorul conținut: "*Asupra cererii privind declararea nulității actelor juridice în conformitate cu prevederile art. 104, 105 a prezentei legi, instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*"

- Se completează art. 148 cu un nou aliniat (2^1) cu următorul conținut: "*Asupra cererii privind declararea nulității actelor juridice încheiate contrar prevederilor prezentului articol instanța de insolvabilitate urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*"

- Se completează art. 192 cu un nou aliniat (4^1) cu următorul conținut: "*Cererile prin care se invocă favorizarea votării creditorilor în cadrul adunării creditorilor, urmează a fi examinate de instanța de insolvabilitate, care urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces*."

Avantajele elaborărilor propuse constau în analiza pluridimensională a particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate prin prisma legislației și doctrinei autohtone în comparație cu legislația și doctrina străină. În rezultat propunerile formulate vor contribui la optimizarea cadrului normativ național în materia procedurilor judiciare aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată sau dificultate financiară. În plan jurisprudențial conceptele elaborate vor permite unificarea practicii judiciare, condiție iminentă în perioada de tranziție la legislație nouă în materie de insolvabilitate. Nu mai puțin importat este impactul asupra economiei Republicii Moldova, ori înțelegerea procedurii de insolvabilitate și a finalității etapelor acesteia va preveni agravarea situației economice a întreprinzătorilor aflați în prag de

insolvabilitate pe de o parte, iar pe alta va permite reducerea la minim a riscurilor legate de înlăturarea de pe piață a agenților economici a căror situație nu poate fi reabilitată.

Impactul asupra științei și culturii. Prin concluziile științifice și recomandările practice teza a abordat problematica procedurilor de insolvabilitate, fiind astfel propuse noi concepte în materia insolvabilității și a procedurilor judiciare aplicabile persoanelor insolvabile. Cercetătorii autohtoni interesați de problematica procedurilor de insolvabilitate au posibilitatea să-și aprofundeze cunoștințele teoretice în acest domeniu, astfel fiind deschisă calea spre noi direcții în cercetare științifică a insolvabilității.

Planul cercetărilor de perspectivă include următoarele repere:

1. Aprofundarea investigațiilor în domeniul aplicării procedurilor alternative falimentului sub aspectul eficienței acestora.

2. Continuarea cercetărilor în domeniul aplicării procedurii accelerate de restructurare drept procedură de prevenire a insolvabilității.

3. Studierea practicii judiciare în vederea depistării deficienților ce apar la aplicarea prevederilor generale ale Codului de procedură civilă în cadrul procedurii de insolvabilitate.

4. Elaborarea unui proiect de modificare a Codului de procedură civilă prin care să fie introdus în cadrul acestuia un capitol separat ce ar reglementa judecarea cauzelor de insolvabilitate.

5. Redactarea și înaintarea spre aprobare a unui proiect de modificare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvabilității.

BIBLIOGRAFIE

1. http://www.moldova.md/md/economie/index.html, (vizitat la 14.11.2015).
2. http://cis.gov.md/statistica.html, (vizitat la 14.11.2015).
3. http://cac.instante.justice.md/ro/cererile-pendinte?nr_dosar=02-2i&parti_dosar=&tip_dosar=&site_name=CA+Chi%C8%99in%C4%83u, (vizitat la 30.11.2015).
4. Legea insolvabilității. Nr. 149 din 29.06.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.09.2012, nr. 193-197/663.
5. Legea cu privire la administratorii autorizați. Nr. 161 din 18.07.2014. În: Monitorul Oficial nr. 263-296 din 03.10.2014.
6. Legea cu privire la Arbitrajul Republicii Moldova. Nr. 414 din 18.12.1990. În: Veștile nr. 12/319 din 1990.
7. Codul de procedură arbitrală. Nr. 843 din 03.01.1992. În: Monitorul Parlamentului Republicii Moldova nr. 1/4 din 1992.
8. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova din 26.12.1964, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=286228&lang=1 (vizitat la 14.11.2015).
9. Legea pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă. Nr. 942 din 18.07.1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 19.12.1996, nr. 81-82.
10. Баренбойм П.Д. Правовые основы банкротства. Москва: Белые Альвы, 1995, 200 с.
11. Белых В.С. Правовые основы банкротства юридических лиц. Учебное пособие. Екатеринбург, 1996, 87 с.
12. Васильев Е.А. Правовое регулирование конкурсного производства в капиталистических странах. Учеб. Пособие. Москва: МГИМО, 1989, 100 с.
13. Весенева Н.А. О некоторых вопросах рассмотрения дел о банкротстве. Хозяйство и право, 1999, № 1, с. 136-139.
14. Вершинин А.П. Права кредиторов при банкротстве должника. Комментарий к Федеральному Закону "О несостоятельности". Санкт-Петербург, 2004, 300 с.
15. Витрянский В.В. Новое в правовом регулировании несостоятельности (банкротства). Хозяйство и право, 2003, № 1, с. 3-20.
16. Гольмстен А.Х. Исторический очерк русского конкурсного процесса. С.-Петербург: Типография В. С. Балашева, 1888, 292 с.
17. Дубинчин А.А. и другие. Правовые основы несостоятельности (банкротства). Москва: Инфра-М, Норма, 2001, 320 с.

18. Колиниченко Е.А. Защита интересов неплатежеспособного должника при банкротстве. Сравнительно-правовой анализ. Москва: Статус, 2002, 350 с.
19. Кулешов В.В. Унификационные тенденции правового регулирования несостоятельности (банкротства) в странах Европейского Союза. Диссертация кандидата юридических наук, Москва, 2002, 185 с.
20. Попондопуло В. Ф. Конкурсное право: Правовое регулирование несостоятельности (банкротства). Учебное пособие. Москва: Юристъ, 2001, 331 с.
21. Скуратовский М.Л. Рассмотрение арбитражными судами дел в порядке упрощенного производства: условия и основные правила. "Арбитражный и гражданский процесс". 2011. № 4. С.18-21.
22. Степанов В.В. Несостоятельность (банкротство) в России, Франции, Англии, Германии. Москва: Статут, 1999, 204 с.
23. Сердитова Е.Н. Конкурсное производство как форма реализации решений суда о признании несостоятельности. Диссертация кандидата юридических наук, Екатеринбург, 2002, 202 с.
24. Телюкина М.В. Основы конкурсного права. Москва: Волтерс Клувер, 2004, 560 с.
25. Тур Н. А. Пересмотр постановлений о несостоятельности. Санкт-Петербург: Типография В.В., 1896, 400 с.
26. Шерстюк В.М. Производство в арбитражном суде первой инстанции: Учебное пособие. Москва: Проспект, 2011, 386 с.
27. Шершеневичь Г.Ф. Курс торгового права. Том IV. Торговый процесс. Конкурсный процесс. С.-Петербург, издание Бр. Башмаковых, 1912, 480 с.
28. Юков М.К, Яковлев В.Ф. Комментарий к арбитражному процессуальному кодексу РФ. Москва: Городец-Издат, 2005, 500 с.
29. Яковлев В.Ф. Укрепление правопорядка и законности в экономике - важнейшая задача арбитражных судов. Вестник Высшего Арбитражного Суда РФ, 2000, № 4.
30. Якушев В.С. и другие. Правовые основы несостоятельности (банкротства). Учебно-практическое пособие. Москва, 2001, 394 с.
31. Adam I., Savu C. Legea procedurii insolvenței. Comentarii și explicații. București: Ed. C.H. Beck, 2006, 286 p.
32. Savu C. Adam I.. Câteva considerații referitoare la procedura simplificată în lumina Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței. Revista de drept comercial, 2007, nr. 3.
33. Cărpenaru St. D. și alții. Legea nr. 85 privind procedura insolvenței. Comentarii pe articole. Ed.2-a. București: Ed. Hamangiu, 2008, 500 p.

34. Costin M.N., Miff A., Falimentul. Evoluție și actualitate. București: Lumina Lex, 2000, 380 p.
35. Miff A. Instituția juridică a falimentului. Evoluție și actualitate. Revista de drept comercial, 1996, nr.3, pag.43-61.
36. Piperea Gh. Insolvența: legea, regulile, realitatea. București:Wolter Kluwer, 2008, 800 p.
37. Turcu I. Tratat teoretic şi practic de drept comercial. Volumul I. București: Editura C.H. Beck, 2008, 600 p.
38. Schiau I. Regimul juridic al insolvenței comerciale. București: Ed. All.Beck, 2001, 360 p.
39. Ţăndăreanu N. Procedura reorganizării judiciare. Bucureşti: Editura ALL Beck, 2000, 350 p.
40. Nasz C.B. Deschiderea procedurii insolvenței. București: C.H. Beck, 2009, 286 p.
41. Bufan R. și alții. Tratat practic de insolvență. București: Editura Hamangiu, 2014, 580 p.
42. Dolache I.I. și Mihăianu C.H. Reorganizarea judiciară și falimentul. Practică Judiciară. București: Hamangiu, 2006, 351 p.
43. Buta A. Anularea actelor frauduloase în procedura insolvenței. București: C.H. Beck, 2012, 508 p.
44. http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/insolvency/1997Model.html. (vizitat la 14.11.2015).
45. http://siteresources.worldbank.org/EXTGILD/Resources/5807554-1357753926066/2015_Revised_ICR_Principles(3).pdf (vizitat la 14.11.2015).
46. http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTLAWJUSTICE/EXTGILD/0,contentMDK:22095859~menuPK:64874173~pagePK:4789622~piPK:64873779~theSitePK:5807555,00.html (vizitat la 14.11.2015).
47. http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/insolvency/2004Guide.html, (vizitat la 14.11.2015).
48. http://www.coe.int/ru/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007b3d0, (vizitat la 14.11.2015).
49. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1446836506894&uri=CELEX:32000R1346, (vizitat la 14.10.2015).
50. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1446836506894&uri=CELEX:32015R0848, (vizitat la 14.10.2015).
51. http://eur-lex.europa.eu/search.html?qid=1446836506894&text=insolvency&scope=EURLEX&type=quick&lang=en&DTS_DOM=EU_LAW&DTS_SUBDOM=LEGISLATION&FM_CODED=REGL, (vizitat la 14.10.2015).
52. https://www.insol.org/index.html, (vizitat la 14.11.2015).

53. https://www.insol.org/page/265/uncitral.html, (vizitat la 14.11.2015).
54. http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/insolvency/2004Guide.html, (vizitat la 14.11.2015).
55. Miloș S.M., Deli A. Elemente de noutate în legislația insolvenței - de la principii la implementarea lor. Revista Phoenix, 2014, nr. 49, pag. 4-16.
56. http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/Leg-Guide-Insol-Part4-ebook-E.pdf, (vizitat la 14.11.2015)
57. http://www.insol-europe.org/index.html, (vizitat la 14.11.2015).
58. Левченко В.Е. Формирование и развитие правового регулирования несостоятельности (банкротства) в России и проблемы обеспечения безопасности кредиторов. Автореферат диссертации кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2008, 40 с.
59. Белогриц-Котляревский Л. Учебник русского уголовного права: Общая и особенная части. Киев: Южно-рус. кн-во Ф. А. Иогансона, 1903, 300 с.
60. Таганцев Н.С. Русское уголовное право. Лекции. Часть общая. Москва: Наука, 1994, 773 с.
61. Трайнин А.Н. Уголовное право. Особенная часть: Должностные и хозяйственные преступления. Москва: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1938, 540 с.
62. Фойницкий И. Курс уголовного судопроизводства. СПб: Типография М. М. Стасюлевича, 1897, 400 с.
63. Цитович, П. П., Русское гражданское право. Общая часть :Конспект лекций. Киев :Типография И. И. Чоколова,1893, 420 с.
64. Гордеев И. А. Правовые проблемы судебного рассмотрения дел о несостоятельности (банкротстве). Диссертация кандидата юридических наук. Саратов 2009, 180 с.
65. Гольмстен А. Х. Учение о праве кредитора опровергать юридические акты, совершенные должником в его ущерб, в современной юридической литературе. СПБ. 1894. Журнал Министерства юстиции. N 5, Март. С.-Петербург : Типография Правительствующего Сената, 1895. № 5. С. 191- 197.
66. Кавелин К. Основные начала русского судоустройства и гражданского судопроизводства, в период времени от Уложения до Учреждения о губерниях: Рассуждения, написанное для получения степени Магистра Гражданского Законодательства. Москва: В типографии Августа Семена,1844, 186 с.
67. Малышев К.И. Избранные труды по конкурсному процессу и иным институтам торгового права. Москва: Статут, 2007, 560 с.

68. Нефедьев Е.А. К учению о сущности гражданского процесса. Соучастие в гражданском процессе. Соучастие по немецкому и французскому праву. Казань : Типография Императорского Университета, 1891, 231 с.
69. Туткевич Д. В. Что есть торговая несостоятельность. Опыт построения определения в связи с изложением признаков для объявления торговой несостоятельности судом. Санкт-Петербург. Журнал Министерства юстиции, 1896, с. 318 - 327.
70. Шершеневичь Г. Ф. Учение о несостоятельности. Казань: Типография Университета, 1890, 480 с.
71. Бончковский И. Способы разрешения несостоятельности и наше право. ЕСЮ, 1932 № 43.
72. Клейнман А. Ф. О несостоятельности частных лиц по советскому процессуальному праву. Иркутск, 1929, 400 с.
73. Лебедев П. О. ликвидации государственных предприятий вследствие их неплатежеспособности. ЕСЮ, 1924, №49.
74. Сперанская Ю. Институт несостоятельность (банкротства) в России XI - начала XXI века: историко-правовое исследование. Диссертация кандидата юридических наук. Нижний Новгород, 2008, 200 с.
75. Бакланова И.П. Особое производство в арбитражном процессе, Автореферат кандидатской диссертации -Екатеринбург, 1999, 35 с.
76. Федоров С. И. Некоторые особенности рассмотрения арбитражными судами дел о несостоятельности (банкротстве). Автореферат кандидатской диссертации, Москва, 2001, 40 с.
77. Чиркунова Е.В. Особенности рассмотрения дел о несостоятельности (банкротстве) граждан в арбитражных судах. Автореферат кандидатской диссертации. Санкт Петербург, 2001, 40 с.
78. Сердитова Е.Н. Конкурсное производство как форма реализации решения арбитражного суда, Автореферат кандидатской диссертации. Екатеринбург, 2002, 40 с.
79. Бортич А.В. Правовое регулирование наблюдения в процессе банкротства. Автореферат кандидатской диссертации. Москва, 2002, 38 с.
80. Синякина А.М. Процессуальные особенности рассмотрения арбитражным судом дел о несостоятельности (банкротстве). Диссертация кандидата юридических наук. Москва, 2004, 190 с.
81. Гордеев И.А. Правовые проблемы рассмотрения дел о несостоятельности (банкротстве). Саратов, 2009, 200 с.
82. Поподопуло В. Ф. Банкротство. Правовое регулирование. Москва: Проспект, 2012, 432 с.

83. Turcu I. Tratat de insolvență. București: Ed. C.H.Beck, 2006, 665 p.
84. Deteșan D. Despre insolvența persoanei fizice. Domeniul, scopul și destinatarii reglementării. Partea I. Revista Phoenix, 2014, nr. 48, pag. 21-31.
85. Deteșan D. Despre insolvența persoanei fizice. Domeniul, scopul și destinatarii reglementării. Partea II. Revista Phoenix, 2014, nr. 49, pag. 17-25.
86. Macovei Gh. Procedura aplicabilă persoanelor insolvabile. Evoluție și tendințe moderne. În: Materialele Conferinței ”Dreptul privat ca factor în dezvoltarea relațiilor economice: tradiții, actualitate și perspective”, 2014, pag. 254-261.
87. Aspecte ale falimentului în economia românească, Studiul nr.8, Institutul European din România, București, 2004, 200 p.
88. Legea cu privire la faliment, nr. 851 din 03.01.1992, Monitorul Oficial nr.1/10 din 1992.
89. Legea cu privire la faliment, nr. 786 din 26.03.1996, Monitorul Oficial nr. 58/583 din 05.09.1996
90. Legea insolvabilității. Nr. 632 din 14.11.2001. În: Monitorul Oficial nr. 139-140/1082 din 15.11.2001.
91. Macovei Gh. Cel de-al patrulea eșec al Republicii Moldova în eficientizarea procedurilor de insolvabilitate. În: Materialele Conferinței științifico-practice ”Teoria și practica administrării publice”, 2014, pag. 216-218.
92. Ministerul Economiei, Notă informativă la proiectul Legii insolvabilității în redacție nouă, nr. 2576 din 23.11.2011.
93. Covaliu Gh. Comentariu la legea cu privire la faliment și legea cu privire la vînzare-cumpărare. Chișinău: Epigraf, 2000.
94. Furdui V. Falimentul – concept și reglementări actuale. Chișinău: TISH, 2004, 40 p.
95. Roșca N. Instituția falimentului în legislația Republicii Moldova. Chișinău: Tipografia Centrală, 2001, 150 p.
96. Chiroșca D. și alții. Protecția proprietății intelectuale, Drept concurențial, Procedura insolvabilității. Chișinău: Elan Poligraf SRL, 2009, 300 p.
97. Belei E. și alții. Drept procesual civil. Partea specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009, 470 p.
98. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a RM cu privire la aplicarea Legii insolvabilităţii de către instanţele judecătoreşti economice nr.34 din 22.11.2004. Buletinul CSJ a RM 11/6, 2004.
99. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvabilităţii a RM nr.2 din 24.03.2014. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=134 (vizitat la 14.11.2015).

100. Poalelungi M. și alții. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013, 1000 p.
101. Roșca N. Legislația insolvabilității Republicii Moldova: Calea spre perfecțiune. În: Materialele suport ale Conferinței Științifice internaționale ”Legea insolvabilității – de la teorie la practică”, 2014, pag. 2-4.
102. Barba V. Perioada de observație – necesitatea, importanța și specificul acestei proceduri. În: Materialele suport ale Conferinței Științifice internaționale ”Legea insolvabilității – de la teorie la practică”, 2014, pag. 17-28.
103. Munteanu A. Unele aspecte ale vânzării afacerii debitorului în cadrul procedurii de insolvabilitate. În: Materialele suport ale Conferinței Științifice internaționale ”Legea insolvabilității – de la teorie la practică”, 2014, pag. 41-47.
104. Cocîrla V. Noile reglementări în materia insolvabilității: implicații juridice asupra executării silite. În: Materialele suport ale Conferinței Științifice internaționale ”Legea insolvabilității – de la teorie la practică”, 2014, pag. 29-35.
105. Ilana A. Încetarea procesului de insolvabilitate. Elemente de drept comparat. În: Revista Națională de Drept, 2014, nr. 4, pag. 17-22.
106. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Nr. 225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.06.2003, nr. 111-115.
107. Legea instituţiilor financiare nr. 550 din 21.07.95, Monitorul Oficial nr. 1/2 din 01.01.1996.
108. Lege privind societăţile pe acţiuni nr. 1134 din 02.04.97, Monitorul Oficial nr. 38-39/332 din 12.06.1997.
109. Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită), București: Univers Enciclopedic Gold, 2009, 1000 p.
110. http://fr.wiktionary.org/wiki/solvable.html, (vizitat la 14.11.2015).
111. http://www.limbalatina.ro/dictionar.php?cuvant=solvo&limba=lat, (vizitat la 14.11.2015).
112. Roșca Nicolae, Noțiunea de insolvabilitate prin prisma legii insolvabilității nr. 632/2001, Buletinul Curții de Apel Economice și Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor, 2006, nr. 5, pag. 15.
113. Roșca N., Baieș S. Dreptul afacerilor. Volumul 1. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, 456 p.
114. Macovei Gh. Locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procedurilor civile reglementate de legislația Republicii Moldova. În: Jurnalul juridic național: Teorie și practică, nr. 3, 2015, pag. 22-28.
115. Тур Н. А. Пересмотр постановлений о несостоятельности. Санкт-Петербург, 1896, 200 с.

116. Исаченко В.Л. Русское гражданское судопроизводство. Том II. Судопроизводство конкурсное. Санкт Петербург, 1911, с. 430.
117. Macovei Gh. Procedurile pre-insolvabilitatea - un nou pas în eficientizarea legislației cu privire la insolvabilitate. Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice ”Integrare prin cercetare și inovare” Chișinău: CEP USM, 2014, pag. 73-75.
118. Macovei Gh. Locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procedurilor civile reglementate de legislația Republicii Moldova. În: Jurnalul juridic național: Teorie și practică, nr. 3, 2015, pag. 22-28.
119. Фёдоров С.А. Некоторые особенности рассмотрения арбитражными судами дел о несостоятельности (банкротстве). Диссертация кандидата юридических наук. Москва, 2001.
120. Belei E. ș. a. Drept Procesual Civil. Partea Generală. Chișinău, Lexon-Plus, 2014, 480 p..
121. Ciobanu V.M. ș.a. Drept procesual civil. București: Editura Național, 2013, 709 p.
122. Hotărîrea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 25 aprilie 2013, pe cauza civilă nr. 2c-100/13.
123. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 24 iulie 2013 pe cauza nr. 2ri-36/13.
124. Macovei Gh. Primirea cererii introductive și intentarea procesului civil în vederea examinării cauzelor de insolvabilitate. În: Revista Națională de Drept, nr. 5, 2015, pag. 71-76.
125. Гурвич М.А. Право на иск. Москва, 1949, 400 с.
126. Кожухарь А. Н. Право на судебную защиту в исковом производстве. Кишинёв, 1989, 180 с..
127. Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06.06.2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86 din 22.06.2002.
128. Legea privind societățile cu răspundere limitată. Nr. 135 din 14.06.2007. În: Monitorul Oficial nr. 127-130 din 17.08.2007.
129. Roșca N., Baieș S. Dreptul Afacerilor. Vol.2, Chișinău: Tipografia Centrală, 2006, 432 p.
130. Legea RM privind modificarea și completarea unor acte legislative. Nr. 29 din 06.03.2012. În: Monitorul Oficial nr. 48 din 13.03.2012.
131. Roșca Nicolae, Ilana Ana. Necesitatea specializării instanțelor competente în materie de insolvabilitate. Revista Națională de Drept, nr. 12, 2014, p. 32-35.
132. Hotărârea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 17 aprilie 2014 pe cauza civilă nr. 2i-59/14.

133. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 30 iulie 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-101/14.
134. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014 pe cauza civil nr. 2i-95/2014.
135. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 09 iulie 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-89/14.
136. Legea taxei de stat. Nr. 1216 din 03.12.1992. În: Monitorul Oficial din 02.04.2004, nr. 53-55/302.
137. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 22 ianuarie 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-2/14.
138. Încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2014 pe cauza nr. 2i-276/14.
139. Încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău din 9 iunie 2014 pe cauza nr. 2i-280/14.
140. Încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău din 6 iunie 2014 pe cauza nr. 2i-277/14.
141. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 22 mai 2013 pe cauza nr. 2ri-190/13.
142. Încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2014 pe cauza civilă nr. 2i-282/14.
143. Încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2014 pe cauza civilă nr. 2i-17/14.
144. Legea României privind procedurile de prevenire a insolvenței și insolvența nr. 85 din 25 iunie 2014, http://www.inppi.ro/resurse/download/174_0f9300cebd2f236d8f19538036c9d705, (vizitat la 14.11 2014)
145. Miloș S.M., Deli A. Elemente de noutate în legislația insolvenței - de la principii la implementarea lor. Revista Phoenix, 2014, nr. 49, pag. 4-16.
146. Macovei Gh. Statutul de debitor în cadrul procedurii de insolvabilitate. În: Materialele Conferinței științifico-practice ”Teoria și practica administrării publice”, Chișinău: AAP, 2013, pag. 232-235.
147. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2013 pe cauza civilă nr. 2ri-70/13.
148. Ilana A. Concordatul preventiv – procedură de prevenire a insolvenței reglementată în legislațiile europene. În: Revista Națională de Drept, nr. 11, pag.83-87.
149. Macovei Gh. Efectele intentării procedurii de insolvabilitate. În: Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice ”Integrare prin cercetare și inovare”, 2013, pag. 76-78.

150. Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4ac-15/14 din 29 septembrie 2014. http://jurisprudenta.csj.md/search_avize_csj.php?id=21, (vizitat la 14.11.2014).
151. Legea României privind procedura insolvenței nr. 85 din 21 aprilie 2006, http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_procedura_insolventei.php, (vizitat la 14.11.2014).
152. Turcu I. Aplicarea corectă a dispozițiilor art. 36 și 40 din Legea nr. 85/2006. Revista Phoenix, 2014, nr. 48, pag. 12-14.
153. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 09 iulie 2014 pe cauza civilă 2ri-105/2014.
154. Macovei Gh. Actele de procedură ale instanței de judecată dispuse în cadrul procedurii de faliment în legătură cu valorificarea masei debitoare. În: Legea și Viața, nr. 6, 2015, pag. 15-21.
155. Dicționar de sinonime. București: Editura Litera Internațional, 2002, 800 p.
156. Leș Ioan. Tratat de Drept Procesual civil. București: AllBeck, 2001, 870 p.
157. Codul de procedură civilă al României. Legea 134/2010 privind Codul de procedură civilă.
158. Codul de executare al Republicii Moldova. Nr. 443 din 24.12.2004. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 34-35 din 03.03.2005.
159. Codul fiscal al Republicii Moldova. Nr. 1163 din 24.04.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 62 din 18.09.1997.
160. Macovei Gh. Instituția popririi în reglementarea legii insolvabilității nr. 149/2012. În: Materialele suport ale Conferinței Științifice internaționale ”Legea insolvabilității – de la teorie la practică”, 2014, pag. 47-54.
161. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 13 noiembrie 2013 pe cauza civilă nr. 2ri-51/13.
162. Hotărârea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 28 ianuarie 2014 pe cauza civilă nr. 2i-194/14.
163. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 11 iunie 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-54/14.
164. Macovei Gh. Aplicarea acțiunii procesuale de încetare a procesului civil în cadrul examinării cauzelor de insolvabilitate. În: Закон и жизнь, nr. 6, 2015, pag. 35-41.
165. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 25 septembrie 2013 pe cauza civilă nr. 2ri-49/13.
166. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 02 octombrie 2013 pe cauza civilă nr. 2ri-42/13.
167. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-27/14.

168. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 28 mai 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-59/14.
169. Briciu T. C. Instituții judiciare: principiile de organizare a justiției: magistratura, avocatura. București: C.H. Beck, 2012, 427 p.
170. Voicu M. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Dreptul la un proces echitabil şi la un tribunal imparțial (examen teoretic al jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului). În: Revista de drept comercial, 2001, nr. 9.
171. Комментарий к Конвенции о защите прав человека и основных свобод и практике ее применения. Под ред. В.А. Туманова и Л.М. Энтина. – Москва: Издательство Норма, 2002, 400 с.
172. Belei E., ș.a. Drept Procesual Civil: Partea specială. Chișinău: Lexon-Prim, 2016, 492 p.

ANEXE

Anexa 1. Rata lichidității absolute pe domenii de activitate

22.18. UNII INDICATORI CE CARACTERIZEAZĂ CAPACITATEA DE PLATĂ A AGENȚILOR ECONOMICI, PE TIPURI DE ACTIVITĂȚI (la sfîrșitul anului)
ОТДЕЛЬНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (на конец года)
MAIN SOLVENCY INDICATORS OF ECONOMIC UNITS, BY ECONOMIC ACTIVITIES (end-year)

lei / *леи* / *lei*

	Rata lichidității absolute *Коэффициент абсолютной ликвидности* *Absolute liquidity ratio*					Rata lichidității generale *Коэффициент общей ликвидности* *General liquidity ratio*				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Total / *Всего* / *Total*	0,13	0,15	0,15	0,15	0,16	1,16	1,24	1,26	1,23	1,21
din care: / *в том числе:* / *of which:*										
Agricultură, economia vînatului şi silvicultură *Сельское хозяйство, охота и лесоводство* *Agriculture, hunting and forestry*	0,06	0,10	0,14	0,09	0,13	1,24	1,48	1,49	1,38	1,36
Pescuit, piscicultură *Рыболовство, рыбоводство* *Fishing, pisciculture*	0,06	0,02	0,04	0,02	0,02	1,17	1,16	1,12	1,06	1,08
Industrie extractivă *Горнодобывающая промышленность* *Mining and quarrying*	0,30	0,19	0,28	0,22	0,16	1,61	1,40	1,72	1,72	1,40
Industrie prelucrătoare *Обрабатывающая промышленность* *Manufacturing industry*	0,10	0,12	0,14	0,11	0,11	1,50	1,57	1,60	1,57	1,50
Energie electrică şi termică, gaze şi apă *Электро- и теплоэнергия, газ и водоснабжение* *Electricity and heat, gas and water supply*	0,01	0,02	0,03	0,04	0,03	0,43	0,50	0,52	0,55	0,50
Construcţii / *Строительство* / *Construction*	0,14	0,18	0,18	0,14	0,16	1,60	1,76	1,69	1,47	1,48
Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul[1] *Оптовая и розничная торговля*[1] *Wholesale and retail trade*[1]	0,09	0,11	0,13	0,14	0,12	1,32	1,39	1,44	1,40	1,39
Hoteluri şi restaurante *Гостиницы и рестораны* *Hotels and restaurants*	0,10	0,09	0,09	0,10	0,11	0,68	0,73	0,74	0,64	0,83
Transporturi şi comunicaţii *Транспорт и связь* *Transport and communications*	0,26	0,25	0,16	0,15	0,23	1,26	1,16	1,15	1,03	1,09
Activităţi financiare *Финансовое посредничество* *Financial intermediation*	2,00	1,86	2,27	2,07	1,47	4,08	3,64	3,37	3,07	2,43
Tranzacţii imobiliare, închirieri şi activităţi de servicii prestate întreprinderilor *Операции с недвижимым имуществом, аренда и услуги предприятиям* *Real estate, renting and business services*	0,25	0,29	0,28	0,32	0,29	1,21	1,26	1,24	1,34	1,26
Învăţămînt / *Образование* / *Education*	0,49	0,54	0,63	0,49	0,19	0,98	1,01	1,18	1,00	0,33
Sănătate şi asistenţă socială *Здравоохранение и социальные услуги* *Health and social work*	0,33	0,49	0,28	0,28	0,33	0,95	1,16	0,87	0,94	0,99
Alte activităţi de servicii colective, sociale şi personale *Прочие коммунальные, социальные и персональные* *Other communal, social and personal service activities*	0,41	0,51	0,34	0,36	0,39	1,27	1,36	1,01	0,94	0,98

[1] Inclusiv repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice şi personale / *Включая ремонт автомобилей, мотоциклов, бытовых товаров и предметов личного пользования* / *Including the repair of motor vehicles, motorcycles, household and personal goods*

Anexa 2. Datoriile agenților economici pe domenii de activitate

22.17. DATORII ALE AGENŢILOR ECONOMICI, PE PRINCIPALELE TIPURI DE ACTIVITĂŢI, la 1 ianuarie

ОБЯЗАТЕЛЬСТВА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ ПО ОСНОВНЫМ ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, на 1 января

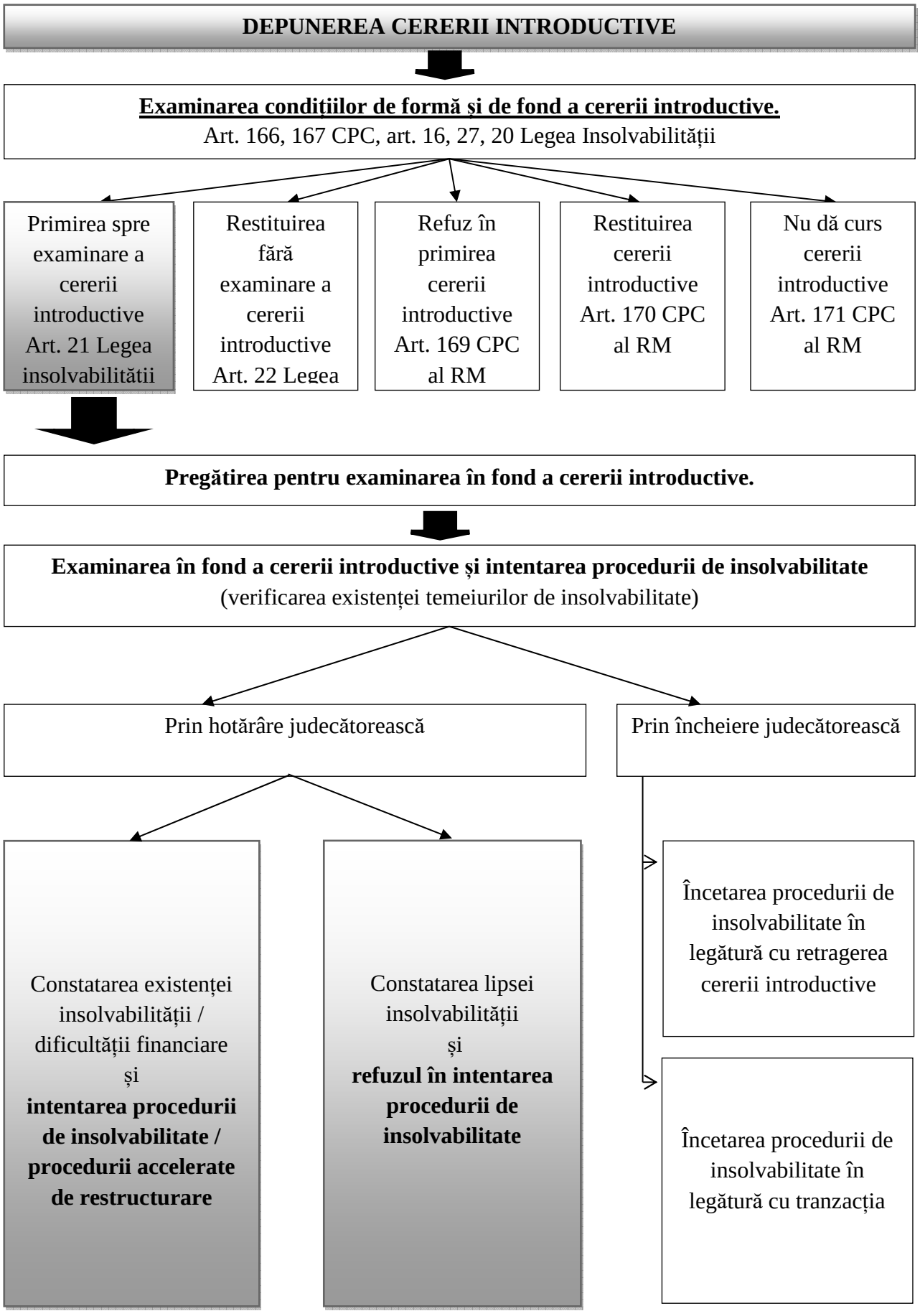
LIABILITIES OF ECONOMIC UNITS, BY MAIN ECONOMIC ACTIVITIES, as of January 1

milioane lei / *миллионов лей / million lei*

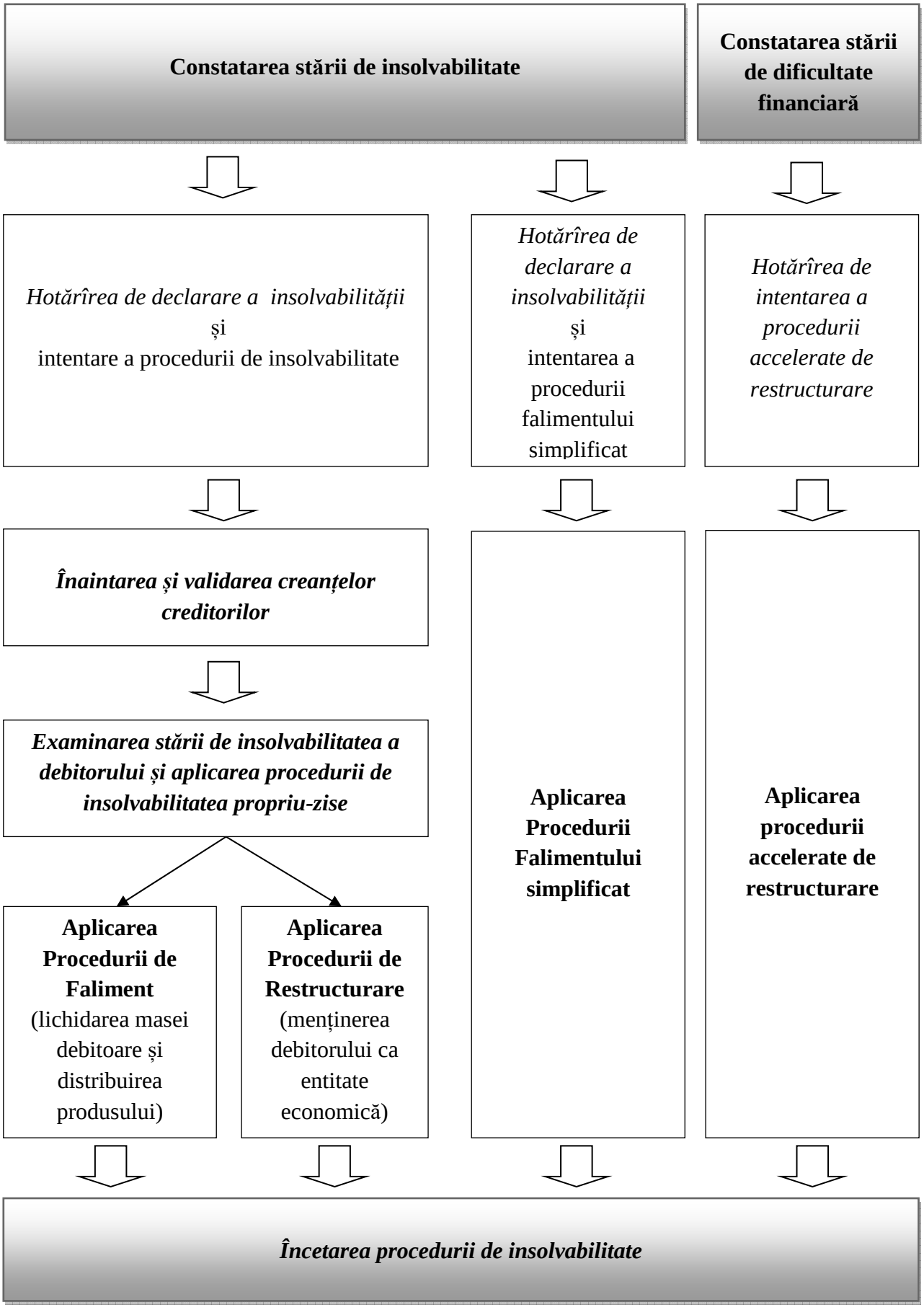
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total / *Всего* / *Total*	**105048,1**	**118493,0**	**130414,9**	**139594,4**	**154439,4**	**172429,7**	**201639,8**
din care: / *в том числе:* / *of which:*							
Agricultură, economia vînatului şi silvicultură *Сельское хозяйство, охота и лесоводство* *Agriculture, hunting and forestry*	4969,5	6032,8	6542,1	7194,7	8096,1	8792,1	9959,1
Industrie prelucrătoare *Обрабатывающая промышленность* *Manufacturing industry*	19850,5	20707,8	20463,1	21307,0	22202,2	24388,8	28289,2
Energie electrică şi termică, gaze şi apă *Электро- и теплоэнергия, газ и водоснабжение* *Electricity and heat, gas and water supply*	13392,4	12622,5	20904,9	21688,8	22599,1	24866,8	25654,1
Construcţii / *Строительство* / *Construction*	7132,5	8515,4	8981,2	10053,7	10270,0	12051,7	13055,5
Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul[1] *Оптовая и розничная торговля*[1] *Wholesale and retail trade*[1]	31316,7	36534,2	37071,5	40207,5	47797,8	52937,4	61140,3
Alte activităţi *Другие виды деятельности* *Other activities*	28386,5	34080,3	36452,1	39142,7	43474,2	49392,9	63541,7

[1] Inclusiv repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice şi personale / *Включая ремонт автомобилей, мотоциклов, бытовых товаров и предметов личного пользования* / *Including the repair of motor vehicles, motorcycles, household and personal goods*

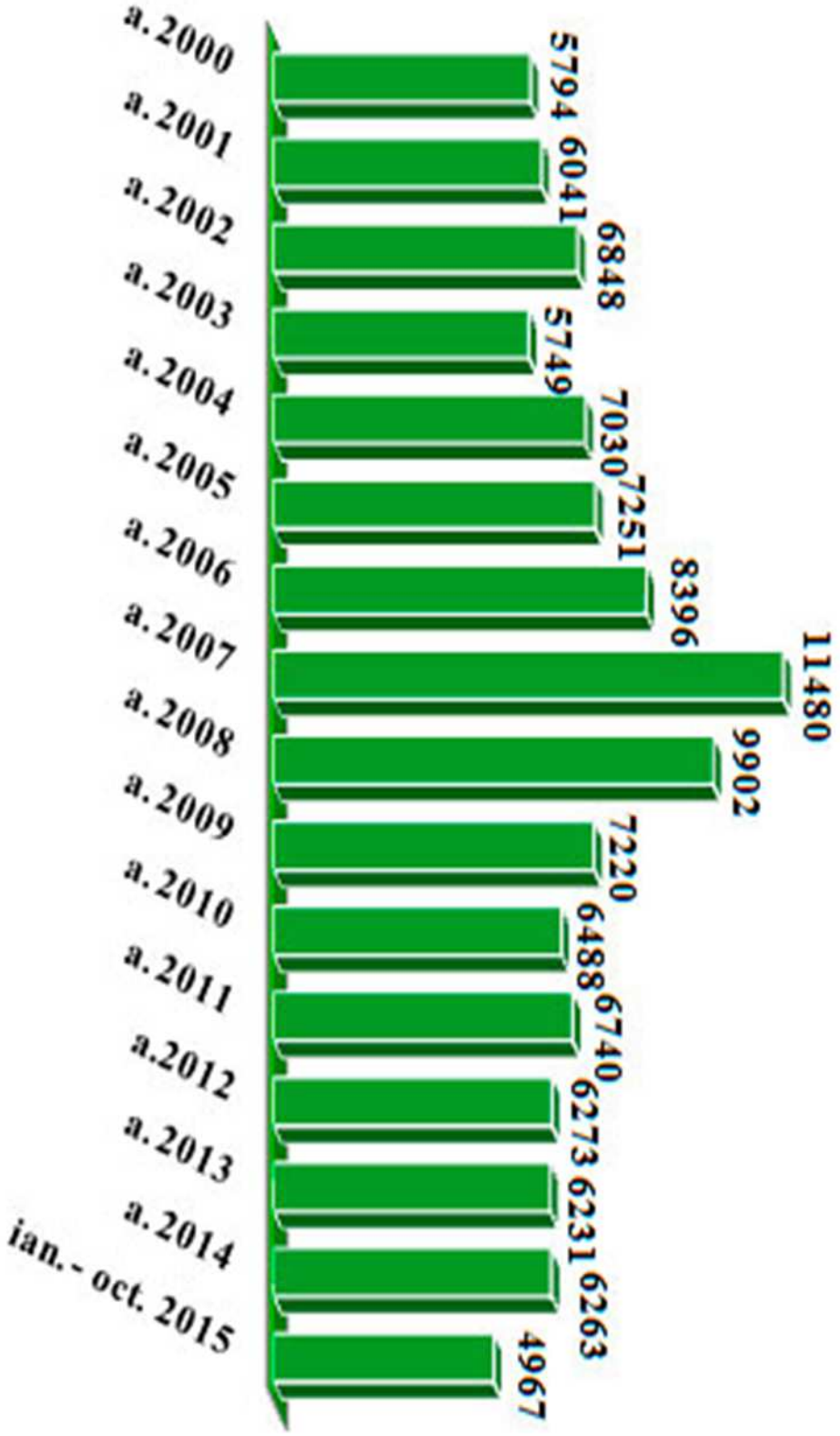
Anexa 3. Intentarea procedurii de insolvabilitate

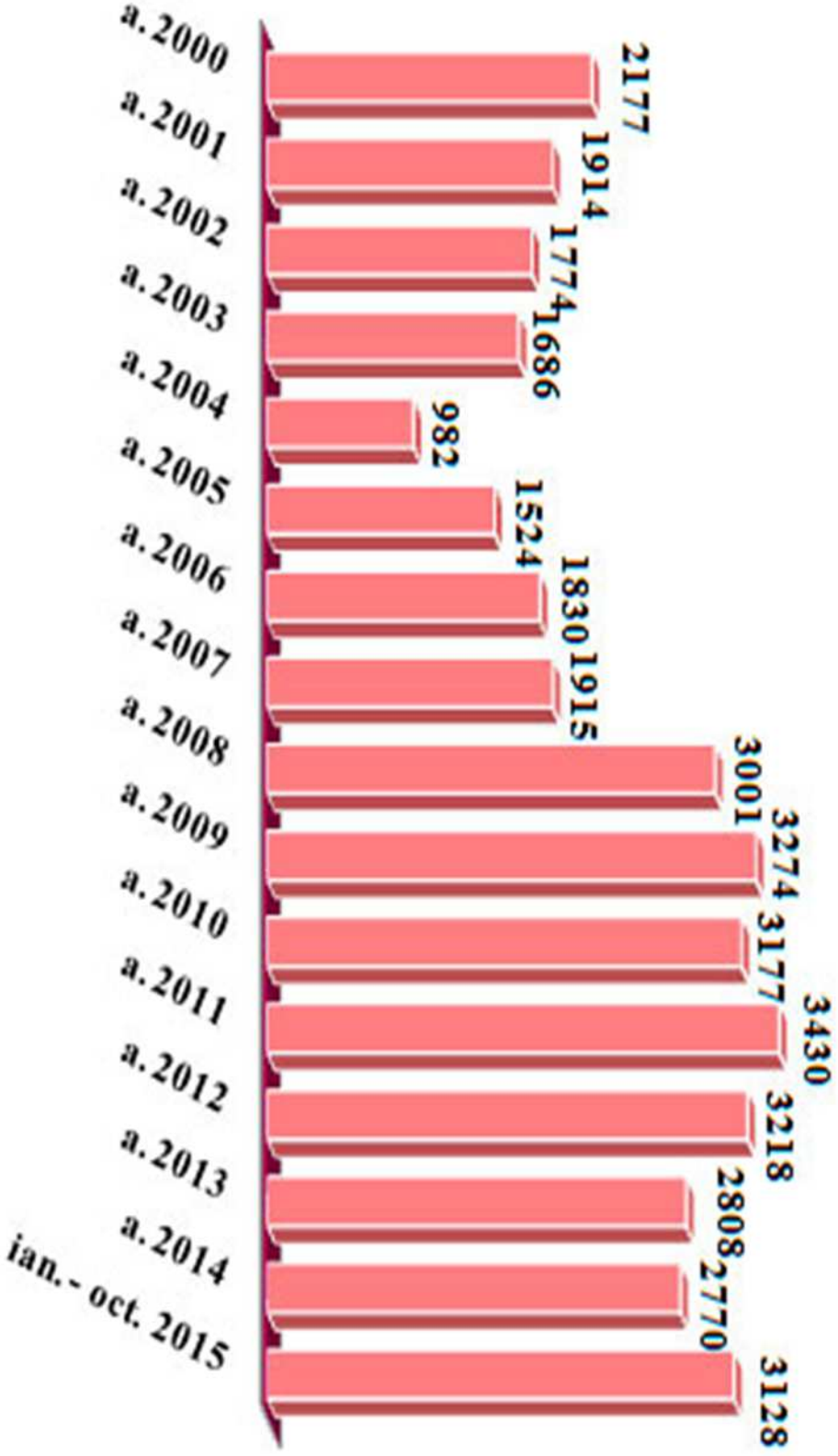
Anexa 4. Examinarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise

Anexa 5. Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera de Înregistrare a MJ în perioada anilor 2000-2015

Anexa 6. Numărul întreprinderilor lichidate înregistrate de Camera de Înregistrare a MJ în perioada anilor 2000-2015

DECLARAŢIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, declar pe proprie răspundere că materialele prezentate în teza de doctorat, se referă la propriile activități și realizări, în caz contrar urmând să suport consecințele, în conformitate cu legislația în vigoare.

_____

Macovei Gheorghe

Data: „___”_____ 20__

CV AL AUTORULUI

Curriculum vitae

Informații Generale

Nume/Prenume	**Macovei Gheorghe**
Titlul științific	***Master în Drept***
Titlul didactic	***Lector Superior***

Adresa	Str. M. Kogălniceanu 65, bloc 2 B, bir. 17, MD-2009,Chişinău, Moldova.
Telefon	373 22 57 77 90 Mobil: 373 69 15 89 70
E-mail	gmacovei@macovei-partners.com
Data naşteri	13 V 1984

Domenii de cercetare

DREPT PROCESUAL CIVIL – Specializare generală;
DREPT PROCESUAL CIVIL – Procedura insolvabilității.

Discipline predate

DREPT PROCESUAL CIVIL (Partea generală, Partea specială);
PROCEDURA INSOLVABILITĂȚII;
FORMELE DE APĂRARE A DREPTURILOR CIVILE;
PROCEDURA INSOLVABILITĂȚII ȘI ARBITRJUL COMERCIAL.

Educație și formare

Calificarea / diploma obținută

2010-2014: Studii doctorat / Universitatea de Stat din Moldova, specialitatea 12.00.03 - drept privat (dreptul procesual civil).

2006-2007: Studii postuniversitare / Diploma de magistru în drept (drept economic)/ USM, Facultatea de Drept.

2002-2006: Studii universitare / Diploma de licențiat în drept (drept civil), USM, Facultatea de Drept.

Activitatea profesională

Locul de muncă / Aria ocupațională

Avocat, Biroul Asociat de Avocați ”M. Macovei & Partenerii”, 2006 –prezent.

Lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept, 2007 – prezent.

Membru Comisia pentru autorizare și disciplină a administratorilor autorizați, Ministerul Justiției, 2015 – prezent.

Participarea la foruri științifice

1. Conferința cu participare internațională ”*Dreptul privat ca factor în dezvoltarea relațiilor economice: tradiții, actualitate și perspective*” – perioada 22 aprilie 2013

2. Conferința științifico-practică cu participare internațională ”*Teoria și practica administrării publice*” – perioada 20 mai 2013

3. Conferința științifică ”*Integrare prin cercetare și inovare*” – perioada 26-28 septembrie 2013.

4. Conferința științifico-practică cu participare internațională ”*Teoria și practica administrării publice*” – perioada 23 mai 2014

5. Conferința științifică internațională ”*Legea insolvabilității – de la teorie la practică*” – perioada 10 octombrie 2014

6. Conferința științifică ”*Integrare prin cercetare și inovare*” – perioada 10-11 noiembrie 2014.

Seminare / Training-uri

1. Seminar pentru notari – prezentarea raportului ”*Rolul notarului în cadrul procesului civil*” – perioada 25 mai 2013

2. Seminar pentru avocați stagiar și avocați ”*Perspectivele noii legi a insolvabilității în protejarea intereselor creditorilor în cadrul procedurii de insolvabilitate*” – perioada 10 iulie 2013

3. Seminar pentru angajații serviciului vamal ”*Procedura de insolvență*” – perioada 11 februarie 2015.

Publicații

Manuale

Drept Procesual Civil, Partea specială (Curs universitar). Chișinău: Tipografia Centrală, 2009, 440 p. (în colab.)

Culegere de teste de caz și situații la disciplina Drept Procesual Civil. Chișinău: CEP USM, 2013, 82 p. (în colab.)

Proceduri judiciare civile. Culegere de curriculum-uri la masterat. Chișinău: CEP USM, 2013, 143 p. (în colab.)

Culegere de teste și situații de caz la disciplina Drept Procesual Civil (Partea generală și specială). Chișinău: Tipografia Centrală, 2013, 224 p. (în colab.)

Manualul Judecătorului pentru cauze civile. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013, 1200 p. (în colab.)

Modele de acte judecătorești. Procedura civilă. Chișinău: Tipografia Centrală, 2014, 1140 p. (în colab.)

Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Lexon-Plus, 2014. (în colab.)

Formele de apărare a drepturilor civile. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. (în colab.)

Drept Procesual Civil: Partea specială. Chișinău: Lexon-Prim, 2016. (în colab.)

Articole / Comunicări științifice

”Statutul de debitor în cadrul procedurii de insolvabilitate”, Materialele Conferinței științifico-practice ”Teoria și practica

administrării publice", Chișinău: AAP, 2013, pag. 232.

"Efectele intentării procedurii de insolvabilitate", Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice "Integrare prin cercetare și inovare" Chișinău: CEP USM, 2013, pag. 76.

"Termenele pentru adresarea în instanța de judecată pentru soluționarea litigiilor individuale de muncă.", Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice "Integrare prin cercetare și inovare" Chișinău: CEP USM, 2013, pag. 70. (în colab.)

"Procedura aplicabilă persoanelor insolvabile. Evoluție și tendințe moderne". Materialele Conferinței "Dreptul privat ca factor în dezvoltarea relațiilor economice: tradiții, actualitate și perspective", Chișinău, CEP USM, 2014, pag. 254.

"*Cel de-al patrulea eșec al Republicii Moldova în eficientizarea procedurilor de insolvabilitate*". Materialele Conferinței științifico-practice "Teoria și practica administrării publice", Chișinău: AAP, 2014, pag. 216.

"*Instituția popririi în reglementarea legii insolvabilității nr. 2012/149*". Materialele Conferinței internaționale "Legea insolvabilității – de la teorie la practică", Chișinău, 2014, pag. 47.

"*Procedurile pre-insolvabilitatea - un nou pas în eficientizarea legislației cu privire la insolvabilitate*". Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice "Integrare prin cercetare și inovare" Chișinău: CEP USM, 2014, pag. 73.

"*Particularitățile soluționării litigiilor individuale de muncă izvorîte din cauzarea de prejudicii*". Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice "Integrare prin cercetare și inovare" Chișinău: CEP USM, 2014, pag. 34.

"*Locul procedurii de insolvabilitate în cadrul procedurilor civile reglementate de legislația Republicii Moldova*". În: Jurnalul juridic național: Teorie și practică, nr. 3, 2015, pag. 22-28.

"*Primirea cererii introductive și intentarea procesului civil în vederea examinării cauzelor de insolvabilitate*". În: Revista Națională de Drept, nr. 5, 2015, pag. 71-76.

"*Actele de procedură ale instanței de judecată dispuse în cadrul procedurii de faliment în legătură cu valorificarea masei debitoare*". În: Legea și Viața, nr. 6, 2015, pag. 15-21.

"*Aplicarea acțiunii procesuale de încetare a procesului civil în cadrul examinării cauzelor de insolvabilitate*". În: Закон и жизнь, nr. 6, 2015, pag. 35-41.

Aptitudini si competente personale

Limba materna **Limba română**

Limbi straine cunoscute

Autoevaluare	**Comprehensiune**		**Vorbit**		**Scris**
Nivel european (*)	Abilitati de ascultare	Abilitati de citire	Interactiune	Exprimare	

Rusă	5	5	5	5	5
Engleza	3	5	3	3	4

(*) Cadrului european de referinţă pentru limbi(nivel de la 1-5, în ordine crescătoare)